Мелентьєв О. Б., Ситник О. І.

ПАТЕНТОЗНАВСТВО

Навчально-методичний
посібник

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

ПАТЕНТОЗНАВСТВО

Навчально-методичний
посібник

Укладачі:
О. Б. Мелентьєв, О. І. Ситник

Видання друге, доповнене і перероблене

Вінниця
ТВОРИ
2025
2

УДК 347.77(075.8)
П20

Рецензенти:

Корець М. С., доктор педагогічних наук, професор, академік Національної Академії наук вищої освіти України;

Терещук А. І., доктор педагогічних наук, професор, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини;

Дідур В. В., доктор технічних наук, професор, Уманський національний університет.

Рекомендовано до друку вченою радою
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини
(протокол №17 від 27.05.25 р.)

П20 **Патентознавство** : навч.-метод. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини; уклад.: Мелентьєв О. Б., Ситник О. І. Вид. 2-ге, допов. і перероб. Вінниця : ТВОРИ, 2025. 251 с.

У посібнику висвітлено основні питання патентознавства, основ винахідництва та раціоналізаторства, які викладені у популярній формі і розраховані на самостійну роботу студентів не юридичних, технічних, економічних, педагогічних ЗВО.

Посібник також може бути корисним інженерам-конструкторам, інженерам-землеупорядникам, вчителям технологій, керівникам гуртків технічної творчості, дизайну та технічних гуртків.

© Мелентьєв Б. О., Ситник О. І., уклад., 2025

ЗМІСТ

ВСТУП…… 5
Тема 1. Зміст основ патентознавства і раціоналізації…… 6
Тема 2. Роль винаходів у розвитку сучасного суспільства… 10
Тема 3. Раціоналізаторська пропозиція……... 17
Тема 4. Розділи заяви на раціоналізаторську пропозицію…. 21
Тема 5. Міжнародне патентне право……... 27
Тема 6. Інтелектуальна власність…….……..... 36
Тема 7. Авторське право власників інтелектуальної власності…….… 43
Тема 8. Характеристика об'єктів промислової власності..... 51
Тема 9. Система патентування в Україні……..……... 61
Тема 10. Об'єкти і ознаки винаходів…….…….. 69
Тема 11. Об'єкти та умови патентоспроможності винаходів……..….. 75
Тема 12. Особливості винаходів в сільському господарстві 81
Тема 13. Корисна модель…….. 89
Тема 14. Промисловий зразок …….. 99
Тема 15. Інтуїтивні методи рішення винахідницьких і інженерних задач …….…. 118
Тема 16. Алгоритмічні методи рішення винахідницьких і інженерних задач …….…. 121
Тема 17. Патентна інформація 130
Тема 18. Порядок проведення патентного дослідження 140
Тема 19. Ліцензії та ліцензування……..... 143
Тема 20. Методика виявлення винаходів і складання заявки на винахід…….….. 153
Тема 21. Приклад конкретного складання заявки на винахід і корисну модель …….… 158
КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДЛЯ РУБІЖНОГО ТЕСТУВАННЯ……. 174
ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ…….. 176
СПИСОК ВИКОРИСТНИХ ДЖЕРЕЛ…… 179
ДОДАТКИ……. 188

ВСТУП

Посібник надає змогу сформувати у молодих фахівців-інженерів та інженерів-педагогів знання і навички професійного, інженерного підходу до вирішення винахідницьких завдань технічного характеру. Забезпечити підготовку здобувачів вищої освіти до написання практичних розділів дипломного проекту, інтегрувати знання, вміння та навички, отримані під час вивчення фізики, хімії, математики, психології, екології, економіки, комплексу організаційно-технічних і технологічних дисциплін.

У посібнику розглядаються основи патентознавства, раціоналізації і методи захисту об'єктів промислової власності охоронними документами, що застосовуються на даний час в Україні та інших країнах. У процесі вивчення основ патентознавства і раціоналізації висвітлюються принципи вдосконалення техніки і методи розв'язання винахідницьких завдань, проведення патентного пошуку, складання заявок на раціоналізаторську пропозицію і на винахід.

Посібник надає змогу студентами набути знання, що дозволяють самостійно вирішувати інженерні завдання, визначати з патентної та науково-технічної інформації рівень техніки, що використовується в наукових установах та виробничій сфері.

Зміст посібника дає змогу майбутнім фахівцям засвоїти:

– різницю в службових обов'язках інженерів-патентознавців, що працюють в наукових і виробничих організаціях;

– порядок пошуку науково-технічної та патентної інформації;

– організацію раціоналізаторської та винахідницької роботи;

– способи розробки нових технічних рішень, визначення рівня техніки, складання заявок на раціоналізаторську пропозицію і на винахід.

ТЕМА 1. Зміст основи патентознавства і раціоналізації

Мета: знайомство з завданнями дисципліни, з основними поняттями і визначеннями

План

1.1. Зміст основ патентознавства і раціоналізації.

1.2. Винахідництво – основа розвитку промислового виробництва.

1.1. Зміст основ патентознавства і раціоналізації

Запропонований курс розглядає питання організації раціоналізації, винахідництва та методи захисту об'єктів промислової власності охоронними документами, що застосовуються в даний час в Україні. Упродовж вивчення дисципліни «Патентознавство» висвітлюються законодавчі акти України і міжнародного патентного права, методи розв'язання винахідницьких завдань, розглядаються питання проведення патентного пошуку і складання заявок на об'єкти промислової власності.

Мета вивчення дисципліни «Патентознавство» – набуття студентами знань, що дозволяють самостійно вирішувати інженерні завдання, визначати з патентної та науково-технічної інформації рівень техніки, яка використовується у виробничій сфері.

В результаті вивчення дисципліни майбутній фахівець повинен засвоїти:

1) патентне право України;

2) проведення патентного пошуку об'єктів промислової власності;

3) організацію раціоналізаторської роботи на підприємстві;

4) методи вирішення інженерних завдань;

5) способи розробки нових технічних рішень, визначення недоліків техніки та складання заявки на винаходи.

Вивчення дисципліни забезпечить формування у молодих фахівців-інженерів та інженерів-педагогів професійного,

інженерного підходу до вирішення інженерних і винахідницьких завдань технічного характеру та підготовку студентів до написання розділів дипломного проекту.

1.2. Винахідництво – основа розвитку промислового виробництва

XX ст. – це століття науково-технічної революції, яка дала значний поштовх розвитку промислового виробництва. Людина створила радіо, автомобіль, трактор, літак, ракету, телевізор, холодильник, комп'ютер тощо. Для створення кожної нової машини докладається зусилля сотень і тисяч людей. Ідея нової машини зазвичай належить одному або декільком винахідникам, праця яких дає поштовх розвитку якісних можливостей сучасних технологій.

Простежимо це на прикладі розвитку обчислювальної техніки. Першу арифметичну машину створив Б. Паскаль у 1641 р. Вона дозволяла робити одну операцію складання за 3-4 сек. На механічній лічильній машині типу «Фелікс» можна здійснювати операції додавання і віднімання за той же час, множення і ділення приблизно в 1,5 рази довше (рис. 1.1.).

Рис. 1.1. **Механічна лічильна машина «Фелікс»**

Перша ЕОМ, створена в 1945 р., здійснювала близько 10 тис. операцій за секунду. Сучасні персональні комп'ютери здійснюють понад 10 млн. операцій за секунду, і їх можливості з кожним роком збільшуються. Розвиток науки і техніки у величезній мірі залежить від роботи сотень і тисяч творчих

людей, які, завдяки своїй невтомній праці, знаходять нові рішення до завдань, що постають перед людством. Науково-технічний прорив людства в XX ст. багато в чому був підготовлений роботою дослідників і науковців у попередні роки. Але до розвитку промислового виробництва наукові дослідження переважно проводилися окремими людьми, ентузіастами своєї справи. Наукова робота як така приносила невеликий дохід і не вважалася серйозною діяльністю. Тільки з появою великих заводів і фабрик, які почали витісняти дрібне кустарне виробництво, а це стало відбуватися в кінці XVIII ст., з'явилася серйозна потреба у створенні машин і механізмів, здатних замінити людину в промисловому виробництві (рис. 1.2, 1.3.).

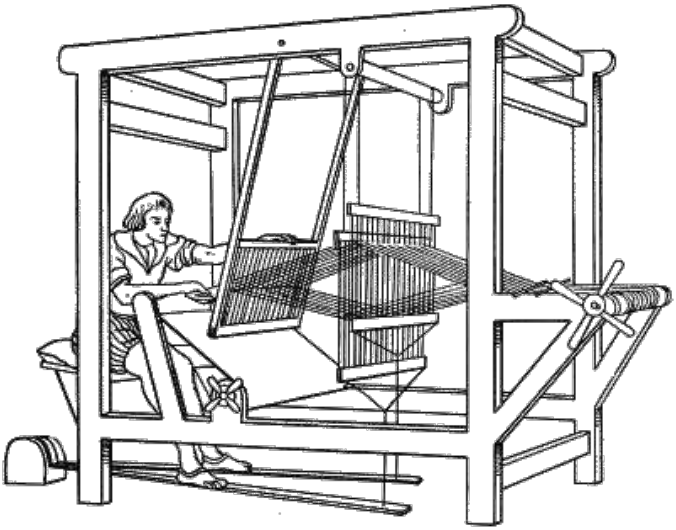

Рис. 1.2. **Ручний ткацький верстат**

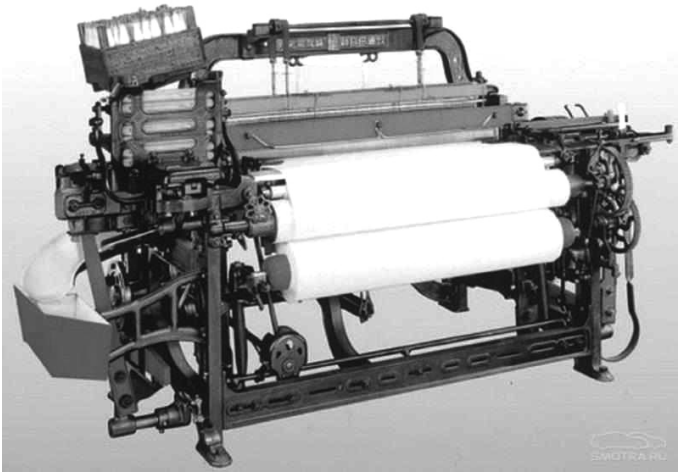

Рис. 1.3. **Ткацький верстат XIX ст.**

Поява машин дозволила значно збільшити обсяги випуску продукції, здешевити її виробництво. Особливо багато оригінальних нових технічних рішень було прийнято в XIX ст. У цей час відбувалося становлення потужного промислового виробництва в розвинених країнах світу – Великобританії, Франції, Німеччини, США, а з нею і винахідницька діяльність перетворилися на потужний чинник підвищення якості та кількості продукції, що випускається. У науці, крім загального морального стимулу отримання нових знань, досягнення нових вершин розуміння природи, з'явився комерційний інтерес, наука стала приносити гроші.

Інтелектуальний продукт, створюваний творчими людьми, став здатний давати матеріальну винагороду.

Контрольні питання

1. Вкажіть шляхи вдосконалення обчислювальної техніки.
2. Які знання може і повинен придбати студент при вивченні дисципліни «основи патентознавства і раціоналізації» ?

ТЕМА 2. Роль винаходів у розвитку сучасного суспільства

Мета: ознайомлення з етапами розвитку техніки

План

2.1. Зародження патентної системи і Нобелівської премії.

2.2. Перші винаходи і винахідники по металургії, електрики та автомобілям.

2.1. Зародження патентної системи і Нобелівської премії

Інтелектуальний продукт винахідників, здійснюється через систему патентування, тобто видачу авторам нових розробок спеціальних охоронних документів – патентів, що підтверджують їх авторство на ідею і закріплюють їх права власників на цю ідею. Система патентування з'явилася у Великобританії в кінці XVI ст., проте поширення набуло лише в XIX ст. Створення системи захисту через патентування стало потужним поштовхом для появи великої кількості винаходів, багато з яких значною мірою змінили уклад життя людини. Винахідництво перетворилося з дивацтва в досить прибуткову діяльність. Багато винахідників завдяки своїм винаходам стали багатими і навіть дуже багатими людьми.

Примітне в цьому відношенні життя Альфреда Нобеля (1833-1896 рр.), талановитого винахідника, промисловця і науковця зі Швеції, який в 1867 р. винайшов і запатентував у Великобританії вибухівку – динаміт та вибухово-ртутний капсуль для його підриву (рис. 2.1.). Винахід Нобеля з'явився дуже вчасно, адже у середині XIX ст. велося безліч великих будівництв з переміщенням величезних мас ґрунту, такі роботи вимагали застосування великої кількості вибухівки. Нітрогліцерин, який використовувався до цього, був дуже небезпечний. За допомогою динаміту побудовані Суецький і Панамський канали, Сен-Годарский тунель у Швейцарії, Трансамериканська залізниця і безліч інших об'єктів. Продаж ліцензій на свій винахід і власне виробництво динаміту

принесло Нобелю величезні статки, яка оцінювалася наприкінці його життя в 35 млн шведських крон, за сучасним курсом близько 1 млрд дол. США. Нобель заснував Нобелівську премію, яка присуджується з 1901р. в шести областях людської діяльності – фізика, хімія, медицина, література, зміцнення миру і економіка.

Рис. 2.1. **Винахідник, промисловець і вчений Альфред Нобель (1833–1896 рр.).**

Сьогодні розмір премії складає більше 1 млн дол. США. Вручення премії відбувається 10 грудня в річницю смерті А. Нобеля в Стокгольмі і Осло (в Осло відбувається вручення премії за зміцнення миру).

Саме XIX ст. відкрило світові імена вчених, що створили основу сучасного розвитку техніки. У 1829 р. в США Д. Несміту був виданий патент на фрезерний верстат, який і зараз є одним з основних видів металорізального обладнання.

2.2. Перші винаходи і винахідники в металургії, з використанням електрики і в автомобілебудуванні

У 1856 р. француз Г. Бессемер (рис. 2.4.) отримав патент на конвертер для переробки рідкого чавуну в сталь продувкою повітря без витрати палива, тепер такий процес одержання сталі має назву «бессемерівський». У 1860 р. Бессемер запатентував

обертовий конвертер, конструкція якого майже без змін застосовується і понині. Всього Бессемер мав понад 100 патентів на різні винаходи. У 1936 р. радянський винахідник Н. І.Мозговий запропонував продувати конвертер чистим киснем, що прискорило процес отримання сталі, підвищило її якість. Киснево-конвертерний спосіб отримання сталі в наш час вважається найбільш перспективним (рис. 2.5.).

Рис. 2.2. **Генрі Бессемер (1813–1898 рр.)**

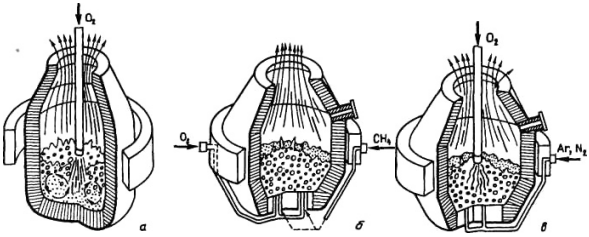

Рис. 2.3. **Різновиди киснево-конвертсрних процесів: а – продування киснем згори; б – продування киснем знизу (через дно); е – комбіноване продування (киснем згори і різними газами через дно)**

У 1864 р. також француз П. Мартен запропонував і запатентував новий спосіб отримання сталі в печі, яку зараз називають мартенівської. У 70-х рр. XX ст. близько 80 % сталі у світі отримували в мартенівських печах.

У 1876 р. американець А. Белл винайшов і запатентував в США телефон. До кінця XIX ст. тільки в США нараховувалось понад 1 млн телефонних апаратів.

У 1885 р. російський винахідник Н.Н. Бенардос створив і запатентував електричне дугове зварювання. Він отримав на неї патенти в Німеччині, Франції, Росії, Великобританії, США, Італії, Бельгії та інших країнах. В даний час жодне машинобудівне виробництво немислимо без застосування електричного зварювання. Всього Н.Н. Бенардос мав близько 100 патентів на різні винаходи.

У 1887 р. серб Н. Тесла винайшов і запатентував в Англії двофазний асинхронний електродвигун (рис. 2.4.).

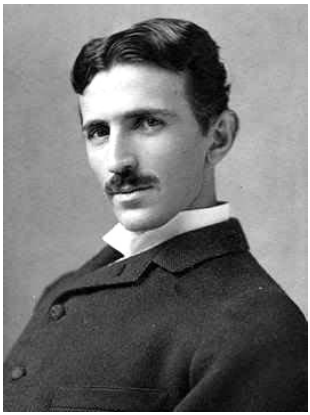

Рис. 2.4. **Ніколо Тесла (1856-1943 рр.)**

У 1889 р. російський винахідник М. О. Доліво-Добровольський створив і запатентував в Німеччині трифазний асинхронний електродвигун. У 1890 р.і він запатентував в Німеччині та Англії ротор типу «колесо білки» з кільцями і

пусковим пристроєм. Двигуни з подібними роторами сьогодні застосовуються повсюдно в мільйонах машин і пристроїв.

Зусиллями трьох видатних винахідників була створена електрична освітлювальна лампа. У 1876 р. П. Н. Яблучков створив і запатентував у Франції дугову електролампу з вертикальним розташуванням електродів. Ця лампа відразу отримала назву «свічка Яблучкова». У 1880 р. американець Т. Едісон отримав у США патент на лампу розжарювання з вугільною ниткою розжарювання в скляному вакуумному балоні. За своє життя Т.Едісон запатентував більше 1000 винаходів.

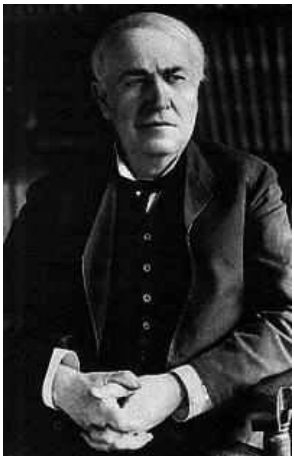

Рис. 2.5. **Томас Едісон (1847 - 1931 рр.)**

У 1900 р. російський інженер А. Н. Лодигін патентує у Франції лампу з вольфрамовою ниткою розжарювання. У 1906 р. його патент купує фірма «Дженерал електрик», яку створив Т. Едісон. Зараз ця корпорація є найбільшим світовим виробником електроніки, машинобудування, ракетної техніки і т. Д.

Багато великих винахідники створили власні фірми для впровадження своїх винаходів. Назви фірм відомі тепер всьому світу. У 1886 р. німець К. Бенц отримав патент на триколісний

автомобіль з бензиновим двигуном. У 1885 р. його співвітчизник Г. Даймлер побудував перший мотоцикл з бензиновим двигуном. Згодом вони об'єднали зусилля і створили автомобільну фірму «Даймлер-Бенц», яка зараз є законодавцем моди в автомобілебудуванні і випускає щорічно близько 800 тис. легкових, вантажних автомобілів і автобусів в багатьох країнах світу. У створенні автомобіля взяли участь безліч винахідників з різних країн світу: французи О. Пеккер в 1828 р. винайшов диференціал, А. Болле в 1878 р. запатентував незалежну підвіску коліс; у 1816 р. німець Г. Лангеншпергер запатентував передні керовані колеса на цапфах; у 1845 р. англієць Р. Томпсон винайшов пневматичні шини; у 1892 р. німець Р. Дизель запатентував двигун внутрішнього згоряння із запалюванням від стиснення.

Яскравим прикладом нерозуміння значення патентування свого винаходу є історія створення радіо. 25 квітня (7 травня) 1895 р. російський інженер А. С .Попов продемонстрував у Кронштадті прилад з передачі радіосигналів. Тільки в січні 1896 р. він опублікував у журналі Російського фізико-хімічного товариства статтю «Прилад для виявлення і реєстрації електричних коливань». У цей час в Італії молодий студент Марконі незалежно від А. С. Попова і нічого не знаючи про його досліди, влітку 1895 р. провів аналогічні досліди і в червні 1896 р. запатентував в Англії ідею радіопередачі сигналів. Відразу ж після отримання патенту Г. Марконі знайшов кошти і організував промислове впровадження радіо (рис. 2.6.).

Рис. 2.6. **Гульєльмо Марконі (1874 - 1937 рр.)**

Великі винаходи, які навіки закарбували імена їх творців, були створені в області побутових пристроїв, що використовуються людиною щодня в побуті. У 1901 р. американець К. Жіллет винайшов і запатентував в США безпечну бритву. Він запропонував застосовувати змінне лезо, заточене з двох сторін і розташоване перпендикулярно осі ручки. Бритва такої конструкції застосовується практично без змін мільйонами чоловіків у світі і зараз. К. Жіллет створив фірму «Жилет індастріз лімітед», яка і понині є найбільшим світовим виробником бритв у світі

З'явилося багато винаходів у XX ст. У 1957 р. німець Ф. Ванкель створив і запатентував в багатьох країнах світу нову конструкцію двигуна внутрішнього згоряння – роторно-поршневого типу. Ліцензії на виготовлення і збут нового двигуна придбали практично всі великі автомобільні фірми світу: «Дженерал моторс», «Ауді», «Даймлер Бенц», «Фольксваген», «Сітроен», «Пежо», «Тойота», «Ніссан моторс» і ін.

Наведені вище приклади великих винаходів із зазначенням імен людей, які їх створили, показують, що винахідницька діяльність творчих людей прославила їх. Варто зазначити, що тільки належне патентування творчих розробок дозволило цим

винахідникам закріпити за собою моральний пріоритет їх розробок і дало їм можливість отримати за них цілком заслужене ними найбільше матеріальну винагороду.

Контрольні питання

1.Назвіть етапи і причини появи системи патентування.
2.Наведіть приклади успішної роботи щодо створення і використання винаходів.

ТЕМА 3. Раціоналізаторська пропозиція

Мета: вивчити ознаки раціоналізаторської пропозиції та порядок оформлення заяв на рацпропозицію на підприємстві

План

3.1. Ознаки раціоналізаторської пропозиції.
3.2. Оформлення раціоналізаторської пропозиції.

3.1. Ознаки раціоналізаторської пропозиції

«Раціо» в перекладі з латині означає «розум». Отже, *раціоналізація* – це дії, спрямовані на те, щоб удосконалити, зробити більш розумними (доцільними, ефективними, безпечними тощо) Машину, спосіб або процес. Вона може бути спрямована на підвищення продуктивності праці і якості продукції, що випускається, більш ефективне використання обладнання, матеріалів і енергії, поліпшення охорони і безпеки праці тощо.

Результат дій, що є певним внеском у раціоналізацію, в кожному конкретному випадку оформляється як раціоналізаторська пропозиція.

Раціоналізаторською пропозицією визнається технічне рішення, що є новим і корисним для підприємства, якому воно подано, і передбачає зміну конструкції виробів, технології виробництва і застосовуваної техніки або зміна складу матеріалу.

Пропозиція визнається новою, якщо до подачі заяви за встановленою формою подане чи таке ж рішення:

–не використовувалося в навчальному закладі, на підприємстві, крім випадків, коли рішення використовувалося за ініціативою автора протягом не більше трьох місяців до подання заяви;

–не було передбачено наказами або розпорядженнями адміністрації, не було розроблено технічними службами підприємства, або не було заявлено іншою особою, якому належить першість (пріоритет раціоналізаторської пропозиції визначається датою його надходження на підприємство);

–не було рекомендовано вищою організацією або опубліковано в інформаційних виданнях з поширення передового досвіду в навчальних закладах (у відповідній галузі);

–не передбачено обов'язковими для підприємства нормативами (стандартами, нормалями, технічними умовами тощо).

Пропозиція визнається корисною, якщо її використання на підприємстві дозволяє отримати економічний, технічний або інший позитивний ефект. Ефект від використання пропозиції може полягати, наприклад, у підвищенні продуктивності праці, якості, надійності та довговічності виробу, в економії матеріальних і трудових ресурсів, поліпшення умов праці, засобів техніки безпеки, збільшенні врожайності сільськогосподарських культур та ін..

Не визнається раціоналізаторською пропозиція:

–що, знижує надійність, довговічність та інші показники якості продукції або погіршує умови праці, якість робіт:

–ставить лише завдання або тільки визначальне ефект, який може бути отриманий від застосування пропозиції, без зазначення конкретного технічного рішення;

–забезпечує досягнення позитивного ефекту за допомогою заходів організаційного, а не технічного характеру (поліпшення стану робочих місць, упорядкування системи матеріально-технічного забезпечення виробництва, обліку та звітності, зміна графіків роботи і ремонту устаткування або

транспортних засобів, скорочення часу доставки вантажів тощо);

–відноситься до методів організації та управління господарством, виховання, викладання, дослідження, проектування, розрахунку, а також до систем інформації;

–відноситься до умовних позначень, розкладів, правил гри, дорожнього руху, судноплавства.

3.2. Оформлення раціоналізаторської пропозиції

Зразок навчальної заявки раціоналізаторської пропозиції представлений на бланку.

Керівнику_Мелентьєву Олегу Борисовичу 13.11.2024 р.
УНУ

Прізвище, ім'я, по батькові автора, (співавтора)	Місце роботи або місце проживання	Посада	Освіта	Рік народження
Бовкуш Юлія	м. Умань	студент	незакінчена вища	17.11.2025

Заява
на раціоналізаторську пропозицію

Прошу розглянути пропозицію під назвою: **«Головний убір для велосипедистів з міні-дзеркалом заднього огляду»**
(коротка назва раціоналізаторської пропозиції, визнати її раціоналізаторською і прийняти до використання)

Опис пропозиції

Пропоную (ємо) змінити конструкцію виробу~~, технологію виробництва або використовуваної техніки, зміну складу матеріалу шляхом~~
(непотрібне закреслити)

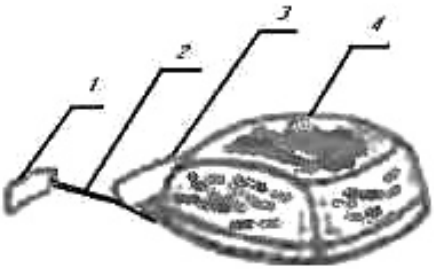
Пропоную змінити конструкцію виробу шляхом переконструювання шапочки 4, що обладнана пластиковим

козирком 3 та алюмінієвою стійкою 2, до якої кріпиться дзеркальце 1. (див. фіг.)

«Головний убір для велосипедистів з міні-дзеркалом заднього огляду» працює наступним чином: дзеркальце 1, розміром 7х2,5 см. кріпиться до алюмінієвої стійки 2, яка, у свою чергу, закріплена на пластиковому козирку 3 головного убору. Головний убір надягається на голову людини, для зручності рекомендується налаштувати дзеркальце 1 на задній огляд. В процесі їзди велосипедист бачить ситуацію на дорозі, яка відбувається позаду.

«Головний убір для велосипедистів з міні-дзеркалом заднього огляду» покликане збільшити Вашу безпеку на дорогах. Такий головний убір стане корисним аксесуаром для шанувальників велоспорту!

При від'єднанні алюмінієвої стійки 2, яка закріплена на пластиковому козирку шапочки 3, вона може використовуватись за своїм прямим призначенням.

Фіг.

1. Дзеркальце
2. Алюмінієва стійка
3. Пластиковий козирок
4. Головний убір

Усього на _2__ листах

Автор (співавтори)

ТЕМА 4. Розділи заяви на раціоналізаторську пропозицію

Мета: вивчити порядок оформлення заяв на рацпропозицію на підприємстві

План

4.1. Розділи заяви на раціоналізаторську пропозицію.

4.2. Ознаки раціоналізаторської пропозиції.

4.1. Розділи заяви на раціоналізаторську пропозицію

У заяві мають бути зазначені: прізвище, ім'я, по батькові автора (співавторів), його (їх) місце роботи, посада, освіта, рік народження. Крім цього, заява включає наступне:

– опис змісту пропозиції, висновок цеху;

– висновок відповідної служби підприємства (організації);

– прийняте рішення за пропозицією; зміна технічної документації;

– розрахунок річної економії за пропозицією;

– угоду про розподіл винагороди між авторами.

Важливим розділом заяви є опис пропозиції, в якому повинна бути розкрита технічна сутність, новизна і корисність. У ньому повинна бути також інформація, достатня для подальшої конструктивної чи технологічної розробки пропозиції. Рекомендується наступна схема викладу опису пропозиції: назва пропозиції;опис відомого рішення, яке автор пропонує вдосконалити, із зазначенням його конструктивних і технологічних недоліків;опис мети і сутності пропонованого технічного рішення; опис очікуваного позитивного ефекту.

Назва пропозиції має бути точним, коротким, конкретним і відповідати суті пропозиції. Воно повинно характеризувати призначення предмета пропозиції (виконуваних функцій) або вказувати на приналежність його до тієї чи іншої галузі техніки.

Не слід давати пропозиціям невизначені назви, наприклад, «Поліпшення проектного рішення», «Організація

виробництва з випуску виробів» тощо. Так як такі назви не відображають технічної сутності рацпропозиції.

4.2. Ознаки раціоналізаторської пропозиції

Опис відомого об'єкта залежить від характеру пропозиції і повинно містити такі дані: технічну характеристику застосовуваної конструкції, використовувану технологію виробництва робіт або технологію виготовлення виробів і матеріалів; характеристику відомого складу матеріалу, що підлягає зміні; існуючі умови праці та техніки безпеки на об'єктах або в цехах тощо, які вдосконалюються пропонованим рацпропозицією.

Недоліки, які передбачається усунути в даному об'єкті, повинні бути охарактеризовані об'єктивно, без перебільшень.

При цьому слід повідомити, яким вимогам не задовольняє відома конструкція, технологія чи матеріал.

Описуючи недоліки, важливо, по можливості, виявити причини, викликають ці недоліки.

Мета і технічна сутність пропозиції. Метою пропозиції має бути усунення тих недоліків, які описані в розділі з критику відомого технічного рішення. Мета раціоналізаторської пропозиції – отримати очікуваний позитивний ефект (технічний, економічний або який-небудь інший).

До технічного ефекту відносяться нові властивості або якості, які будуть отримані в результаті реалізації рацпропозиції. Вони, наприклад, можуть бути також виражені у збільшенні надійності, довговічності, міцності, у підвищенні точності, спрощенні конструкції, поліпшенні експлуатаційних якостей тощо.

До економічного ефекту відноситься корисність пропозиції, виражена в грошах (економія).

Не можна мета рацпропозиції характеризувати загальними невизначеними виразами. Наприклад, не рекомендується викладати мета рацпропозиції наступною фразою: «з метою поліпшення конструкції», так як в поняття

«поліпшення конструкції» може входити різний зміст: підвищення надійності, зменшення маси тощо.

Неправильно формулювати мету пропозиції наступним чином: «з метою здешевлення виробництва», не вказуючи при цьому, за рахунок яких технічних рішень передбачається зменшити вартість.

Необхідно пам'ятати, що якщо пропозиція не створить технічний ефект, значить, воно і не вирішує технічної задачі. Сутність рацпропозиції виражається його відмітними ознаками (відмінностями) в порівнянні з існуючими пристроями, конструкцією, технологією, матеріалом, які використовуються організацією або передбачені у технічній документації.

Щоб розкрити сутність пропозиції, необхідно показати, якими вузлами, елементами, операціями тощо. Воно відрізняється від того пристрою, технології або матеріалу, які застосовувалися до подачі пропозиції або передбачені у технічній документації.

Доцільно показати, за рахунок яких нових елементів, прийомів забезпечується отримання позитивного ефекту.

В описі суті пропозиції повинно бути переконливо показано, як пропонується вирішити поставлені в ньому технічні завдання.

В описі пропозиції на конструкцію повинно бути охарактеризоване пропоноване зміна вузлів, блоків, деталей, їх призначення, а також зв'язки між частинами і їх взаємне розташування.

У цьому розділі опису повинні бути детально викладені конструктивні, а також (при необхідності) технологічні особливості запропонованого пристрою, що згадуються в описі вузли і деталі; зв'язку між ними повинні бути зображені на кресленнях або схемах.

В описі технології чи способу повинні бути приведені дані про зміну прийомів, операцій, режимів, послідовності операцій тощо. При необхідності слід вказати режими, температуру, тиск, тривалість та інші параметри процесу, а

також вживані матеріали і пристосування. Крім того, можуть бути наведені й інші необхідні показники, наприклад маса вихідних і кінцевих продуктів, вихід продукції тощо.

Якщо для здійснення технології (способу) потрібні пристосування, прилади, оснащення тощо. В описі зазвичай наводяться дані і про ці засоби.

Якщо за пропозицією вже проводилися досліди, у висновку слід навести дані експериментальної перевірки. Опис очікуваного позитивного ефекту має характеризувати новий, більш високий результат, який виробнича організація, підприємство отримають при використанні рацпропозиції, в порівнянні з тим, який вони отримали б від раніше застосовуваного пристрою, технології або матеріалу.

Позитивний ефект може бути виражений, наприклад, в зростанні продуктивності праці, підвищенні коефіцієнта корисної дії машини, економії матеріалів, збільшенні виходу одержуваного продукту, поліпшенні якості та здешевленні будівництва об'єктів і продукції, що випускається, прискоренні і спрощення процесів виробництва, скорочення термінів виробництва, поліпшення умов праці і техніки безпеки.

Отже, на підставі розрахунків, аналізу статистичних даних, випробувань і дослідів (якщо вони проводилися) автор має викласти: технічні переваги пропозиції в порівнянні з вживаними рішеннями або рішеннями, передбаченими в технічній документації і нормативах (проектах, нормаль, технічних умовах, стандартах тощо.); очікувану економію від реалізації пропозиції; можливий обсяг використання пропозиції.

Контрольні питання

1. Наведіть ознаки раціоналізаторської пропозиції.

2. Вкажіть відмінність між ознаками раціоналізаторської пропозиції і винаходи.

3. Вкажіть порядок складання та оформлення заяви на раціоналізаторську пропозицію.

Практична робота

«Права на раціоналізаторські пропозиції»

План

1. Загальна характеристика раціоналізаторської діяльності.
2. Поняття та критерії охороноздатності раціоналізаторської пропозиції.
3. Власники прав на раціоналізаторську пропозицію.
4. Оформлення прав на раціоналізаторську пропозицію.
5. Зміст і захист прав на раціоналізаторські пропозиції.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

Студентам під час вивчення першого питання потрібно визначити, що означає термін «раціоналізаторська пропозиція», визначити питання щодо становлення та розвитку даної категорії, а також особливих ознак.

Вивчаючи друге питання, студенти повинні звернути увагу на те, що згідно з Цивільним кодексом України раціоналізаторською пропозицією є визнана юридичною особою пропозиція, яка містить технологічне (технічне) або організаційне рішення в будь-якій сфері її діяльності. Об'єктом раціоналізаторської пропозиції може бути матеріальний об'єкт або процес. Обсяг правової охорони раціоналізаторської пропозиції визначають її описом, а також кресленнями, якщо вони подані. Суб'єктами права інтелектуальної власності на раціоналізаторську пропозицію є її автор та юридична особа, якій ця пропозиція подана. Студенти повинні визначити та вміти аналізувати ознаки раціоналізаторської пропозиції. Студентам потрібно охарактеризувати критерії охороноздатності, до яких належать: технологічне, технічне або організаційне рішення; новизна; корисність. Необхідно визначати та знати, у яких випадках пропозиція не визнається новою.

Під час вивчення третього питання увагу необхідно зосередити на положеннях ст. 483 ЦК України, відповідно до якої власниками прав на раціоналізаторські пропозиції є їхні

автори та юридичні особи, яким ці пропозиції подані. Автором визнається фізична особа, творчою працею якої створена пропозиція. Студентам необхідно знати, що обсяг правової охорони раціоналізаторської пропозиції визначається її описом, а також кресленнями, якщо вони подані. Оформлення прав на раціоналізаторські пропозиції починається зі складання та подання заяви. Заява має стосуватися лише однієї раціоналізаторської пропозиції. Якщо під час розгляду заяви буде встановлено, що в ній містяться два або більше самостійних рішення, то автору пропонується в 15-денний термін оформити кожне рішення окремою заявою. Студентам потрібно також знати, у чому полягає мета попередньої експертизи. Також уваги потребує питання щодо випадків, коли пропозиція визнається раціоналізаторською частково, не в повному обсязі. Під час вивчення цього питання необхідно розглянути, що містить свідоцтво на раціоналізаторську пропозицію. Строк дії свідоцтва на раціоналізаторську пропозицію не обмежений.

Під час вивчення четвертого питання потрібно констатувати, що автори раціоналізаторських пропозицій мають право на добросовісне заохочення (зокрема на винагороду) від юридичних осіб, яким ці пропозиції подані. Юридична особа, що визнала пропозицію раціоналізаторською, має право на її використання в будь-якому обсязі. У такий спосіб вирішуються питання стимулювання творчої діяльності як раціоналізаторів, які наділяються особистими немайновими і майновими правами, так і юридичних осіб, що визнають пропозиції раціоналізаторськими та використовують їх на свою і суспільну користь. Студентам потрібно визначати, у зв’язку з чим надаються права раціоналізаторів. Необхідно знати та аналізувати положення, що стосується права авторства. Потрібно також знати, що автор раціоналізаторської пропозиції має право на одержання винагороди за використання його пропозиції упродовж двох років від дати початку її використання юридичною особою, яка видала посвідчення на

цю раціоналізаторську пропозицію. Студентам необхідно розглянути питання щодо судового або адміністративного порядку захисту прав на раціоналізаторські пропозиції.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає різниця між раціоналізаторською та винахідницькою діяльністю?
2. Яке значення раціоналізаторських пропозицій для розвитку бізнесу?
3. Що являє собою раціоналізаторська пропозиція?
4. Які критерії охороноздатності раціоналізаторської пропозиції ви можете назвати?
5. Який обсяг правової охорони для раціоналізаторської пропозиції передбачений чинним законодавством України?
6. Як оформлюються права на раціоналізаторську пропозицію?
7. Розкрийте зміст прав на раціоналізаторські пропозиції.
8. Які способи захисту прав на раціоналізаторську пропозицію можуть бути використані?

ТЕМА 5. Міжнародне патентне право

Мета: Вивчити порядок отримання міжнародного патенту

План

5.1. Паризька патентна конвенція.
5.2. Міжнародний патент.
5.3. Євразійський патент.

5.1. Паризька патентна конвенція

Патентне право стало формуватися з розвитком промисловості у Великобританії початку XVI ст., у Франції та США – наприкінці XVI ст., в Росії – у другій половині XIX ст.

Першим міжнародним документом була Паризька патентна конвенція з охорони промислової власності, прийнята 20 березня 1883 р. Мета цієї конвенції полягла у створенні більш пільгових умов для патентування промислової власності в

різних державах. Патентні закони практично всіх країн мають чітко спрямовану територіальність, тобто патент на винахід або іншу промислову власність, виданий конкретною державою, діє тільки на території цієї держави.

Для захисту прав патентовласника йому необхідно отримати патенти у всіх країнах, де він планує використовувати свій винахід. Паризька конвенція з часом неодноразово переглядалася: у Брюсселі 14 грудня 1900 р., у Вашингтоні 2 червня 1911 р., в Гаазі 6 листопада 1925 р., в Лондоні 2 червня 1934 р., в Лісабоні 31 жовтня 1958 р., в Стокгольмі 14 червня 1967 р. і 2 жовтня 1979 р.

Всі зміни та доповнення в Паризьку конвенцію вносились з метою впорядкувати систему патентування об'єктів промислової власності в державах, що беруть участь і приєдналися до конвенції, захистити права патентовласників, виключити випадки використання об'єктів промислової власності без дозволу власників. В даний час конвенцію підписали більше 75 країн світу, в тому числі і України, яка бере участь у конвенції в повному обсязі, підписавши всі її редакції 5 лютого 1993 р. Приєднання держави до конвенції означає згоду його на всі умови конвенції, прийняття на себе зобов'язань щодо забезпечення на своїй території патентних прав на об'єкти промислової власності громадян інших держав та захисту прав своїх громадян на території інших держав – членів конвенції.

Конвенція передбачає надання громадянам і фірмам однієї країни-учасниці такого ж рівня охорони їх прав на промислову власність в будь-якій країні – учасниці конвенції.

Найважливішим положенням конвенції є право пріоритету.

Це означає, що заявник має абсолютний пріоритет дати подання заявки, який обраховується з дня подання першої заявки в одній з країн, яка є учасницею конвенції, причому перша країна подачі заявки в деяких державах не обов'язково повинна бути рідна країна заявника. Що стосується України, то відповідно до статті 37 Патентного закону, подача заявки на

об’єкт промислової власності в іншій країні без попереднього подання заявки в національне патентне відомство не допускається. За умовами конвенції для того щоб мати охоронний документ на право володіння промисловою власністю, заявник повинен отримати патенти на один і той же об’єкт промислової власності у всіх країнах – учасницях конвенції, в яких, якщо він вважає, необхідна така правовий захист. Пріоритет всіх цих патентів буде один, який визначається датою подання першої заявки. Заявки на отримання патентів в інших країнах повинні бути подані протягом року з дати подання першої заявки. Природно, отримання кожного патенту в різних країнах вимагатиме досить великих фінансових витрат, пов’язаних з оплатою патентних мит, які заявник і патентовласник платить за правилами кожної конкретної країни, де він має патент. Тому патентування за кордоном є досить дорогою справою і проводиться тільки в разі потреби.

5.2. Міжнародний патент

У рамках угоди по Паризькій патентної конвенції з метою подальшого економічного та наукового партнерства, поліпшення умов патентування в різних країнах у Вашингтоні 19 червня 1970 р. країнами – учасницями Паризької конвенції був підписаний Договір про патентну кооперацію, який набув чинності з 1978 р., до якого приєдналася Україна, і він діє на території нашої країни з 16. 02. 1993 р.

Мети договору – економія часу і сил в тих випадках, коли патент на один винахід має попит у декількох країнах, створення умов, за яких країни, що не володіють відповідними патентними службами, фондами та експертизою, могли б видавати справжні, минулі експертизипо суті, патенти. Договір дає величезну перевагу заявникові, який, подаючи заявку тільки в одній країні, може отримати патенти в багатьох країнах – учасницях договору. Таких країн в даний час більше 60. Цей

загальний для необмеженої кількості країн патент називається міжнародним і має позначення РСТ.

Подача заявки і отримання міжнародного патенту РСТ має свої особливості. Проходження заявки на патент РСТ має два етапи: міжнародний та національний. Міжнародний етап включає такі фази: подача заявки, патентний пошук (експертиза по суті), публікація, попередня експертиза. Перші три фази обов'язкові, за бажанням може бути проведена попередня експертиза. Заявка на патент подається в національне патентне відомство. Заявник отримує відповідь на заявку після закінчення 9 міс. з дати подачі. Інформація про подану заявку з викладом суті ідеї випускається окремою брошурою через 18 міс. з дати подачі заявки, публікація дається мовою оригіналу, реферат друкується англійською мовою. Видається бюлетень РСТ англійською мовою і в ньому наводяться короткі дані про винахід.

Національний етап настає не пізніше 20 міс. від пріоритету. Протягом цього терміну заявник повинен підготувати переклади заявки на мову країн, де він хоче мати патентні права, і сплатити патентні мита за подачу заявки в кожній з цих країн. Заявник з України може подати заявку на патент РСТ в національне патентне відомство РК або Міжнародне бюро Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ). Експертиза по суті може бути проведена за вибором заявника в УкрНОІВІ або в Європейському патентному відомстві, яке знаходиться у Швейцарії. Умови та оформлення заявки мало чим відрізняється від подачі заявки на національний патент. Склад заявки такий самий: заява на спеціальному бланку патенту РСТ, опис, формула винаходу, креслення й інші матеріали, реферат.

5.3. Євразійський патент країн СНД

Після розпаду СРСР його загальний патентний простір було поділено між країнами СНД. Патенти кожної країни діють тільки на її території. Таке положення завдає шкоди всім цим

країнам, створює безліч проблем із захистом патентних прав на території іншої держави СНД. Підвищення рівня взаємного співробітництва, відновлення колишніх економічних, виробничих і наукових зв'язків, відсутність мовного бар'єру, загальний науковий і освітній рівень диктували необхідність створення загального патентного простору для зацікавлених у цьому держав СНД. Виходячи з цих положень, в Москві 9 вересня 1994 р. була підписана Євразійська патентна конвенція, яка набула чинності з серпня 1995 р. Конвенцію підписали 9 держав СНД: Вірменія, Азербайджан, Білорусія, Україна, Казахстан, Киргизстан, Молдова, Росія, Таджикистан, Туркменістан. Конвенція відкрита для вступу до неї інших країн СНД та інших держав, що знаходяться в сфері впливу Євразійського співтовариства. Вона має на меті створення загального патентного простору на території держав-учасниць і діє в рамках Паризької конвенції: спрощує отримання патентних прав і захищає інтереси власників промислової власності. Подача заявок на євразійський патент розпочата з 1 грудня 1995 р.

Загальні вимоги до оформлення заявок мало чим відрізняються від прийнятих в росії і Україні. До заявки додається документ про сплату патентного мита. Спеціальний бланк заяви про видачу патенту може бути отриманий в національному патентному відомстві. Заява та всі супутні матеріали складаються російською мовою, але вони можна і мовою своєї країни з доданням російського перекладу. Заявка подається через національне патентне відомство і має пріоритет за датою подання в це відомство. Національне патентне відомство, попередньо провівши формальну експертизу на правильність оформлення документів заявки, пересилає її в Києві для проведення експертизи по суті в Євразійському патентному відомстві, яке знаходиться в росії. При бажанні заявник має відразу направляти заявку в це відомство, минаючи національне. Заявка та всі матеріали подаються в національне відомство в 4-х примірників, в Євразійське відомство – в 3-х

примірниках. Патентні мита за євразійським патентом виплачуються згідно спеціального положення, прийняте 1 грудня 1995 р . – за подачу заявки стягується 800 дол. США, за експертизу по суті – 800 дол.. Експертиза проводиться в ФИПС, видача патенту коштує 500 дол. Розмір мита для громадян СНД і Східної Європи зменшена в 4 рази. Мито за підтримання чинності патенту в кожній державі встановлюється національним положенням про патентні мита цієї держави. Євразійський патент буде мати силу тільки в тих державах-учасницях конвенції, на які вкаже заявник і в яких буде сплачено мито за підтримку патенту. Анулювання дії патенту в одній країні з яких-небудь причин не поширюється на дію патенту в іншій країні. Євразійський патент чинний упродовж 20 р. з дня подачі заявки.

Контрольні питання

1.Що таке конвекційний пріоритет?

2.Вкажіть переваги і недоліки при отриманні міжнародного патенту.

3.Вкажіть відмінність між міжнародним і євразійським патентом.

Практична робота

«Джерела права інтелектуальної власності»

План

1. Загальна характеристика джерел права інтелектуальної власності.
2. Закони та підзаконні нормативно-правові акти в системі джерел права інтелектуальної власності.
3. Міжнародні правові акти та договори у сфері інтелектуальної власності.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

Вивчення третьої теми здобувачами вищої освіти необхідно розпочати із того, що до 1991 р. в Україні, як і у

всьому Радянському Союзі, через перевагу суспільної форми власності були відсутні спеціальні закони про охорону інтелектуальної власності, а правове регулювання відносин у цій сфері забезпечувалося, в основному, підзаконними актами. Студенти повинні знати та вміти аналізувати положення статей 41, 42, 54 Конституції України та визначати роль конституційних норм у процесі правового регулювання, засвоїти, що відносини у сфері інтелектуальної власності регулюються великою кількістю законодавчих актів, а тому їх систематизовано за кількома критеріями. Зокрема, за об'єктною ознакою; залежно від того, в якому нормативно-правовому акті права інтелектуальної власності отримали своє закріплення; залежно від юридичної сили нормативно-правового акта, яким регулюються відносини у сфері інтелектуальної власності; а також – за змішаною основою. Увагу необхідно акцентувати також і на Стандартах Всесвітньої організації інтелектуальної власності відповідно якими регламентуються: форма та зміст патентних документів; правила їх індексування, класифікації та кодування; зміст та структура офіційних бюлетенів і покажчиків до них; характеристики матеріальних носіїв інформації тощо.

Вивчаючи друге питання, студенти повинні знати, що законодавство України, умовно можна поділити на такі блоки: загальне законодавство та спеціальне законодавство у сфері охорони інтелектуальної власності. До першої групи належать: Конституція України; кодекси України (Цивільний кодекс України; Цивільний процесуальний кодекс України; Кодекс України про адміністративні правопорушення; Кодекс адміністративного судочинства України; Кримінальний кодекс України; Кримінально-процесуальний кодекс України; Митний кодекс України; Господарський кодекс України; Господарський процесуальний кодекс України; Кодекс законів про працю України; укази Президента України; постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України). До другої категорії спеціального законодавства у сфері охорони інтелектуальної власності належать: Закон України «Про охорону прав на

винаходи і корисні моделі»; Закон України «Про охорону прав на промислові зразки»; Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів та послуг»; Закон України «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем»; Закон України «Про охорону прав на сорти рослин»; Закон України «Про авторське право і суміжні права»; Закон України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних»; Закон України «Про охорону прав на зазначення походження товарів»; Закон України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування»; Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції»; Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності»; Постанови та розпорядження КМУ; Відомчі нормативно-правові акти. Студенти повинні знати положення даних нормативних актів щодо охорони інтелектуальної власності та вміти характеризувати їх.

Під час розгляду третього питання необхідно звернути увагу на те, що основні принципи міжнародного договірного права закріплені у Віденській конвенції про право міжнародних договорів від 23 травня 1969 р. У міжнародному праві існує декілька класифікацій міжнародних договорів у сфері інтелектуальної власності. Найпоширеніша є класифікація за об'єктами правової охорони: договори на охорону об'єктів авторського права і суміжних прав; договори на охорону об'єктів промислової власності. Студенти повинні знати, які нормативно-правові акти належать до якої категорії. Зокрема, у сфері авторського права і суміжних прав, увагу необхідно приділити: Бернській конвенції про охорону літературних і художніх творів; Всесвітній конвенції про авторське право; Договору Всесвітньої організації про авторське право; Міжнародній конвенції про охорону прав виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення; Конвенції про

охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їх фонограм; Договору Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми. Щодо міжнародних нормативно-правових актів у сфері права промислової власності, то увагу потрібно звернути на такі: Паризьку конвенцію про охорону промислової власності; Договір про патентну кооперацію; Договір про патентне право; Договір про закони щодо товарних знаків; Мадридську угоду про міжнародну реєстрацію знаків та Протокол до неї; Ніццьку угоду про міжнародну класифікацію виробів і послуг; Женевський акт; Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури; Найробський договір про охорону олімпійського символу; Гаазьку угоду про міжнародне депонування промислових зразків; Ніццьку угоду про міжнародну класифікацію виробів і послуг для реєстрації знаків; Страсбурзьку угоду про міжнародну патентну класифікацію.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте джерела права інтелектуальної власності.
2. Класифікуйте джерела права інтелектуальної власності за критеріями.
3. Які Закони України регулюють питання, пов’язані із правом інтелектуальної власності?
4. Назвіть етапи становлення законодавства у сфері інтелектуальної власності.
5. Перелічіть найбільш вагомі міжнародні правові акти у сфері інтелектуальної власності.
6. Визначте роль міжнародних договорів у сфері інтелектуальної власності.
7. У чому полягає особливість локальних нормативно-правових актів?
8. Яке значення відіграють підзаконні нормативно-правові акти в системі джерел права інтелектуальної власності?

9. Розкрийте роль законів як джерел права інтелектуальної власності.

10. Наведіть приклади локальних нормативно-правових актів у регулюванні відносин у сфері інтелектуальної власності.

ТЕМА 6. Інтелектуальна власність

Мета: вивчити склад об'єктів і суб'єкті інтелектуальної власності

План

6.1. Об'єкти права інтелектуальної власності.

6.2. Суб'єкти права інтелектуальної власності.

6.1. Об'єкти права інтелектуальної власності

У Конвенції, якою була заснована Всесвітня організація інтелектуальної власності (1967 р.) зазначається, що інтелектуальна власність об'єднує права, які стосуються:

1) літературних, художніх і наукових творів;

2) виконавчої діяльності артистів, звукозапису, радіо - і телевізійних передач;

3) винаходів у всіх галузях людської діяльності;

4) наукових відкриттів;

5) промислових зразків;

6) товарних знаків, обслуговування знаків, фірмових найменувань і комерційних позначень;

7) захисту від недобросовісної конкуренції;

8) всі інші права, стосуються інтелектуальної власності у виробничій, науковій, літературній і художній галузях.

Наведений перелік не є вичерпним, оскільки не можна назвати всі результати творчої діяльності людини, які з'являються у процесі розвитку людства.

У минулому і нинішньому століттях це пов'язано із стрімкими темпами розвитку технологій, біології, медицини, а також із розширенням уявлень людства про оточуючий світ завдяки вже отриманим технічним розробкам.

Головною ознакою об'єктів права інтелектуальної власності є те, що вони мають бути результатом інтелектуальної творчої діяльності. Належність об'єктів цивільних прав до об'єктів права інтелектуальної власності може бути встановлена ЦК України чи законом.

ЦК України, врахувавши у положеннях Конвенції, була заснована Всесвітня організація інтелектуальної власності, наводить такий перелік об'єктів права інтелектуальної власності, які набули правову охорону в Україні: літературні та художні твори; комп'ютерні програми; компіляції даних (бази даних); виконання; фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення; наукові відкриття; винаходи, корисні моделі, промислові зразки; компонування (топографії) інтегральних мікросхем; раціоналізаторські пропозиції; сорти рослин, породи тварин; комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення; комерційна таємниця.

Слід звернути увагу на те, що вказана стаття не містить легального визначення терміна «об'єкт права інтелектуальної власності», закріплюючи лише перелік об'єктів.

Зазначений перелік об'єктів інтелектуальної власності не є вичерпним, поступово збільшується, уточнюється, конкретизується. В цьому процесі враховується і зміст поняття інтелектуальної власності, який вкладається в це поняття міжнародними конвенціями і угодами, наприклад вищеназваною Конвенцією 1967 р., яка використовує термін «інтелектуальна власність» у загальному розумінні, позначаючи всі права на результати творчої діяльності і ряд таких, що прирівнюються до них.

Кожен із названих об'єктів відрізняється своєю природою, походженням, між тим, їх можна поділити на групи, які об'єднують їх за методами законодавчого забезпечення правової охорони.

До першої групи законодавство України про авторське право і суміжні права відносить такі об'єкти із вищезазначених:

літературні і художні твори, комп'ютерні програми, бази даних, виконання, фонограми, відеограми тощо.

Друга група об'єднує об'єкти права промислової власності, які охороняються патентним правом: винаходи, корисні моделі, промислові зразки.

До третьої групи належать засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, виробленої продукції, а саме: комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні позначення.

Окрему групу об'єктів, які отримали назву нетрадиційних результатів інтелектуальної діяльності, складають на сьогодні: відкриття, компонування інтегральних мікросхем, раціоналізаторські пропозиції, сорти рослин, породи тварин, комерційна таємниця тощо.

Зазначені групи об'єктів беруть свій початок з поділу творчої діяльності на духовну і науково-технічну й утворюють основні відносно самостійні інститути права інтелектуальної власності, які у сукупності складають узагальнююче поняття «інтелектуальна власність».

Особливістю об'єктів права інтелектуальної власності є те, що вони мають бути результатом інтелектуальної творчої діяльності, тобто творчий характер результатів є обов'язковою ознакою об'єкта права інтелектуальної власності.

Твори, що складають групу об'єктів інтелектуальної власності, які охороняються авторським правом і суміжними правами, як завершені, так і незавершені, підлягають правовій охороні незалежно від їх оприлюднення чи не оприлюднений, від їх призначення, жанру, обсягу, мети. Правова охорона поширюється лише на форму вираження твору і не поширюється на будь-які ідеї, теорії, принципи, методи, процедури, процеси, системи, способи, концепції, відкриття, навіть якщо вони виражені, описані, пояснені, проілюстровані утворі. Хоча зазначені об'єкти можуть бути результатами творчої праці, однак правова охорона їм не надається тому, що сучасні правові засоби не можуть забезпечити їм належну

охорону. Як твір розглядається частина твору, яка може використовуватись самостійно, зокрема і оригінальна його назва, їм теж надається правова охорона.

Специфікою об'єктів права промислової власності є те, що такі результати інтелектуальної творчої діяльності мають бути оригінальними, а саме – не повторювати уже відомі рішення чи досягнення; вони також мають бути новими у масштабах, визначених законом. Об'єкти промислової власності визнаються такими лише після відповідної науково-технічної експертизи, тобто після їх відповідної кваліфікації.

Результат інтелектуальної творчої діяльності повинен бути придатним для втілення у певному матеріальному носієві і повинен мати здатність бути відділеним від свого творця, оскільки інакше він не може бути використаний, а також має бути придатним для сприйняття і відтворення іншою особою.

6.2. Суб'єкти права інтелектуальної власності

Суб'єктами права інтелектуальної власності виступають творець об'єкта права інтелектуальної власності, а саме: автор, винахідник та інші особи, яким належать особисті немайнові та (або) майнові права інтелектуальної власності.

Таким чином, суб'єкти права інтелектуальної власності поділяються на первинні і похідні. До первинних належать тільки творці – автори творів науки, літератури і мистецтва, виконавці, виробники фонограм і відеограм, автори програм мовлення, винахідники, автори промислових зразків, сортів рослин і порід тварин та інші. До похідних – усі інші особи – правонаступники, до яких право інтелектуальної власності переходить в силу закону чи на підставі договору.

Творцем об'єкту права інтелектуальної власності може бути тільки людина - громадянин України, громадянин зарубіжної країни, особа без громадянства. Первинні суб'єкти можуть бути творцями об'єктів інтелектуальної власності незалежно від віку і стану здоров'я, тобто авторами різного виду творів можуть бути як неповнолітні, так і малолітні діти,

обмежено дієздатні і недієздатні. Здатність до творчості не має вікових меж чи обмежень у зв'язку з обмеженою дієздатністю чи недієздатністю творця.

Між тим, специфіка є в реалізації своїх прав такими категоріями творців. Так, наприклад, діти віком до 14 років (малолітні) можуть здійснювати свої особисті немайнові права інтелектуальної власності, проте майнові права за них здійснюють їх законні представники – батьки чи опікуни. Особи віком від 14 до 18 років (неповнолітні) мають право не тільки створювати твори, а й самостійно здійснювати авторські права.

Це ж правило поширюється і на права виконавців.

До похідних суб'єктів права інтелектуальної власності можуть належати будь-які особи – як фізичні, так і юридичні, які набувають цих прав за договором чи за законом. Правонаступниками суб'єкта права інтелектуальної власності за законом можуть бути як фізичні, так і юридичні особи – при спадкуванні за законом. Первинний суб'єкт права інтелектуальної власності може передати свої майнові права будь-якій іншій особі за цивільно-правовим договором або заповітом.

Оцінка творчого внеску при створенні об'єкта інтелектуальної власності є важливою у встановленні кола творців (співавторів), оскільки як первинними, так і похідними суб'єктами права інтелектуальної власності можуть бути кілька осіб. За законом, якщо об'єкт створено творчою працею кількох осіб, то кожна з них є суб'єктом права інтелектуальної власності (співавтором). Право інтелектуальної власності може також перейти за спадкуванням до кількох осіб.

Особа, яка має виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності, може використовуватися цей об'єкт на власний розсуд, з додержанням при цьому прав інших осіб. У свою чергу, використання об'єкта права інтелектуальної власності іншою особою здійснюється з дозволу особи, яка має виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності, крім випадків

правомірного використання без такого дозволу, передбачених законом. У разі якщо право інтелектуальної власності належить кільком особам спільно, його реалізація здійснюється за договором або за спільною згодою між цими особами. Творчий характер створення об'єктів права інтелектуальної власності є загальноприйнятим.

Специфікою вирізняється використання об'єкта інтелектуальної власності, який створено у зв'язку з виконанням трудового обов'язку чи на замовлення: особисті немайнові права залишаються у творця, а майнові права на об'єкт інтелектуальної власності належать творцеві та особі, з якою він перебуває у трудових відносинах, спільно, або замовнику, якщо інше не встановлено законом або договором.

Контрольні питання

1. Вкажіть всі об'єкти права інтелектуальної власності.
2. Назвіть хто може бути суб'єктом права інтелектуальної власності?
3. Вкажіть відмінність між об'єктом і суб'єктом права інтелектуальної власності.

Практична робота

«Об'єкти та суб'єкти права інтелектуальної власності»

План

1. Об'єкти права інтелектуальної власності. Їх класифікація.
2. Загальна характеристика суб'єктів права інтелектуальної власності.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

Під час вивчення першого питання студентам потрібно зосередити увагу на тому, які об'єкти належать до об'єктів інтелектуальної власності відповідно до статті 2 Конвенції про заснування Всесвітньої організації інтелектуальної власності. Також необхідно визначити об'єкти промислової власності, що

визначені у Паризькій конвенції про охорону промислової власності. Визначити також потрібно і ті об'єкти, які перелічені у статті 420 Цивільного кодексу України та віднесені до об'єктів права інтелектуальної власності, зокрема: літературні та художні твори; комп'ютерні програми; компіляції даних (бази даних); виконання; фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення; наукові відкриття; винаходи, корисні моделі, промислові зразки; компонування (топографії) інтегральних мікросхем; раціоналізаторські пропозиції; сорти рослин, породи тварин; комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення; комерційна таємниця. Студентам потрібно також знати, що є об'єктом авторсько-правових відносин відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права». Потрібно проаналізувати об'єкти інтелектуальної власності, що належать до промислової власності, а також – нетрадиційних об'єктів права інтелектуальної власності.

Розглядаючи друге питання, студентам потрібно знати, що суб'єктами права інтелектуальної власності є фізичні, юридичні особи та держава (в особі державних органів) – носії прав на результати інтелектуальної творчої діяльності. Потрібно знати положення статті 421 Цивільного кодексу України щодо того, що суб'єктами або власниками права інтелектуальної власності можуть бути: творець (творці) об'єкта права інтелектуальної власності; інші особи, яким належать особисті немайнові та (або) майнові права інтелектуальної власності. Необхідно також визначити класифікацію суб'єктів на первинних та вторинних. Студентам потрібно знати, хто може бути суб'єктом права інтелектуальної власності на кожен із об'єктів права інтелектуальної власності.

Питання для самоконтролю

1. Який об'єкт може визнаватись об'єктом інтелектуальної власності?
2. Назвіть об'єкти права інтелектуальної власності.

3. Твори, які не охороняються авторським правом.

4. Хто може бути суб'єктом авторського права?

5. Які компоненти комп'ютерної програми охороняються авторським правом?

6. Хто згідно з Законом України «Про авторське право і суміжні права» вважається автором аудіовізуального твору?

7. Які промислові зразки належать до службових?

8. Наведіть спільні та відмінні риси винаходу та корисної моделі

9. Які є майнові права суб'єктів патентного права?

10. Назвіть нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності.

ТЕМА 7. Авторське право власників інтелектуальної власності

Мета: вивчити права власників інтелектуальної власності

План

7.1. Об'єкти авторського права.

7.2. Особисті права авторів інтелектуальної власності.

7.1. Об'єкти авторського права

Для розуміння своїх прав дослідник повинен ясно розрізняти область дії патентного права, яке захищає сутність технічних ідей через патенти і область дії авторського права, яке захищає сам текст оригінальних творів, але не захищає ідею, сутність цього твору. Авторське право відноситься до творів науки, літератури і мистецтва, є результатом творчої діяльності незалежно від призначення і достоїнств твору, а також способу його вираження. Всі дії, пов'язані з такими авторськими правами, регулюються Законом України «Про авторське право і суміжні права», прийняте 10 червня 1996. Причому цим законом охороняються як оприлюднені твори, так і не оприлюднені на території України, але існуючі в будь-якій об'єктивній формі.

Об'єкти авторського права:

1. Твори літератури і мистецтва:

– літературні твори всіх жанрів;

– драматичні і музично-драматичні твори, сценарії;

– наукові статті та монографії;

– хореографічні твори і пантоміми; музичні твори з текстом і без тексту; твори живопису, скульптури, графіки;

– графічні розповіді, комікси;

– твори декоративно-прикладного та сценографічного мистецтва;

– твори архітектури, містобудування і садово-паркового мистецтва;

– фотографічні твори і твори, одержані способами, аналогічними фотографії;

– географічні, геологічні та інші карти, плани, ескізи, пластичні твори, які стосуються географії, топографії та інших наук;

– авторські аудіовізуальні твори (кіно-, теле-, і відеофільми, слайд-фільми, діафільми та інші кіно і телетвори).

2. Програми для ЕОМ і бази даних, які можуть бути виражені на будь-якій мові і в будь-якій формі.

3. Топології інтегральних мікросхем.

Обов'язковими ознаками твору, що охороняється нормами авторського права, є творчий характер твору і об'єктивна форма його вираження. Показник творчого характеру твору – його оригінальність, його новизна – може виражатися в новій ідеї, у новій науковій концепції, в новому змісті, у новій формі. Отже, творчий витвір характеризується своєю унікальністю і оригінальністю. Авторське право охороняє форму вираження твору, але не його зміст.

Практична робота

«Право інтелектуальної власності на компонування (топографії) інтегральних мікросхем»

План

1. Поняття та критерії охороноздатності компонування

(топографії) інтегральних мікросхем.

2. Власники прав на компонування (топографії) інтегральних мікросхем і їхні права.

3. Захист прав на компонування (топографії) інтегральних мікросхем.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

Розглядаючи перше питання, студенти повинні чітко визначити, що являє собою топографія (компонування) інтегральної мікросхеми (ІМС). Зокрема необхідно під цим поняттям мати на увазі зафіксоване на матеріальному носієві просторово-геометричне розміщення сукупності елементів інтегральної мікросхеми та з'єднань між ними. Топографії ІМС можна надати охорону, якщо вона є оригінальною. Зі свого боку, студенти повинні вміти аналізувати положення, що означає нова топографія ІМС. Обсяг прав на топографію ІМС визначається зображенням топографії ІМС на матеріальному носії. Виключне право на використання топографії ІМС засвідчує свідоцтво, яке діє протягом 10 р. від дати подання заявки на одержання свідоцтва або від дати першого використання топографії ІМС. Топографія інтегральної мікросхеми як результат інтелектуальної діяльності являє собою зафіксоване на матеріальному носії просторово-геометричне розміщення сукупності елементів інтегральної мікросхеми та з'єднань між ними. Студенти повинні також розглянути, на що не поширюється охорона прав. Також потрібно проаналізувати, що означає використання топографії ІМС.

Під час вивчення другого питання студенти повинні з'ясувати що згідно зі ст. 472 ЦК України набуття права інтелектуальної власності на компонування інтегральної мікросхеми засвідчується свідоцтвом. Крім того, обсяг правової охорони такого компонування визначається його зображенням на матеріальному носієві. Також студентам потрібно визначити умови та порядок видачі свідоцтва. Необхідно знати, що суб'єктами права інтелектуальної власності на компонування

інтегральної мікросхеми є такі: автор компонування ІМС; інші особи, які набули прав на компонування ІМС за договором чи законом. Студенти повинні знати, хто є власниками прав на топографії ІМС, автором топографії ІМС. Необхідно розглянути положення щодо того, що неодмінною умовою виникнення співавторства є особистий творчий внесок автора в її створення, а тому особи, які надали автору тільки технічну, організаційну, матеріальну допомогу або сприяли оформленню прав на топографію ІМС, на співавторство претендувати не можуть.

У разі виникнення спору з цього питання він вирішується судом, який може призначити відповідну експертизу. Студенти повинні знати також, що окрім права авторства, до особистих немайнових прав творця топографії ІМС треба віднести право на авторське ім'я. Студенти повинні знати, що мають на увазі під використанням топографії ІМС. Увагу необхідно звернути також звернути також і на положення щодо того, що не визнається порушенням прав на зареєстровану топографію ІМС.

Порушення прав авторів топографій ІМС та інших правовласників є підставою для застосування до правопорушників передбачених законодавством санкцій. Під час вивчення цього питання увагу потрібно звернути на цивільно-правові санкції. Також потрібно визначити, що головними способами захисту особистих немайнових прав є вимога автора про визнання порушених прав або таких, що оспорюються, відновлення становища, яке існувало до порушення, і припинення дій, що порушують його права чи створюють загрозу їхнього порушення. Порушенням майнових прав автора зареєстрованої топографії ІМС вважається будь-яке посягання на його права, передбачені в ст. 16 Закону України «Про охорону прав на топографії інтегральних мікросхем». Поряд із цивільно-правовими санкціями чинне законодавство встановлює і кримінальну відповідальність за певні порушення прав авторів і правовласників на топографії ІМС. Студенти повинні знати, що належить до кримінально караних діянь.

Питання для самоконтролю

1. У чому виявляються особливості правової охорони топографії інтегральних мікросхем?

2. Що чинне законодавство України має на увазі під використанням топографії інтегральних мікросхем?

3. З якої дати починає перебігати строк дії свідоцтва на топографію інтегральної мікросхеми?

4. Які винятки з прав на зареєстровані топографії інтегральних мікросхем ви можете назвати?

5. Які засоби захисту прав на топографії інтегральних мікросхем передбачені чинним законодавством України?

6. Які акти міжнародного законодавства, що регулюють правовий режим топографій інтегральних мікросхем, ви можете назвати?

7.2. Особисті права авторів інтелектуальної власності

Авторські права чітко діляться на особисті немайнові (моральні) і майнові права

Особисті немайнові права:

– право авторства;

– право на ім’я, тобто право використовувати або дозволяти використовувати твір під справжнім ім’ям автора, псевдонімом або анонімно;

– право на оприлюднення в будь-якій формі;

– право на захист репутації автора. Майнові права:

– право на відтворення;

– право на розповсюдження і продаж будь-яким способом, дозволеного на підставі існуючого законодавства;

– право на імпорт;

– право на публічний показ;

– право на передачу в ефір;

– право на переклад;

– право на винагороду, розмір і порядок обчислення якого за кожен рік використання твору встановлюється в

авторському договорі, а також у договорах, що укладаються організаціями, що представляють права автора. Строк дії авторського права встановлений протягом усього життя автора і 50 років після його смерті. Моральне немайнове право авторства охороняється безстроково.

Контрольні питання

1. Що таке об'єкти авторського права?
2. Особисті майнові права авторів.
3. Особисті немайнові права авторів.

Практична робота

«Поняття права інтелектуальної власності»

План

1. Генезис та поняття права інтелектуальної власності.
2. Співвідношення права інтелектуальної власності та права власності.
3. Предмет і метод охорони права інтелектуальної власності.
4. Зміст права інтелектуальної власності.
5. Принципи права інтелектуальної власності.
6. Система права інтелектуальної власності.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

Під час вивчення першого питання студентам необхідно проаналізувати історію походження, передумови виникнення та легалізацію на рівні правової категорії як у міжнародному, так і в національному законодавстві категорії «право інтелектуальної власності». Потрібно розглянути пропрієтарний підхід до права інтелектуальної власності, що зародився у Франції і спирався на теорію природного права. Студенти повинні знати та вміти аналізувати положення статті 418 Цивільного кодексу України, відповідно до якої під інтелектуальною власністю розуміємо право особи на результат інтелектуальної, творчої діяльності або інший об'єкт права інтелектуальної власності, визначений

Цивільним кодексом України та іншими законами України. Необхідно розглянути також визначення «право інтелектуальної власності»: в об'єктивному та суб'єктивному розумінях, які надані у спеціальній юридичній літературі з питань інтелектуальної власності.

Досліджуючи питання співвідношення права інтелектуальної власності та права власності, студенти повинні орієнтуватися на положення статті 419 Цивільного кодексу України: право інтелектуальної власності та право власності на річ не залежать одне від одного; перехід права на об'єкт права інтелектуальної власності не означає переходу права власності на річ.

Вивчаючи третє питання, студентам потрібно вміти визначати, що є предметом охорони права інтелектуальної власності. Зокрема, ним є майнові та особисті немайнові відносини, що складаються у сфері інтелектуальної діяльності й інтелектуальної власності, на цивільно-правових засадах. Також необхідно розглянути, що собою становить метод правового урегулювання у сфері інтелектуальної діяльності та інтелектуальної власності. Ним буде метод регулювання цивільно-правових відносин, який поширюється на відносини у сфері інтелектуальної власності. У сучасній спеціальній літературі метод правового регулювання визначається як система специфічних способів, засобів та прийомів, за допомогою яких право як регулятор суспільних відносин впливає на них у нормативному порядку, встановлюючи правила поведінки їх учасників, надаючи їм права та встановлюючи їх обов'язки. Метод цивільно-правового регулювання полягає, передусім, у загальному юридично рівному становищі суб'єктів цивільного права.

Щодо змісту права інтелектуальної власності студенти повинні знати положення частини 2 статті 418 Цивільного кодексу України, відповідно до якої зміст права інтелектуальної власності становлять особисті немайнові права та (або) майнові права інтелектуальної власності. Студентам необхідно знати, що

розуміють під «особистими немайновими правами» та «майновими правами». Під час вивчення цього питання, необхідно проаналізувати положення статті 27 Загальної декларації прав людини, прийняту Генеральною Асамблеєю ООН у 1948 р.: будь-яка особа має право вільно брати участь у культурному житті суспільства, користуватись об'єктами мистецтва і брати участь у науковому прогресі, а також користуватися всіма його благами; кожний має право на охорону особистих немайнових і майнових інтересів, що виникають із будь-якого наукового, літературного або художнього твору, автором яких він є.

Щодо принципів права інтелектуальної власності, то студенти повинні знати, пов'язані із охороною та захистом суб'єктивних прав суб'єктів права інтелектуальної власності. Принципи інтелектуальної власності повинні бути переважно засновані на об'єктивних законах розвитку суспільства, а також спеціальних законах, які регулюють відносини у сфері інтелектуальної власності; відповідати основним завданням, які стоять перед державою в особі уповноважених органів публічної влади, бути закріпленими в законах, що регулюють відносини інтелектуальної власності. Принципи мають відповідати суспільним інтересам, принципам гуманізму та моралі, проявлятися у комплексі моральних та матеріальних засобів стимулювання, а також охороні та захисті суб'єктивних прав суб'єктів права інтелектуальної власності. Студенти повинні розглянути та вміти характеризувати основні принципи реалізації Концепції розвитку національної системи правової охорони інтелектуальної власності. Увагу зосереджують на таких принципах: забезпечення державою інноваційного розвитку інтелектуальної галузі; рівності прав і законних інтересів усіх суб'єктів прав інтелектуальної власності на належні їм об'єкти права інтелектуальної власності на здійснення підприємницької діяльності; надзвичайної суспільної необхідності; добросовісності заявника при реєстрації об'єкта

права інтелектуальної власності; вартісного оцінювання об'єкта права інтелектуальної власності.

Під час вивчення останнього питання, студентам необхідно розглянути систему права інтелектуальної власності як сукупність правових норм та інститутів, об'єднаних єдиним предметом і методом, принципами й цілями, які характеризуються певною єдністю. Необхідно знати відмінності у трьох її частинах: загальній, особливій та спеціальній. Студенти повинні знати, які норми складають ту чи іншу частину та їх особливості.

Питання для самоконтролю

1. Як розуміють термін «інтелектуальна власність»?
2. Які дві складові мають право інтелектуальної власності?
3. Яка особливість права інтелектуальної власності?
4. Охарактеризуйте роль інтелектуальної власності в економічному й соціальному розвитку держави.
5. Коли і з якою метою була підписана Паризька конвенція?
6. Що стало поштовхом для виникнення і розвитку авторського права?
7. Що є предметом права інтелектуальної власності?
8. Назвіть принципи права інтелектуальної власності.
9. Дайте визначення терміну «система права інтелектуальної власності».
10. Розкрийте методи права інтелектуальної власності.

ТЕМА 8. Характеристика об'єктів промислової власності

Мета: вивчити об'єкти промислової власності

План

8.1. Відкриття – особливий об'єкт промислової власності.

8.2. Коротка характеристика винаходу, промислового зразка, корисної моделі та товарного знаку.

8.1. Відкриття – особливий об’єкт промислової власності

Відкриттям визнається встановлення раніше невідомих, об’єктивно існуючих закономірностей, властивостей і явищ матеріального світу.

Кожне відкриття розширює і поглиблює пізнання матеріального світу. Воно являє собою відповідь на те питання науки, який до цього моменту не було вирішене. Відкриттям визнається не всяке рішення наукової задачі, а тільки таке, яке є новим для науки в усьому світі. Така новизна називається суттєвою абсолютною. Предметом відкриття можуть бути не тільки явища, що існують у природі і що раніше не встановлені, але й такі, які штучно створюються, наприклад отримання нових хімічних елементів, яких поки в природі не виявлено. Відкриття зазвичай реєструються в патентному відомстві, їх авторам видаються дипломи. Не видаються дипломи на відкриття: географічні, археологічні та палеонтологічні, корисних копалин і в галузі суспільних наук. У СРСР було зареєстровано близько 1500 відкриттів. Відповідно до Конвенції Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) відкриття виділені в особливий об’єкт права, що створює певні правові привілеї їх авторам. На жаль, в даний час відкриття в Україні не реєструються.

Практична робота

«Правова охорона наукових відкриттів»

План

1. Загальні підходи до наукових відкриттів: поняття та ознаки.
2. Об’єкти наукових відкриттів.
3. Право на наукове відкриття.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

Вивчаючи перше питання, студенти мають визначити та проаналізувати різні підходи до визначення наукових відкриттів.

У Женевському договорі про міжнародну реєстрацію наукових відкриттів (1978 р.) наукове відкриття визначається як «визнання явищ, властивостей чи законів матеріального світу, що дотепер не були пізнані і не допускали перевірку». У статті 457 Цивільного кодексу України подане таке поняття наукового відкриття: «Науковим відкриттям є встановлення невідомих раніше, але об'єктивно існуючих закономірностей, властивостей і явищ матеріального світу, які вносять докорінні зміни в рівень наукового пізнання». Студентам також потрібно визначати та вміти аналізувати основні ознаки відкриттів, до яких відносять такі: світову новизну, достовірність (доведеність) і фундаментальність (докорінні зміни в рівні пізнання).

Під час розгляду другого питання необхідно зазначити, що об'єктами відкриттів є явища, властивості та закономірності матеріального світу. Студенти повинні визначати та аналізувати ці об'єкти як об'єкти наукових відкриттів.

Відповідно до ст. 458 ЦК України автор наукового відкриття має право надати науковому відкриттю своє ім'я або спеціальну назву. Право на використання свого імені у всіх сферах діяльності особи належить до особистих немайнових прав особи. Водночас відповідно до ст. 458 правом автора є надання відкриттю власного імені або спеціальної назви. Згідно з ч. 2 ст. 458 ЦК України право на наукове відкриття засвідчується дипломом та охороняється в порядку, встановленому законом. Диплом на наукове відкриття є документом, що підтверджує право на відкриття. Він повинен видаватися на ім'я автора і засвідчувати таке: визнання виявлених закономірностей, властивостей і явищ матеріального світу відкриттям; пріоритет наукового відкриття; авторство на наукове відкриття. Правова охорона надається науковому відкриттю, що не суперечить суспільним інтересам, принципам гуманності і моралі. До особистих немайнових прав автора наукового відкриття законопроект відносить такі: право на визнання автором наукового відкриття; право на пріоритет наукового відкриття; право перешкоджати будь-якому

посяганню на право на наукове відкриття, здатне завдати шкоди честі чи репутації автора наукового відкриття; право на присвоєння науковому відкриттю імені автора (співавторів); право вимагати зазначення свого імені у зв'язку з використанням наукового відкриття, якщо це практично можливо.

Майновими правами інтелектуальної власності на наукове відкриття є право на матеріальну винагороду за встановлення наукового відкриття; інші права, встановлені законом. Водночас майнові права інтелектуальної власності на наукове відкриття належать автору чи його правонаступнику. Розмір винагороди за наукове відкриття пропонується встановлювати Кабінету Міністрів України. Крім того, винагорода повинна виплачуватися автору (співавторам) за кошти Державного бюджету України під час видачі автору (співавторам) диплома на наукове відкриття. Студенти повинні знати процедуру подання заявки на наукове відкриття.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає суть та особливості наукового відкриття?
2. Чим наукове відкриття відрізняється від винаходу?
3. Які об'єкти наукового відкриття ви можете назвати?
4. На яких засадах здійснюється правова охорона наукових відкриттів?
5. Яка специфіка оформлення прав на наукові відкриття?
6. Які особисті немайнові права автора наукового відкриття визначені чинним законодавством?
7. Як формувався інститут комерційної таємниці у світі?
8. Які вимоги стосовно секретної та нерозкритої інформації закріплені актами міжнародного законодавства?
9. Як співвідноситься комерційна таємниця з недобросовісною конкуренцією?
10. Які правові засоби захисту порушених прав на комерційну таємницю ви можете назвати?

8.2. Коротка характеристика винаходу, промислового зразка, корисної моделі та товарного знаку

Винаходом визнається відрізняється істотною новизною рішення технічної задачі в будь-якій області народного господарства, культури, охорони здоров'я або оборони, що дає позитивний ефект.

Пропозиція визнається винаходом, якщо воно відповідає таким умовам: 1) містить рішення технічної задачі; 2) володіє істотною (світової) новизною; 3) здатне дати позитивний ефект.

Винахід – підсумок великої цілеспрямованої творчої праці, спрямованої на вирішення відомої технічної задачі.

Винаходи реєструються в патентних відомствах. Авторам і патентовласникам видаються патенти - охоронні документи, що підтверджують пріоритет і авторство, що дають юридичні права власника на винахід патентовласникові на певний строк – зазвичай від 5 до 20 р. В СРСР було зареєстровано близько 2 млн винаходів, у США – близько 6 млн.

Корисна модель – це нове, придатне до здійснення промисловим способом конструктивне рішення виконання засобів виробництва і предметів споживання, а також їх складових частин.

Корисна модель, як і винахід, є результатом творчості, слугує меті задоволення визначеної потреби і призначена для впровадження у виробництво, але вона дещо відрізняється від винаходу, а саме:

1) корисна модель – це завжди реальна річ, втілена в матеріал, тоді як винахід може бути способом;

2) корисна модель має локальну новизну в межах країни;

3) корисна модель створюється тільки для впровадження у промислове виробництво і виготовляється в масовій кількості.

Промисловий зразок – це художньо-конструкторське рішення, яке визначається тільки зовнішнім виглядом виробу. Відмінність промислового зразка від корисної моделі полягає в тому, що промисловий зразок не визначає технічної сутності виробу, він тільки показує його зовнішній вигляд. Як

промисловий зразок може виступати модель плаття або костюма, зразок килима або крісла.

Промисловий зразок завжди створюється для впровадження в масове виробництво.

Товарний знак – це оригінально оформлений відмітний знак, що наноситься на товар з метою індивідуалізації товару, виділення фірми-товаровиробника серед конкурентів, проведення рекламної компанії, створення певної репутації для товару, його іміджу, залучення покупців, боротьби з фальсифікацією, незаконними товаровиробниками – «піратами», що випускають неякісну продукцію.

Всі перелічені поняття об'єднуються загальним терміном – *об'єкти промислової інтелектуальної власності*.

Контрольні питання

1. Що таке промислова власність?
2. Що може бути об'єктом винахідництва?
2. Які існують види технічних рішень?

Практична робота

«Винахід у системі об'єктів промислової власності»

План

1. Винахід як об'єкт права власності, що підлягає захисту.
2. Нормативно-правова база України про винаходи.
3. Умови надання правової охорони винаходу.
4. Умови патентоздатності винаходу.
5. Право на отримання патенту на винахід. Права винахідника, групи винахідників. Право роботодавців на винахід.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

Під час розгляду питання винаходів у системі об'єктів інтелектуальної власності, увагу потрібно приділити визначенню поняття винахід. Студентам потрібно знати

визначення, закріплене в статті 1 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», де визначено, що винахід – це результат інтелектуальної діяльності людини в будь-якій сфері технології. Також необхідно зосередити увагу на визначенні винаходу в доктринальних джерелах. Зокрема, винахід (англ. Invention, нім. Erfindung f) – технічне рішення, що є новим, корисним у господарській діяльності та може бути практично застосоване. Студенти повинні знати та вміти аналізувати положення статті 459 Цивільного кодексу України, відповідно до якої винахід вважають придатним для набуття права інтелектуальної власності на нього, якщо він відповідно до закону має винахідницький рівень і придатний для використання. Студенти також повинні знати, що об'єктом винаходу може бути продукт (пристрій, речовина тощо) або процес у будь-якій сфері технологій. Необхідно також знати та вміти надавати характеристику продукту як об'єкту технології, що є матеріальним об'єктом як результат діяльності людини. Студентам потрібно акцентувати увагу також і на пристрої як найбільш поширеному об'єкті винаходу. Пристроями називають агрегати, машини, механізми, знаряддя праці, інструменти та інші продукти уречевленої праці, призначені для виконання виробничих і технологічних процесів, для впливу на природу або для задоволення будь-якої потреби суспільства. Студенти повинні чітко знати ознаки, використовувані для характеристики пристрою: конструктивний (конструктивні) елемент (елементи); зв'язки між елементами; форму виконання зв'язків між елементами; взаємне розташування елементів; форму виконання елемента (елементів) або пристрою в цілому; параметри та інші характеристики елемента (елементів) та їх зв'язок; матеріал, із якого виготовлено елемент (елементи) або пристрій в цілому; середовище, що виконує функцію елемента. Студентам потрібно також під час вивчення цього питання проаналізувати положення щодо речовин, індивідуальних хімічних сполук, композицій, композицій невизначеного складу, речовин, одержаних шляхом ядерного перетворення, штамів

мікроорганізму, культур клітин рослин і тварин, консорціумів мікроорганізмів, культур клітин рослин і тварин, способів та застосувань раніше відомого продукту чи способу за новим призначенням як об'єктів винаходу. Також студентам потрібно запам'ятати, що правова охорона не поширюється на такі об'єкти технології: сорти рослин і породи тварин; біологічні у своїй основі процеси відтворення рослин та тварин, що не належать до небіологічних та мікробіологічних процесів; топографії інтегральних мікросхем; результати художнього конструювання.

Під час аналізу другого питання студентам потрібно знати, які законодавчі акти України регулюють відносини, що виникають у зв'язку з набуттям і здійсненням права власності на винаходи. Студенти повинні знати та аналізувати положення таких актів: Цивільного кодексу України; Господарського кодексу України; Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»; Закону України «Про державну таємницю»; постанов Кабінету Міністрів України (№ 705 «Про державну систему депонування штамів мікроорганізмів»; 473 «Про порядок виплати винагороди авторам винаходів і промислових зразків, що охороняються чинними на території України свідоцтвами СРСР»; № 1716 «Про затвердження Порядку сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності»); Положення про Державний реєстр патентів України на винаходи, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12.04.2001 № 291; Інструкції про порядок продовження строку дії патенту на винахід, об'єктом якого є засіб, використання якого потребує дозволу компетентного органу, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 13.05.2002 № 298. Щодо міжнародних нормативно-правових актів, то потрібно звернути увагу на положення таких: Будапештського договору про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури; Паризької конвенції про охорону промислової власності; Договору про патентне право; Угоди про

торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРІПС); Угоди про взаємне забезпечення збереження міждержавних секретів у галузі правової охорони винаходів; Угоди про асоціацію між Україною з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони; Угоди про вільну торгівлю між Україною і Канадою.

Вивчаючи третє питання, студенти повинні чітко розуміти, що правова охорона надається винаходу (продукту або способу) лише за таких умов:

– винахід не суперечить публічному порядку;

– винахід не суперечить принципам гуманності та моралі;

– винахід відповідає умовам патентоспроможності.

Об’єктом винаходу, правова охорона якому надається згідно з цим Законом, може бути: продукт (пристрій, речовина, штам мікроорганізму, культура клітин рослини і тварини тощо); процес (спосіб), а також нове застосування відомого продукту чи процесу. Обсяг надаваної правової охорони визначають формулою винаходу. Студенти повинні знати, що таке формула винаходу. Під нею розуміємо стислу словесну характеристику технічної суті винаходу, що визначає сукупність його істотних ознак. Формула винаходу складається з обмежувальної та відмітної частин. Студенти повинні також знати та розуміти, у чому полягає призначення формули.

Розглядаючи наступне питання щодо умов патентоспроможності винаходу, студенти повинні знати, у чому полягає новизна, винахідницький рівень та промислова придатність винаходу. Студенти повинні вміти аналізувати ці умови патентоспроможності.

Під час вивчення останнього питання, студентам потрібно знати, що набуття права інтелектуальної власності на винахід засвідчують патентом. Необхідно розуміти, в чому полягають особисті немайнові права інтелектуальної власності на винахід, до яких відносять право на визнання людини

творцем (винахідником) об'єкта права інтелектуальної власності; право перешкоджати будь-якому посяганню на право інтелектуальної власності, здатному завдати шкоди честі чи репутації творця об'єкта права інтелектуальної власності; інші особисті немайнові права інтелектуальної власності, встановлені законом. Також – особисті майнові права на винахід: право на використання об'єкта права інтелектуальної власності (винаходу); виключне право дозволяти використання об'єкта права інтелектуальної власності (винаходу); виключне право перешкоджати неправомірному використанню об'єкта права інтелектуальної власності (винаходу), зокрема забороняти таке використання; інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом. Зазвичай, право на одержання патенту, тобто на одержання майнових прав інтелектуальної власності на винахід, має також винахідник (його правонаступник). Студентам потрібно зосередити увагу на тому, що не визнаються винахідниками фізичні особи, які не внесли особистого творчого внеску у створення винаходу, а надали винахіднику (винахідникам) тільки технічну, організаційну чи матеріальну допомогу під час його створенні та (або) оформлення заявки. Право на одержання патенту на службовий винахід має роботодавець винахідника. У разі створення винаходу у зв'язку з виконанням службових обов'язків чи дорученням роботодавця за умови, якщо трудовим договором (контрактом) не передбачене інше, винахідник повинен подати роботодавцю письмове повідомлення про створений ним службовий винахід з описом, що розкриває суть винаходу досить ясно і повно. Право на одержання патенту має відповідно правонаступник винахідника або роботодавця.

Питання для самоконтролю

1. Що законодавство має на увазі під поняттям «винахід»?

3. Які об'єкти не є винаходами?

4. Дайте класифікацію винаходів.

5. Які умови патентоспроможності винаходів ви можете назвати?

6. Перерахуйте та проаналізуйте нормативно-правову базу України про винаходи.

7. Визначте особисті немайнові права інтелектуальної власності на винахід.

8. З'ясуйте, кого не визнають винахідниками.

9. Проаналізуйте призначення формули винаходу.

10. Коротко охарактеризуйте умови патентоспроможності винаходу.

ТЕМА 9. Система патентування в Україні

Мета: вивчити особливості реєстрації промислової власності в Україні

План

9.1. Патент і авторське свідоцтво – охоронні документи об'єктів промислової власності Україні.

9.2. Ознаки патентної системи України.

9.1. Патент і авторське свідоцтво – охоронні документи об'єктів промислової власності України

Для проведення централізованої патентної політики в Україні створений спеціальної орган – Патентне відомство. Національне Патентне відомство «Укрпатент» створено в 1992 р. «Укрпатент» є центральним виконавчим органом країни, що не входять в уряд, забезпечує проведення державної політики у галузі правової охорони промислової власності. Основні завдання «Укрпатенту»: створення єдиної патентної системи України і управління нею, видача охоронних документів на об'єкти промислової власності, участь у розробці проектів законодавчих і нормативних правових актів з охорони об'єктів промислової власності та здійснення контролю за їх дотриманням. «Укрпатент» формує державну патентно-інформаційну базу, забезпечує оперативною інформацією про охоронювані об'єкти промислової власності, проводить

патентування об’єктів промислової власності країни за кордоном, здійснює міжнародне співробітництво у сфері охорони промислової власності. З 2003 р. «Укрпатент» увійшов до складу державного казенного підприємства «Державний інститут інтелектуальної власності» з підпорядкуванням Комітету з прав інтелектуальної власності, який, у свою чергу, підпорядковується Міністерству юстиції. Для організації патентної роботи безпосередньо в організаціях, на підприємствах і фірмах створюються патентні відділи. Ці відділи виконують відповідні функції: організовують патентно-інформаційну роботу, комплектують патентний фонд, беруть участь у підготовці договорів, проводять патентні дослідження, оформляють і подають заявки на об’єкти промислової власності України.

У 2021 р. в Україні створено УкрНОІВІ – Український національний офіс інтелектуальної власності інновацій.

На сьогодні в Україні є вся необхідна правова та організаційна база для патентної роботи громадян. Свого часу найбільш бажаним для соціалістичної системи господарювання охоронним документом на винаходи і промислові зразки було авторське свідоцтво, що констатує «визнання пропозиції винаходом, пріоритет винаходу, авторство на винахід, виключне право держави на винахід.

Досить поширене розуміння патенту як монополії на об’єкт промислової власності. Патентовласник володіє винятковим правом на використання свого винаходу, і в цьому полягає монопольний характер його прав і схожість їх з правами власника речі.

Норми патентного права встановлені «Патентним законом України», а також «Правилами складання, подання та розгляду заявки на видачу патенту на винахід, на корисну модель і на промисловий зразок», розробленими Українським патентним відомством (УкрНОІВІ).

9.2. Ознаки патентної системи України

Винахід – це рішення технічної задачі. Згідно «Патентному закону України», винаходу надається правова охорона, якщо воно володіє новизною, винахідницьким рівнем, промисловим застосуванням.

Корисні моделі (їх іноді називають «малими винаходами» або «декларативними патентами») – це, в основному, конструктивні пристрої з області механіки, засобів виробництва і предметів споживання. Відмінність винаходу від корисної моделі в основному правове, однак, процедура видачі свідоцтва на корисну модель трохи простіша і швидша, ніж видача патенту на винахід. Право на винахід і на промисловий зразок засвідчується патентом, а на корисну модель і товарний знак – свідоцтвом. Ці офіційні охоронні документи видаються УкрНОІВІ.

Патент – це документ, що засвідчує право авторства, пріоритет, що встановлюється з дати отримання УкрНОІВІ авторської заявки і виключне право патентовласника на використання винаходу чи промислового зразка.

В Україні патент на винахід, діє протягом 25 р., патент на промисловий зразок – 10 р., свідоцтво на корисну модель – 5 р., свідоцтво на товарний знак – 10 р..

Патентна система України характеризується обмеженою кількістю об'єктів, що захищаються та особливою процедурою виникнення патентних прав

Патентний закон України в першій же статті встановлював вичерпний перелік таких об'єктів – винаходи, корисні моделі та промислові зразки. Для стислості їх називають об'єктами промислової власності. Стаття 1 чинного Патентного закону конкретизує поняття зазначених об'єктів.

З прийняттям Закону про охорону селекційних досягнень кількість об'єктів, що охороняються патентом, поповнився. Стаття 3 цього Закону встановлює, що право на селекційне досягнення охороняється законодавством України і підтверджується патентом. Прийнятий Закон України «Про

правову охорону топологій інтегральних мікросхем», якої передбачає видачу правовласнику охоронного документа під назвою «Свідоцтво про реєстрацію топології».

В даний час можна назвати три об'єкти, права на які засвідчуються такими свідоцтвами про реєстрацію – товарний знак, найменування місця походження товару і топологія інтегральної мікросхеми, їх можна відносити до об'єктів патентної системи України;

Виявлені об'єкти патентування – це технічні чи художньо-технічні рішення різної складності, але все ж на відміну від унікальних, одиничних за своєю оригінальністю об'єктів авторського права вони, в принципі, є відтворювані.

Схематично процедуру патентування в Україні можна представити таким чином: подача заявки в патентне відомство – формальна експертиза у відділі прийому заявок – експертиза у відділі винаходів і корисних моделей з винесенням рішення про видачу охоронного документа – публікація відомостей про видавати патенти – видача охоронного документа на руки патентовласникові.

Контрольні питання

1. Чим відрізняється патентне право України від патентного права інших країн?
2. Які види промислової власності захищаються законом в Україні?
3. Які терміни дії патентів в Україні?

Практична робота

«Процедура отримання патенту на винахід.
Права та обов'язки, що виникають з патенту.
Способи захисту прав на винахід»

План

1. Вітчизняна та міжнародна заявка на отримання патенту на винахід: порівняльна характеристика. Процес подавання та розгляду заявки на отримання патенту на винахід.

2. Формальна та кваліфікаційна експертизи.

3. Видача патенту на винахід, публікація та оскарження.

4. Термін дії патенту та процедура продовження терміну дії патенту. Припинення дії патенту.

5. Використання винаходу та секретного винаходу. Право попереднього користування.

6. Примусове відчуження прав на винахід.

7. Способи захисту прав на винахід

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

Під час вивчення першого питання увагу необхідно акцентувати на тому, що порядок отримання патенту на винахід або корисну модель врегульовано розділом IV Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», Правилами складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель, Правилами розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель. Відповідно до ч. 1 ст. 462 ЦК України набуття права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок засвідчується патентом. Умови та порядок видачі патенту встановлюються законом (ч. 3 ст. 462 ЦК України). Патент України на винахід видають за результатами кваліфікаційної експертизи заявки на винахід, що встановлює відповідність винаходу умовам патентоспроможності (новизні, винахідницькому рівню, промисловій придатності). Студентам потрібно знати, що патенти України на винаходи діють тільки на території України. Право на одержання патенту має винахідник, роботодавець (якщо винахід є службовим), правонаступник винахідника або роботодавця. Право на одержання патенту має винахідник та інші особи, які набули право на винахід (корисну модель) за договором чи законом. Заявка на винахід повинна стосуватися одного винаходу або групи винаходів, пов’язаних єдиним винахідницьким задумом (вимога єдності винаходу). Групу винаходів визнають пов’язаною єдиним винахідницьким задумом, якщо має місце технічний взаємозв’язок між цими винаходами, що виражається однією або сукупністю однакових

чи відповідних суттєвих ознак, які визначають внесок у рівень техніки кожного із заявлених винаходів, розглянутих у сукупності. Студентам потрібно знати, що повинна містити заявка на винахід. Зокрема, якщо заявку подають через патентного повіреного або іншу довірену особу, то до заявки необхідно додати видану заявником довіреність (копію довіреності), що засвідчує його (її) повноваження. Студенти повинні знати та вміти характеризувати положення щодо кожної із складових частин заявки на винахід.

Вивчаючи друге питання, студенти повинні знати, що експертиза заявки має статус науково-технічної експертизи і складається з попередньої експертизи, формальної експертизи та кваліфікаційної експертизи (за заявкою щодо патенту на винахід або секретний винахід. Студенти повинні розуміти, у чому полягає різниця між формальною та кваліфікаційною експертизами. Зокрема під час проведення формальної експертизи встановлюють дату подання заявки; визначають, чи належить заявлений об'єкт до об'єктів технології, яким може бути надана правова охорона як винаходу або як корисній моделі; визначається, чи належить об'єкт, що заявляється, до об'єктів технології, яким не може бути надано охорону як винаходу; заявку перевіряють на відповідність формальним вимогам статті 12 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» та правилам, установленим на його основі центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері інтелектуальної власності; перевіряють сплату збору за подання заявки. Під час кваліфікаційної експертизи перевіряють відповідність заявленого винаходу умовам патентоспроможності (новизна, винахідницький рівень, промислова придатність).

Вивчаючи третє питання, студенти повинні знати, що видачу патенту здійснює установа за місячний термін після його державної реєстрації. Підставою для внесення відомостей до Реєстру є рішення Установи; рішення судових органів; клопотання або заява власника (власників) патенту (за умови

надання відповідних доказів, що підтверджують необхідність внесення відповідних змін). Студенти повинні знати та вміти характеризувати об'єктивну інформацію та її зміст, що містить виписка з Реєстру.

Під час розгляду наступного питання студентам потрібно акцентувати на тому, що відповідно до статті 465 ЦК України строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід спливає через 20 р., відрахованих від дати подання заявки на винахід згідно із законом. Також необхідно знати, що цей строк може бути продовжений в установленому законом порядку щодо винаходу, використання якого потребує спеціальних випробувань та офіційного дозволу. Студенти повинні знати та чітко визначати умови, за яких припиняється дія патенту, а також випадки, коли патент може бути визнано судом недійсним повністю або в певній частині.

Наступне питання потрібно розглядати в контексті прав та обов'язків, що виникають з патенту. Зокрема патент надає його власнику виключне право використовувати винахід на свій розсуд, якщо таке використання не порушує прав інших власників патентів. Студенти повинні знати, що мають на увазі під використанням винаходу. Також необхідно чітко визначати випадки, коли продукт визнають виготовленим із застосуванням запатентованого винаходу, а також коли процес, що охороняється патентом, визнають застосованим. Студентам потрібно також знати, що являє собою право попереднього користування. Воно обмежується тим обсягом використання тотожного заявленому винаходу вирішення, яким воно було на дату подання заявки. Право попереднього користування може передаватися або переходити до іншої особи тільки разом із підприємством чи діловою практикою або тією частиною підприємства чи ділової практики, в яких було використано вирішення, тотожне заявленому винаходу, чи здійснено значну та серйозну підготовку для такого використання. Студенти повинні знати та визначати, у яких випадках не визнається порушенням прав використання запатентованого винаходу.

Необхідно запам’ятати, що базовим принципом, що забезпечує патентування винаходів, є те, що будь-яка особа, яка використовує запатентований винахід без дозволу власника патенту, здійснює протиправні дії (за винятком випадків, прямо передбачених чинним законодавством).

Під час вивчення питання щодо примусового відчуження прав на винахід, студентам спочатку необхідно, що передбачено можливість примусового відчуження прав на винахід в разі, якщо винахід не використовують або недостатньо використовують в Україні упродовж 3 р. від дати публікації відомостей про видачу патенту або від дати, коли використання винаходу було припинено.

Досліджуючи питання щодо способів захисту прав на винахід насамперед необхідно визначити, що суди відповідно до їх компетенції розв’язують, спори про авторство на винахід; установлення факту використання винаходу; установлення власника патенту; порушення прав власника патенту; укладання та виконання ліцензійних договорів; право попереднього користування; компенсації. Вибір способу судового захисту прав інтелектуальної власності, зокрема такі, як вилучення та знищення товарів і матеріалів, уведених у цивільний оборот із порушенням права інтелектуальної власності, та знарядь, використовуваних для виготовлення таких товарів, здійснює особа, якій належить право інтелектуальної власності.

Питання для самоконтролю

1. Що називають формулою винаходу?
2. У чому полягає відмінність попередньої та формальної експертизи?
3. Охарактеризуйте, що відбувається під час проведення формальної експертизи.
4. Визначте строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на винахід.
5. Які умови продовження строку дії патенту?
6. Який строк дії патенту на секретний винахід?

7. У яких випадках не визнають порушенням порушення прав, що випливають з патенту?

8. Охарактеризуйте базовий принцип, що забезпечує патентування винаходів.

9. Охарактеризуйте вибір способу судового захисту прав інтелектуальної власності.

10. Коли може наставати відповідальність за порушення прав на винаходи у вигляді відшкодування шкоди, завданої суб'єктові відповідного права?

ТЕМА 10. Об'єкти і ознаки винаходів

Мета: вивчити об'єкти і ознаки винаходів

План

10.1. Умови патентоспроможності винаходів.

10.2. Об'єкти винаходів.

10.3. Пристрій.

10.4. Спосіб.

10.5. Речовина.

10.6. Застосування відомих раніше пристроїв, способів, речовин і штамів за новим призначенням.

10.1. Умови патентоспроможності винаходів

Винахід – це рішення технічної задачі. Згідно з «Патентним законом України», винаходу надається правова охорона, якщо він володіє новизною, винахідницьким рівнем, можливістю промислового застосовування.

Світова (абсолютна) новизна технічного рішення визнається в тому випадку, якщо на дату подання заявки на видачу патенту воно не відомо відповідно рівня існуючих технологій настільки, щоб фахівці змогли його відтворити.

Іншим критерієм патентоспроможності винаходу є винахідницький рівень, який є показником якісного рівня винаходи, тому саме з його допомогою може бути оцінений внесок тієї чи іншої розробки в науковий і технічний прогрес.

Очевидним є те, що далеко не всяке рішення, яке є новим, може вважатися винаходом і відповідає рівню технологій. Так, володіючи певними знаннями в тій чи іншій області техніки, середній фахівець може створити об'єкт, що представляє собою комбінацію відомих засобів, який буде новим, але шлях його створення буде очевидним і не містить творчого начала. Тому в патентних законах різних країн сформульований критерій, що визначає творчий характер винаходу, за допомогою якого винахід можна відрізнити від звичайних інженерних розробок або об'єктів, – це винахідницький рівень. У патентному законі Німеччини цей критерій носить назву винахідницької діяльності, а в США – неочевидності..

Відповідно до п. 1 ст. 6 Патентного закону України винахід має винахідницький рівень, якщо він для спеціаліста явно не випливає з відомостей про рівень техніки, які включають будь-які відомості, що стали загальнодоступними у світі до дати пріоритету винаходу.

Критерій «винахідницький рівень» визначається через таке поняття, як «спеціаліст». У Патентному законі України поняття «спеціаліст» не розкривається, проте його зміст наведено в патентних законах ряду країн. Під спеціалістом мається на увазі практикуюча особа, якій відомі всі загальні пізнання в області, в якій він працює і до якої належить заявлений винахід. І якщо спеціаліст може з очевидністю об'єднати відомі рішення для створення об'єкта, то пропозиція не відповідає умові винахідницького рівня.

Промислова застосовність технічного рішення вважається доведеною, якщо воно може бути здійснене або використано у промисловості, на транспорті, в медицині, в сільському господарстві і в інших галузях життєдіяльності людини, по-перше, за допомогою відомих в техніці коштів, і, по-друге, забезпечує той чи інший технічний ефект.

10.2. Об’єкти винаході

Об’єктами винаходів можуть бути: пристрої; способи; речовини; штами мікроорганізмів, культури клітин, рослин і тварин; застосування раніше відомих пристроїв, способів і речовин, штамів за новим призначенням, в результаті чого і виникає новий технічний ефект.

10.3. Пристрій

До пристроїв як об’єктів винаходу відносяться конструкції і вироби. Під пристроєм розуміється система розташованих у просторі елементів, певним чином взаємодіють один з одним. Це машини – наприклад, «Снігоприбиральна машина», прилади – «Датчик магнітного поля», механізми – «Шарнірно-важільний механізм» або «Виконавчий механізм підвіски розпушувача».

Вдосконалений інструмент, наприклад, «Геологічний молоток» або «Рухливий ніж», або будь-яке пристосування, наприклад, «Гальмівний пристрій для залізничного вагона» або «Гідравлічний пристрій для утримання керма щодо рами мотоцикла», також можуть бути віднесені до категорії об’єктів – пристроїв.

Під пристроями розуміються транспортні засоби, обладнання, споруди, а також різного роду вироби – наприклад, «Супінатор для лікування і профілактики поперечної плоскостопості» або «Універсальна навчальна парта». Різновидом пристроїв є, зокрема, електричні схеми. Патентної захисту підлягають не тільки пристрою в цілому, але й окремі їх елементи: вузли, деталі тощо.

10.4. Спосіб

До способів як об’єктів винаходу відносяться процеси виконання дій над матеріальними об’єктами за допомогою матеріальних об’єктів. Спосіб – це сукупність прийомів, які виконуються в певній послідовності або з дотриманням певних правил.

Способи як процеси виконання дій над матеріальними об’єктами можна розділити на:

а) направлення на виготовлення продуктів (виробів, речовин та ін.), наприклад «Спосіб виготовлення будівельного матеріалу», «Спосіб отримання ацетилену» або «Спосіб виготовлення хлібобулочного виробу»;

б) спрямовані на зміну стану предметів матеріального світу без отримання конкретних продуктів (транспортування, обробка, регулювання та ін.), наприклад, «Спосіб удобрення ґрунту», «Спосіб управління електромагнітним клапаном» або «Спосіб транспортування високов’язкої нафти»;

в) в результаті яких визначається стан предметів матеріального світу (контроль, вимір, діагностика та ін.), наприклад, «Спосіб вимірювання вологості пористого матеріалу», «Спосіб пошуку родовищ особливо чистого кварцу» або «Спосіб ультразвукової діагностики дефектів виробів».

Слід зазначити, що особливість способів групи а, спрямованих на виготовлення продуктів, полягає в тому, що дія патенту, виданого на такий спосіб, поширюється і на продукт, виготовлений безпосередньо цим способом.

Патенти видаються також і на способи профілактики, діагностики та лікування захворювань, які слід віднести до способів групи в), наприклад «Спосіб профілактики карієсу зубів», «Спосіб діагностики артеріальної гіпертонії» або «Спосіб лікування захворювань підшлункової залози».

10.5. Речовина

До речовин як об’єктів винаходу відносяться:

а) індивідуальні хімічні сполуки, до яких також умовно віднесені високомолекулярні сполуки та продукти генної інженерії (рекомбінантні нуклеїнові кислоти, вектори та ін.), наприклад: «Гідрохлорід-1-(2-етоксіетіл)-4-ацетіл-4-ацетоксіпіперідіна», «Біологічно функціональна плазмида або вірусний ДНК вектор»;

б) композиції (сполуки, суміші), наприклад: «Мазь для лікування псоріазу», «каталізатор для гідрування фурфуролу», «пестицидна композиція», «кисломолочний напій», «вогнетривкий склад»;

в) продукти ядерного перетворення.

10.6. Застосування відомих раніше пристроїв, способів, речовин і штамів за новим призначенням

Одним з видів винаходів, на які поширюється правова охорона, є «застосування відомих раніше пристрою, способу, речовини, штаму за новим призначенням» (далі – «застосування»).

Винахід на «застосування» відрізняється від інших винаходів походженням, пов'язаним з іншим характером винахідницької діяльності.

Якщо пристрій, спосіб, речовина, штам є новими засобами задоволення суспільної потреби і створюються шляхом їх цілеспрямованого синтезу, то винахід на «застосування» з'являється за рахунок виявлення нових можливостей (невідомої властивості) відомого об'єкта, що дозволяють створити засіб для іншого призначення.

Сутність об'єкта на «застосування» полягає в тому, що означає патентування нового призначення вже відомого продукту або способу. Щоб отримати патент на такий винахід, необхідно довести його новизну, винахідницький рівень та промислову придатність, а також вказати конкретний новий продукт/спосіб, попереднє використання, нове призначення та позитивний результат від його застосування, передає фармацевтична енциклопедія. Тобто у винаході на «застосування» об'єкт є по суті відомим пристроєм, способом, речовиною, штамом, але завдяки новим властивостям (сукупності властивостей), які притаманні об'єкту як такому і виявляється лише в певних умовах використання, стає можливим його застосування за новим призначенням .

Наприклад, встановлено, що відоме речовина «А», спеціально синтезована для використання в якості барвника, за певних умов виявляє себе як сильно діюча отрута для шкідливих бактерій. У результаті виявлення нової властивості відомої речовини запропоновано новий засіб для знищення шкідливих бактерій.

Практична робота

«Особливості прав на географічне зазначення»

План

1. Право на визнання позначення товару географічним зазначенням.
2. Право на використання географічного зазначення.
3. Право перешкоджати неправомірному використанню географічного зазначення, зокрема забороняти таке використання.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

Вивчаючи перше питання, студенти повинні знати, що право на визнання позначення товару географічним реалізується шляхом подання заявки на його реєстрацію.

Щодо другого питання, то студентам потрібно знати положення статті 17 Закону України «Про охорону прав на зазначення походження товарів», а також, що визнається використанням зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару.

Розгляд третього питання потрібно почати з того, що з метою перешкоджання неправомірному використанню географічного зазначення власник свідоцтва має право наносити поряд із кваліфікованим зазначенням походження товару попереджувальне маркування для інформації про те, що це зазначення зареєстроване в Україні. Також студентам потрібно розглянути можливі заходи щодо заборони використання кваліфікованого зазначення походження товару.

Питання для самоконтролю

1. Визначте та проаналізуйте права інтелектуальної власності на географічне зазначення.
2. Як реалізується право на визнання позначення товару географічним?
3. Які дії визнаються використанням зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару?
4. Хто має право на використання зареєстрованої назви місця походження товару або зареєстрованого географічного зазначення походження товару?
5. Які дії може здійснювати власник свідоцтва з метою перешкоджання неправомірному використанню географічного зазначення?
6. Що застосовується для попереджувального маркування назви місця походження товару?
7. Які заходи може вживати суб'єкт права на географічне зазначення в разі неправомірного використання географічного зазначення?

ТЕМА 11. Об'єкти та умови патентоспроможності винаходів

Мета: вивчити об'єкти та умови патентоспроможності винаходів

План

11.1. Поняття об'єктів біотехнології.
11.2. Ознаки винаходів.

11.1. Поняття об'єктів біотехнології

Біологія в останні десятиліття з науки, що мала чисто теоретичний інтерес, перетворилася на науку практичну, значимість якої важко переоцінити. Спостерігається чітка тенденція до «біологізації» промисловості. Біотехнологія стає одним з пріоритетних напрямів науково-технічного прогресу. Широкі практичні можливості біотехнології зумовили різке збільшення кількості винаходів, що стосуються різних

біологічних об’єктів, – від способів лікування людей за допомогою генної інженерії до способів охорони навколишнього середовища. Досягнення в галузі біотехнології на даний час можуть охоронятися як попередніми патентами і патентами на винаходи, так і патентами на сорти рослин і породи тварин. Можлива також охорона в якості ноу-хау, а також за допомогою товарних знаків і норм авторського права.

Патенти стають все більш важливим інструментом у справі «комерціалізації» біології та біотехнології, а також знаряддям у боротьбі за ринки збуту біотехнологічної продукції. Питання про захист біотехнологічних винаходів продовжує дискутуватися як на національних, так і міжнародному рівнях.

До об’єктів винаходів у галузі біотехнології згідно з «Інструкції щодо складання, подання та розгляду заявки на видачу попереднього патенту та патенту на винахід та заявки на видачу патенту на корисну модель» відносять штами мікроорганізмів, клітин рослин і тварин і продукти генної інженерії, які умовно віднесені до речовин (індивідуальним з’єднанням). Враховуючи специфіку цих винаходів і велику кількість спеціальних термінів, без яких неможливе розуміння суті предмета, необхідно дати деякі роз’яснення.

Названі об’єкти можуть бути як живими – штами, так і неживими – речовини.

Живі об’єкти:

– індивідуальні штами мікроорганізмів;

– індивідуальні штами клітин рослин і тварин;

– консорціуми мікроорганізмів, культур клітин рослин і тварин.

Неживі об’єкти:

– сполуки, отримані біотехнологічним шляхом, антибіотики, ферменти, вакцини тощо;

– продукти генної інженерії – ДНК- і РНК-послідовності, гени, плазміди, вектори, білки тощо.

До галузі біотехнології також відносяться різні способи з використанням штамів мікроорганізмів, штамів клітин рослин і тварин, антибіотиків, нуклеїнових кислот, способи виробництва вакцин тощо.

Термін «штам» означає чисту одновидову культуру мікроорганізмів, виділених з певного джерела або отриману штучно (в результаті мутації) і володіє специфічними фізіолого-біохімічними ознаками.

Поняття «мікроорганізм» не має точного таксономічного значення (тобто не відноситься до якогось певного таксону – роду, сімейству, виду тощо). Воно припускає, що будь-який організм мікроскопічних розмірів відноситься до мікроорганізму. Однак це поняття досить умовне, тому серед об'єктів, традиційно вважаються мікроскопічними, відомі і макроскопічні, а розміри одного і того ж штаму можуть значно варіюватися залежно від умов культивування та інших факторів.

Об'єкт «штам» для цілей патентної процедури включає будь-які життєздатні організми мікроскопічних розмірів – бактерії, віруси, найпростіші, мікроскопічні безхребетні тварини та ін. Індивідуальні штами, консорціуми мікроорганізмів, а також культивовані соматичні клітини рослин і тварин. Штам може бути об'єктом правової охорони тільки в тому випадку, якщо у нього виявлені які-небудь практичні (корисні) властивості. Не є об'єктом охорони новий штам, охарактеризований з наукової точки зору певним набором ознак.

До індивідуальних штамів відносять одновидову культуру мікроорганізмів.

У поняття «консорціум» входять всі форми спільнот мікроорганізмів, тобто як штучно складених змішаних культур, так і культур, виділених з природних джерел як функціонально неподільне ціле. Використання консорціумів має низку переваг. Наприклад, найбільш стійкі пестициди швидше і повніше розкладаються не чистими культурами (індивідуальними штамами), а спеціально адаптованими спільнотами. Виробництва, засновані на застосуванні мікробних спільнот, в

десятки разів перевершують по економічній значимості виробництва, засновані на чистих культурах. Витрати на фундаментальні дослідження чистих культур в десятки і сотні разів перевершують витрати на вивчення промислового застосування мікробних спільнот тощо.

Клітини рослин і тварин – сукупність клітин, вирощених поза організмом, використовуваних для селекційної роботи в якості продуцентів яких-небудь речовин, для культивування вірусів з метою отримання вакцин тощо.

Слід сказати, що вживання терміну «штам» в патентній практиці дещо інше, ніж в біології, тому біологи на практиці зазвичай не вживають термін «штам» відносно більшості перерахованих вище мікроорганізмів. Але поняття «штам» для цілей патентної процедури не суперечить поняттю штам, прийнятому в біології. Вживання цього терміну в патентній області пов'язано зі спробою уніфікації безлічі біологічних об'єктів як об'єктів винаходу.

У правилі 28 Європейської патентної конвенції до 1995 р. замість слова «штам» вживалося поняття «мікроорганізм» з тенденцією до тлумачення «матеріал що розмножується біологічним шляхом». У додатковій редакції цього правила, який набрав чинності з 1 жовтня 1996 р. поняття «мікроорганізм» замінено поняттям «біологічний матеріал». Цей же термін використаний і в Директиві ЄС «Про правову охорону біотехнологічних винаходів». Під біологічним матеріалом розуміється будь-який матеріал, що містить генетичну інформацію, яка є самовідтворення або відтворюється в біологічній системі.

Термін же «біологічний матеріал» істотно розширює перелік біологічних об'єктів, які є (і можуть бути в майбутньому) об'єктами винаходів і більш точно відображає природу (сутність) об'єкту.

До сполук, отриманих біотехнологічним шляхом, як зазначалось раніше, належать антибіотики, ферменти, вакцини тощо.

Антибіотики – це речовини біологічного походження, здатні вбивати мікроорганізми чи пригнічувати їх зростання, а також ріст злоякісних пухлин. Застосовуються в медицині, сільському господарстві, харчовій та мікробіологічної промисловості. Вони можуть бути природного походження, напівсинтетичними або синтетичними.

Ферменти (ензими) – біологічні каталізатори, за хімічною природою – білки. Обов'язково присутні у всіх клітинах організму. Прискорюють перетворення речовин (біохімічні реакції), направляють і регулюють обмін речовин.

Вакцини – препарати з живих або мертвих мікроорганізмів, окремих компонентів мікробних клітин, продуктів життєдіяльності мікроорганізмів. Застосовуються для профілактики і лікування людини і тварин.

До об'єктів генної інженерії, якщо конкретизувати перераховані раніше великі групи об'єктів, відносяться такі:

ДНК- і РНК-послідовності є нуклеїновими кислотами – ДНК (дезоксирибонуклеїнова) і РНК (рибонуклеїнова), складними органічними сполуками. Вони можуть знаходитися в ядрі клітини, в цитоплазмі, в її органелах (структурах, наявних в цитоплазмі). Нуклеїнові кислоти складаються з нуклеотидів, з'єднаних між собою в ланцюзі у визначеній послідовності. Головна функція нуклеїнових кислот – збереження і передача генетичної інформації.

Гени (фрагменти нуклеїнових кислот) – це ділянки молекул ДНК (вищі організми) або РНК (віруси). Гени складаються з нуклеотидів (складних органічних сполук), з'єднаних між собою і складових кожну з ланцюгів ДНК (РНК). Кожен ген включає сотні нуклеотидів і відповідає за синтез певного білка. Контролюючи утворення білків, гени управляють усіма хімічними реакціями організму і тому визначають його ознаки.

Рекомбінатні молекули нуклеїнових кислот – нові (штучно створені) послідовності нуклеїнових кислот, утворені шляхом вбудовування в ланцюг чужорідних молекул ДНК.

Плазміда – молекула ДНК, здатна до автономної реплікації, тобто до подвоєння генетичного матеріалу.

Вектор – молекула ДНК, здатна включати в себе чужорідну ДНК, проникати в клітину і передавати їй генетичну інформацію, яку несе ця чужорідна ДНК. Але передача генетичної інформації не є єдиною функцією вектору, наприклад, існують вектори, що забезпечують реалізацію генетичної інформації тощо.

11.2. Ознаки винаходів

Визначити, до якого виду належить той чи інший об'єкт, можна шляхом аналізу його істотних ознак і їхнього порівняння з типовими ознаками видів об'єктів винаходів. Істотним вважається така ознака, який визначає зміст структури і складу об'єкта. Для того щоб визначити, існує дана ознака чи ні, її умовно виключають з об'єкта. Якщо при цьому об'єкт стає непрацездатним або різко погіршується його ефективність, то це означає, що розглянута ознака суттєва.

Пристрої характеризуються відповідними типовими ознаками:

– наявністю вузлів, деталей, елементів;

– взаємозв'язком вузлів, деталей і елементів;

– формою і взаємним розташуванням деталей, вузлів і елементів;

– розмірами, масою та іншими параметрами вузлів, деталей, елементів;

– матеріалами, з яких вони виконані.

Способи – це процеси виконання певних дій над матеріальними об'єктами з використанням інших матеріальних об'єктів. Способи характеризуються типовими ознаками:

– наявністю дій;

– послідовністю дій;

– умовами і режимами виконання дій;

– матеріалами і пристосуваннями, застосовуваними при виконанні дій.

Патентній охороні підлягають також і речовини, отримані хімічним шляхом, різні розчини, суміші і сплави, а також продукти ядерного перетворення. Типовими ознаками речовини є:

– склад і кількісні співвідношення компонентів;

– форма компонентів, їх структура і розміри;

– фізичний стан речовини або його окремих компонентів.

Контрольні питання

1. Перелічіть об’єкти винаходів.
2. Вкажіть ознаки пристрою.
3. Вкажіть ознаки способу.
4. Вкажіть ознаки речовини.
5. Перерахуйте об’єкти генної інженерії та з’єднання, що захищаються патентом на винахід.

ТЕМА 12. Особливості винаходів в сільському господарстві

Мета: вивчити види винаходів в сільському господарстві

План

12.1. Об’єкти винахідницької діяльності в сільському господарстві.

12.2. Селекція – особливий вид винахідництва в сільському господарстві.

12.1. Об’єкти винахідницької діяльності в сільському господарстві

Відмінною особливістю винахідницької діяльності в сільському господарстві є взаємодія з живим організмом (біологічними об’єктами: рослинами, тваринами, мікроорганізмами). При цьому людина впливає на них або

безпосередньо, або побічно, або біологічні об'єкти беруть участь в процесі виробництва.

До об'єктів винахідницької діяльності в сільському господарстві відносяться:

– обробка ґрунту;
– добрива (мінеральні, органічні);
– підготовка посівного і садивного матеріалу;
– вирощування сільськогосподарських культур;
– способи селекції в рослинництві і тваринництві;
– захист рослин;
– зрошення і меліорація;
– збір врожаю;
– обробка та зберігання продуктів рослинництва, плодівництва, скотарства, овочівництва та ін.;
– догляд за тваринами, діагностика, профілактика та лікування захворювань;
– розведення та утримання тварин, птиці, риби, комах;
– пристосування для нагляду й догляду за тваринами;
– регулятори росту, гербіциди, пестициди тощо.;
– використання техніки в рослинництві, тваринництві тощо.;
– використання електричної енергії;
– використання нетрадиційних джерел енергії;
– діагностика, ремонт і відновлення засобів механізації, електрифікації та автоматизації процесів сільськогосподарського виробництва тощо.

Об'єкти винаходів в сільському господарстві, що відносяться до пристрою і речовини, не мають особливих відмінностей від об'єктів, що захищаються в інших сферах діяльності людини. Однак об'єкти винаходів, які стосуються способу, мають свої особливості (наприклад, способи, спрямовані на вирощування рослин, шовкопряда та ін., є комплексними, тобто містять ряд самостійних способів, обробіток ґрунту, посіви, догляд за рослинами, збирання і

являють собою комбіновані рішення. Такі способи є охоронними документами тоді, коли всі прийоми і операції, що входять в них, взаємопов'язані і в поєднанні дають не суму ефектів, а новий позитивний ефект.

Так, у способах, пов'язаних з обробітком різних сільськогосподарських культур, їх посівом і посадкою, істотними є прийоми, що забезпечують певне розміщення насіння і кореневої системи в ґрунті, прийоми підготовки ґрунту, закладення добрив і гербіцидів тощо. При цьому до відмінних ознак входять глибина загортання добрив, насіння, характер обробки ґрунту та просторове розміщення матеріалу тощо.

У способах, пов'язаних з живими об'єктами, істотну роль відіграють фенологічні строки фази виконання тих чи інших операцій. Проведення будь-якої з них у певний період розвитку тварини або рослини часто має вирішальний вплив на отриманий результат. Тому фенологічні строки в сільськогосподарських способах включаються до відмінних ознак об'єкта. Календарні строки у багатьох випадках також розглядаються як відмітні ознаки.

Способи отримання речовин з участю мікроорганізмів специфічні тим, що останні виступають в ролі своєрідних знарядь виробництва. Або самі мікроорганізми, або речовини, які вони продукують, беруть участь у створенні різних кормів, інсектицидних препаратів, беруть участь у технологічних процесах як каталізатори реакції тощо.

12.2. Селекція – особливий вид винахідництва в сільському господарстві

Особливим видом винахідництва є селекційна діяльність у сільському господарстві. Якщо винаходом вважається технічне рішення задачі, яке можна відтворити необмежену кількість разів, то селекційний процес неповторний і носить експериментально-прикладний характер.

Поряд із загальними вимогами до оформлення заявочних матеріалів для деяких видів винаходів у галузі сільського господарства існують особливі правила оформлення:

1. В описі нової хімічної сполуки, отриманої шляхом мікробіологічного синтезу, додатково вказується спосіб, надаються дані про використаний штам – продукт і його депонування; у формулі такого винаходу (речовини) наводяться біологічні особливості, дані спектрального аналізу, інші фізико-хімічні характеристики.

2. Матеріали заявок на нові лікувальні та харчові речовини, на способи профілактики, діагностики та лікування захворювань тварин повинні містити дані про токсичність, корисне дозування, протипоказання та ін.

3. Заявки на добрива, стимулятори росту рослин і підвищення їх врожайності включають акти випробувань з докладним викладом дослідів і результатів статистичної обробки.

4. Опис способів отримання нової хімічної речовини повинно містити відомості про використання її в якості лікарського засобу, якщо воно апробовано Міністерством охорони здоров'я і відповідними аграрними підрозділами.

5. До заявки на штам мікроорганізму додається документ про депонування штаму в колекції культур мікроорганізмів. Цей же документ додається до матеріалів заявок на: спосіб, заснований на застосуванні штаму, речовина, отримане шляхом мікробіологічного синтезу, спосіб вирощування мікроорганізмів, інші винаходи, пов'язані з використанням мікроорганізмів.

6. Описи засобів для боротьби зі шкідниками сільгоспкультур повинні включати в себе відомості про залишкову токсичності. До матеріалів таких заявок обов'язково додаються акти випробувань.

7. До матеріалів заявок на методи селекції обов'язково додаються акти випробувань.

Заявка на видачу патенту на новий сорт (на сорт, виведений двома або більше установами, підписується їх керівниками та скріплюється печатками) включає опис нового сорту, в якому містяться назва сорту, ботанічна визначення, латинська назва виду, до якого відноситься сорт, історія виведення, основні завдання, поставлені при виведенні, переваги. Крім того, вказується дані, що характеризують його господарські та біологічні властивості в порівнянні з кращими районованими сортами за 3 р.

Контрольні питання

1.Вкажіть об'єкти винаходів, що використовуються в сільському господарстві.

2.Назвіть особливості патентування селекційних досягнень.

Практична робота

«Право інтелектуальної власності на сорти рослин і породи тварин»

План

1. Міжнародний досвід і законодавство України у сфері правової охорони сучасних біотехнологій.
2. Об'єкти правової охорони сортів рослин і порід тварин.
3. Суб'єкти прав на сорти рослин і породи тварин.
4. Порядок набуття прав на новий сорт рослин.
5. Права та обов'язки володільців патенту на сорт рослин і породу тварин.
6. Порядок захисту прав на сорт рослин і породу тварин.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

Студентам під час вивчення першого питання потрібно розглянути категорію «біотехнологія» та надати їй визначення. Зокрема її необхідно розглядати як міждисциплінарну галузь, що виникла на межі біологічних, хімічних і технічних наук.

Ст. 2 Конвенції про охорону біологічного різноманіття зазначає, що «Біотехнологія означає будь-який вид технології, пов'язаний із використанням біологічних систем, живих організмів або їхніх похідних для виготовлення або зміцнення продуктів, або процесів з метою їх конкретного вживання». Необхідно звернути увагу на моделі взаємодії біоетики та права. Необхідно визначити, що основні форми вираження біотехнології в інтелектуальній власності – винахід і корисна модель. Умови надання правової охорони. Біотехнологія не суперечить публічному порядку, принципам гуманності і моралі, відповідає умовам патентоспроможності. Умови патентоспроможності (винахід) – новизна, винахідницький рівень та промислова придатність. Корисна модель: новизна, і промислова придатність. Об'єкти винаходу (корисної моделі), у яких може відображатися біотехнологія: продукт (пристрій, речовина, штам мікроорганізму, культура клітин рослини і тварини тощо); процес (спосіб). Правова охорона не поширюється на такі об'єкти технології: сорти рослин і породи тварин; біологічні у своїй основі процеси відтворення рослин і тварин, що не належать до небіологічних і мікробіологічних процесів; топографії інтегральних мікросхем; результати художнього конструювання (п. 3 ст. 6 Закону України «Про охорону прав на винаході і корисні моделі»). Студентам потрібно розглянути, що не буде вважатися патентоспроможним, а також – особливості біотехнологічних винаходів. Увагу необхідно акцентувати на специфіці дії патенту на біотехнологію.

Вивчаючи друге питання, студенти повинні з'ясувати, що означає категорія «сорт», а також різновиди сорту, на які можуть набуватися права. Сорт вважають придатним для набуття права на нього як на об'єкт інтелектуальної власності, якщо за проявом ознак, породжених певним генотипом чи певною комбінацією генотипів, він є новим, відмінним, однорідним і стабільним. Студентам потрібно знати строки дії патенту на сорти рослин. Також під час вивчення цього питання потрібно надати визначення «породи тварин», а також

«племінна тварина». До об'єктів племінної справи у тваринництві належать такі види тварин, як велика рогата худоба, свині, вівці, кози, коні, птиця, риба, бджоли, шовкопряди, хутрові звірі, яких розводять з метою одержання від них певної продукції. Студентам потрібно визначити та проаналізувати види прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин.

Під час вивчення третього питання необхідно визначити, що право інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин становлять таке: особисті немайнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин, засвідчені державою реєстрацією; майнові права інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин, засвідчені патентом; майнове право інтелектуальної власності на поширення сорту рослин, породи тварин, засвідчене державною реєстрацією. Суб'єктами права інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин є такі: автор сорту рослин, породи тварин; інші особи, які набули майнових прав інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин згідно з укладеним з автором чи власником сорту (породи) договором чи відповідно до визначеного законом порядку. Необхідно знати, хто є автором сорту (селекціонером). Студентам потрібно також розглянути, коли автор сорту набуває особисті немайнові права. Суб'єктами племінної справи у тваринництві є такі: власники племінних (генетичних) ресурсів; підприємства (об'єднання) з племінної справи, селекційні, селекційно-технологічні та селекційно-гібридні центри, іподроми, станції оцінки племінних тварин; підприємства, установи, організації, незалежно від форм власності, та фізичні особи, які надають відповідні послуги та беруть участь у створенні та використанні племінних (генетичних) ресурсів; власники неплемінних тварин – споживачі племінних (генетичних) ресурсів і замовники послуг із племінної справи у тваринництві. Необхідно знати, що є майновими правами інтелектуальної власності на сорт рослин, породу тварин, засвідченими патентом.

Щодо порядку набуття прав на новий сорт рослин необхідно зазначити, що права на сорт набуваються в Україні за допомогою подання заявки, експертизи заявки та державної реєстрації прав. Студенти повинні знати, які етапи являють собою процедуру реєстрації сорту рослини, а також перелік документів, які необхідно подати. Студенти повинні чітко визначати відмінність між формальною та кваліфікаційною експертизами. Порядок встановлення права заявника на одержання тимчасової правової охорони на заявлений ним сорт рослин фактично визначено ст. 32 Закону України.

Вивчаючи п'яте питання, студенти повинні визначити, що патентовласник набуває визначених майнових прав та має низку обов'язків, виконання яких пов'язується з наявністю патенту на сорт рослин, породу тварин. Студенти мають розглянути та проаналізувати основні права патентовласника на сорт рослин, породу тварин. Також увагу необхідно приділити встановленим законодавством обов'язкам патентовласника. Студентам під час вивчення цього питання потрібно визначити випадки, коли право власника сорту може бути визнане недійсним.

Під час вивчення шостого питання студенти повинні з'ясувати, що власник сорту має право вимагати припинити дії, що порушують його майнові права на сорт чи створюють загрозу порушенню цих прав, відшкодувати завдану шкоду, зокрема не отримані доходи, компенсувати моральні збитки, застосувати інші, передбачені законодавством заходи, пов'язані із захистом прав інтелектуальної власності на сорт рослин. Захист прав власності – це система законодавчих, правових актів й інших заходів, спрямована на запобігання протиправному вилученню об'єкта власності, зокрема об'єкта права інтелектуальної власності (зареєстрованого сорту рослин, що охороняється патентом), у його власника. Студенти повинні визначити, як можна забезпечити захист законних прав і свобод людини. Також необхідно проаналізувати та охарактеризувати

дві форми захисту прав автора і власника сорту рослин – юрисдикційну та неюрисдикційну, визначити суть цих форм.

Питання для самоконтролю

1. Які міжнародні акти регулюють засади правової охорони сортів рослин?
2. Які критерії охороноспроможності сорту рослин, породи тварин ви можете назвати?
3. Які особисті немайнові права належать автору сорту?
4. Які майнові права визначені чинним законодавством на сорт рослин, породу тварин?
5. Як здійснюється державна реєстрація прав на сорт рослин, породу тварин?
6. Який строк чинності майнових прав на сорт рослин, породу тварин?
7. Які засоби захисту прав на сорт рослин, породу тварин визначені чинним законодавством?

ТЕМА 13. Корисна модель

Мета: вивчити ознаки корисної моделі та її відмінності від винаходу.

План

13.1. Ознаки, використовувані для характеристики корисної моделі.

13.2. Склад заявки па корисну модель.

13.3. Опис корисної моделі.

13.4. Формула корисної моделі.

13.1. Ознаки, що використовуються для характеристики корисної моделі

За своїми ознаками корисна модель дуже схожа з ознаками винаходу на пристрій. Основна відмінність корисної моделі полягає в рівні її новизни. Якщо для винаходу на пристрій - це світова глобальна новизна, то для моделі новизна – тільки локальна, в межах однієї країни. Істотною відмінністю

моделі від винаходу є рівень одержуваного позитивного ефекту. Ефект від використання моделі може бути порівняно невеликим і виражатися в якомусь чисто технічному поліпшенні, яке може бути вказано як мета створення моделі. Наприклад, метою отримання моделі може бути зменшення сил тертя, вібрації, зниження складності форми деталі тощо. Тому при характеристиці моделі прийнятий термін «технічний результат», тоді як для винаходу це визначення не прийнятне, і використовується тільки визначення «позитивний ефект».

До ознак моделі відносяться:

1) наявність конструктивних елементів;
2) наявність зв'язку між елементами;
3) взаємне розташування елементів;
4) форма виконання елементів;
5) форма виконання зв'язку між елементами;
6) параметри елементів;
7) матеріал, з якого виконані елементи.

13.2. Склад заявки па корисну модель

Заявка на корисну модель оформляється так само, як і на винахід – пристрій включає практично ті ж самі матеріали і документи, а саме:

1) заява про видачу, оформлюється на спеціальному бланку, який можна отримати в патентному відомстві або патентному відділі організації;

2) опис корисної моделі, послідовність та ж, що і при описі винаходу на пристрій;

3) формула корисної моделі;

4) креслення та інші матеріали;

5) реферат.

Всі документи складаються в 3-х примірниках, на аркушах формату А4, текстовий матеріал дається в машинописному варіанті і друкується через 2 інтервали.

13.3. Опис корисної моделі

Опис повинен розкривати суть моделі з повнотою, достатньою для втілення її на практиці, і підтверджувати обсяг її правової охорони, хоча юридичні права на обсяг правової охорони має тільки формула корисної моделі.

Структура опису корисної моделі включає такі розділи:

1) індекс МКВ;

2) назва;

3) область техніки, де можливе застосування моделі;

4) рівень техніки, у цьому розділі наводяться відомості про аналоги і прототипи і їх критика, розділи 1, 2, 3, 4 складаються за тими ж правилами, що й розділи при складанні заявки на винахід;

5) сутність моделі, головне в моделі – це сукупність істотних ознак, достатніх для досягнення технічного результату, тобто позитивного ефекту при використанні моделі, ознаки відносяться до істотних, якщо вони впливають на досягнення результату, цьому розділі наводяться всі істотні ознаки, що характеризують модель, виділяються відмінні від прототипу. При цьому вказується сукупність ознак, достатніх у всіх випадках, на які поширюється потребують обсяг правової охорони, і ознаки, необхідні для характеристики моделі лише в окремих випадках, у конкретних формах виконання або за особливих умов її використання. Перша категорія ознак вважається ознаками першого рівня, вони включаються в незалежний пункт формули моделі. Друга категорія вважається ознаками другого рівня, які включаються в залежні пункти формули. У цьому ж розділі слід показати наявність зв’язку між суттєвими ознаками і досягненим технічним результатом. Технічний результат може виражатися, зокрема, у зменшенні крутного моменту, у зниженні сил тертя, в запобіганні появи вібрації і заклинювання тощо.;

6) перелік фігур креслень;

7) відомості, що підтверджують можливість використання моделі, тобто отримання технічного результату.

Спочатку модель описується в статичному стані, із зазначенням всіх ознак, необхідних для досягнення результату. При розгляді конструктивних елементів пристрою наводяться посилання на фігури креслення. Цифрові позначення конструктивних елементів вказуються по мірі згадування в порядку зростання. Потім дається порядок роботи пристрою: динамічний стан або спосіб використання з посиланнями на креслення, а за необхідності на інші пояснювальні матеріали (графіки, діаграми, циклограми тощо). Цей розділ практично не відрізняється від аналогічного розділу опису винаходу;

8) висновок. Розділ складається так само, як і для винаходу. У кінці опису ставиться слово «Заявник», прізвище та ініціали заявника та його розпис.

13.4. Формула корисної моделі

Правила складання формули корисної моделі практично не відрізняються від правил складання формули винаходу на пристрій. Формула також починається з назви корисної моделі і складається з двох частин. В одній частині даються загальні ознаки пропонованої моделі і прототипу, в іншій (відмінною) – суттєві нові ознаки моделі, які й визначають обсяг правової охорони патентованої корисної моделі. Обидві частини відокремлюються словосполученням «... відрізняється тим, що ...». Як і для винаходу, тільки формула корисної моделі, її відмітна частина, є юридичним документом, що визначає права власника на зазначені в ній істотні ознаки, які в подальшому будуть захищені патентом. Факт використання моделі буде визначатися тільки за ознаками, зазначеними у формулі, посилання на опис чи інші матеріали в розрахунок прийматися не будуть.

Приклад складання формули корисної моделі (патент України № 131): «Шнек, виконаний з натягнутою на каркас у формі спіралі плоскої стрічки з гнучкого матеріалу, що утворює складчасту гвинтову поверхню, яка відрізняється тим, що

стрічка, яка утворює робочу поверхню шнека, виконана з струмопровідного матеріалу».

Контрольні питання

1. Вкажіть ознаки корисної моделі.
2. Вкажіть відмінність між винаходом і корисною моделлю.
3. Перелічіть документи, що входять до складу заявки на модель.

Практична робота

«Корисна модель як об’єкт, що підлягає захисту»

План

1. Загальна характеристика корисної моделі та законодавчі акти.

2. Умови надання правової охорони корисній моделі та умови патентоспроможності.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

Вивчаючи поняття корисної моделі, студенти повинні акцентуватись на тому, як це поняття тлумачить Словник-довідник, підготовлений Постійним комітетом інформації у сфері промислової власності Всесвітньої організації інтелектуальної власності. Відповідно до нього корисна модель – це об’єкт промислової власності, передбачений деякими національними законами для охорони другорядних винаходів шляхом простої реєстрації в патентному відомстві. Охорона корисних моделей, найбільш близьких до винаходів об’єктів промислової власності, передбачена Паризькою конвенцією про охорону промислової власності. В Україні охорона корисної моделі вперше була введена Законом «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» ще в 1993 р., але до недавнього часу цей об’єкт не користувався увагою винахідників і патентовласників. Студенти повинні знати визначення, що надає чинна редакція Закону, відповідно до якої корисна модель визначається як результат інтелектуальної

діяльності людини в будь-якій сфері технології. Студенти також повинні знати, що об'єктом корисної моделі може бути продукт (пристрій, речовина тощо) або процес у будь-якій сфері технології. Також необхідно запам'ятати, що корисну модель вважають придатною для набуття права інтелектуальної власності на неї, якщо вона відповідно до закону є новою та придатною для промислового використання. Студенти повинні знати положення, що характеризують відмінності корисної моделі від винаходу. Під час вивчення питання щодо нормативно-правових актів, що регулюють відносини, які виникають у зв'язку з набуттям і здійсненням права власності на корисні моделі в Україні, потрібно виокремити Цивільний кодекс України; Господарський кодекс України; Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»; Закон України «Про державну таємницю»; постанови Кабінету Міністрів України (№ 705 «Про державну систему депонування штамів мікроорганізмів», № 473 «Про порядок виплати винагороди авторам винаходів і промислових зразків, що охороняються чинними на території України свідоцтвами СРСР», № 1716 «Про затвердження Порядку сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності»); Будапештський договір про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури; Паризьку конвенцію про охорону промислової власності; Договір про патентне право; Угоду про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРІПС); Угоду про вільну торгівлю між Україною і Канадою; Угоду про асоціацію між Україною з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами.

Під час вивчення другого питання щодо умов надання правової охорони корисній моделі та умов її патентоспроможності, слід зазначити, що відповідно до Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» правову охорону надають корисній моделі лише за таких умов:

не суперечить публічному порядку; не суперечить принципам гуманності та моралі; відповідає умовам патентоспроможності. Об'єктом корисної моделі, правова охорона якому надається згідно із Законом, може бути продукт (пристрій, речовина, штам мікроорганізму, культура клітин рослини та тварини тощо); процес (спосіб), а також нове застосування відомого продукту чи процесу. Студенти повинні також знати, на що не поширюється правова охорона. Дія патенту, виданого на спосіб одержання продукту, поширюється також на продукт, безпосередньо одержаний цим способом.

Питання для самоконтролю

1. Порівняйте корисну модель та винахід.
2. Перерахуйте та коротко охарактеризуйте нормативно-правові акти у сфері правового регулювання корисних моделей.
3. Проаналізуйте умови патентоспроможності корисних моделей.
4. У якому випадку корисна модель визнається новою?
5. У якому випадку корисна модель визнається промислово придатною?
6. Надайте визначення корисній моделі відповідно до чинного законодавства.
7. Що містить у собі рівень техніки?
8. Чи встановили в Угоді про асоціацію сторони окремі стандарти, що стосувалися корисних моделей? Якщо так, то коротко їх охарактеризуйте.
9. Порівняйте корисну модель та промисловий зразок.
10. Проаналізуйте процедуру отримання патенту на корисну модель та винахід. У чому полягає відмінність?

Практична робота

«Отримання патенту на корисну модель.
Права та обов'язки, що випливають з патенту на корисну модель. Способи захисту прав на корисну модель»

План

1. Право на отримання патенту на корисну модель (право винахідника, групи винахідників та роботодавців).
2. Характеристика процедури отримання патенту на

корисну модель.

3. Термін дії патенту на корисну модель.

4. Загальна характеристика прав та обов'язків, що випливають з патенту на корисну модель, примусове відчуження прав на корисну модель.

5. Припинення дії патенту на корисну модель.

6. Способи захисту прав на корисну модель.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

Під час вивчення першого питання студентам потрібно визначити, що набуття права інтелектуальної власності на корисну модель засвідчується патентом. Саме винахіднику (фізичній особі) належить право авторства (всі особисті немайнові права інтелектуальної власності), яке є невід'ємним особистим правом і охороняється безстроково. Студенти повинні знати, які права належать до особистих немайнових прав інтелектуальної власності, а які – до майнових прав інтелектуальної власності. Зазвичай право на одержання патенту, тобто на отримання майнових прав інтелектуальної власності на корисну модель, має також винахідник (його правонаступник). Право на одержання патенту має винахідник, якщо інше не передбачено Законом України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі». Не визнаються винахідниками фізичні особи, які не внесли особистого творчого внеску у створення винаходу, а надали винахіднику (винахідникам) тільки технічну, організаційну чи матеріальну допомогу під час його створення та (або) оформленні заявки. Студенти повинні також чітко визначати, які твори належать до службових.

Під час вивчення другого питання студенти повинні знати, що порядок отримання патенту на винахід або корисну модель урегульовано розділом IV Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», Правилами складання та подання заявки на винахід і заявки на корисну модель, Правилами розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель. З метою отримання патенту особа, яка має на це право,

подає до Установи заявку (заявка – це сукупність документів, необхідних для видачі Установою патенту). Студенти повинні знати складові елементи заявки на корисну модель та вміти характеризувати кожний із елементів. Законодавством України передбачена можливість одержання патенту на підставі міжнародної заявки; у разі її подання діють особливості, установлені Договором про патентну кооперацію. Експертиза заявки має статус науково-технічної експертизи та складається з попередньої експертизи; формальної експертизи. Студенти повинні знати, що відбувається та які питання вирішують під час проведення попередньої та формальної експертиз.

Щодо вивчення питання про термін дії патенту на корисну модель, студенти повинні знати, що відповідно до ст. 465 ЦК України майнові права інтелектуальної власності на корисну модель є чинними з дати, наступної за датою їх державної реєстрації, за умови підтримання чинності цих прав відповідно до закону. Строк чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на корисну модель спливає через 10 р. від дати подання заявки на корисну модель в установленому законом порядку. Увагу необхідно приділити також і тому, що продовження терміну дії патенту на корисну модель, чинним законодавством не передбачене.

Щодо характеристики прав та обов’язків, що випливають із патенту на корисну модель, цей дозвіл надає його власнику виключне право використовувати винахід (корисну модель) на свій розсуд, якщо таке використання не порушує прав інших власників патентів. Використання секретного винаходу (корисної моделі) власником патенту має здійснюватися з додержанням вимог Закону України «Про державну таємницю» та за погодженням із державним експертом з питань таємниць. Студенти повинні з’ясувати, що визначається використанням корисної моделі. Також увагу необхідно приділити тому, у яких випадках продукт визнається виготовленим із застосуванням запатентованої корисної моделі, а також, коли процес, що охороняється патентом, визнається застосованим. Право

попереднього користування обмежується тим обсягом використання тотожного заявленому винаходу рішення, яким воно було на дату подання заявки. Студенти повинні знати та вміти характеризувати випадки, коли використання запатентованої корисної моделі не визнається порушенням прав, що випливають і з патенту.

Щодо питання припинення дії патенту, то студентам потрібно запам'ятати, що припинення дії патенту на корисну модель відбувається на тих самих підставах і в тому самому порядку, що припинення дії патенту на винахід. Єдина відмінність полягає в тому, що умовами патентоспроможності корисної моделі є лише новизна та промислова придатність. Студенти повинні знати, що передбачена можливість припинення дії патенту в разі відмови власника патенту від нього шляхом подання відповідної заяви до Установи. Дія патенту також припиняється в разі несплати в установлений термін річного збору за підтримання його чинності. Необхідно визначити випадки, коли патент може бути визнано в судовому порядку недійсним повністю або частково.

Аналізуючи питання щодо способів захисту прав на корисну модель, студенти повинні знати, що власник патенту, або, особа, яка придбала ліцензію, за згодою власника, мають право вимагати припинення будь-яких посягань на їх права. Захист прав на корисну модель здійснюють у судовому та іншому встановленому законом порядку. Студенти повинні бути обізнаними із випадками, у яких суди відповідно до їх компетенції розв'язують спори про авторство на корисну модель; встановлення фактів використання корисної моделі; встановлення власника патенту; порушення прав власника патенту; укладання та виконання ліцензійних договорів; право попереднього користування; компенсації. Вибір способу судового захисту прав інтелектуальної власності, зокрема такі, як вилучення та знищення товарів і матеріалів, введених у цивільний оборот із порушенням права інтелектуальної власності, та знарядь, використовуваних для виготовлення таких

товарів, здійснює особа, якій належить право інтелектуальної власності. Студенти повинні також знати умови, за наявності яких може наставати відповідальність за порушення прав на корисні моделі у вигляді відшкодування шкоди, завданої суб'єктові відповідного права.

Питання для самоконтролю

1. Визначте, що належить до об'єктів патентного права.
2. Охарактеризуйте об'єкти інтелектуальної власності, що належать до засобів індивідуалізації, які потребують спеціальної реєстрації.
3. Перерахуйте нормативно-правові акти щодо регулювання об'єктів промислової власності.
4. Визначте та проаналізуйте статус авторів.
5. Проаналізуйте особисті немайнові права авторів.
6. Визначте відмінності щодо об'єктів промислової власності, авторського права та суміжних прав.
7. Назвіть основну відмінність припинення дії патенту на корисну модель від патенту на винахід.
8. Охарактеризуйте умови припинення дії патенту на корисну модель.
9. Які спори відповідно до статті 35 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» розв'язують суди?
10. Проаналізуйте положення частини 2 статті 33 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі».

ТЕМА 14. Промисловий зразок, товарний знак

Мета: вивчити ознаки зразка та їх відмінність в порівнянні з ознаками винаходу і корисної моделі

План

14.1. Ознаки промислового зразка.
14.2. Умови патентоспроможності промислового зразка.
14.3. Промислові зразки і товарні знаки

14.1. Ознаки промислового зразка

Відповідно до закону під промисловим зразком розуміється художньо-конструкторське рішення, що визначає зовнішній вигляд виробу.

Як видно з визначення, у зовнішньому вигляді виробу повинні бути присутніми як художні, так і конструкторські рішення. Використання одних лише художніх засобів, як, наприклад, колір, або тільки конструкторських коштів недостатньо для визнання вироби промисловим зразком. Виріб повинен характеризуватися єдністю художніх і технічних (конструкторських) якостей, функціональному змісту яких повинна відповідати його якісно певна художня форма. Під зовнішнім виглядом виробу слід розуміти той вид, з яким споживач зустрічається в процесі нормальної його експлуатації чи використання. Причому зовнішня форма повинна відповідати внутрішньому устрою і функціональному призначенню виробу. Дія Патентного закону поширюється на різні види промислових зразків. До них відносяться об'ємні, площинні і комбіновані промислові зразки.

Об'ємний промисловий зразок – це композиція, в основі якої лежить розвинена тривимірна об'ємно-просторова структура: наприклад, художньо-конструкторське рішення, що визначає зовнішній вигляд радіатора.

Площинний промисловий зразок характеризується двомірним лінійно-кольорографічні співвідношенням елементів: наприклад, рішення, що визначають зовнішній вигляд килима, тканини тощо.

Комбінований промисловий зразок характеризується ознаками, властивими як об'ємним, так і площинним художньо-конструкторським рішенням: наприклад, художньо-конструкторські рішення, що визначають зовнішній вигляд посуду, кахлю тощо.

Як промисловий зразок підлягає охороні художньо-конструкторське рішення не тільки цілого вироби, але і його частини, а також комплекту (набору) виробів і його варіантів.

Частина виробу визнається промисловим зразком тільки в тому випадку, якщо вона має самостійної функцією і завершеною композицією. Наприклад, самостійними промисловими зразками є фари автомобіля.

Комплект (набір) виробів охороняється в якості промислового зразка, якщо елементи, що входять до його складу, виконують різні функції і відмінні один від одного, підпорядковані одному завданню, розв'язуваної комплектом (набором) в цілому. Причому, при виконанні всіх елементів комплекту (набору) повинен бути використаний єдиний подібний, пластичний і стильовий принцип формоутворення.

Наприклад, комплектом виробів вважається столовий сервіз чи меблевий гарнітур.

Варіантами промислового зразка можуть бути художньо-конструкторські рішення одного виробу або комплекту (набору), що розрізняються за сукупністю суттєвих ознак, що визначають однакові естетичні та ергономічні особливості виробу.

Наприклад, варіантами промислових зразків можуть бути художньо-конструкторські рішення стільців, що відрізняються один від одного фактурою і кольором декоративної оббивної тканини. Не визнаються в якості варіантів промислового зразка рішення вироби, що відрізняються механічним зміною одного з несуттєвих ознак. Наприклад, не визнаються варіантами промислового зразка художньо-конструкторські рішення, що розрізняються лише кольором.

Практична робота

«Права та обов'язки, що випливають з патенту на промисловий зразок. Способи захисту прав на промисловий зразок»

План

1. Характеристика прав та обов'язків, що випливають з патенту на промисловий зразок.
2. Право попереднього користування та умови невизнання порушенням прав, що надаються патентом.
3. Способи захисту прав на промисловий зразок.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

Під час вивчення першого питання студенти повинні вміти аналізувати положення ст. 424 ЦК України визначені майнові права інтелектуальної власності, що стосуються всіх об'єктів права інтелектуальної власності. Ст. 464 ЦК України, ст.20 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки» визначають права, що випливають із патенту на промисловий зразок». За ст. 465 ЦК України права, що випливають із патенту є чинними з дати, наступної за датою їх державної реєстрації, яка збігається з датою публікації. Патент надає його власнику виключне право використовувати промисловий зразок на свій розсуд, якщо таке використання не порушує прав інших власників патентів. Студенти повинні з'ясувати, що визнається використанням промислового зразка. Також їм необхідно знати, що виріб визнається виготовленим із застосуванням запатентованого промислового зразка, якщо при цьому використані всі суттєві ознаки промислового зразка.

Під час розгляду другого питання студенти повинні визначити, що право попереднього користування може передаватися або переходити до іншої особи лише разом з підприємством чи діловою практикою або тією частиною підприємства чи ділової практики, в яких було використано заявлений промисловий зразок чи здійснено значну та серйозну підготовку для такого використання. Студенти також повинні знати випадки, коли використання запатентованого промислового зразка не визнається порушенням прав, що надаються патентом.

У третьому питанні необхідно зосередити увагу на положеннях ст. 7 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки» щодо захисту прав на промисловий зразок. Студенти повинні знати, які спори вирішують суди відповідно до їх компетенції. Загальні способи захисту порушених прав визначені у ст. 16 Цивільного кодексу України та ст. 20 Господарського кодексу України. Необхідно також знати, до яких наслідків призводить визнання судом недійсним патенту

або його частини. Необхідною передумовою визнання права попереднього користування промисловим зразком є факт використання саме зареєстрованого промислового зразка.

Питання для самоконтролю

1. Яка стаття Цивільного кодексу України визначає майнові права інтелектуальної власності?
2. З якого моменту є чинними права, що випливають з патенту?
3. Що визнається використанням промислового зразка?
4. У якому випадку виріб визнається виготовленим із застосування запатентованого промислового зразка?
5. У яких випадках використання запатентованого промислового зразка не визнається порушенням прав, що надаються патентом?
6. Які спори вирішують суди?
7. Хто може бути суб'єктом використання промислового зразка?
8. До яких наслідків призводить визнання судом недійсним патенту або його частини?

14.2. Умови патентоспроможності промислового зразка

Промисловому зразку надається охорона, якщо він відповідає певним умовам або критеріям патентоспроможності. До таких умов відносяться: новизна, оригінальність і промислова застосовність. Ці критерії обрані, виходячи з можливості докази їх наявності на момент подачі заявки та виконання на весь термін правової охорони. Крім того, вони відповідають поширеним у світовій практиці умовам патентоспроможності промислових зразків.

Новизна промислового зразка – це одна з головних умов його патентоспроможності, що означає, що сукупність суттєвих ознак зразка (його зовнішній вигляд) не була загальнодоступною у світі до дати подання заявки на патент.

Промисловий зразок вважається новим, якщо до моменту подання заявки або пріоритетної дати ніде у світі не було опубліковано, продано або іншим чином розкрито інформацію про ідентичний зразок. Поряд з загальнодоступними відомостями при встановленні новизни промислового зразка враховуються заявки з більш раннім пріоритетом, подані іншими особами (крім відкликаних заявок), а також зареєстровані промислові зразки.

Новизна заявленого художньо-конструкторського рішення встановлюється на дату пріоритету заявки на реєстрацію промислового зразка шляхом порівняння істотних ознак заявленого і відомих зразків, визнаних його аналогами. Останні відбираються за функціональним призначенням і подібністю істотних ознак. Повний збіг сукупності суттєвих ознак з відомими художньо-конструкторськими рішеннями, що означає тотожність, призводить до визнання заявленого зразка не відповідним критерію новизни і відмови в реєстрації заявленого зразка. Не визнається обставиною, що впливає на новизну заявленого зразка, публічне розкриття інформації, що відноситься до заявленого зразка, якщо заявка на реєстрацію промислового зразка подана не пізніше шести місяців з моменту її розкриття.

Оригінальність. Важливою умовою патентоспроможності є творчий характер змін, внесених до заявленого зразка в порівнянні з прототипом. Промисловий зразок визнається оригінальним, якщо його істотні ознаки зумовлюють творчий характер естетичних особливостей виробу. Перевірка оригінальності заявленого зразка починається з визначення найбільш близького аналога, потім проводиться виявлення істотних ознак, що відрізняють заявлений зразок від нього. При перевірці оригінальності встановлюється творча своєрідність відмінних ознак заявляється зразка.

Заявлений зразок визнається оригінальним, якщо хоча б одна його суттєва ознака відрізняється від ознак будь-якого іншого відомого художньо-конструкторського рішення. Це

означає, що якщо заявлений зразок унікальний хоча б в одному з ключових аспектів, він вважається новим і оригінальним, навіть якщо він поділяє деякі ознаки з іншими розробками. Промисловий зразок визнається відповідним критерієм оригінальності також у тому випадку, якщо для всіх його істотних ознак виявлені художньо-конструкторські рішення, що володіють такими ознаками, але забезпечують наявність у заявлених зразках естетичних особливостей, що не властиві виявленим художньо-конструкторським рішенням. Художньо-конструкторські рішення виробів, що відрізняються від відомих виробів лише розмірами, пропорціями, кількістю елементів, кольором або матеріалом, не визнаються відповідними критерієм оригінальності і не реєструються як промислові зразки.

Промислова застосовність. Промисловий зразок визнається промислово придатним, якщо він може бути багаторазово відтворений шляхом виготовлення відповідного виробу. Іншими словами, патентну охорону отримують зразки, які можна відтворити в умовах промислового виробництва в необмеженій кількості.

При цьому патентна охорона не поширюється на рішення, використані у виробах, які є унікальними, тому їх естетична цінність втрачається під час тиражування. Саме можливість відтворення робить необхідною патентно-правову охорону оригінального художньо-конструкторського рішення. Коли виріб практично не відтворюваний, необхідність у його патентній охороні відпадає. У цьому випадку на виріб поширюються норми авторського права.

При оцінці промислової застосовності перевіряється не тільки можливість тиражування, а й сама здійсненність заявленого виробу за допомогою описаних у заявці відомих засобів і матеріалів. Якщо виріб неможливо відтворити в широких масштабах, то він визнається невідповідним критерієм промислової застосовності.

Відповідно до Патентного закону не визнаються промисловими зразками рішення, обумовлені виключно технічною функцією виробу. Те ж стосується і об'єктів архітектури, промислових, гідротехнічних та інших стаціонарних споруд, крім зразків типових, промислово застосовних фрагментів архітектурних об'єктів і таких малих архітектурних форм, як торгові павільйони, альтанки, дачні будиночки тощо.

Не визнається промисловим зразком друкована продукція, наприклад, зовнішній вигляд сторінки книги або журналу. Ці об'єкти охороняються нормами авторського права.

Крім того, патентна охорона не поширюється на рішення об'єктів нестійкої форми з рідких, газоподібних, сипких або їм подібних речовин, тому візуально зафіксувати і адекватно відтворити новий і оригінальний зовнішній вигляд таких виробів не представляється можливим.

Правова охорона також не надається рішенням, що суперечать суспільним інтересам, принципам гуманності та моралі.

Практична робота

«Право інтелектуальної власності на промислові зразки»

План

1. Загальна характеристика промислового зразка як об'єкта інтелектуальної власності.
2. Нормативно-правова база щодо промислового зразка.
3. Умови надання правової охорони промисловому зразку та умови патентоспроможності.
4. Право на отримання патенту на промисловий зразок (право автора, групи авторів та роботодавців).

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

Під час вивчення питання щодо промислових зразків як об'єктів інтелектуальної власності необхідно розпочинати з визначення поняття. Промисловий зразок – це результат творчої

діяльності людини в галузі художнього конструювання. Правову охорону надають промисловому зразку, що не суперечить суспільним інтересам, принципам гуманності й моралі та відповідає умовам патентоспроможності (а саме, якщо промисловий зразок є новим і промислово придатним). Об'єктом промислового зразка може бути форма, малюнок чи розфарбування та їх поєднання, які визначають зовнішній вигляд промислового виробу та призначені для задоволення естетичних та ергономічних потреб (зрозуміло, що привабливий, але незручний у використанні виріб не зможе бути конкурентоздатним на сучасному ринку товарів і послуг). Студенти повинні знати, що особливістю промислового зразка є те, що він повинен визначати лише зовнішній вигляд виробу, тобто те, що можливо побачити. Під час вивчення цього питання студенти повинні знати та вміти аналізувати положення щодо того, що може бути об'єктом промислового зразка та їх види. Потрібно звернути увагу на те, які ознаки відрізняють промислові зразки від інших об'єктів промислової власності. Також необхідно визначати, які об'єкти не можуть одержати правову охорону, а саме: архітектури (крім малих архітектурних форм: палаток, транспортних зупинок, телефонних будок тощо), промислові, гідротехнічні та інші стаціонарні споруди і друкована продукція як така (книжки, газети, журнали та ін., які охороняються нормами авторського права), об'єкти нестійкої форми з рідких, газоподібних, сипких або подібних їм речовин (снігу, льоду, піску тощо). Право власності на промисловий зразок засвідчується патентом, термін дії якого в Україні становить 10 р. із дати подання заявки до Державного підприємства «Український інститут інтелектуальної власності», з можливістю продовження дії патенту за клопотанням заявника, але не більше ніж на 5 років.

Під час вивчення другого питання студенти повинні вміти аналізувати положення законодавчих актів, які регулюють відносини , що виникають у зв'язку з набуттям і здійсненням права власності на промислові зразки в Україні, зокрема

Цивільний кодекс України; Господарський кодекс України; Закон України «Про охорону прав на промислові зразки»; Порядок сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23.12. 2004 № 1716 (зі змінами); Правила складання та подання заявки на промисловий зразок, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 18.02.2002 № 110 (із змінами), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06.03.2002 за № 226/6514; Правила розгляду заявки на промисловий зразок, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 18.03.2002 № 198 (зі змінами), зареєстроване в Міністерстві юстиції України 29.03.2002 за № 313/6601; Положення про Державний реєстр патентів України на промислові зразки, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 12.04.2001 № 290 (із змінами), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 28.04.2001 за № 378/5569; Інструкцію про подання, розгляд, публікацію та внесення до реєстру відомостей про передачу права власності на промисловий зразок та видачу ліцензії на використання промислового зразка, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2001 № 574 (зі змінами), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 17.08. 2001 за № 716/5907; Локарнську угоду про заснування Міжнародної класифікації промислових зразків; Паризьку конвенцію про охорону промислової власності; Гаазький Акт Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків; Женевський акт Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків; Інструкцію до Женевського акта Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків; Закон України «Про приєднання України до Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків Гаазького акта, прийнятого 28.11.1960, та Женевського акта, прийнятого 02.07.1999) від 17.01.2002 № 2992-III»; Угоду про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРІПС), Угоду про вільну торгівлю між Україною і Канадою; Угоду про асоціацію

між Україною з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншого боку.

Визначаючи умови надання правової охорони промисловому зразку, необхідно наголосити, що її надають промисловому зразку, що не суперечить публічному порядку, принципам гуманності і моралі та відповідає умовам патентоспроможності (новизна). Студенти повинні знати, які об'єкти не можуть одержати правову охорону. Обсяг правової охорони, що надається, визначається сукупністю суттєвих ознак промислового зразка, представлених на зображенні (зображеннях) виробу, внесеному до Реєстру патентів України на промислові зразки (далі – Реєстр), і засвідчується патентом з наведеною в ньому копією внесеного до Реєстру зображення виробу. Промисловий зразок відповідає умовам патентоспроможності, якщо він є новим. Промисловий зразок визнається новим, якщо сукупність його суттєвих ознак не стала загальнодоступною у світі до дати подання заявки до Установи, або, якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету.

Аналізуючи питання щодо права на отримання патенту на промисловий зразок, потрібно зазначити, що автором промислового зразка завжди є людина, творчою працею якої створено промисловий зразок. Право на одержання патенту має автор або його спадкоємець. Автор промислового зразка подає роботодавцю письмове повідомлення про створений ним промисловий зразок із матеріалами, що розкривають суть промислового зразка достатньо ясно та повно. Автору промислового зразка належить право авторства, яке є невідчужуваним особистим правом і охороняється безстроково. Студенти повинні знати, що право на одержання патенту на промисловий зразок, створений роздільною працею, належить заявнику, заявка якого має більш ранню дату подання до Установи або, якщо заявлено пріоритет, більш ранню дату пріоритету, за умови, якщо вказана заявка не вважається відкликаною, не відкликана або за нею Установою не ухвалене

рішення про відмову у видачі патенту, можливості оскарження якого вичерпані. Студенти повинні також акцентувати увагу на тому, що право власності на патент та право власності на річ не залежать одне від одного.

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення промисловому зразку відповідно до законодавства.
2. Охарактеризуйте, що може бути об'єктом промислового зразка?
3. Проаналізуйте особливості промислового зразка.
4. Перерахуйте нормативно-правові акти, що регулюють відносини, що виникають у зв'язку з набуттям і здійсненням права власності на промислові зразки.
5. Визначте, що не може одержати правову охорону як промисловий зразок?
6. Визначте та охарактеризуйте умови патентоспроможності промислового зразка.
7. У чому полягає ідея надання правової охорони промисловим зразкам?
8. Визначте та охарактеризуйте, у чому полягає відмінність промислового зразка від інших об'єктів промислової власності.
9. Визначте обсяг правової охорони промислових зразків, що надається.
10. Хто має право на одержання патенту на промисловий зразок, створений роздільною працею?

14.3. Промислові зразки і товарні знаки

Промисловий зразок – це художньо-конструкторське рішення, яке визначається тільки зовнішнім виглядом виробу. Відмінність промислового зразка від корисної моделі полягає в тому, що промисловий зразок не визначає технічної сутності виробу, він тільки показує його зовнішній вигляд, як

промисловий зразок може виступати модель плаття або костюма, зразок килима або крісла (рис.14.1, 14.2.)

.

Рис.14.1. **Промислові зразки**

Промисловий зразок завжди створюється для впровадження в масове виробництво.

Рис.14.2. **Патент на промисловий зразок.**

Товарний знак – це оригінально оформлений відмітний знак, що поміщається на товарі з метою індивідуалізації товару,

виділення фірми-товаровиробника з ряду конкурентів, проведення рекламної компанії, створення певної репутації для товару, його іміджу, залучення покупців, боротьби з фальсифікує незаконними товаровиробниками – «піратами», що випускають неякісну продукцію (рис. 14.3.).

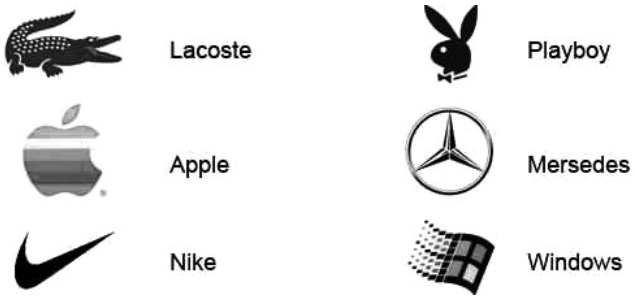

Рис.14.3. **Зразки товарних знаків**

Всі вищеперераховані поняття об'єднуються загальним терміном – об'єкти промислової інтелектуальної власності.

Контрольні питання

1. Вкажіть ознаки промислового зразка.
2. Наведіть умови патентоспроможності промислового зразка.
3. Вкажіть відмінність промислового зразка від винаходу.

Практична робота

«Процедура отримання патенту на промисловий зразок»

План

1. Загальна характеристика процедури отримання патенту на промисловий зразок. Розгляд заявки на отримання патенту на промисловий зразок та її пріоритет. Експертиза та публікація.
2. Видача патенту на промисловий зразок та оскарження рішення за заявкою.

3. Термін дії патенту на промисловий зразок та припинення його дії патенту на промисловий зразок.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

Під час вивчення питання отримання патенту на промисловий зразок, потрібно визначити, що порядок одержання патенту на промисловий зразок урегульовано розділом 4 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки», а також Правилами складання та подання заявки на промисловий зразок, Правилами розгляду заявки на промисловий зразок. Особа, яка бажає одержати патент і має на це право, подає до Установи заявку. Заявка повинна стосуватися одного промислового зразка і може містити його варіанти, з деякими відмінностями. Така вимога до заявки називається вимогою єдності. Студенти повинні знати, що входить до складу заявки та вміти характеризувати її складові. Заявником визнають особу, яка подала заявку чи набула прав заявника в установленому законом порядку. Під час проведення експертизи заявки не перевіряють, чи є заявлений промисловий зразок новим. Одночасно з публікацією відомостей про видачу патенту здійснюють державну реєстрацію патенту на промисловий зразок, для чого вносяться до Реєстру відповідні відомості. Підставою для внесення відомостей до реєстру є рішення Установи; рішення судових органів; клопотання або заява власника (власників) патенту (за умови надання відповідних доказів що підтверджують необхідність унесення відповідних змін).

Студенти повинні знати, що видачу патенту здійснює у місячний строк після державної реєстрації патенту. Патент видає особі, яка має право на його одержання, або надсилають за адресою для листування. Якщо право на одержання патенту мають кілька осіб, то їм видають один патент.

Під час вивчення питання терміну дії патенту на промисловий зразок, потрібно визначити, що відповідно до статті 465 ЦК України майнові права інтелектуальної власності

на промисловий зразок є чинними з дати, наступної за датою їх державної реєстрації, за умови додержання чинності цих прав відповідно до закону. Термін чинності виключних майнових прав інтелектуальної власності на промисловий зразок спливає через п'ятнадцять років від дати подання заявки на промисловий зразок в установленому законом порядку. У пункті 5 статті 5 Закону України «Про охорону прав на промислові зразки» встановлено, що строк дії патенту на промисловий зразок становить 10 років від дати подання заявки до Установи і продовжується Установою за клопотанням власника патенту, але не більш ніж на п'ять років. Отже, в чинних законодавчих актах наявні розбіжності щодо строку дії патенту на промисловий зразок. Фактично патенти на промислові зразки видають на десять років, тобто від дати подання заявки відраховують 10-річний строк, який і вважають строком дії патенту на промисловий зразок. Цей строк може бути продовжено, але не більш ніж на п'ять років. Студенти повинні знати випадки, коли дія патенту може бути достроково припинена. Заява про повну або часткову відмову від патенту подається власником (власниками) патенту і повинна стосуватися одного охоронного документа. Студенти повинні також уміти аналізувати положення щодо того, у яких випадках патент може бути визнано в судовому порядку недійсним повністю або частково, зокрема в разі невідповідності запатентованого промислового зразка умовам патентоспроможності. Єдиною умовою патентоспроможності є новизна; наявність у сукупності суттєвих ознак промислового зразка, яких не було в поданій заявці; видачі патенту внаслідок подання заявки з порушенням прав інших осіб.

Питання для самоконтролю

1. Визначте складові частини заявки на отримання патенту.
2. Проаналізуйте випадки, коли заявник має право скористатися пріоритетом.

3. Охарактеризуйте формальну експертизу.

4. Коротко опишіть складові виписки з Реєстру патентів України на промислові зразки.

5. У яких випадках можливе дострокове припинення дії патенту?

6. У яких випадках патент може бути визнано в судовому порядку недійсним повністю або частково?

Практична робота

«Право інтелектуальної власності на торговельні марки (знаки для товарів і послуг)»

План

1. Поняття та види торговельних марок, їх основні функції.
2. Вітчизняне законодавство щодо торговельних марок. Міжнародно-правові акти у сфері регулювання прав на торгівельні марки.
3. Суб'єкти права на торговельну марку.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

Під час вивчення першого питання студентам необхідно почати із визначення поняття «знак для товарів і послуг» («товарний знак», «торговельна марка»). Під ним необхідно розуміти позначення, за яким товари та послуги одних осіб відрізняються від товарів і послуг інших осіб. Саме товарний знак дає змогу відрізнити товари й послуги одних осіб від однорідних товарів і послуг інших осіб, а також часто замінює собою довге та складне найменування тієї чи іншої юридичної чи фізичної особи. Необхідно визначити, що товарний знак дає можливість відрізнити товари й послуги одних осіб від однорідних товарів і послуг інших осіб, а також часто замінює собою довге й складне найменування тієї чи іншої юридичної чи фізичної особи. Студентам необхідно знати та вміти характеризувати такі види торговельних марок як словесні, зображувальні, об'ємні, комбіновані та нетрадиційні торговельні

знаки. Студенти повинні наводити приклади для кожного із цих видів торговельних марок. Також вони повинні знати, які виділяють види торговельних знаків за кількістю та специфікою користувачів; за ступенем відомості та за розрізняльною здатністю. Студентам необхідно вміти характеризувати такі функції торговельних марок як розрізнювальна, функція реклами відповідного товару (послуги); функція захисту від недобросовісної конкуренції; торговельна марка є свідченням певної якості товару (послуги).

Під час вивчення другого питання студенти повинні акцентувати на положеннях законодавства, що регулює правовідносини щодо торговельних марок, зокрема Законі України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про захист від недобросовісної конкуренції», Законі України «Про Антимонопольний комітет України», Правилах складання, подання та розгляду заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг, Положенні про Державний реєстр свідоцтв України на знаки для товарів і послуг, Паризькій конвенції про охорону промислової власності, Договорі про закони щодо товарних знаків, Ніццькій угоді про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків, Сінгапурському договорі про право товарних знаків, Угоді про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРІПС), Мадридській угоді про міжнародну реєстрацію знаків, Протоколі до Мадридської угоди про міжнародну реєстрацію знаків, Віденській угоді про заснування міжнародної класифікації зображувальних елементів знаків для товарів, Угоді про асоціацію між Україною, з одного боку та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їх державами-членами з іншого боку, документах Вищого господарського суду України щодо захисту прав на торговельні марки.

Вивчаючи третє питання, студенти повинні знати, що суб'єктами права інтелектуальної власності на торговельну марку є фізичні та юридичні особи. Право інтелектуальної власності на певну торговельну марку може належати одночасно

кільком фізичним та (або) юридичним особам. Право на подання заявки на знак для товарів і послуг мають також правонаступники, до яких це право переходить у силу закону, договору чи в порядку спадкування. Суб'єктами права інтелектуальної власності на торговельну марку можуть бути будь-які юридичні особи, зареєстровані в Україні, іноземні юридичні особи (юридичні особи, які засновані (зареєстровані) за межами України в порядку, встановленому законодавством іншої країни та мають місцезнаходження поза межами України). Нерезидентами право інтелектуальної власності на торговельну марку може бути реалізоване виключно через представників, які мають відповідну реєстрацію згідно з Положенням про представників у справах інтелектуальної власності.

Питання для самоконтролю

1. Які ознаки повинні бути в позначення, щоб воно стало торговельною маркою?
2. Визначте та коротко охарактеризуйте класифікації торговельних марок.
3. Проаналізуйте умови надання правової охорони торговельним маркам, визначені чинним законодавством України.
4. Кому можуть належати майнові права на торговельні марки?
5. Охарактеризуйте майнові права на торговельні марки.
6. Хто може бути суб'єктом права на торговельні марки?
7. Яким критеріям повинна відповідати торговельна марка, щоб бути визнаною добре відомою?
8. Які дії визнаються використанням знака для товарів та послуг?
9. Розкрийте суть права попереднього користувача на торговельну марку.
10. Які підстави для припинення та визнання недійсними прав інтелектуальної власності на торговельну марку передбачені чинним законодавством?

ТЕМА 15. Інтуїтивні методи рішення винахідницьких і інженерних задач

Мета: вивчити методи пошуку технічних рішень

План

15.1. Метод проб і помилок.

15.2. Метод і списки контрольних питань.

15.1. Метод проб і помилок

Один з поширених і найдавніших методів винахідництва та пошуку нових технічних рішень – метод проб і помилок. Цей метод випадкового пошуку варіантів не містить ніяких правил генерування та оцінки ідей. Ключем до вирішення завдання може бути будь-яка ідея, що прийшла в голову розробника завдяки щасливому випадку або інтуїтивно. Якщо в результаті оцінки цієї ідеї вона визнається невдалою, то взамін її висувається чергова нова ідея, і всі багаторазово повторюється, поки не буде знайдено якесь прийнятне рішення. Очевидно, що шлях до ідеального технічному рішенню даним методом – тернистий і довгий, або, як зараз кажуть, трудомісткий і малопродуктивний.

Тим не менш, навіть визначні винахідники і науковці успішно користувалися цим методом і досягали великих успіхів. Одним з видатних користувачів методу проб і помилок був відомий американський винахідник і підприємець Томас Едісон, до речі був почесним іноземним членом Академії наук СРСР. Нескінченний рій ідей постійно вився в голові цієї людини. У Сполучених Штатах Америки Едісон отримав 1098 патентів і близько 3000 ще в 34 країнах світу. Метод проб і помилок доцільно застосовувати під час вирішення завдань з невеликим (не більше 20) кількістю варіантів, однак при вирішенні завдань великої складності він стає неефективним.

15.2. Метод контрольних запитань

Вперше використання методу контрольних питань для пошуку нових ідей та найкращих конструкторсько-

технологічних рішень було запропоновано і здійснено керівником винахідницького бюро в Кембриджі (Англія) в 1955 р. Тімом Ейлоартом. Подальший розвиток цього методу знайшло відображення в оригінальному списку контрольних питань А. Осборна, в правилах М. Трінга і Е. Лейтуейта, в переліку питань і порад Д. Пойа та інших авторів. Метод контрольних питань – це евристичний метод для пошуку розв'язань творчих завдань, який полягає у використанні «списків контрольних питань». Ці списки включають навідні запитання, поради, підказки та часткові роз'яснення, які допомагають стимулювати мислення та генерувати нові ідеї..

Список контрольних питань для винахідників і розробників нових технічних об’єктів містить у собі такі позиції:

1. Перелічіть всі якості і визначення передбачуваного винаходу, вкажіть, в яку сторону їх передбачається змінити.
2. Чітко сформулюйте завдання створення об’єкту, виділивши серед них головні і другорядні.
3. Перелічіть основні принципи і недоліки відомих рішень розглянутої задачі, сформулюйте свої пропозиції щодо їх усунення.
4. Висловіть і запишіть різні, нехай навіть фантастичні, аналогії (хімічні, біологічні, економічні тощо.).
5. Побудуйте якісь моделі об’єкта: математичні, гідравлічні, механічні, електронні тощо. Оскільки моделі найбільш точно виражають ідеї, ніж аналогії.
6. Спробуйте застосувати для удосконалення об’єкта інші види матеріалів, енергії, інші фізичні, хімічні й інші ефекти.
7. Спробуйте встановити залежності, взаємні зв’язки і логічні збіги.
8. Дізнайтеся думку з вирішення головного завдання у людей, абсолютно не обізнаних у даній проблемі.
9. Влаштуйте вільне групове обговорення проблеми, вислуховуючи будь-які ідеї без критики.

10. Спробуйте використовувати «національні» підходи до вирішення завдань: хитре шотландське, марнотратне американське, складне китайське, всеосяжне німецьке тощо.

11. Постарайтеся бути завжди з проблемою, не розлучаючись з нею не тільки на роботі, але і в поїздці, на прогулянці, в грі.

12. Треба постаратися зануритися в обстановку, стимулюючу творчість: побувати в технічному музеї, в антикварному магазині, переглянути журнали, комікси.

13. Складіть порівняльні таблиці типів матеріалів, геометричних параметрів та інших величин об'єкта та його елементів, а також їх цін для різних варіантів вирішення проблеми.

14. Визначте ідеальні кінцеві результати по розробці об'єкта.

15. Спробуйте видозмінити рішення поставленої проблеми в часі, а також за рахунок зміни властивостей і параметрів об'єкта.

16. Спробуйте в уяві «залізти» всередину об'єкта і розглянути його зсередини.

17. Виявити і виключіть з подальшого обговорення альтернативні варіанти вирішення проблеми, що відводять убік від траєкторії пошуку найкращого рішення.

18. Спробуйте виявити, кого і чому цікавить розв'язувана проблема.

19. Виявити, хто першим і коли придумав аналогічний технічний об'єкт, чи були помилкові спроби його удосконалення.

20. Хто ще вирішував аналогічну проблему і чого він добився?

21. Виявити граничні умови виготовлення і застосування об'єкта.

ТЕМА 16. Алгоритмічні методи рішення винахідницьких і інженерних задач

Мета: вивчити методи пошуку технічних рішень

План

16.1. Метод морфологічного аналізу.

16.2. Метод функціонально-вартісного аналізу.

16.3. Алгоритм розв'язання винахідницьких завдань.

16.1. Метод морфологічного аналізу

Для пошуку нових ідей у винахідництві, запропонував у 40-х рр. XX ст. швейцарський астроном Фріц Цвіккі і назвав його методом морфологічного аналізу.

Це перший спосіб системного підходу у винахідництві.

Суть методу полягає в тому, що в технічній системі, яку удосконалюють, виділяють декілька характерних для неї структурних або функціональних морфологічних ознак, за кожною з котрих складають максимально повний табличний (матричний) перелік різних конкретних варіантів (альтернатив) технічного вираження використання цих ознак. Кожна ознака може характеризувати якийсь конструктивний вузол системи, якусь її функцію, якийсь режим роботи створюваного об'єкту, тобто параметри або характеристики системи, від яких залежить рішення проблеми й досягнення основної мети.

Перебираючи всі можливі сполучення альтернативних варіантів виділених ознак, можна виявити нові варіанти рішення задачі, на які при простому переборі могли не звернути уваги.

Перевага методу морфологічного аналізу – його багатоваріантність, оскільки він дозволяє створити простір змін об'єкту (морфологічний ящик) і систематично його аналізувати з повним перебором множини різноманітних варіантів. До недоліків методу належить те, що поряд із реально можливими комбінаціями варіантів характеристик (ознак) морфологічна матриця (ящик) має велику кількість несумісних варіантів. Поки що не існує дієвого апарату вибору допустимих рішень з великої кількості можливих варіантів.

Область застосування методу – рішення технічних задач, які належать до об'єкта (технічної системи) в цілому при наявності повної інформації про нього і направлені на його вдосконалення. Розглянемо суть метода на прикладі створення транспортного засобу (марсоходу).

Визначимо параметри об'єкту від який залежить розв'язання та складемо їх список (об'єкт марсохід):

А-двигун; А1-електро.; А2-хімічний; А3-реактивний; А4-ядерний…

Б-рушій; Б1-колісний; Б2-гусеничний; Б3-крокуючий; Б4-шнековий…

В-кабіна; В1-герметична; В2-негерметична.

Г-керування; Г1-радіокерування; Г2-програмоване; Г3-за допомогою ЕОМ…

Матриця:

А1, А2, А3, А4…

Б1, Б2, Б3, Б4…

В1, В2.

Г1, Г2, Г3…

Варіант ідеальної морфологічної матриці А4, Б2, В1, Г1.Г2.

(тобто тих ознак, що найбільше підходять для проектування марсоходу). Марсохід з ядерним двигуном, на колісному ходу, герметичною кабіною, з радіо керуванням та програмним керуванням.

Всіх варіантів №=4х4х2х3.

Найбільш складна процедура – це вибір необхідного варіанту для роботи у певних умовах, тому що не існує універсального способу оцінки варіантів рішення, цей метод доцільно використовувати при розв'язанні задач загального плану.

16.2. Метод функціонально-вартісного аналізу

В інженерній та винахідницької практиці технічно розвинених країн світу, починаючи з 60-х р. XX ст., набув

поширення новий підхід до зниження вартості і до підвищення якості технічних виробів. Цей підхід отримав назву функціонально-вартісного аналізу (ФВА).

Використовуються два підходи до зниження собівартості виготовлення і експлуатації технічних виробів: предметний і функціональний. При традиційному предметному підході розробник розглядає об'єкт як реальну цілісну конструкцію. При функціональному ж підході розробник повністю абстрагується від реальної конструкції об'єкта і зосереджує увагу на її функціях. Такий підхід змінює і напрямок пошуку шляхів зниження собівартості виготовлення та експлуатації технічного об'єкта (ТО). Чітко визначивши і сформулювавши всі функції аналізованого об'єкта та їх кількісні характеристики, розробник з'ясовує: наскільки важливі і необхідні ті чи інші функції, якими володіє прототип? Чи можна позбутися від деяких «зайвих» функцій без шкоди для загальної споживчої цінності об'єкта? Які характеристики і параметри елементів об'єкта можна змінити для зниження собівартості?

Процес проведення ФВА складається із поетапно виконуваних видів робіт:

1) підготовчий етап, на якому проводиться вибір технічного об'єкта, визначаються цілі та завдання ФВА, формується група розробників проекту створення нового або удосконалення існуючого об'єкта;

2) інформаційно-аналітична робота: на цьому етапі здійснюється збір і аналіз інформації по конструкторсько-технологічним рішенням прототипу та, за умовами його роботи, по конструктивних і експлуатаційних недоліків, за витратами на його виготовлення та обслуговування; складається список основних показників і вимог до технічного об'єкту, визначаються критерії його розвитку; розробляється конструктивна функціональна структура ТО; виробляється класифікація та аналіз функцій елементів ТО; визначаються і попарно порівнюються вартості функцій; виявляються функціональні зони найбільшого зосередження витрат; на основі

проведеного аналізу формулюється завдання пошуку більш раціональних, оптимальних (за собівартістю) конструкторсько-технологічних рішень;

3) пошуково-дослідницький етап – це один з творчих і домінуючих етапів роботи, на який витрачається до 50 % часу від сумарного часу на виконання проекту; досліджується кожна функція ТО на предмет: чи потрібна вона, чи не можна перекласти цю функцію на інший елемент то, чи можна об'єднати функції, чи можна спростити, здешевити або стандартизувати ті чи інші елементи ТО; на цьому етапі основним інструментарієм пошуково-дослідницької діяльності розробників є типові прийоми дозволу технічних протиріч, евристичні методи і прийоми пошуку нових ідей і раціональних конструкторсько-технологічних рішень; фіналом цього етапу є оформлення результатів у вигляді технічної пропозиції та ескізного проєкту;

4) розробка та впровадження результатів ФВА – на цьому етапі проводиться (за необхіності із залученням досвідчених експертів) відбір найбільш ефективних і перспективних варіантів конструювання технічних об'єктів, визначення технологічності та економічності їх виготовлення, формуються рекомендації щодо їх впровадження.

16.3. Алгоритм розв'язання винахідницьких завдань

З кінця 40-х рр. XX ст. почалася розробка теорії науково-технічної творчості, або як її інакше називають, теорії розв'язання винахідницьких завдань (ТРВЗ). Її складовою частиною, основним робочим інструментом є АРВЗ – алгоритм розв'язання винахідницьких завдань, запропонований Г.С. Альтшуллером.

АРИЗ – це комплексна програма, заснована на законах розвитку технічних систем і дозволяє проаналізувати вихідну задачу, побудувати її модель, виявити протиріччя, що заважає отриманню бажаного результату звичайними (відомими) шляхами, і знайти найбільш ефективний прийом вирішення цієї

суперечності. Розглянемо як приклади деякі прийоми пошуку рішень технічних завдань, які отримали широке поширення.

1. Прийом зміни розмірів. Збільшити або зменшити об’єкт.

2. Принцип дроблення. Розділити об’єкт на незалежні одна від одної частини.

3. Принцип винесення. Відокремити від об’єкта «заважає» частину (властивість, фактор) або, навпаки, виділити єдину потрібну частину.

4. Принцип місцевого якості. Розділити об’єкт на частини так, щоб кожна могла бути виготовлена з найбільш підходящого матеріалу і перебувала в умовах, найбільш відповідних її роботі.

5. Принцип асиметрії. Машини створюються симетричними. Це їх традиційна форма. Тому багато завдання, важкі по відношенню до симетричним об’єктам, легко вирішуються порушенням симетрії.

6. Принцип об’єднання. З’єднати однорідні (або призначені для суміжних операцій) об’єкти.

7. Принцип універсальності. Один об’єкт виконує кілька функцій, завдяки чому відпадає необхідність в інших об’єктах.

8. Принцип «матрьошки». Один об’єкт розміщується всередині іншого, який у свою чергу знаходиться всередині третього тощо.

9. Принцип «антиваги»:

а) компенсація ваги об’єкта з’єднанням з іншими об’єктами, що володіють підйомною силою;

б) самопідтримання об’єкта за рахунок аеродинамічних, гідродинамічних та інших сил.

10. Принцип попереднього напруження. Заздалегідь надати об’єкту зміни, протилежні неприпустимим або небажаним робочих позиціях.

11. Принцип попереднього виконання. Заздалегідь розставити об’єкти так, щоб вони могли вступити в дію без витрат часу на їх доставку та з найбільш зручного місця.

12. Принцип заздалегідь запропонованої подушки. Компенсувати відносно невисоку надійність об’єкта заздалегідь підготовленими аварійними засобами.

Приклад. Патент США № 2879821. Жорсткий металевий диск, заздалегідь розташований всередині шини і дозволяє продовжити рух на спущеною шині без пошкодження покришки.

13. Принцип еквіпотенціальності – історично багато виробничих процесів складалися так, що оброблюваний об’єкт переміщувався в просторі по кривій, багаторазово піднімався і опускався; тим часом траєкторію руху майже завжди можна розташувати в одній площині; в ідеальному випадку об’єкт повинен переміщуватись по прямій лінії або по колу. Всякий додатковий вигин ускладнює роботу, ускладнює автоматизацію.

Приклад. Авторське свідоцтво № 110661. Контейнеровоз, в якому вантаж в кузов піднімається гідроприводом і встановлюється на опорну скобу. Така машина працює без крана і перевозить значно вищі контейнери.

14. Принцип «навпаки»:

а) замість дії, який диктує умови задачі, здійснити зворотну дію, наприклад, якщо в задачі охолодити об’єкт, то замість охолодження треба, навпаки, нагрівати;

б) зробити рухомі частини системи нерухомими, нерухомі – рухомими;

в) перевернути об’єкт «догори ногами».

Приклад. Авторське свідоцтво № 169687. Кишеньковий електричний ліхтар, що відрізняється тим, що з метою зменшення габаритності і кращого використання сили світла лампа розжарювання розташована цілком зовні і розміщена всередині рефлектора.

15. Принцип сфероідальності – перейти від прямокутних частин об’єкта до криволінійних, від плоских поверхонь до сферичних, від частин, виконаних у вигляді куба або паралелепіпеда, до кульових поверхонь.

16. Принцип динамічності – характеристика об’єкта (вага, габарити, форма, агрегатний стан, температура, забарвлення тощо.) повинна бути оптимальною на кожному етапі процесу.

Приклади. Авторське свідоцтво №161247. Наприклад, транспортне судно, корпус якого має циліндричну форму, відрізняється тим, що з метою зменшення осадки судна при повній його завантаженні, корпус виконаний з двох розкривних зчленованих циліндрів.

Патент СРСР № 174148. Автомобіль з шарнірно з’єднаними секціями рами, які можуть повертатися за допомогою гідроциліндрів. Такий автомобіль має підвищену прохідність.

17. Принцип часткового вирішення – отримати 99% необхідного ефекту набагато легше, ніж всі 100%, завдання перестає бути важким, якщо відмовитися від абсолютного його рішення (що нерідко можна зробити).

Глобус, виконаний у вигляді двадцятигранника. Такий глобус, наближений за формою до сферичного, легко виготовити. Крім того, він може бути перетворений в плоску географічну карту.

18. Принцип переходу в інший вимір:

а) труднощі, пов’язані з рухом (або розміщенням) об’єкта по лінії, усуваються, якщо об’єкт набуває можливість переміщатися в двох вимірах (тобто по площині); відповідно завдання, пов’язані з рухом (або розміщенням) об’єктів в однієї залежності, спрощуються при переході до простору трьох вимірів;

б) багатоповерхова компоновка об’єктів замість одноповерхової;

в) при декількох об’єктах – змінити їх взаємне розташування в просторі.

Приклад. Авторське свідоцтво №153073. Пристрій для очищення і вирівнювання льоду катком, встановлюване на автомашині, що включає ніж і систему тяг, відмінне тим, що з

метою збільшення маневреності автомашини, пристрій змонтований під шасі автомобіля.

19. Принцип зміни середовища – для інтенсифікації процесу (або усунення супутніх шкідливих чинників) треба змінити середовище, у якому протікають ці процеси, або змінити об'єкти, що зустрічаються з цим об'єктом.

Приклад. Штучне збільшення вмісту вуглекислого газу в повітрі теплиць і парників. У результаті овочеві культури дозрівають вдвічі швидше, а урожай збільшується в 3-6 разів.

20. Принцип безперервної корисної дії:

а) робота повинна виконуватись безупинно: всі частини об'єкта повинні весь час нести повне навантаження;

б) корисна робота повинна здійснюватися без холостих і проміжних ходів;

в) перехід від поступального поворотного руху до обертального.

Приклад. Авторське свідоцтво № 126440. Спосіб багатостовбурного буріння свердловин двома комплектами труб. При одночасному бурінні двох-трьох свердловин застосовується ротор з декількома стовбурами, що включаються в роботу незалежно один від одного, і два комплекти бурильних труб, по черзі піднімати і опускати в свердловину для зміни відпрацьованих доліт. Операції зі зміни поєднуються за часом з автоматичним бурінням в одній зі свердловин.

21. Принцип проскакування – шкідливі чи небезпечні стадії процесу повинні долатися на великій швидкості.

Приклад. Патент ФРН № 1134821. Пристрій для розрізання тонкостінних пластмасових труб великого діаметру. Особливість пристрою – ніж розсікає трубу так швидко, що вона не встигає деформуватися.

22. Принцип «звернути шкоду на користь» – шкідливі чинники можуть бути використані для отримання позитивного ефекту. Приклад. Авторське свідоцтво № 112684. Пристрій, що використовує хвилювання моря для очищення поверхні паль.

23. Принцип «клин-клином». Шкідливий чинник усувається за рахунок складання з іншими шкідливими чинниками.

Приклад. Новий тип телефонних навушників, якими можна користуватися при сильному шумі.

24. Принцип «перегинання палки» – посилити шкідливий чинник до такої міри, щоб він перестав бути шкідливим.

Приклад. Холодильні установки для скраплення гелію потребують мастила, але воно замерзає при наднизьких температурах. Академік П. Капіца у своїй машині для скраплення гелію влаштував зазор між поршнем і циліндром, даючи можливість газу вільно витікати через цей зазор. При витоку газ розширюється настільки швидко, що створює протитиск, який заважає витікати новим порціям газу.

25. Принцип самообслуговування – машина повинна сама себе обслуговувати, виконуючи допоміжні та ремонтні операції.

26. Використання відходів для виконання допоміжних операцій.

Приклад. Авторське свідоцтво № 153152. Пристрій для охолодження двигуна внутрішнього згоряння, відмінне тим, що з метою підвищення інтенсивності охолодження, за вентилятором встановлений ежектор, що використовує кінетичну енергію вихлопних газів для підсосу додаткової кількості охолоджуючого повітря.

Контрольні питання

1. Який метод вирішення технічних завдань використовував Т. Едісон?

2. При якій кількості варіантів можна застосовувати метод проб і помилок?

24. Скільки контрольних питань для пошуку ідей запропонував Т. Ейлоарт

3. Який метод пошуку технічних рішень запропонував Г.С. Альтшуллер?

ТЕМА 17. Патентна інформація

Мета: вивчити структуру МКВ і ДПА

План

17.1. Довідково-пошуковий апарат (ДПА) патентної інформації.

17.2. Структура міжнародної класифікації винаходів.

17.1. Довідково-пошуковий апарат патентної інформації

Статистика свідчить, що в даний час у світових патентних фондах знаходиться більше 17 000 000 описів на винаходи, промислові зразки і товарні знаки. Щорічно в патентні відомства понад 100 країн подається більш 750 000 заявок і видається близько 500 000 охоронних документів. Інформація про нові науково-технічні досягнення подвоюється упродов 7-10 років. Патентна інформація – це сукупність патентних документів зі своїм довідково-пошуковим апаратом. До складу патентної документації входять офіційні уніфіковані публікації патентних відомств: патентні бюлетені, описи винаходів, покажчики патентів, бюлетені промислових зразків і товарних знаків. У Казахстані, як і в інших розвинених країнах світу, існує загальнодержавна система патентної інформації. На чолі цієї системи – Національне патентне агентство Укрпатент Патентна документація володіє, в порівнянні з іншими науково-технічними джерелами інформації, певними особливостями:

– є повним і систематизованим зібранням відомостей про науково-технічних рішеннях, створених у світі за останні 150-200 років;

– містить не лише технічні відомості, але й правову інформацію, а також терміни дії прав по кожному винаходу, корисної моделі, промислового зразка і товарному знаку;

– містить в собі матеріали, викладені одноманітно, з дотриманням суворих правил.

Для полегшення і прискорення пошуку патентної інформації всі винаходи класифікуються за предметно-тематичними ознаками.

Практична робота
«Патентна інформація та документація.
Патентні дослідження»

План

1. Загальна характеристика патентної інформації та документації.
2. Міжнародні класифікації об'єктів промислової власності.
3. Джерела патентної інформації.
4. Загальні відомості про патентні дослідження.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

Під час розгляду першого питання необхідно звернути увагу на те, що науково-технічна інформація (документовані або публічно оголошені відомості про вітчизняні та зарубіжні досягнення науки, техніки й виробництва, одержані в процесі науково-дослідної, дослідно-конструкторської, виробничої та громадської діяльності) сьогодні стає одним із найважливіших джерел відомостей про процес матеріалізації нових знань. Тому інформаційна підготовка сучасного фахівця є одним з необхідних компонентів у його продуктивній та ефективній роботі. Під патентною інформацією треба розуміти технічну та правову інформацію, що міститься в офіційних періодичних публікаціях відомств інтелектуальної власності, які є в усіх країнах, де законодавством передбачена правова охорона об'єктів інтелектуальної власності. Студентам потрібно приділити увагу таким складовим патентної інформації як офіційні бюлетені промислової власності та описання до патентів щодо винаходу та корисної моделі.

Під час вивчення другого питання потрібно акцентувати на таких міжнародних класифікаціях об'єктів промислової

власності як міжнародна патентна класифікація (МПК), міжнародна класифікація товарів і послуг для реєстрації знаків (МКТП), міжнародна класифікація зображувальних елементів знаків (КЗЕ) та міжнародна класифікація промислових зразків (МКПЗ). Основне призначення МПК – бути інструментом для здійснення пошуку патентної та науково-технічної інформації щодо конкретного технічного рішення. Повний класифікаційний індекс складають із комбінації символів, використовуваних для позначення розділу, класу, підкласу та основної групи або підгрупи. Студентам потрібно визначити, якої послідовності дій потрібно додержуватися задля правильного класифікування технічної суті. Основним елементом довідково-пошукового апарату (ДПА) до МПК є покажчики класів до МПК відповідних редакцій класифікації; алфавітно-предметні покажчики (АПП), у яких усі технічні поняття, що містяться в МПК, розташовано за алфавітом; покажчики відповідності між технічним змістом рубрик різних редакцій МПК.

Під час вивчення третього питання патентну інформацію необхідно визначити як сукупність відомостей про результат науково-технічної діяльності, уміщених в описах, прикладених до заявок на винаходи або до охоронних документів, про правовий статус патентних документів, а також про умови реалізації прав, що випливають із патентних документів. Розрізняють первинні та вторинні джерела патентної інформації. До первинних джерел патентної інформації належать патентні документи в тому вигляді, у якому їх публікують відомства промислової власності (наприклад, патенти на винаходи й корисні моделі; відомості про заявки на винаходи, узяті до розгляду; авторські свідоцтва на винаходи). До вторинних джерел патентної інформації належать документи, що є результатом аналітико-синтетичного перероблення первинних джерел (реферати або анотації описів винаходів, видання інформаційних центрів, що спеціалізуються на публікації первинних джерел патентної інформації або широко використовують їх, наприклад, офіційні бюлетені патентних

відомств держав та ін.). Студентам необхідно акцентувати увагу на тому, що майже будь-яке джерело (первинне чи вторинне) патентної інформації містить два види інформації: бібліографічну й технічну. Також потрібно проаналізувати, що містить технічна інформація патентного документа на винахід чи корисну модель.

Під час вивчення останнього питання увагу необхідно зупинити на тому, що основні вимоги до проведення патентних досліджень та відповідні форми звіту встановлює державний стандарт ДСТУ 3575–97 «Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення». Цей стандарт застосовують в усіх галузях господарської діяльності на етапах створення та використання об'єкта господарської діяльності, у зв'язку з чим у студентів повинні бути навички щодо застосування цього стандарту. Студентам потрібно запам'ятати визначення поняття «патентні дослідження» як системний науковий аналіз властивостей об'єкта господарської діяльності (ОГД) упродовж його життєвого циклу, що випливають з правової охорони об'єктів промислової власності. З іншого боку, мету патентних досліджень потрібно охарактеризувати як визначення патентної ситуації щодо об'єкта господарської діяльності, тобто пристрою, способу або позначення для товарів і послуг. Під час проведення патентних досліджень виконують такі види робіт: визначення патентоспроможності ОГД; визначення ситуації щодо використання прав на об'єкти промислової власності; виявлення порушення прав власників чинних охоронних документів і заявників на об'єкт промислової власності. Студенти повинні розрізняти та вміти характеризувати і співвідносити такі основні види патентного пошуку, які залежать від характеру його об'єктів: тематичний, іменний, нумераційний, пошук патентів-аналогів і пошук для виявлення патентних прав.

Питання для самоконтролю

1. Що називають патентною інформацією?
2. Що таке науково-технічна інформація?

3. Які є міжнародні класифікації об’єктів промислової власності?
4. Що таке МПК, МКТП, КЗЕ та МКПЗ?
5. Коротко охарактеризуйте національні патентні системи.
6. Визначте основне призначення МПК.
7. Які розділи містить опис винаходу в Україні?
8. Що називають патентними дослідженнями?
9. Що є результатом патентних досліджень?
10. Визначте етапи регламенту пошуку інформації.

17.2. Структура міжнародної класифікації винаходів

З 1970 р. в Україні використовується міжнародна патентна класифікація (МКВ). Відповідно до цієї класифікації всі винаходи підрозділяються на 8 розділів, що позначаються заголовними латинськими буквами:

- РОЗДІЛ А – ЖИТТЄВІ ПОТРЕБИ ЛЮДИНИ;
- РОЗДІЛ В – ВИКОНАННЯ ОПЕРАЦІЙ ТРАНСПОРТУВАННЯ;
- РОЗДІЛ С – ХІМІЯ. МЕТАЛУРГІЯ;
- РОЗДІЛ D – ТЕКСТИЛЬ. ПАПІР;
- РОЗДІЛ Е – БУДІВНИЦТВО;
- РОЗДІЛ F – МАШИНОБУДУВАННЯ ОСВІТЛЮВАННЯ, ОПАЛЮВАННЯ, ЗБРОЯ, ПІДРИВНІ РОБОТИ;
- РОЗДІЛ G – ФІЗИКА;
- РОЗДІЛ Н – ЕЛЕКТРИКА.

Кожен розділ, у свою чергу, складається з класів (що позначаються двозначними арабськими літерами), підкласів (позначаються латинськими літерами), груп і підгруп (які позначаються арабськими цифрами), причому група відділяється від підгрупи дробовою рискою. Поєднання позначень всіх перерахованих рубрик і складає індекс МКВ.

Наприклад, індекс 6 Н О1 У 8/05 означає: 6 редакція МКВ, розділ Н – електрика, клас 01 – елементи, підклас В – конденсатори, група 8 – електролітичні, підгрупа 05 – танталові.

З метою спрощення і прискорення пошуку індексу видаються алфавітно-предметні покажчики (АПП). В алфавітному порядку даються назви основних рубрик розділів, класів, груп і відповідні їм індекси.

Процес пошуку індексу МКВ для об'єкта, за яким автором винаходу було зроблено опис, містить наступні етапи:

1) в описі об'єкта виділяються ключові слова, які його найбільш повно характеризують.

2) по ключових словах в алфавітно-предметному покажчику вишукуються орієнтовний індекс МКВ.

3) береться відповідний том МКВ (у кожній редакції по 9-10 томів), в якому міститься знайдений орієнтовний індекс і проводиться його розшифрування.

4) порівнюючи зміст знайденого індексу з авторським описом об'єкта, встановлюють їх відповідність: якщо вони абсолютно ідентичні, то цей індекс присвоюється передбачуваному винаходу, якщо ні, то підбирають нові ключові слова і пошук повторюють.

Кожний розділ може містити по 99 класів, що поділяються на підкласи, які позначаються прописними приголосними буквами латинського алфавіту. Підкласи діляться на групи котрі позначаються непарними цифрами, що дає можливість розширювати кожну з рубрик. Розглянемо приклад.

Винахід «Лижна палка» винахідників І. Ахо та Е. Ойя, запатентований ними у СРСР (патент СРСР № 583716), де опорний елемент виконано у вигляді сектора (рис.17.1.), закріпленого на ній зі сторони ручного ременя, така конструкція забезпечує краще зчеплення з снігом.

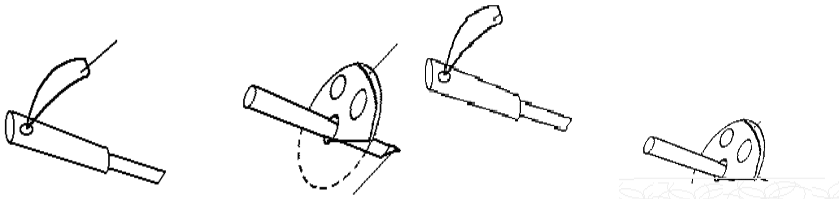

Рис.17.1. **Винахід «Лижна палка»**

По міжнародній класифікації цей винахід слід шукати у

РОЗДІЛІ А – ЖИТТЄВІ ПОТРЕБИ ЛЮДИНИ

У алфавітно-предметному покажчику по розділу А та по розташованому у його кінці заголовку знаходимо:

Клас А 63. Спорт, ігри, масові розваги

Підклас С. Ковзни, роликові ковзани, лижі та ін.

У алфавітно-предметному покажчику по розділу читаємо що винахід стосується лижних палок, зареєстрованих по класу А 63 С 11/22, де /А- розділ, 63- клас, С- підклас, 11- група та 22 підгрупа 9рис. 17.2.).

Винахід "Лижна палка"

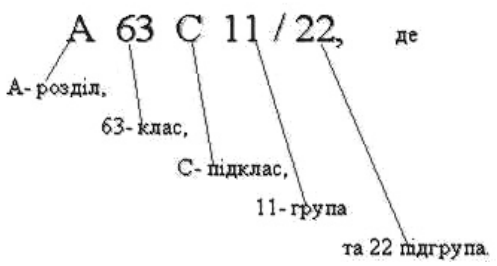

Рис.17.2. **Розшифрування алфавітно-предметного покажчика по розділу.**

Контрольні питання

1. Як називається офіційне видання патентних документів в Україні?
2. За якою ознакою побудована класифікація МКВ?
3. З яких розділів складається патентний бюлетень України?

Практична робота

«Патентна інформація та документація. Патентні дослідження»

План

1. Загальна характеристика патентної інформації та документації.
2. Міжнародні класифікації об’єктів промислової власності.
3. Джерела патентної інформації.
4. Загальні відомості про патентні дослідження.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

Під час розгляду першого питання необхідно звернути увагу на те, що науково-технічна інформація (документовані або публічно оголошені відомості про вітчизняні та зарубіжні досягнення науки, техніки й виробництва, одержані в процесі науково-дослідної, дослідно-конструкторської, виробничої та громадської діяльності) сьогодні стає одним із найважливіших джерел відомостей про процес матеріалізації нових знань. Тому інформаційна підготовка сучасного фахівця є одним з необхідних компонентів у його продуктивній та ефективній роботі. Під патентною інформацією треба розуміти технічну та правову інформацію, що міститься в офіційних періодичних публікаціях відомств інтелектуальної власності, які є в усіх країнах, де законодавством передбачена правова охорона об'єктів інтелектуальної власності. Студентам потрібно приділити увагу таким складовим патентної інформації як офіційні бюлетені промислової власності та описання до патентів щодо винаходу та корисної моделі.

Під час вивчення другого питання потрібно акцентувати на таких міжнародних класифікаціях об'єктів промислової власності як міжнародна патентна класифікація (МПК), міжнародна класифікація товарів і послуг для реєстрації знаків (МКТП), міжнародна класифікація зображувальних елементів знаків (КЗЕ) та міжнародна класифікація промислових зразків (МКПЗ). Основне призначення МПК – бути інструментом для здійснення пошуку патентної та науково-технічної інформації щодо конкретного технічного рішення. Повний класифікаційний індекс складають із комбінації символів, використовуваних для позначення розділу, класу, підкласу та основної групи або підгрупи. Студентам потрібно визначити, якої послідовності дій потрібно додержуватися задля правильного класифікування технічної суті. Основним елементом довідково-пошукового апарату (ДПА) до МПК є покажчики класів до МПК відповідних редакцій класифікації; алфавітно-предметні покажчики (АПП), у яких усі технічні поняття, що містяться в МПК, розташовано за

алфавітом; покажчики відповідності між технічним змістом рубрик різних редакцій МПК.

Під час вивчення третього питання патентну інформацію необхідно визначити як сукупність відомостей про результат науково-технічної діяльності, уміщених в описах, прикладених до заявок на винаходи або до охоронних документів, про правовий статус патентних документів, а також про умови реалізації прав, що випливають із патентних документів. Розрізняють первинні та вторинні джерела патентної інформації. До первинних джерел патентної інформації належать патентні документи в тому вигляді, у якому їх публікують відомства промислової власності (наприклад, патенти на винаходи й корисні моделі; відомості про заявки на винаходи, узяті до розгляду; авторські свідоцтва на винаходи). До вторинних джерел патентної інформації належать документи, що є результатом аналітико-синтетичного перероблення первинних джерел (реферати або анотації описів винаходів, видання інформаційних центрів, що спеціалізуються на публікації первинних джерел патентної інформації або широко використовують їх, наприклад, офіційні бюлетені патентних відомств держав та ін.). Студентам необхідно акцентувати увагу на тому, що майже будь-яке джерело (первинне чи вторинне) патентної інформації містить два види інформації: бібліографічну й технічну. Також потрібно проаналізувати, що містить технічна інформація патентного документа на винахід чи корисну модель.

Під час вивчення останнього питання увагу необхідно зупинити на тому, що основні вимоги до проведення патентних досліджень та відповідні форми звіту встановлює державний стандарт ДСТУ 3575–97 «Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення». Цей стандарт застосовують в усіх галузях господарської діяльності на етапах створення та використання об’єкта господарської діяльності, у зв’язку з чим у студентів повинні бути навички щодо застосування цього стандарту. Студентам потрібно запам’ятати визначення поняття

«патентні дослідження» як системний науковий аналіз властивостей об'єкта господарської діяльності (ОГД) упродовж його життєвого циклу, що випливають з правової охорони об'єктів промислової власності. З іншого боку, мету патентних досліджень потрібно охарактеризувати як визначення патентної ситуації щодо об'єкта господарської діяльності, тобто пристрою, способу або позначення для товарів і послуг. Під час проведення патентних досліджень виконують такі види робіт: визначення патентоспроможності ОГД; визначення ситуації щодо використання прав на об'єкти промислової власності; виявлення порушення прав власників чинних охоронних документів і заявників на об'єкт промислової власності. Студенти повинні розрізняти та вміти характеризувати і співвідносити такі основні види патентного пошуку, які залежать від характеру його об'єктів: тематичний, іменний, нумераційний, пошук патентів-аналогів і пошук для виявлення патентних прав.

Питання для самоконтролю

1. Що називають патентною інформацією?
2. Що таке науково-технічна інформація?
3. Які є міжнародні класифікації об'єктів промислової власності?
4. Що таке МПК, МКТП, КЗЕ та МКПЗ?
5. Коротко охарактеризуйте національні патентні системи.
6. Визначте основне призначення МПК.
7. Які розділи містить опис винаходу в Україні?
8. Що називають патентними дослідженнями?
9. Що є результатом патентних досліджень?
10. Визначте етапи регламенту пошуку інформації.

ТЕМА 18. Порядок проведення патентного дослідження

Мета: ознайомлення з порядком проведення патентного дослідження

План

18.1. Етапи проведення патентного дослідження.

18.2. Види патентних досліджень.

18.3. Пошук прототипів в Інтернеті.

18.1. Етапи проведення патентного дослідження

Розглянемо тепер організацію патентних досліджень, які передбачають аналіз та оцінку технічного рівня і тенденцій розвитку об'єктів техніки, їх патентоспроможності і патентної чистоти, а також рівня компетентності патентовласника в даній області. Процес патентних досліджень включає в себе наступні етапи:

- визначення мети патентних досліджень;
- розробка регламенту патентного пошуку;
- проведення пошуку з патентної та науково-технічної літератури.

Під метою дослідження розуміють очікуваний результат діяльності розробників об'єкта. На різних стадіях роботи над об'єктом мети патентних досліджень можуть бути різними. Так, коли вони проводяться на стадії розробки нового або удосконалення існуючого об'єкта, то мета полягає у визначенні технічного рівня тій області техніки, до якої належить об'єкт. Якщо ж об'єкт уже створений, то метою дослідження є визначення його новизни для доказу його патентоспроможності. І, нарешті, якщо об'єкт готується до реалізації (у вигляді пакету проектної документації або готової продукції), то проводяться кон'юнктурні дослідження з метою встановлення його патентної чистоти (у країнах, в яких передбачається реалізувати зазначений об'єкт). Регламент (план) патентного пошуку включає в себе: визначення виду патентного пошуку, глибини і широти пошуку, індексу МКВ.

18.2. Види патентних досліджень

При виконанні патентних досліджень здійснюють три види патентних пошуків: тематичний, іменний і нумераційний. Тематичний пошук по заданій тематиці, у відповідній області техніки проводиться у випадках, коли потрібно визначити технічний рівень або новизну технічного об'єкта. Якщо ж ім'я

автора або патентовласника відомо, а треба знайти лише відносяться до них охоронні документи, то використовують іменний пошук.

Нумераційний пошук проводиться у разі, коли з відомих номерам охоронних документів потрібно знайти опис належних до них об'єктів.

Глибина пошуку (число років, за якими буде проводитися пошук) встановлюється залежно від цілей патентних досліджень. При виявленні технічного рівня і новизни об'єкта глибина вибирається з урахуванням тенденції розвитку області техніки і не повинна перевищувати 50 років. При експертизі на патентну чистоту глибину пошуку слід приймати рівною терміну дії патентів. Якщо ж метою досліджень є визначення рівня компетентності фірми або фізичної особи глибину пошуку встановлюють 5-10 років. Широта пошуку – це список країн, щодо яких планується проводити патентний пошук. Вибирають країни, де області техніки, до яких відноситься об'єкт, найбільш розвинені.

18.3. Пошук прототипів в Інтернеті

Патентний пошук по заданій темі винаходу проводиться у патентних бібліотеках на виробництві та бібліотеках наукових закладів, центрах науково-технічної інформації, Інтернеті (рис. 18.1.).

Офіційні сайти УкрНОІВІ, Роспатент – огляд рефератів, описів, фігур.

Сайт Google Patent особливо зручний, видає по ключовому слову огляд рефератів, описів, фігури.

По завершенні патентного пошуку в руках дослідника будуть короткі описи виявлених аналогів у вигляді формул винаходів або реферати аналогів, виявлені в книгах, в журналах, проспектах фірм. Ці попередньо знайдені аналоги аналізуються і відбираються для подальшого використання.

Результати досліджень оформляються у вигляді звіту, в якому в стверджувальній формі вказується, що знайдені і відібрані аналоги достатні для подальшого використання.

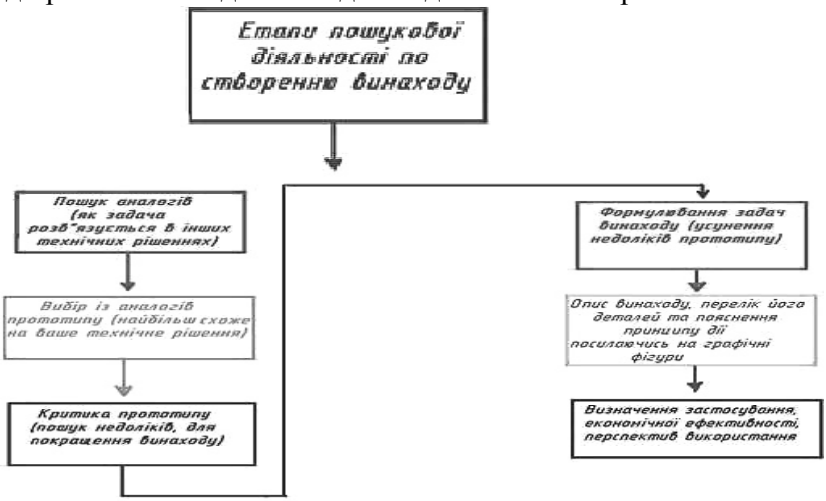

Рис.18.1. **Етапи пошукової діяльності при створенні винаходу.**

Контрольні питання

1. Назвіть етапи проведення патентного пошуку.
2. Укажіть регламент і види патентних досліджень.
3. Що таке глибина і широта пошуку.

ТЕМА 19. Ліцензії та ліцензування

Мета: ознайомитися з правилами продажу ліцензій на винахід

План

19.1. Ознаки та види ліцензій.

19.2. Обов’язки ліцензіара і ліцензіата.

19.1. Ознаки та види ліцензій

Об’єкти, отримані в результаті творчої праці: нові конструкції машин, технології, способи, речовини тощо –

можуть приносити величезний прибуток при їх використанні, служити джерелом отримання доходів. Сам патентовласник не завжди в змозі впровадити свої розробки у виробництво, так як це вимагає великих фінансових витрат, але він може за певну плату дозволити це зробити іншій особі. Така передача прав на об'єкт промислової власності оформляється документом про передачу прав – ліцензією.

Ліцензія – це документ, що дає іншій особі використовувати об'єкт промислової власності, на який є патент, упродовж певного терміну. Таким чином, патентовласник, отримавши патент, передає своє право використання винаходу або іншого об'єкта промислової власності в обсязі, встановленому договором на виробництво і продаж, іншій особі. У деяких випадках за ліцензією передається право на незапатентований винахід, так звана розробка ноу-хау. Як правило, продаж ліцензії поєднується з наданням технічної допомоги з налагодження виробництва.

Патент є таким же товаром, як і будь-який інший, і слугує об'єктом зовнішньоторговельних операцій. У випадку, якщо власник патенту передає за певну плату свої права на патент, то така угода називається патентною угодою. Вона зустрічається досить рідко і зазвичай у випадках, коли продавцями виступають дрібні фірми або винахідники-одинаки, що не мають засобів для самостійного використання винаходу.

Якщо ж власник патенту зберігає право власності на нього і тільки дозволяє використовувати права, що випливають з патенту, іншій особі, це іменується купівлею-продажем ліцензії. Таким чином, ліцензія – це дозвіл, що видається власником (ліцензіаром) іншій особі (ліцензіату) на промислове або комерційне використання винаходу протягом певного терміну за певну винагороду. Продаж ліцензії – це фактично оренда винаходу.

Говорити про переваги покупки або продажу ліцензії для обох сторін, очевидно, немає необхідності, вони достатньою мірою очевидні.

Корисним же може бути ознайомлення з основними технічними аспектами угоди купівлі-продажу ліцензії.

Предмет угоди. Предметом контракту можуть бути запатентований винахід чи технологічний процес, технічні знання і досвід, товарний знак. Ліцензіат протягом усього терміну дії договору зобов'язаний визнавати і захищати права патентовласника і не може їх оскаржувати. Щоб виключити можливість використання винаходу в будь-яких інших цілях, ліцензіар повинен включити в договір докладний опис винаходу.

При продажу складного обладнання недостатньо розташовувати одним тільки винаходом. Покупцеві повинні бути передані також ноу-хау, тобто розробка і повна інформація, креслення, моделі, робочі та монтажні схеми та інша документація. Крім того, на підприємство ліцензіата повинні бути направлені фахівці для передачі секретів виробництва.

Закон не визначає будь-яких методів захисту ноу-хау, тому це питання обумовлюється в контракті. Вони зізнаються повною власністю ліцензіара. Передані матеріали носять конфіденційний характер, і порядок ознайомлення з ними персоналу фірми-ліцензіата спеціально обмовляється.

До ноу-хау відносять знання та навички, пов'язані з розробкою, освоєнням, виробництвом, реалізацією, експлуатацією, обслуговуванням, ремонтом, удосконаленням техніки, технології, матеріалів тощо. Ноу-хау – це завжди практична розробка, доведена до промислового використання.

Ноу-хау завжди відомі вузькому, обмеженому колу особливо довірених осіб, або одній людині. Ноу-хау не має правового захисту як усередині країни, так і за кордоном.

Види ліцензії. При продажу простої ліцензії ліцензіар дозволяє ліцензіату використовувати винахід, однак залишає за собою право як самостійного використання, так і видачі аналогічних ліцензій будь-яким іншим зацікавленим фірмам.

Якщо продається виключна ліцензія, ліцензіат отримує виняткове або монопольне право на використання даного

винаходу, проте тільки на обумовлених у договорі умовах і на певній території. У цих межах ліцензіар відмовляється від самостійного використання або продажу ліцензії третій особі. Він, однак, має право сам використовувати винахід або продавати його на інших умовах або поза обумовленій території. При цьому ліцензіар, як правило, прагне внести в договір різні застереження, що обмежують права ліцензіата. До них можуть відноситися: позбавлення права на самостійний продаж продукції (тільки через збутові органи ліцензіара), заборона експорту продукції, обмеження програми випуску продукції, встановлення ліміту цін, обов'язок купувати у ліцензіара сировину, матеріали, запчастини, вузли, деталі і т.д.

При продажу повної ліцензії ліцензіату надається виключне право на використання винаходу протягом усього терміну дії договору. Ліцензіар на цей термін практично позбавляється всіх прав на нього. Таким чином, цей вид ліцензії практично нагадує повну поступку (продаж) патенту.

При наданні виключної і повної ліцензії ліцензіат може надавати (за згодою ліцензіара) субліцензії третім особам в межах виключного права.

Вибір ліцензії залежить від ряду конкретних умов. Наприклад, на невеликому ринку краща виключна ліцензія, тому існування кількох ліцензіатів створює непотрібну конкуренцію і понизить рівень цін. Проста ліцензія часто видається в країнах з ємним внутрішнім ринком або на масові товари широкого вжитку, так як значний попит на новий товар не перешкоджатиме успішної діяльності кількох ліцензіатів.

19.2. Обов'язки ліцензіара і ліцензіата

Платежі – винагорода, яку сплачує ліцензіат патентовласнику, може розраховуватися різними способами: на базі фактичного економічного ефекту від використання ліцензії, або визначається заздалегідь і вказується в договорі (виходячи з оцінок можливого економічного і очікуваних прибутків).

Періодичні відсоткові відрахування (роялті) встановлюються у вигляді певних фіксованих ставок і виплачуються ліцензіатом регулярно, у встановлені договором терміни (щорічно, щокварталу). Вони можуть обраховуватись: від вартості виробленої продукції, від суми продажу ліцензованої продукції, від одиниці випущених виробів. Рівень ставок становить у середньому 2–10 %, а найбільш поширені ставки коливаються в рамках 3–5 %. Більш високі ставки застосовуються під час видачі виключної ліцензії, у перші роки угоди, за умови експортних поставок.

У договір може бути включене застереження про мінімальну суму винагороди. Цей мінімум встановлюється в середньому в розмірі 50-75 % очікуваних надходжень на 2-му та 3-му році дії угоди, помножених на період дії угоди. Зазвичай таке застереження має за мету спонукати ліцензіата якнайшвидше налагодити виробництво.

Участь у прибутку ліцензіата – це відрахування на користь ліцензіара певної частини прибутку, отриманого в результаті використання ліцензії. Частка відрахувань зазвичай коливається від 20 до 30 % у разі виняткової, і 10 % у разі простої ліцензії.

Паушальний платіж – це певна, суворо фіксована в угоді сума винагороди. Вона зазвичай застосовується, коли угода носить одноразовий характер, коли ліцензія продається маловідомій фірмі і при видачі ліцензії на базі секрету виробництва. Паушальний платіж може проводиться як одноразово, так і в розстрочку (частинами після підписання угоди, поставки устаткування й передачі технічної документації, після пуску обладнання).

Початковий платіж готівкою передбачає оплату встановленою угодою суми одноразово або частинами протягом встановленого терміну або при виконанні встановлених умов. Такий платіж застосовується як доповнення до основної форми ліцензійних винагород і на практиці використовується все частіше.

Обов'язки ліцензіара за угодою. У всіх випадках ліцензіар забезпечує ліцензіату можливість здійснити передані йому права. Обумовлена в контракті наукова і технічна допомога може включати передачу технічної документації, налагодження виробництва та освоєння випуску продукції, підготовку персоналу як шляхом відряджання своїх фахівців, так і шляхом підготовки персоналу ліцензіата на своїх підприємствах. Часто в контракті фіксується умова, що зобов'язує ліцензіара постачати необхідні запчастини, напівфабрикати, сировину для налагодження виробництва. Ліцензіар завжди відповідає за новизну винаходу, який протягом усього терміну дії договору не може використовуватися особами які не мають на нього прав. Він також відповідає за економічну ефективність винаходу в рамках контракту. Іноді ліцензіар гарантує можливість виробництва ліцензіатом продукції, що не поступається за якістю продукції, яка виробляється на підприємствах патентовласника.

Ліцензіар повинен своєчасно сплачувати патентні мита. Їх несплата і, відповідно, позбавлення патенту сили можуть служити ліцензіату підставою для розірвання угоди. Ще один обов'язок ліцензіара, що фіксується в контракті, – передавати ліцензіату всі удосконалення, внесені в винахід протягом усього терміну дії угоди.

Обов'язки ліцензіата. Крім основного обов'язку – своєчасної сплати винагороди – на ліцензіата лягає велике коло обов'язків, основний з яких полягає в обов'язковому використанні предмета угоди, зазвичай в контракті точно вказується дата початку комерційного виробництва продукції. При цьому обговорюється умова, згідно якої ліцензіат, не виконавши зобов'язання у встановлений термін, позбавляється права використання ліцензії. Таке застереження переслідує головну мету – позбавити ліцензіата можливості покласти винахід «під сукно». Для ліцензіара це важливо як з точки зору отримання платежів, так і у випадку, якщо він прагне за допомогою ліцензії проникнути на чужий ринок.

Ліцензіат зобов'язаний суворо дотримуватися технічних та якісних стандартів, передбачених у договорі, щоб забезпечити належну якість продукції та не підірвати комерційну репутацію ліцензіара. У зв'язку з цим у контракті часто обумовлюються обов'язки ліцензіата використовувати сировину і матеріали належної якості. Недотримання ним технічних умов може призвести до розірвання договору.

Протягом терміну дії контракту ліцензіат не може займатися випуском аналогічної продукції, яка могла б конкурувати з продукцією, що випускається за ліцензією.

В принципі, ліцензіат не повинен вносити ніяких змін в переданий йому винахід. Однак часто в контракт вноситься застереження, що дозволяє йому робити це за умови негайного інформування про це ліцензіара.

Залежно від умов контракту ліцензіат може самостійно виступати проти порушників патентних прав або негайно інформувати ліцензіара про виявлений факт порушення. Ліцензіат оплачує всі збори та податки, пов'язані з укладанням і виконанням угоди, стягнуті на закріпленій за ним території. У разі розголошення відомостей, що містяться в технічній документації, і секретів виробництва ліцензіат зобов'язаний відшкодувати ліцензіару всі пов'язані з цим збитки.

Термін дії. Природно, що термін дії угоди залежить від терміну, протягом якого використання предмета угоди дає обом сторонам вигоду. Зазвичай цей термін точно обумовлюється в контракті, проте може передбачатися можливість його продовження або дострокового розірвання. Довгострокові угоди особливо вигідні ліцензіару тоді, коли термін патенту наближається до його закінчення. У цьому випадку він буде отримувати платежі від ліцензіата навіть після закінчення терміну дії патенту і тим самим продовжує переваги. Навпаки, якщо ліцензіар має намір сам не зберігати секрет виробництва, а вийти на ринок з належним йому винаходом, він буде прагнути внести в контракт доповнення, що дозволяють йому достроково розірвати договір.

Раніше ліцензійні угоди зазвичай укладалися на термін у 15–20 років. Однак, на сьогодні вони різко скоротилися в зв'язку з прискоренням впровадження винаходів і моральним зносом продукції. Зараз найбільш поширений термін складає 5–7 років.

Контрольні питання

1. Вкажіть права та обов'язки патентовласника.
3. Наведіть види ліцензійних угод.
4. Вкажіть права ліцензіара.
5. Вкажіть права ліцензіата.

Практична робота

«Завдання експертизи об'єктів інтелектуальної власності»

План

1. Загальні положення щодо завдань експертизи об'єктів інтелектуальної власності.
2. Експертиза у справах зі спорів, пов'язаних із захистом авторського та суміжних прав.
3. Експертиза комп'ютерних програм, БД, якщо вони за добором або впорядкуванням їхніх складових є результатом інтелектуальної діяльності.
4. Експертиза у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності на торговельні марки.
5. Експертиза у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності на комерційне (фірмове) найменування.
6. Експертиза у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності на промисловий зразок.
7. Експертиза у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності на винахід чи корисну модель.
8. Економічні дослідження об'єктів інтелектуальної власності.
9. Проведення експертизи.
10. Оцінка судом висновків експерта.

Методичні вказівки до виконання практичної роботи

Вивчаючи перше питання, студенти повинні звернути увагу на завдання, до яких віднесено визначення особливостей об'єктів інтелектуальної власності, до яких належать об'єкти авторського і суміжних прав, об'єктів промислової власності. Студенти мають також визначити, що окрему групу становлять економічні дослідження об'єктів інтелектуальної власності.

Під час вивчення цієї теми студентам потрібно особливу увагу звернути на перелік питань, які можуть бути вирішені під час експертизи у справах зі спорів, пов'язаних із захистом авторського та суміжних прав, експертизи комп'ютерних програм, БД, якщо вони за добором або впорядкуванням їхніх складових є результатом інтелектуальної діяльності, експертизи у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності на торговельні марки, експертизи у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності на комерційне (фірмове) найменування, експертизи у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності на промисловий зразок, експертизи у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності на винахід чи корисну модель, а також економічного дослідження об'єктів інтелектуальної власності.

Щодо вивчення питання проведення експертизи, то особливу увагу звернути на питання забезпечення виконання ухвали суду про призначення експертизи в експертній установі, визначити права і обов'язки експерта, вимоги до форми і змісту висновку експерта, клопотання експерта про надання додаткових матеріалів і порядок його розгляду, а також строки проведення судової експертизи та їхнього продовження.

Студенти під час вивчення останнього питання повинні проаналізувати положення щодо того, що висновок експертизи має бути оцінений погляду законності, повноти і обґрунтованості.

Питання для самоконтролю

1. Які питання має вирішити експертиза у справах зі спорів, пов'язаних із захистом авторського та суміжних прав?

2. Визначте завдання експертизи об'єктів інтелектуальної власності.

3. Які питання має вирішити експертиза комп'ютерних програм?

4. Загальні положення щодо експертизи у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності на торговельні марки.

5. Які питання можуть порушуватись у спорах про захист права інтелектуальної власності на комерційне найменування?

6. Які питання можуть бути поставлені перед експертом під час проведення експертизи у справах зі спорів, пов'язаних із захистом права інтелектуальної власності на промисловий зразок?

7. Які питання можуть бути поставлені для роз'яснення економічними дослідженнями об'єктів інтелектуальної власності?

8. Визначте та проаналізуйте вимоги до форми і змісту висновку експерта.

9. Визначте строки проведення судової експертизи та їх продовження.

10. Проаналізуйте клопотання експерта про надання додаткових матеріалів і порядок його розгляду.

ТЕМА 20. Методика виявлення винаходів і складання заявки на винахід

Мета: вивчити порядок виявлення винаходів і складання заявки на винахід

План

20.1. Порядок виявлення винаходів у технічному об’єкті.

20.2. Формули винаходу.

20.3. Розділи опису винаходу в заявці.

20.1. Порядок виявлення винаходів у технічному об’єкті

«Винаходом є нове і володіє істотними відмінностями або винахідницьким рівнем технічне рішення задачі в будь-якій області народного господарства, соціально-культурного будівництва або оборони країни, що дає позитивний ефект і промислово придатним».

Виявити винахід – значить зробити порівняння нового технічного рішення з відомим, призначеним для вирішення однієї і тієї ж задачі. Іншими словами, це процес порівняння, для проведення якого необхідно мати хоча б два елементи порівняння.

Аналіз науково-технічного рішення для виявлення пропонованого винаходу включає наступні етапи: визначення різновиду винаходу; встановлення ознак аналізованого об’єкта та їх розкриття; порівняльний аналіз прототипу і запропонованого об’єкта; визначення позитивного ефекту, пов’язаного з введенням відмінних ознак; класифікація ознак; МКІ, відповідає опису винаходу.

Досвідчені винахідники і методисти науково-технічної творчості рекомендують, перш ніж приступити до опису винаходу, скласти формулу винаходу.

20.2 Формула винаходу

Формула винаходу – це коротка словесна характеристика сутності винаходи, виражена сукупністю суттєвих ознак,

складена за суворо визначеними правилами. Формула винаходу має юридичну значимість і є підставою для визначення обсягу правової охорони винаходу патентом.

В Україні застосовується так звана логічна структура формули винаходу, відповідно до якої всі суттєві ознаки в ній чітко розділені на відомі і нові, а в межах кожної з двох частин формули ознаки викладаються у функціональній послідовності.

Формула винаходу складається з двох частин: обмежувальної і відмінною.

Обмежувальна частина формули включає в себе дослівне назва винаходу і містить перелік усіх відомих істотних ознак об'єкта винаходу.

Відмінна частина формули починається з розділових слів «... відрізняється тим, що ...» і далі містить перелік всіх нових істотних ознак. Слід мати на увазі, що в формулах винаходів, зареєстрованих в нашій країні до 1992 р, після розмежувальних слів «... відрізняється тим, що ...» слідувало формулювання мети (технічного результату) винаходу. Згідно чинного «Патентного закону України» вказувати мету винаходу не потрібно. Складаючи формулу винаходу необхідно керуватися двома правилами:

– формула винаходу завжди пишеться одним реченням, як би велике воно не було, отже, крапки всередині формули не допускаються, а для зв'язування істотних ознак застосовують з'єднувальні слова (а, причому, при цьому тощо);

– значення параметрів, розмірів, кількісного складу компонентів речовини в ознаках винаходів повинні вказуватися у вигляді меж, причому крайні значення цих меж не повинні перевищувати показники, перейшовши які, об'єкт винаходу стає непрацездатним або його практично неможливо реалізувати.

Формули винаходу можуть складатися з одного або декількох пунктів. Багатоланкова формула застосовується в тих випадках, коли деякі з істотних ознак вимагають уточнення або розвитку для того, щоб дати більш повну характеристику об'єкта винаходу.

Існує відмінність у складанні формул винаходи на пристрої і способу: у першому випадку воно описується в статичному стані, у стані спокою, а другому – в динамічному стані, в дії.

20.3. Розділи опису винаходу в заявці

Опис винаходу є основним документом заявки і складається з таких частин:

– характеристика області техніки, до якої належить винахід;

– характеристика рівня техніки;

– суть винаходу;

– перелік фігур креслень містяться в тексті опису;

– відомості, що підтверджують можливість здійснення винаходу.

Характеристику області техніки, до якої належить винахід, слід починати з вказівки укрупненої області техніки, всередині якої воно знаходиться. Наприклад: «Пропонований пристрій (спосіб, речовина) відноситься до галузі автомобілебудування ...» Якщо ж об'єкт належить до кількох областям техніки, то можна їх все перерахувати або ж вказати всього лише одну з них із застереженням «відноситься переважно до ...».

Далі конкретизується область застосування винаходу і вказується, в яких процесах або для виробництва яких виробів у зазначеній галузі воно може бути застосоване.

Характеристика рівня існуючої техніки викладається на основі аналізу і критики недоліків одного-трьох аналогів і прототипу винаходу, що заявляється. Аналіз аналогів і прототипу рекомендується проводити в такій логічній послідовності: «Відомо – добре – проте – отже».

Характеристику рівня техніки прийнято починати зі слів: «Відомо пристрій ...», і далі дається назва цього пристрою-аналога. Потім (в дужках) вказується вид охоронного документа, в якій країні був виданий цей документ, його номер, дата

пріоритету та прізвище автора. Якщо ж відомості про аналог були запозичені з книги або статті, то вказуються повні бібліографічні дані цих джерел.

Після згадки про аналог дається опис його суттєвих ознак (перший етап аналізу – «відомо»). Потім вказується, що корисного дає поєднання ознак розглянутого аналога (другий етап аналізу – «добре»). Далі вказуються недоліки аналога і, по можливості, розкриваються їх причини (третій етап аналізу «проте»). З наведеного переліку недоліків виділяється той, який повинен бути усунутий в першу чергу.

Після аналізу аналогів винаходу аналогічним чином проводиться і аналіз прототипу.

У завершенні аналізу рівня техніки дається формулювання технічного результату (мети) винаходу, що заявляється, яка витікає з недоліків відомих рішень, виявлених внаслідок аналізу аналогів і прототипу. Усунення цих недоліків і є технічним результатом винаходу. Опис суті винаходу рекомендується починати зі слів: «Сутність запропонованого пристрою полягає в тому, що ...» і далі вказати всі істотні ознаки, які характеризують винахід: спочатку відомі, а потім, після слів «... на відміну від прототипу .. . » – нові ознаки.

Слідом за цим необхідно вказати на причинно-наслідкові зв'язки між сукупністю суттєвих (відомих і відмінних від прототипу) ознак і досягнутим технічним результатом.

Перелік фігур креслень в описі винаходу вказується за їх наявності у складі заявки. Відомості, що підтверджують можливість здійснення винаходу, викладаються в два етапи.

На першому етапі повторно описується суть винаходу, але, на відміну від попередньої частини опису, без поділу на відомі і нові суттєві ознаки, але з посиланнями на відповідні позиції креслення. Цей етап опису прийнято починати зі слів: «Пропонований пристрій складається ...», а потім вже описуються ознаки винаходу у функціональній послідовності. Після цього показується, який і чому виникає технічний ефект і завдяки яким фізичним, хімічним, геометричним і іншим

ефектам він був отриманий. Слід мати на увазі, що на першому етапі пристрій описується в статичному режимі, у стані спокою.

На другому ж етапі цього розділу пристрій описується в дії, в динамічному режимі.

Текст опису другого етапу прийнято викладати зі слів: «Пропонований пристрій працює таким чином ...» і далі повторно показуються всі ознаки з посиланням на всі позиції креслення. В описовій частині застосування винаходу повторно вказується, що він забезпечує технічний ефект, і доводиться, що винахід може бути застосований або виготовлений за допомогою відомих в техніці засобів. На підставі цих доказів в описі робиться висновок про те, що винахід має промислову придатність.

Звертається увага на те, що в описі винаходу його ознаки показуються тричі, але з кожним черговим повторенням переліку ознак додається додаткова інформація.

Така ускладнена, поетапно доповнена і збагачена вмістом структура опису відображає один з основоположних принципів педагогіки і психології людини: для кращого розуміння і більш глибокого засвоєння нової інформації її слід подавати поступово, поетапно і невеликими порціями.

Складена заявником заявка на видачу патенту на винахід надсилається в УкрНОІВІ, який проводить її експертизу. Існує дві системи експертизи заявок, що надійшли:

– явочна (реєстраційна) система, яка передбачає формальну експертизу заявочних матеріалів, коли встановлюється тільки відповідність встановленим правилам документів заявки на видачу охоронного документа;

– перевірочна (відкладена) система експертизи, яка включає в себе три етапи: формальну експертизу (попередню), експертизу заявки по суті і публікацію матеріалів заявки.

Контрольні питання

1. Що таке формальна експертиза заявки на винахід?

2. При якій експертизи перевіряється відповідність заявки винаходу умовам патентоспроможності?

3. Перелічіть розділи опису в заявці на винахід.

ТЕМА 21. Приклад конкретного складання заявки на винахід і корисну модель

Мета: ознайомитись з порядком складання заявки на корисну модель

План

21.1. Склад документів до заявки на винахід.

21.1. Склад документів до заявки на винахід.

Розглянемо приклад конкретного складання заявки на корисну модель та перелік документів та послідовність оформлення патентних та супровідних документів.

Першим таким документом є «Заява на державну реєстрацію винаходу (корисної моделі)»

Заява на державну реєстрацію винаходу (корисної моделі)

<table>
<tr><td colspan="2">(Під час заповнення відповідна клітинка "☐" відмічається позначкою "×")
1. Вхідні реквізити заявки
Номер заявки, визначений заявником: _____</td></tr>
<tr><td>86)</td><td>☐ Номер та дата подання міжнародної заявки: _____</td></tr>
<tr><td>62)</td><td>☐ Ця заявка є виділеною з попередньої заявки:
☐ Ця заявка подається на основі додаткових матеріалів, поданих (да)</td></tr>
<tr><td colspan="2">щодо заявки: _____
2. Заява про державну реєстрацію винаходу (корисної моделі)
Прошу (просимо) здійснити державну реєстрацію</td></tr>
<tr><td></td><td>☐ винаходу
× корисної моделі
☐ секретного винаходу
☐ секретної корисної моделі,
зазначеного (зазначеної) в цій заявці.</td></tr>
</table>

3. (71) Відомості про заявника/заявників
☐ 3.1. Для фізичної особи
Прізвище _____
Ім’я _____
По батькові* _____
Число, місяць, рік народження _____
Реквізити документа, що посвідчує особу ___ № ___, серія*
найменування органу, що видав, ____,дата видачі _____
Реєстраційний номер облікової картки платника податків* ____
Унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі*_____
Задекларованe/зареєстроване місце проживання (перебування) _____
Адреса для листування _____
Номер телефону _____
Адреса електронної пошти _____
Код держави _____
× 3.2. Для юридичної особи
Повне найменування : **Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичин**
Код згідно з ЄДРПОУ_____**00493787**
Реєстраційний номер в іноземній державі (для нерезидентів)*:Місцезнаходження **,**
Адреса для листування: вул. Садова, 2, м. Умань, Черкаська область, Україна, 20301
Номер телефону _____0964563878_____
Адреса електронної пошти _____melo2009@meta.ua_____
Код держави _____
☐ У зв’язку з відсутністю вільного місця відомості цього розділу додаються до заявки,
про що зроблено відмітку в пункті 10.8 розділу 10.
4. (72) Відомості про винахідника/винахідників
× Заявник / усі заявники, зазначений/зазначені в пункті 3.1 розділу 3,
є винахідником/винахідниками**
1. Прізвище _____**Мелентьєв**
Ім’я _____**Олег**

По батькові* _____**Борисович**

Число, місяць, рік народження ____18.02.1961 р.

Реквізити документа, що посвідчує особу ___*№ 02 07 09_ серія НЕ

найменування органу, що видав, _Уманським МВ УМВС України в Черкаській обл., дата видачі _3 квітня 2002 р.

Реєстраційний номер облікової картки платника податків* _2232903078

Унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі* _____

Задекларованe/зареєстроване місце проживання (перебування) _____ м. Умань, вул. Садова 32-Б, кв. 4, поштовий індекс 20308_

Адреса для листування __м. Умань, вул. Садова 32 б, кв. 4 поштовий індекс 20308__

Номер телефону _____0964563878

Адреса електронної пошти _____melo2009@meta.ua

2. Прізвище _____**Ситник**

Ім'я _____**Олексій**

По батькові* _____**Іванович**

Число, місяць, рік народження

Реквізити документа, що посвідчує особу: паспорторган, що видав -

Реєстраційний номер облікової картки платника податків*

Унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі* _____

Задекларованe/зареєстроване місце проживання (перебування) : Реєстрація:

Адреса для листування __м. Умань, вул. Садова 32 б, кв. 4 поштовий індекс 20308_

Номер телефону _____0964563878

Адреса електронної пошти _melo2009@meta.ua

5. (54) Назва винаходу (корисної моделі):

«УНІВЕРСАЛЬНА ЄМНІСТЬ ДЛЯ ВИРОЩУВАННЯ БАГАТОРІЧНИХ ДЕРЕВОВИДНИХ РОСЛИН»

6. (74) Відомості про представника

Прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) / повне найменування представника:

Реєстраційний номер свідоцтва представника у справах інтелектуальної власності (патентного повіреного)*

Прізвище _____**Мелентьєв**

Ім'я _____**Олег**

По батькові* ____**Борисович**

Адреса для листування __м. Умань, вул. Садова 32 б, кв. 4 поштовий

індекс 20308__
Номер телефону _____0964563878
Адреса електронної пошти ___melo2009@meta.ua

11. Я, який нижче підписався, підтверджую достатність і достовірність відомостей, зазначених у матеріалах заявки.

Підпис заявника (уповноваженої особи заявника або представника)

Представник заявника

Уманського державного педагогічного університет

імені Павла Тичини О. Б. Мелентьєв

Дата

підпису _____

М. П.*

Опис корисної моделі
A01G9/02
УНІВЕРСАЛЬНА ЄМНІСТЬ ДЛЯ ВИРОЩУВАННЯ БАГАТОРІЧНИХ ДЕРЕВОВИДНИХ РОСЛИН

Винахід відноситься до галузі рослинництва і призначений для вирощування розсади.

Відомі способи і пристрої для вирощування рослин без землі на вертикальних поверхнях або пристосування (FR 2747263 A1, 1997; RU 94000713 A1, 1995; EP 0533939 A1, 1993; SU 1780652 A1, 1992; SU 1428311 A1, 1988), а також відомий принцип використання аерозолю для впливу на кореневу систему рослини (патент РФ №2050123, A 01 G 31/02, 1995; патент РФ 2128905, A 01 G 31/00, 1999).

Відомий винахід за патентом Росії №2163755, A 01 G 31/02 «Пристрій для вирощування рослин без землі на вертикальній поверхні».

Пристрій за патентом 2163755 A01G31/02 від 10.03.2001, містить систему для постачання рослин водою і поживними елементами, модульні елементи, що забезпечують установку, догляд за культурами і оновлення рослин, вертикальну стінку з

вертикально розташованими і жорстко з'єднаними між собою порожніми трубками з отворами для кріплення модульних елементів для надходження води і поживних елементів до рослин в модулях. Кожен модульний елемент має вхідну і вихідну трубки, що сприяють припливу і відпливу води і поживних елементів до рослин, коренева система яких знаходиться всередині негниючого пористого субстрату всередині модуля.

За технологічним прийомам досить близько знаходиться патент №2128905, A 01 G 31/00, 31/02, 31/04 «Спосіб вирощування рослин і пристрій для його здійснення».

Недоліками вказаних винаходів є складність конструкції виробів та технології догляду за рослинами.

Заявнику відомий найближчий аналог (прототип) заявленого винаходу як найбільш близький йому за сукупністю суттєвих ознак. Даний прототип являє собою горщик для розсади з вкладишем, що включає в себе довговічний горщик і вкладиш, причому матеріал вкладиша здатний протистояти гниттю протягом терміну від посадки розсади в горщик і до її висадки в ґрунт (UA17408 A01G9/02, від 15.09.2006).

Недоліком вказаного винаходу є складність конструкції виробів та технології догляду за рослинами, що не забезпечує витяг кома суміші ґрунту з розсадою із горщика без руйнування кома.

Завданням, на вирішення якого спрямовано винахід, є створення пристосування, що забезпечує витяг кома суміші ґрунту з рослиною із горщика без руйнування кома і можливістю використання довговічних горщиків, наприклад, з пластмаси або кераміки.

Технічний результат – досягається за рахунок застосування торф-картонних ємностей, що дозволяють виймати ком суміші ґрунту з рослиною із горщика без руйнування кома і використовувати довговічні горщики.

Отримання технічного результату винаходу можливо тільки за рахунок застосування універсальної ємності для

вирощування багаторічних деревовидних вазонів, зокрема торф-картонних ємностей, та пластикових ємностей.

Універсальна ємність для вирощування багаторічних деревовидних рослин складається із (див. фіг. 1, 2.): рослини 1, торф-картонних ємностей 3,5, пластикових ємностей 4, 6, ґрунту 2, опорних елементів пластикових ємностей 7, живлячого розчину 8.

Універсальна ємність для вирощування багаторічних деревовидних рослин працює наступним чином: для вирощування багаторічної новорічної ялинки застосовуються пластикова ємність із ручками 4, у яку закладаються торф-картонна ємність 3 (здатна протистояти гниттю протягом терміну від посадки до посадки), із ґрунтом 2, який зволожується живлячим розчином 8. Завдяки великій пористості торф-картонної ємності та самого ґрунту коренева система рослини 1 буде постійно зволожуватись. Опорні елементи пластикових ємностей 7 створюють зазор між пластиковою ємністю та торф-картонною ємністю, де утримується живлячий розчин 8. При розростанні кореневої системи наприклад через рік або два, рослина 1 пересаджується у наступну пластикову ємність 6, у яку закладається торф-картонна ємність 5, із додаванням необхідного додаткового ґрунту 2, який зволожується живлячим розчином 8 (див фіг. 3.).

Рослина може рости у пластиковій ємності із ручками, у яку закладаються торф-картонна ємність із ґрунтом та живлячим розчином і висаджуватись у ґрунт під відкритим небом у тій же пластиковій ємності із ручками, а на зиму, забиратися у приміщення і використовуватися як вазон із дотриманням графіка поливу живлячим розчином. Кількість ємностей може бути до 5-6 штук, в яких вирощується рослина до 10-15 річного віку, поки її вага не стає непосильною для перенесення та транспортування. Після цього, рослина висаджується у відкритий ґрунт у торф-картонній ємності із ґрунтом, які розкладаються на постійному місці вирощування.

Застосування пристрою для вирощування багаторічних рослин дозволить значно знизити втрати молодих дерев, наприклад ялинок, які не будуть вирубуватись, а при досягненні старшого віку використовуватись для вирощування на ділову деревину у лісових господарствах.

Автори: О. Б. Мелентьєв
О. І. Ситник

Формула корисної моделі

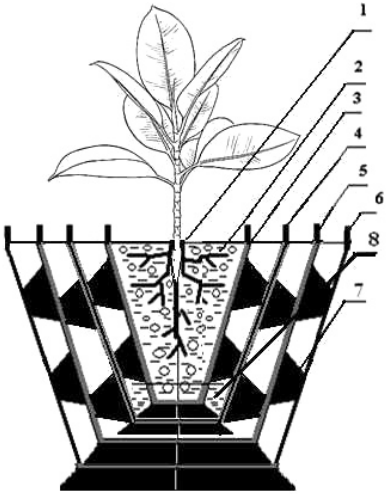
УНІВЕРСАЛЬНА ЄМНІСТЬ ДЛЯ ВИРОЩУВАННЯ БАГАТОРІЧНИХ ДЕРЕВОВИДНИХ РОСЛИН

Універсальна ємність для вирощування багаторічних деревовидних рослин, що включає в себе довговічний горщик і вкладиш, який відрізняється тим, що складається із рослини (1), яка висаджується у торф-картонні ємності (3), (5), із ґрунтом (2), та вставляються у пластикові ємності (4), (6), що мають опорні елементи пластикових ємностей (7), із поживним розчином (8).

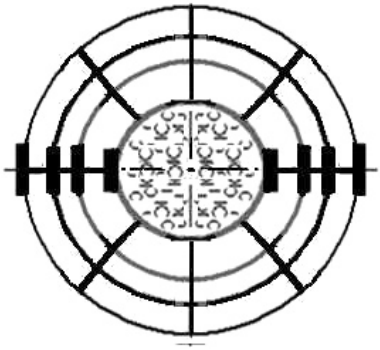
Автори: О. Б. Мелентьєв
О. І. Ситник

Графічні фігури корисної моделі

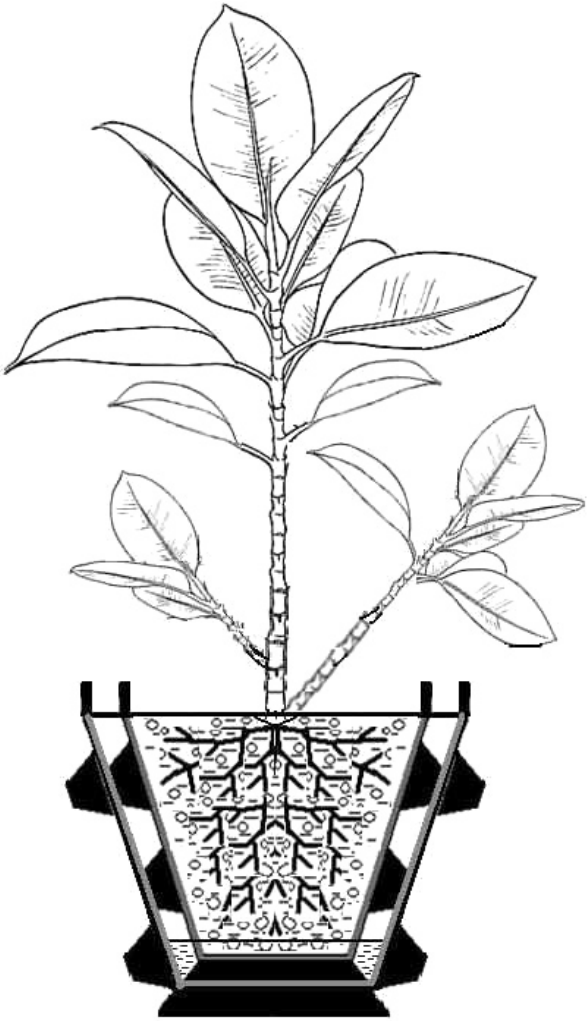
УНІВЕРСАЛЬНА ЄМНІСТЬ ДЛЯ ВИРОЩУВАННЯ БАГАТОРІЧНИХ ДЕРЕВОВИДНИХ РОСЛИН

Фіг. 1.

Фіг. 2.

Фіг. 3.

Автори: О. Б. Мелентьєв

О. І. Ситник

Реферат корисної моделі

УНІВЕРСАЛЬНА ЄМНІСТЬ ДЛЯ ВИРОЩУВАННЯ БАГАТОРІЧНИХ ДЕРЕВОВИДНИХ РОСЛИН

Винахід відноситься до галузі рослинництва і призначений для вирощування багаторічних деревовидних рослин.

Універсальна ємність для вирощування багаторічних деревовидних рослин складається із: рослини, пластикових ємностей, ґрунту, торф-картонних ємностей, опорних елементів пластикових ємностей, живлячого розчину.

Універсальна ємність для вирощування багаторічних деревовидних, вічнозелених рослин дозволить значно знизити втрати молодих дерев, а при досягненні старшого віку використовуватись для вирощування на ділову деревину у лісових господарствах.

н. п. ф-ли. іл.

Супровідна документація

Довідка про неприбутковість організації.

Додаток 2
До Положення про Реєстр неприбуткових організацій установ

Уманська ОДПІІ

(назва органу державної податкової служби)

РІШЕННЯ № 770

від 23 березня 2010 року

про внесення, виключення, відмову у включенні організацій (установи) до Реєстру неприбуткових організацій (установ)

На підставі пункту 7.11 статті 7 Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств» та реєстраційної заяви (за формою 1-РН)

Повна назва установи (організації)

УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ПАВЛА ТИЧИНИ

(00493787) _____

Мізцезнаходження неприбуткової установи (організації) 20300, ЧЕРКАСЬКА ОБЛ., М. УМАНЬ. ВУЛ. САДОВА, 2

Номер рішення про внесення до Реєстру неприбуткових організацій (установ)

Дата _____ № _____

Ознака неприбуткової установи (організації):	0	0	1	4

Заступник начальника
Уманської ОДПІ _____ Н.В.Міняйло

М.П.

Примірник рішення отримано:

Лист від установи із проханням для проведення експертизи в державне підприємство УкрНОІВІ

Міністерство освіти і науки України

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини 20300, Черкаська обл., м. Умань, вул. Садова, 2, тел. (04744) 3-45-82, факс (04744), 3-45-82, E-mail: udpu@udpu.org.ua УДПУ р/р 35223004001347, банк одержувача ВДК в Черкас.обл. МФО 854018, код 02125639

«»_____№_____
2025р/

На №_____від_____ То №_____Date_____

Надсилаємо Вам заявку на корисну модель «Універсальна Ємність для вирощування багаторічних деревовидних рослин» для проведення експертизи.

Ректор
УДПУ імені Павла Тичини

Після отримання заявки на корисну модель державне підприємством УкрНОІВІ надсилає повідомлення щодо встановлення дати подання та необхідності сплати збору за подання заявки корисну модель

МІНЕКОНОМІКИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ОРГАН ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Стосується заявки № и 2025 00549

/ при листуванні просимо

посилатися на цей № /

Адреса для листування

Мелентьєв Олег Борисович, вул. Садова.

32-б, кв. 4, м. Умань, 20308

Наталія ТАРАН

11.02.2025 № 2522/ЗУ/25

ДЕРЖАВНА ОРГАНІЗАЦІЯ «УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОФІС ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ІННОВАЦІЙ»

Повідомлення щодо встановлення дати подання заявки на винахід (корисну модель)

(УКРНОІВІ)

вул. Дмитра Годзенка, 1, м. Київ, 01601, тел.: +380 44 209-27-06, +380 67 501-05-95

e-mail: office@nipo.gov.ua, http://www.nipo.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 44673629

Повідомлення щодо встановлення дати подання заявки на винахід (корисну модель)

(УКРНОІВІ)

(21) Реєстраційний номер заявки **и 2025 00549 (22)** Дата подання **07.02.2025**

(71) Заявник(и)

УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПАВЛА ТИЧИНИ

(54) Назва корисної моделі

УНІВЕРСАЛЬНА ЄМНІСТЬ ДЛЯ ВИРОЩУВАННЯ БАГАТОРІЧНИХ ДЕРЕВОВИДНИХ РОСЛИН

Повідомляємо, що відповідно до частини одинадцятої статті 12 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» (далі - Закон) та Порядку сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.12.2004 № 1716 із змінами (далі - Порядок сплати), Вам необхідно:

• сплатити (доплатити) збір (за кодом 10100) за подання заявки у розмірі 720,00 ИАН

Сплатити (доплатити) збір за подання заявки необхідно протягом 2 місяців від дати подання заявки. Цей строк продовжується, але не більш ніж на 6 місяців, якщо до його спливу або протягом двох місяців після його спливу, а саме протягом 4 місяців від дати подання заявки, **буде подано відповідне клопотання та сплачено збір за його подання.**

Відповідно до Порядку збір за подання клопотання про продовження строку надходження документа про сплату збору за подання заявки (за кодом 10200) сплачується у розмірі 800 гривень або із врахуванням першого абзацу пункту 3 Порядку сплати - у розмірі 80 (на винахід / топографію інтегральних мікросхем) або у розмірі 160 (на корисну модель) гривень, або із врахуванням пунктів 31 або 32 Порядку - у розмірі 160 (на винахід / топографію інтегральних мікросхем) або 320 (на корисну модель) гривень.

У разі порушення вимог частини одинадцятої статті 12 цього Закону рішення про встановлення дати подання заявки не надсилається, а заявка вважається відкликаною.

Нагадуємо, що збори сплачуються за такими реквізитами:

(у гривнях) **Отримувач:** УКРНОІВІ

Код отримувача: 44673629202500549 2

Банк отримувача: АТ КБ «ПРИВАТБАНК», м. Київ

8№ІРТ: РВАИИА2Х

Рахунок отримувача (ІВАН) **у гривнях (ЛАН): ИА893052990000026004036240479 (980)**

Експерт 1 категорії Телефон 494-05-98

Начальник сектору встановлення дати подання заявок

Після проведення експертизи в державному підприємстві УкрНОІВІ отримуємо патент України на корисну модель

УКРАЇНА

ПАТЕНТ

НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

№ 84082

ЛОПАТА

Видано відповідно до Закону України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі".

Зареєстровано в Державному реєстрі патентів України на корисні моделі **10.10.2013.**

Голова Державної служби
інтелектуальної власності України М.В. Ковіня

Державна служба інтелектуальної власності України
Ідентифікаційний код 37525256
№1

Після проведення експертизи і отримання патенту України на корисну модель УкрНОІВІ надсилає лист про розмір та порядок сплати зборів за підтримання чинності патенту за 1 рік дії патенту.

МІНЕКОНОМІКИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ОРГАН ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

ДЕРЖАВНА ОРГАНІЗАЦІЯ
«УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОФІС
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ІННОВАЦІЙ»

(УКРНОІВІ)

вул. Дмитра Годзенка, 1, м. Київ, 01601, тел.: +380 44 209-27-06, +380 67 501-05-95
e-mail: office@nipo.gov.ua, http://www.nipo.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 44673629

11.09.2024 № 2-19-24-3584-А

стосовно патенту на корисну модель № **157130**,
заявка № u202304233 від 07.09.2023

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, Черкаська обл., 20300

2207000002023042330259138011092 4

Відповідно до статті 25 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» (далі – Закон) надсилаємо Вам патент на корисну модель № **157130**.

Збір за 2-й рік чинності майнових прав інтелектуальної власності на корисну модель у розмірі 270,00 грн. (код - 13902) Вам необхідно сплатити до 13.01.2025р.

УВАГА! З 16.09.2023 набрали чинності зміни, внесені Постановою Кабінету Міністрів України від 15.08.2023 № 859, до Порядку сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 23.12.2004 № 1716.

Розмір і порядок сплати зборів за підтримання чинності визначається Порядком сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2004 року № 1716.

Збір за кожний наступний рік сплачується відповідно до статті 32 Закону протягом останніх 4-х місяців поточного року дії.

Сплата річних зборів за підтримання чинності майнових прав інтелектуальної власності на корисну модель заздалегідь за наступні роки законодавством не передбачена.

Строк чинності майнових прав інтелектуальної власності на корисну модель відраховується від дати подання заявки.

Реквізити для сплати зборів:

Отримувач: УКРНОІВІ Код отримувача: 44673629 Банк отримувача: АТ КБ «ПРИВАТБАНК», м. Київ SWIFT: PBANUA2X **Рахунок отримувача** (IBAN) **у гривнях (UAH):** **UA893052990000026004036240479 (980)**	**Призначення платежу:** Збір 13902, підтримання чинності ПУ 157130 - 270,00 грн

Реквізити для сплати зборів у інших валютах та відомості щодо основних банків-кореспондентів розміщено на сайті УКРНОІВІ.

Заступник начальника департаменту забезпечення державних реєстрацій промислової власності Володимир ЄСЕВ

Галина МУРЛАНОВА 494-05-68

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ ДЛЯ РУБІЖНОГО ТЕСТУВАННЯ

Рубіжний контроль № 1

1. Назвіть етапи і причини появи системи патентування.
2. Наведіть приклади успішної роботи щодо створення і використання винаходів.
3. Зміст Патентного закону Україні.
4. Назвіть час прийняття Патентного закону Україні.
5. Поясніть суть державної науково-технічної політики.

6. Зміст науково-технічної діяльності.

6. Відмінність фундаментальних наукових досліджень від прикладних.
7. Вкажіть напрямок інноваційної діяльності.
8. Дайте поняття наукової інтелектуальної власності.
9. Поясніть значення слова технопарк.
10. Дайте визначення поняттю «технополіс».
11. Основні принципи політики держави в галузі науки і техніки.
12. Назвіть етапи і причини появи системи патентування.
13. Наведіть приклади успішної роботи щодо створення і використання винаходів.
14. Наведіть ознаки раціоналізаторської пропозиції.
15. Вкажіть відмінність між ознаками раціоналізаторської пропозиції і винаходинами.
16. Вкажіть порядок складання та оформлення заяви на раціоналізаторську пропозицію.
17. Яка роль винаходів у прискоренні науково-технічного прогресу?
18. На які групи ділиться інтелектуальна власність?
19. Що є об’єктом авторського права?
20. Що таке авторське право?
21. Що таке знак охорони авторського права? З чого він складається?
22. Що таке ноу-хау?

23. Що може бути об’єктом ноу-хау?
24. Що забезпечує захист ноу-хау?

Рубіжний контроль №2 – тестування

25. Що таке промислова власність?
26. Що таке винахід?
27. Коли за технічним винаходом визнається світова (абсолютна) новизна?
28. Коли у технічного рішення має місце винахідницький рівень?
29. Коли промислова придатність технічного рішення вважається доведеною?
30. Що таке корисні моделі?
31. Чим відрізняються винаходи від корисних моделей?
32. Що може бути об’єктом винаходу?
33. Що таке істотна ознака об’єкта? Як його визначити?
34. Типові ознаки пристрою.
35. Типові ознаки способів.
36. Типові ознаки речовин.
37. Коли людина визнається автором винаходу?
38. Що таке співавторство?
39. В який термін підприємство-власник патенту зобов’язане виплатити винагороду автору винаходу?
40. Що засвідчує патент?
41. У чому відмінність патенту від свідоцтва?
42. У якому році в Казахстані введений попередній патент і патент на винахід?
43. Скільки років діє патент на винахід?
44. Укажіть термін дії патенту на промисловий зразок.
45. Скільки років дійсне свідоцтво на товарний знак?
46. Як визначається розмір винагороди за винахід?
47. Що таке ліцензійний договір (ліцензія)?
48. Хто такий патентовласник?
49. Коли не потрібно згоди автора на видачу патенту?

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Кому належить винахід в Україні? Права та обов'язки власників охоронних документів на винахід.
2. Ознаки та об'єкти промислового зразка по патентному закону РК. Охоронні документи на зразок, терміни їх дії.
3. Первинні та вторинні документи патентної інформації. Бібліографічні дані опису винаходу.
4. Охоронні документи на об'єкти промислової власності, що захищаються законами в Казахстані.
5. Промислова власність - об'єкт патентного права.
6. Пріоритет на винахід. Конвекційний пріоритет. Порядок встановлення та терміни дії пріоритету.
7. Охоронні документи на об'єкти промислової власності, що захищаються законами в Україні та які захищалися в СРСР.
8. Метод науково-технічної творчості, що використовує при аналізі технічних систем гірлянди та асоціації.
9. Чим встановлено норми патентного права?
10. Бібліографічні дані опису винаходу.
11. Ознаки та об'єкти корисної моделі по патентному закону РК. Охоронні документи на модель, терміни їх дії, Порівняння ознак моделі і винаходів.
12. Об'єкти інтелектуальної власності. Авторське право власників промислової власності.
13. Метод науково-технічної творчості, що використовує при розробці технічних систем АРИЗ.
14. З яких частин складається МКІ і УДК?
15. Об'єкти інтелектуальної власності. Авторське право власників промислової власності.
16. Вкажіть відмінність між винаходом та раціоналізаторською пропозицією.
17. Ознаки та об'єкти товарного знака за законом України. Охоронні документи на знак, терміни їх дії, порівняйте ознаки товарного знаку і винаходів.

18. Патентна експертиза об’єктів промислової власності, що захищаються законом України. Юридичне та практичне значення формули винаходу.

19. Вкажіть відмінність між винаходом і корисною моделлю.

20. Патентний пошук. Призначення, види, термін.

21. Ознаки та об’єкти селекційних досягнень за законом України. Охоронні документи, терміни їх дії. Порівняйте ознаки товарного знака та селекційних досягнень.

22. Види ліцензійних угод. Призначення, терміни дії.

23. Вкажіть відмінність між винаходом і промисловим зразком.

24. Патентний бюлетень України. Назва та зміст.

25. Ознаки та об’єкти раціоналізаторської пропозиції. Охоронні документи, терміни їх дії. Порівняйте ознаки раціоналізаторської пропозиції і винаходи.

26. Права та обов’язки патентовласника.

27. Ознаки та об’єкти відкриття. Охоронні документи, терміни їх дії. Порівняйте ознаки відкриття і винаходів.

28. Який вид промислової власності реєструє штами мікроорганізмів, розклад, схеми будівель, клітини рослин?

29. Метод розв’язання винахідницьких завдань, запропонований А. Осборном.

30. Назвіть об’єкти промислової власності, що захищаються охоронними документами 10 років.

31. Який вид промислової власності реєструє наукові теорії, правила дорожнього руху, схеми планування споруд, клітини тварин.

32. Назвіть об’єкти промислової власності, що захищаються охоронними документами 5 років.

33. Який вид промислової власності реєструє зовнішній вигляд виробу, топологію інтегральних мікросхем, місця походження товарів?

34. Метод розв’язання винахідницьких завдань, запропонований Г. Альтшуллером.

35. Умови патентоспроможності промислової власності в Україні.

36. Система «наука–техніка–виробництво–споживання».

37. Назвіть ознаки об'єктів промислової власності, що захищаються охоронними документами 25 років.

38. Роль і значення аналогів технічного рішення при складанні заявки на винахід. Розділи опису винаходу.

39. Назвіть об'єкти промислової власності, що захищаються охоронними документами 30 і 35 років.

40. Роль і значення прототипу технічного рішення при складанні заявки на винахід. Як визначається новизна технічного рішення винаходу.

41. Істотна ознака винаходу і винахідницький рівень. Відмінність між патентом і інноваційним патентом.

42. Порядок подання та розгляду заяв на раціоналізаторські пропозиції.

43. Вкажіть термін дії авторських прав авторів винаходів, промислових зразків і корисних моделей.

44. Відмінність між патентом і авторським свідоцтвом.

45. Вид промислової власності, що відображає процес виконання дій над матеріальними об'єктами.

46. Перерахуйте основні питання для винахідників, пропонованих в списку контрольних питань.

47. Процедура патентування в Україні. Типові ознаки пристрою, як об'єкту технічної творчості.

48. Мета і призначення патентування нових технічних рішень в Україні. Вид промислової власності, що відображає зміну зовнішнього вигляду виробу, структури складу речовин.

49. Організація раціоналізаторської роботи на підприємстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Альтшуллер Г. С., Шапиро Р.Б. Про психологію винахідницької творчості//Питання психології. 1956. № 6. С.37-39.

2. Альтшуллер Г. С. Знайти ідею./Г. С. Альтшуллер. Новосибірськ. Наука, 1991. 225 с.

3. Альтшуллер Г. С. Краски для фантазии: Прелюдия к теории развития творческого воображения// Шанс на приключение. Пертрозаводск : Карелия, 1991. С. 237–303.

4. Андрощук Г. О. Патентний тролінг проти інновацій: стан, тенденції, загрози / Г. О. Андрощук // Право та інноваційне суспільство. 2013. № 1. С. 70–88

5. Андрощук Г. Географічні зазначення: характер прав, існуючі системи охорони та захист (частина 1) / Г. Андрощук // Інтелектуальна власність. 2005. № 11. С. 7–13.

6. Базилевич В. Д. Інтелектуальна власність : підручник / В. Д. Базилевич. – 3-тє вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2014. 672 с.

7. Винаходи (корисні моделі) в Україні : Спеціалізована БД [Електронний ресурс] ; Укр. ін-т інтелект. власності. URL: https://base.uipv.org/searchINV/. Дата звернення: 28.02.2021. Назва з екрана.

8. Відомості державного реєстру України назв місць походження та географічних зазначень походження товарів і прав на використання зареєстрованих кваліфікованих зазначень походження товарів : база даних [Електронний ресурс] ; Укр. ін-т інтелект. власності (УІІВ). URL: https://ukrpatent.org/uk/articles/kzpt-uk. Дата звернення: 28.02.2021. Назва з екрана.

9. Глухівський Л. Про тролів і про тролінг / Л. Глухівський // Інтелектуальна власність. 2017. № 2. С. 36–42

10. Глобальна база даних по брендам // Всесвітня організація інтелектуальної власності. URL:

http://www.wipo.int/reference/ru/branddb/. Дата звернення: 28.02.2021.

11. Гаазький Акт Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_132.

12. ДСТУ 3575:1997. Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення. [Чинний від 01.01.1998]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 1997. 16 с.

13. ДСТУ 3574:1997. Патентний формуляр. Основні положення. Порядок складання та оформлення. [Чинний від 01.01.1998]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 1997. 10 с.

14. ДСТУ 3575:1997. Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення. [Чинний від 01.01.1998]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 1997. 16 с.

15. ДСТУ 3574:1997. Патентний формуляр. Основні положення. Порядок складання та оформлення. [Чинний від 01.01.1998]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 1997. 10 с.

16. Віденська угода про заснування Міжнародної класифікації зображувальних елементів знакі. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_h33. (дата звернення: 28.02.2021.).

17. ДСТУ 3956:2000. Технічні засоби вимірювання та керування в промислових процесах. Частина 1. Основні поняття. Терміни та визначення [Чинний від 01.01.2001]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2000. 76 с.

18. Женевський акт Гаазької угоди про міжнародну реєстрацію промислових зразків URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_601?nreg=995_601.

19. Звід відомостей, що становлять державну таємницю : Наказ СБУ від 23.12.2020 р. № 383, № z0052-21. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0052-21#top. (дата звернення: 18.04.2021.).

20. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» (введений в дію Постановою ВР № 3769-XII від 23.12.1993) // ВВР. 1994. № 7. Ст. 33. Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12.

21. Зміст патентних документів. Режим доступу: https://lektsii.com/1-35782.html. (дата звернення: 24.03.2021.).

22. Зареєстровані в Україні знаки для товарів і послуг : База даних [Електронний ресурс] ; Укр. ін-т інтелект. власності. URL: https://base.uipv.org/searchBUL/search.php?dbname=certtm. Дата звернення: 28.02.2021.

23. Кузнєцов Ю. М. Практикум з дисципліни «Основи технічної творчості» : навч.-метод. посіб. / під заг. ред. Ю. М. Кузнєцов. Київ : ТОВ «ЗМОК»,ТОВ «Гнозіс», 2010. 161 с.

24. Конституція України. URL: https://www.president.gov.ua/documents/constitution. (дата звернення: 28.02.2021.).

25. Кузнєцов Ю. М. Патентознавство та авторське право : підручник / Ю. М. Кузнєцов. 2-е вид., перероб. і допов. Київ : ТОВ «Кондор», 2009. 446 с.

26. Міжнародна організація зі стандартизації. Режим доступу: https://www.iso.org/ru/the-iso-survey.html. (дата звернення: 28.02.2021.).

27. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_134/print. (дата звернення: 28.02.2021.).

28. Крайнєв П. П. Патентування винаходів в Україні : монографія / П. П. Крайнєв, Л. І. Работягова, І. І. Дятлик ; за ред. П. П. Крайнєва. Київ : Вид. дім «Ін Юре», 2000. 340 с.

29. Набуття прав інтелектуальної власності : текст лекцій з дисципліни. Частина 1. Набуття прав на винахід (корисну модель) : для спец. ОКХ «спеціаліст» 7.18010011 «Інтелектуальна власність» та «магістр» 8.18010011 «Інтелектуальна власність» / уклад. А. С. Ромашко. Київ : НТУУ

«КПІ», 2012. 137 с. Режим доступу: http://library.kpi.ua:8080/handle/123456789/1674.

30. Набуття прав інтелектуальної власності. Частина 2. Набуття прав на промислові зразки : текст лекцій з дисципліни для спец. ОКХ «спеціаліст» 7.18010011 «Інтелектуальна власність» та «магістр» 8.18010011 «Інтелектуальна власність» / уклад. А. С. Ромашко. Київ : НТУУ «КПІ», 2013. 64 с.

31. Ніццька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків [Електронний ресурс]. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_066/print. Дата звернення: 28.02.2021.

32. Литвин О. В. Підвищення конкурентоздатності продукції в умовах ринкової економіки / О. В. Литвин // Інтелектуальна економіка. 2009. № 4. С. 84.

33. Литвин О. В. Набуття прав та реєстрація географічного зазначення походження товарів: навч. посіб. / О. В. Литвин ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 198 с.

34. Методичні рекомендації з окремих питань проведення експертизи заявки на винахід (корисну модель) : затверджені наказом № 91 Державного підприємства «Український інститут промислової власності» від 07.04.2014. Режим доступу : https://ukrpatent.org/i_upload/file/metod-rekom-vynakhid-2017.pdf.

35. Міжнародна класифікація промислових зразків (Локарнська класифікація). Дев'ята редакція. ІДС: https://base.uipv.org/locarno/.

36. Про правову охорону географічних зазначень : ст. 267, зі змінами : Закон України. // Відомості Верховної Ради України. 1999. № 32. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/752-14?find=1&text=реєстр#w11. (дата звернення: 23.12.2019.).

37. Правила складання, подання та розгляду заявки на видачу свідоцтва України на знак для товарів і послуг

[Електронний ресурс]. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=z0276-95. Дата звернення: 28.02.2021.

38. Посібник для суддів з інтелектуальної власності / І. М. Бенедисюк та ін. Київ : К.І.С., 2018. 424 с.

39. Про затвердження типових форм первинного обліку науково-інформаційної діяльності та Інструкції про порядок їх використання і застосування : Наказ № 272/219 від 07.08.98 р. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0712-98#Text.

40. Патентні дослідження. Методичні рекомендації / за ред. В. Л. Петрова. Київ : Вид. дім «Ін Юре», 1999. 264 с.

41. Правила складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель : Наказ Міністерства освіти і науки України від 22.01.2001 № 22 (із змінами від 14.06.2011 № 578). Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0173-01. (дата звернення: 08.02.2021.).

42. Порядок сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності : Постанова Кабінету Міністрів України від 23.12.2004 № 1716. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1716-2004-п#Text.

43. Правила розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель : Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.03.2002, № 197 (зареєстровані в Міністерстві юстиції України 15 квітня 2002 р., № 364/6652). Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0364-02#Text.

44. Проєкт Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо реформи патентного законодавства) № 2259 від 11.10.2019. Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67064.

45. Про затвердження Порядку сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності : Постанова Кабінету Міністрів № 1716 від 23 грудня 2004 р. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1716-2004-п#Text.

46. Про охорону прав на промислові зразки : Закон України (введений в дію Постановою ВР № 3770-XII від 23.12.1993) // ВВР. 1994. № 7. Ст. 35. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3688-12.

47. Правила складання та подання заявки на промисловий зразок. Закон України. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0226-02&print=1.

48. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України ; введений в дію Постановою ВР від 23.12.1993 р. № 3769-XII [Електронний ресурс] // ВВР. 1994. № 7. Ст. 33. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3687-12. (дата звернення: 28.02.2021.).

49. Prawo własności przemysłowej Dz.U. 2017 poz. 776. URL: http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20170000776. (дата звернення: 28.02.2021.).

50. Про захист від недобросовісної конкуренції : Закон України, введений в дію Постановою ВР № 237/96-ВР від 07.06.1996 // ВВР. 1996. № 36. Ст. 165. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/236/96-вр. (дата звернення: 28.02.2021.).

51. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України, введений в дію Постановою ВР № 3771-XII від 23.12.1993 // ВВР. 1994. № 7. Ст. 37. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/368912/print1218034688041545. (дата звернення: 28.02.2021.).

52. Промислові зразки, зареєстровані в Україні : інтерактивна база даних; Укр. ін-т інтелект. власності. URL: http://base.uipv.org/searchBul/search.php?dbname=certpp. (дата звернення: 28.02.2021.).

53. Про інформацію : Закон України URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2938-17. (дата звернення: 28.02.2021.).

54. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2939-17. (дата звернення: 28.02.2021.).

55. Про державну статистику : Закон України від 17.09.1992 р. № 2614-XII. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2614-12. (дата звернення: 28.02.2021.).

56. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій : Закон України від 14.09.2006 р. № 143-V. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/143-16. (дата звернення: 28.02.2021.).

57. Про інвестиційну діяльність : Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1560-12. (дата звернення: 28.02.2021.).

58. Про науково-технічну інформацію : Закон України URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3322-12.

59. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-XII. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3855-12. (дата звернення: 28.02.2021.).

60. Правила розгляду заявки на промисловий зразок. Закон України. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0313-02&print=1.

61. Паризька конвенція про охорону промислової власності. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_123/print. (дата звернення: 28.02.2021.).

62. Протокол до Мадридської угоди. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_583/print. (дата звернення: 28.02.2021.).

63. Спеціальна інформаційна система Укрпатенту Режим доступу: https://sis.ukrpatent.org/uk/help/question/yakivarianti-poshuku-nayavni-u-sis/. (дата звернення: 24.03.2021.).

64. Складання заявки на винахід : практичні рекомендації / Ф. В. Речинський, Т. Г. Марчевська, В. П. Міляєва; Держ. департамент інтелект. власності. 3-є вид., випр. і допов. Київ, 2007. 64 с.

65. Складання та подання заявки на видачу патенту України на промисловий зразок : метод. рек. / уклад. Т. В. Бованенко ; Держ. департамент інтелект. власності. Київ, 2007. 48 с. (Інтелект. власність в Україні).

66. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_011/page6. (дата звернення: 28.02.2021.).

67. Тимчасове положення про правову охорону об'єктів промислової власності та раціоналізаторських пропозицій в Україні : Указ Президента України від 18.09.1992 р. № 479/92. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/479/92. (дата звернення: 28.02.2021.).

68. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_018. (дата звернення: 28.02.2021.).

69. Ромашко А. С. Міжнародні договори та угоди у сфері інтелектуальної власності : навч. посіб. / А. С. Ромашко, І. І. Верба, В. В. Пригода. Вид. 2-ге, перероб. та допов. Київ : НТУУ «КПІ», 2015. 186 с. [Електронний ресурс]. URL: http://ela.kpi.ua/handle/123456789/28002. Дата звернення: 28.02.2021.

70. Ромашко А. С. Торговельна марка: самостійний пошук, підготовка до реєстрації, моніторинг : навч. посіб. / А. С. Ромашко, О. М. Кравець ; гриф затвердж. Вченою радою НТУУ «КПІ» від 30 черв. 2016 р. Київ : НТУУ «КПІ», 2016. 170 с.

Режим доступу: http://ela.kpi.ua/handle/123456789/28006. (дата звернення: 28.02.2021.).

71. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 зі змінами. Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15.

72. Ходаківський Є. І. В. П. Якобчук, Литвинчук І.Л. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 276 с.

73. Штефан А. С. Авторське право і суміжні права: особливості правової охорони, здійснення та захисту : монографія / А. С. Штефан. Київ : НДІ інтелект. власності НАПрНУ, ТОВ «НВП Інтерсервіс», 2017. 150 с.

74. Улітіна О. Правова природа фанфікшену. Фанфікшен як вид сучасного мистецтва / О. Улітіна // Теорія і практика інтелект. власності. 2018. № 1. С. 11–15.

ДОДАТКИ

Додаток А.

Правила складання, подання та проведення експертизи заявки на винахід і заявки на корисну модель

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ
НАКАЗ
09.09.2024 м. Київ № 23301
Зареєстровано в Міністерстві юстиції України
18 вересня 2024 р. за N 1411/42756

Про затвердження Правил складання, подання та проведення експертизи заявки на винахід і заявки на корисну модель

Із змінами і доповненнями, внесеними наказом Міністерства економіки України від 20 вересня 2024 року N 23936

На виконання Закону України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", Положення про Міністерство економіки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року N 459 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 17 лютого 2021 року N 124), та враховуючи розпорядження Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2022 року N 943-р "Деякі питання Національного органу інтелектуальної власності",

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Правила складання, подання та проведення експертизи заявки на винахід і заявки на корисну модель, що додаються.

2. Управлінню інтелектуальної власності та інновацій у встановленому порядку подати цей наказ на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

3. Визнати такими, що втратили чинність:

наказ Міністерства освіти і науки України від 22 січня 2001 року N 22 "Про затвердження Правил складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель", зареєстрований у Міністерстві юстиції України 27 лютого 2001 року за N 173/5364;

наказ Міністерства освіти і науки України від 15 березня 2002 року N 197 "Про затвердження Правил розгляду заявки на винахід та заявки на корисну модель", зареєстрований у Міністерстві юстиції України 15 квітня 2002 року за N 364/6652.

4. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра економіки України згідно з розподілом обов'язків.

Перший віце-прем'єр-міністр України - Міністр економіки України **Юлія СВИРИДЕНКО**

ПОГОДЖЕНО:

Перший заступник Міністра цифрової трансформації України **Олексій ВИСКУБ**

Т. в. о. Міністра освіти і науки України **Євген КУДРЯВЕЦЬ**

Голова Державної регуляторної служби України **Олексій КУЧЕР**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства економіки України
09 вересня 2024 року N 23301

Правила складання, подання та проведення експертизи заявки на винахід і заявки на корисну модель

І. Загальні положення

1. Ці Правила визначають вимоги до документів заявки на винахід (корисну модель), заперечення проти заявки на винахід та регулюють відносини, що виникають у зв'язку з поданням заявки на винахід (корисну модель), запереченням проти заявки на винахід, проведенням експертизи заявки на винахід (корисну модель), прийняттям рішення за заявкою на винахід (корисну модель), перевіркою використання винаходу в об'єкті дозволу компетентного органу, перевіркою винаходу (корисної моделі) та формули в разі часткової відмови від прав, що випливають з державної реєстрації винаходу (корисної моделі), проведенням експертизи запатентованої корисної моделі на відповідність умовам патентоздатності, а також з виконанням Національним органом інтелектуальної власності функцій, передбачених Договором про патентну кооперацію, підписаним 19 червня 1970 року, який є чинним на території України з 25 грудня 1991 року (далі - Договір про патентну кооперацію).

2. У цих Правилах терміни та скорочення вживаються в таких значеннях:

біологічний матеріал - матеріал, що містить генетичну інформацію та може самовідтворюватися чи бути відтвореним у біологічній системі;

винахід (корисна модель) - результат інтелектуальної, творчої діяльності людини в будь-якій сфері технології;

винахідник - людина, інтелектуальною, творчою діяльністю якої створено винахід (корисну модель);

відомство, що отримує, - національне відомство або міжурядова організація, до якої подається міжнародна заявка відповідно до Договору про патентну кооперацію;

ВОІВ - Всесвітня організація інтелектуальної власності;

дата пріоритету - дата подання попередньої заявки до державної організації "Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій" або відповідного органу держави - учасниці Паризької конвенції про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року, яка є чинною на території України з 25 грудня 1991 року, або Угоди про заснування Світової організації торгівлі, Протокол про приєднання до якої ратифіковано Законом України від 10 квітня 2008 року N 250-VI "Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі", за якою заявлено пріоритет;

заявка - сукупність документів, необхідних для державної реєстрації винаходу (корисної моделі);

заявник - особа, яка подала заявку чи набула прав заявника в іншому встановленому законом порядку;

єдина інформаційно-комунікаційна система державної організації "Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій" (ІКС УКРНОІВІ) - сукупність технічних та програмних засобів, що забезпечують створення, оброблення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання та знищення електронних документів, які стосуються заявок на об'єкти інтелектуальної власності, державних реєстрацій цих об'єктів та прав на них;

міжнародна заявка - заявка, яка подана згідно з Договором про патентну кооперацію;

особа - фізична або юридична особа;

патент - патент України на винахід, патент України на корисну модель, патент України на секретний винахід, патент України на секретну корисну модель;

представник - представник у справах інтелектуальної власності (патентний повірений) або інша довірена особа;

пріоритет заявки (пріоритет) - першість у поданні заявки;

секретний винахід (секретна корисна модель) - винахід (корисна модель), що містить інформацію, віднесену до державної таємниці, права на який (яку) засвідчуються патентом на секретний винахід (секретну корисну модель);

УКРНОІВІ - державна організація "Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій", що визначена Кабінетом Міністрів України як така, що виконує функції Національного органу інтелектуальної власності.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених у Законах України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" (далі - Закон), "Про електронні документи та електронний документообіг", "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги".

ІІ. Умови надання правової охорони

1. Винахід (корисна модель) як об'єкт правової охорони

1. Відповідно до частини першої статті 6 Закону правова охорона надається винаходу (корисній моделі), що не суперечить публічному порядку, загальновизнаним принципам моралі та відповідає умовам патентоздатності, визначеним статтею 7 Закону.

2. Заборона на законодавчому рівні комерційного використання певного об'єкта винаходу (корисної моделі) з інших підстав не впливає на надання йому правової охорони.

3. Об'єктом винаходу, правова охорона якому надається згідно із Законом, може бути продукт (пристрій, речовина, штам мікроорганізму, культура клітин рослини і тварини тощо), процес (спосіб).

Об'єктом корисної моделі, правова охорона якій надається згідно із Законом, може бути пристрій або процес (спосіб).

Продуктом як об'єктом винаходу вважається матеріальний об'єкт як результат діяльності людини в будь-якій сфері технології. Таким продуктом, зокрема, є пристрій, система (комплекс) взаємодіючих пристроїв, механізм, споруда, виріб, речовина, біологічний матеріал, наприклад такий, що містить генетичну інформацію та/або виконує роль передання та експресії генетичної інформації, у тому числі нуклеїнова кислота, білок, трансформована клітина, трансгенна рослина або тварина, штам мікроорганізму, культура клітин рослини або тварини, консорціум мікроорганізмів.

Пристроєм як об'єктом корисної моделі (винаходу) вважається будь-яка штучно створена людиною конструкція, призначення якої реалізується за рахунок механічних або інших фізичних властивостей (наприклад, деталь, виріб, прилад, механізм, установка, апарат, машина, комплекс машин чи установок, споруда) і яка має щонайменше один конструктивний елемент, що характеризується формою його виконання через зазначення, зокрема, його призначення (функції), та/або його геометричної форми, та/або матеріалу, з якого він виготовлений, та/або його зв'язку з іншим конструктивним елементом. При цьому конструктивним елементом є будь-який матеріальний об'єкт, штучно створений (виготовлений) людиною.

Процесом (способом) як об'єктом винаходу (корисної моделі) вважається дія або сукупність дій, кожна з яких виконується щодо продуктів та інших матеріальних об'єктів за допомогою принаймні одного матеріального об'єкта як результату діяльності людини в будь-якій сфері технології і спрямована на досягнення певного технічного результату. Таким процесом, зокрема, є виготовлення, обробляння, перероблювання продукту та контролювання його якості, перетворювання речовини, енергії, даних, вимірювання параметрів, керування процесом, який є об'єктом технології.

4. Відповідно до частини третьої статті 6 Закону правова охорона не поширюється на такі об'єкти:

сорти рослин і породи тварин;

біологічні у своїй основі процеси відтворення рослин і тварин, що не належать до небіологічних та мікробіологічних процесів, а також продукти таких процесів;

компонування напівпровідникових виробів;

результати художнього конструювання;

хірургічні чи терапевтичні способи лікування людини або тварини, способи діагностики організму людини або тварини. Дія цього положення не поширюється на продукти (речовини або композиції), що застосовуються в діагностиці або лікуванні;

процеси клонування людини;

процеси змінювання через зародкову лінію генетичної ідентичності людей;

використання людських ембріонів для промислових або комерційних цілей;

процеси змінювання генетичної ідентичності тварин, які можуть спричинити їх страждання без будь-якої істотної медичної користі для людей або тварин, а також тварин, виведених унаслідок такого процесу;

людський організм на різних стадіях його формування та розвитку, а також просте виявлення одного з його елементів, зокрема послідовності або частини послідовності гена, причому дія цього положення не впливає на надання правової охорони винаходу, об'єктом якого є елементи людського організму поза організмом або одержані в інший спосіб із застосуванням технічного процесу, включаючи послідовність чи часткову послідовність гена, навіть якщо структура цього елемента ідентична структурі природного елемента;

продукт або процес, який стосується рослини чи тварини, використання якого обмежується певним сортом рослин чи певною породою тварин;

продукт або процес, який стосується природного біологічного матеріалу, не відокремленого від свого природного середовища, або який не є продуктом технічного процесу.

Правова охорона може поширюватися на винахід, об'єктом якого є рослина чи тварина, якщо втілення такого винаходу не обмежується певним сортом (сортами) рослин чи певною породою (породами) тварин.

Біологічними у своїй основі процесами відтворення рослин і тварин є такі процеси, які базуються на природних процесах розмноження або утворення нових організмів рослин і тварин.

5. Не відповідає визначеному статтею 1 Закону поняттю "винахід (корисна модель)" і не визнається винаходом (корисною моделлю), якщо виступає як самостійний об'єкт:

відкриття, наукова теорія та математичний метод;

схема, правило і метод проведення ігор, конкурсів, аукціонів, фізичних вправ, інтелектуальної або організаційної, зокрема господарської, діяльності (планування, фінансування, постачання, облік, кредитування, прогнозування, нормування тощо);

комп'ютерна програма;

форма представлення інформації (наприклад, у вигляді таблиць, діаграм, графіків, за допомогою акустичних сигналів, вимовляння слів, візуальних демонстрацій, зокрема на екрані комп'ютерного пристрою, аудіо- та відеодисків, умовних позначень, зокрема дорожніх знаків, схем маршрутів, кодів, шрифтів тощо, розкладів, інструкцій, проєктів або схем планування споруд, будинків, територій);

зовнішній вигляд продуктів (зокрема виробів, споруд, територій), спрямований на задоволення виключно естетичних потреб.

Будь-який з об'єктів, зазначених в абзацах другому - п'ятому цього пункту, не визнається винаходом (корисною моделлю) лише за умови, якщо заявлено такий об'єкт, а не продукт або процес відповідно до пункту 3 цієї глави, у яких або для здійснення яких такий об'єкт використовується.

2. Умови патентоздатності

1. Відповідно до статті 7 Закону винахід відповідає умовам патентоздатності, якщо він є новим, має винахідницький рівень і є промислово придатним.

Корисна модель відповідає умовам патентоздатності, якщо вона є новою і промислово придатною.

2. На визнання заявленого винаходу (корисної моделі) патентоздатним не впливає розкриття інформації про нього (неї) винахідником або особою, яка одержала від винахідника прямо чи опосередковано таку інформацію, протягом шести місяців до дати подання заявки до УКРНОІВІ, а якщо заявлено пріоритет, до її дати пріоритету. При цьому обов'язок доведення обставин розкриття інформації покладається на особу, заінтересовану в застосуванні цього положення.

Це положення не стосується розкриття інформації про винахід (корисну модель) у результаті подання будь-якої заявки на державну реєстрацію винаходу (корисної моделі), у тому числі міжнародної заявки, у якій зазначена Україна.

3. Винахід (корисна модель) визнається новим (новою), якщо він (вона) не є частиною рівня техніки.

Рівень техніки включає всі відомості, які стали загальнодоступними у світі до дати подання заявки до УКРНОІВІ, а якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету.

При цьому загальнодоступними вважаються відомості, з якими будь-яка заінтересована особа могла ознайомитися до дати подання заявки до УКРНОІВІ, а якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету, за умови, що ці відомості не були інформацією з обмеженим доступом (конфіденційною, таємною та службовою інформацією) або комерційною таємницею.

Для оцінювання новизни до рівня техніки включається також зміст будь-якої заявки на державну реєстрацію в Україні винаходу (корисної моделі) (у тому числі міжнародної заявки, у якій зазначена Україна) у тій редакції, у якій цю заявку було подано спочатку, за умови, що дата її подання, а якщо заявлено пріоритет, дата пріоритету, передує даті подання (даті пріоритету) заявки, щодо якої проводиться експертиза, і що на дату подання (дату пріоритету) останньої чи після цієї дати відомості про заявку з більш ранньою датою подання (датою пріоритету) або відомості про державну реєстрацію відповідної корисної моделі опубліковано.

Якщо заявка з більш ранньою датою подання (датою пріоритету) відкликана або вважається відкликаною до публікації відомостей про неї, але така публікація відбулася, оскільки до дати, на яку заявка відкликана або вважається відкликаною, технічну підготовку до публікації було завершено, зміст такої заявки включається до рівня техніки лише за умови, що дата публікації відомостей про неї передує даті подання (даті пріоритету) заявки, щодо якої проводиться експертиза.

Для визначення новизни об’єкти, що є частиною рівня техніки, враховуються лише окремо.

Винахід (корисна модель) за незалежним пунктом формули не визнається новим (новою), якщо виявлено об’єкт, що є частиною рівня техніки, у якому використано кожну суттєву ознаку, включену до незалежного пункту формули винаходу (корисної моделі). Для винаходу, об’єктом якого є речовина або композиція, що застосовуються в діагностиці або лікуванні, як суттєва ознака враховується конкретне терапевтичне (лікувальне або діагностичне) призначення цього об’єкта, зумовлене його хімічними властивостями та проявом біологічної активності.

Відомості, що є частиною рівня техніки, не впливають на визнання заявленого винаходу (корисної моделі) новим (новою), якщо він (вона) є окремим випадком відомого об’єкта і є результатом творчої діяльності людини.

Відомості, що є частиною рівня техніки, є підставою для висновку про невідповідність заявленого винаходу (корисної моделі) умові новизни, якщо відомий об’єкт є окремим випадком заявленого винаходу (корисної моделі) або заявлений винахід (корисна модель) є реалізацією відомого об’єкта без творчої діяльності людини, зокрема, з використанням одного або декількох відомих технічних еквівалентів.

Розкриття загального поняття не позбавляє новизни будь-якого конкретного прикладу, що підпадає під це загальне поняття, але розкриття конкретного прикладу позбавляє новизни загальне поняття, що охоплює це розкриття. Наприклад, розкриття міді позбавляє новизни металу як загального поняття, але не новизни будь-якого іншого металу, крім міді; а розкриття однієї із заклепок позбавляє новизни засоби кріплення як загальне поняття, але не позбавляє новизни будь-якого іншого кріплення, ніж заклепки.

Для визначення новизни винаходу (корисної моделі) беруться до уваги не тільки ідентичні ознаки, а також еквівалентні їм.

4. Винахід має винахідницький рівень, якщо для фахівця він не є очевидним, тобто не випливає явно з рівня техніки.

Фахівцем вважається особа, яка володіє знаннями у відповідній галузі, що базуються на відомостях, які стали загальнодоступними до дати подання заявки до УКРНОІВІ, а якщо заявлено пріоритет, до дати пріоритету, і містяться в посібниках, довідниках, монографіях, підручниках з цієї галузі. Джерелом таких відомостей також можуть бути описи до патентів на винаходи (корисні моделі) або наукові публікації, якщо винахід належить до галузі досліджень, яка є настільки новою, що відповідні знання не можна отримати з інших джерел. У разі якщо заявка стосується декількох галузей, фахівцем вважається група осіб, які разом відповідають зазначеним вимогам.

Для оцінювання винахідницького рівня враховуються відомості рівня техніки, зазначені в абзаці другому пункту 3 цієї глави, у тому числі зміст поданих до УКРНОІВІ заявок, відомості про які опубліковано до дати подання, а якщо заявлено пріоритет, до дати пріоритету заявки, за якою проводиться експертиза.

Відомості про об'єкти, що є частиною рівня техніки, для оцінювання винахідницького рівня можуть бути отримані з різних джерел інформації, якщо можливість об'єднання таких відомостей є очевидною для фахівця.

Такими, що мають винахідницький рівень, визнаються, зокрема:

індивідуальна сполука, яка підпадає під загальну структурну формулу групи відомих сполук, але не описана як спеціально одержана і досліджена, і виявляє при цьому нові невідомі для цієї групи сполук властивості в кількісному та/або якісному відношенні (селективний винахід);

композиція, яка складається принаймні з двох відомих інгредієнтів, які забезпечують синергетичний ефект, можливість досягнення якого не випливає з рівня техніки, тобто яка виявляє властивості обох інгредієнтів, проте кількісні показники хоча б однієї з цих властивостей вищі, ніж показники тієї самої властивості окремого інгредієнта;

спосіб одержання нової індивідуальної сполуки, класу або групи індивідуальних сполук з установленою структурою;

спосіб одержання відомої індивідуальної сполуки, класу або групи індивідуальних сполук з установленою структурою, який базується на новому для цієї сполуки, класу чи групи сполук хімічному процесі або нових умовах, за яких відбувається відомий для цієї сполуки, класу чи групи сполук хімічний процес.

Такими, що не мають винахідницького рівня, можуть визнаватися нові форми відомого з рівня техніки лікарського засобу, у тому числі солі, складні ефіри, прості ефіри, композиції, комбінації та інші похідні, поліморфи, метаболіти, чисті форми, розміри часток, ізомери, якщо вони істотно не відрізняються за ефективністю.

5. Винахід (корисна модель) визнається промислово придатним (придатною), якщо його (її) може бути використано в промисловості або в іншій сфері діяльності.

Для підтвердження можливості такого використання в заявці повинні бути зазначені:

відомості про призначення об'єкта винаходу (корисної моделі) з можливістю реалізації цього призначення при здійсненні винаходу (корисної моделі) за кожним пунктом формули, якщо це явно не випливає з назви винаходу (корисної моделі) або з його (її) суті;

відомості, достатні для того, щоб фахівець міг здійснити винахід (корисну модель) у тому вигляді як його (її) охарактеризовано в кожному пункті формули, зокрема, опис засобів та/або методів, за допомогою яких можливе здійснення винаходу (корисної моделі), при цьому допускається заміна таких відомостей посиланням на джерело інформації, що містить їх і яке стало загальнодоступним до дати подання заявки, а якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету. Якщо для фахівця можливість здійснення винаходу (корисної моделі) очевидно випливає з його (її) суті, наводити такі відомості не потрібно;

приклади здійснення винаходу (корисної моделі) із зазначенням достовірних даних, зокрема експериментальних, які підтверджують можливість реалізації вказаного в матеріалах заявки призначення винаходу (корисної моделі);

відомості про депонування біологічного матеріалу відповідно до абзаців другого - сьомого пункту 9 глави 10 розділу ІІІ цих Правил, якщо об'єктом винаходу є біологічний матеріал, а в заявці не описано способу його одержання таким чином, щоб фахівець міг здійснити винахід.

Винахід (корисна модель) не визнається промислово придатним (придатною), якщо його (її) не може бути здійснено, зокрема, через те, що він (вона) суперечить визнаному закону природи чи базується на припущеннях, гіпотезах тощо.

3. Єдність винаходу (корисної моделі)

1. Відповідно до абзацу першого частини четвертої статті 12 Закону заявка на винахід повинна стосуватися одного винаходу або групи винаходів, пов'язаних єдиним винахідницьким задумом (вимога єдності винаходу).

2. Вимога єдності винаходу визнається дотриманою, якщо:

заявка стосується одного винаходу, який охарактеризовано лише в незалежному пункті формули без застосування альтернативних ознак;

заявка стосується одного винаходу, який охарактеризовано в незалежному пункті формули з розвитком або уточненням в залежних пунктах окремих конкретних втілень цього винаходу, при цьому заміна чи вилучення окремих ознак незалежного пункту не допускається;

заявка стосується групи винаходів, кожний з яких заявлений в окремому незалежному пункті формули або які заявлені як альтернатива в одному незалежному пункті формули, у тому числі з розвитком або уточненням у залежних пунктах окремих конкретних втілень цього винаходу, і які пов'язані єдиним винахідницьким задумом. При цьому в разі використання альтернативних ознак не допускається викладення формули таким чином, що вибір однієї з альтернативних ознак залежить від вибору, який зроблено щодо іншої ознаки.

3. Винаходи групи визнаються пов'язаними єдиним винахідницьким задумом, якщо має місце технічний взаємозв'язок між ними, виражений однією чи більше однаковими або відповідними одна одній суттєвими ознаками, які визначають внесок у рівень техніки кожного із заявлених винаходів як частини єдиного цілого. Такими є, зокрема, винаходи:

один з яких призначений для одержання (виготовлення) іншого (наприклад, пристрій або речовина і процес одержання (виготовлення) зазначеного пристрою або речовини у цілому чи їх частини);

один з яких призначений для здійснення іншого (наприклад, процес і пристрій для здійснення зазначеного процесу в цілому чи однієї з його дій);

один з яких призначений для використання іншого або в іншому (наприклад, процес або пристрій та його частина, процес і речовина, яка призначена для використання у зазначеному процесі, а також взаємопов'язані винаходи, такі як приймач та передавач, вилка та розетка, ключ та замок, кодер та декодер);

які є об'єктами одного виду, однакового призначення і забезпечують одержання одного й того самого технічного результату (варіанти).

4. Відповідно до абзацу другого частини четвертої статті 12 Закону заявка на корисну модель повинна стосуватися однієї корисної моделі (вимога єдності корисної моделі).

Вимога єдності корисної моделі визнається дотриманою, якщо:

заявка стосується однієї корисної моделі, яку охарактеризовано лише в незалежному пункті формули без застосування альтернативних ознак або із застосуванням альтернативних ознак, що не є функціонально самостійними, і вибір однієї з альтернативних ознак не залежить від вибору, який зроблено щодо іншої ознаки;

заявка стосується однієї корисної моделі, яку охарактеризовано в незалежному пункті формули з розвитком або уточненням у її залежних пунктах окремих конкретних втілень цієї корисної моделі, при цьому заміна чи вилучення окремих ознак незалежного пункту не допускається.

ІІІ. Вимоги до документів заявки

1. Склад заявки

1. Заявка може подаватися в паперовій або електронній формі (електронна заявка). Спосіб подання заявки обирає заявник.

Заявка повинна містити такі документи:

заяву про державну реєстрацію винаходу (корисної моделі);

опис винаходу (корисної моделі);

формулу винаходу (корисної моделі);

креслення (якщо на них є посилання в описі);

реферат.

2. Заявка складається з урахуванням вимог, установлених главами 2 і 3 цього розділу, за формою, наведеною в додатку 1 до цих Правил.

3. Електронна заявка повинна містити документи, визначені пунктом 1 цієї глави, і складається з урахуванням вимог, установлених цим розділом.

2. Загальні вимоги до документів заявки

1. Заявка складається українською мовою.

2. Заявка на винахід повинна стосуватися одного винаходу або групи винаходів, пов'язаних єдиним винахідницьким задумом (вимога єдності винаходу).

Заявка на корисну модель повинна стосуватися однієї корисної моделі (вимога єдності корисної моделі).

3. Документи заявки повинні бути оформлені таким чином, щоб з них можна було робити копії чи відтворювати в будь-який інший спосіб та зберігати тривалий час.

4. Заявка оформлюється друкарським способом на папері формату А4 з використанням гарнітури Times New Roman та шрифту чорного кольору розміром 12 - 14 друкарських пунктів, інтервал шрифту звичайний, міжрядковий інтервал одинарний.

5. Кожен документ заявки починають на окремому аркуші. Друга та наступна сторінки нумеруються послідовно арабськими цифрами наскрізною нумерацією, номери повинні розташовуватися у верхній або нижній стороні аркушів, розміщених у вертикальному положенні.

Кожний аркуш використовують з одного боку з розміщенням рядків паралельно меншому боку аркуша.

6. Матеріали заявки не повинні містити висловів, креслень, малюнків, фотографій та будь-яких інших матеріалів, що суперечать публічному порядку, загальновизнаним принципам моралі, зневажливих висловлювань стосовно винаходів (корисних моделей) чи результатів діяльності інших осіб, а також відомостей і матеріалів, які вочевидь не стосуються заявленого винаходу (корисної моделі).

7. В описі, формулі, рефераті і пояснювальних матеріалах до опису використовуються стандартизовані терміни, скорочення, позначення, а за їх відсутності - загальновживані в науковій та технічній літературі. У разі використання термінів, скорочень, позначень, що не є загальновживаними, їх значення повинні бути пояснені при першому використанні в тексті.

Усі умовні позначення повинні бути розшифровані.

8. В описі, формулі, рефераті слід зберігати єдність термінології, тобто одні й ті самі ознаки в цих документах повинні називатися однаково.

Вимога єдності термінології стосується також й умовних позначень і розмірності фізичних одиниць, що використовуються в матеріалах заявки.

Назва винаходу (корисної моделі) за потреби може містити символи латинської та/або грецької абетки, а також цифри. Використання символів інших абеток, спеціальних знаків у назві не допускається.

Одиниці вимірювання фізичних величин вживаються відповідно до чинної Міжнародної системи одиниць.

9. Бібліографічні дані джерела інформації в документах заявки повинні бути наведені тією мовою, якою це джерело було видано, і таким чином, щоб його можливо було знайти.

10. У документах заявки можуть бути використані хімічні формули.

Структурні формули хімічних сполук повинно бути наведено з нумерацією кожної структурної формули як окремої фігури. Елементи, групи елементів, радикали, що входять до складу структурної формули, повинні позначатися відповідними символами, значення яких повинно бути роз'яснене в документі (описі, формулі, рефераті), у якому наведено структурну формулу хімічної сполуки. Структурні формули хімічних сполук, а також схеми хімічних реакцій з їх використанням можуть наводитись у тексті опису, а не як окремі фігури.

Для написання структурних хімічних формул повинні використовуватися загальновживані символи елементів з чіткою вказівкою зв'язків між елементами та радикалами.

11. В описі, формулі винаходу (корисної моделі) та рефераті можуть бути використані математичні вирази (формули) та символи.

Форма подання математичного виразу не регламентується.

Усі літерні позначення, які є в математичних формулах, повинні бути розшифровані, при цьому їх розшифрування повинно зазначатися в черговості їх використання у формулі.

Для позначення інтервалів між величинами слід використовувати слова "від" і "до", за необхідності допускається використання знака "-".

Для вираження величин у відсотках знак відсотка (%) проставляється після числа, а якщо величин декілька, знак відсотка проставляється перед їх переліком і відокремлюється двокрапкою.

Математичні знаки ">", "<", "=" та інші використовуються лише в математичних формулах, а в тексті вони зазначаються словами: більше ніж, менше ніж, дорівнює тощо.

Перенесення в математичних формулах допускається лише по знаку.

Пояснення до математичної формули слід розміщувати з абзацу і після кожного рядка проставляти крапку з комою.

12. Заявка підписується заявником або його представником (якщо заявка подається через представника).

13. У документах заявки не допускаються підчистки, дописки, закреслені слова або інші незастережні виправлення.

14. Вимоги до оформлення документів заявки, визначені цими Правилами, застосовуються також до будь-яких матеріалів, поданих після подання заявки, наприклад, до сторінок, що містять виправлення, та виправлених пунктів формули винаходу (корисної моделі).

3. Заповнення форми заявки

1. Форма заявки на винахід (корисну модель) заповнюється заявником з дотриманням вимог глав 1 і 2 цього розділу та цієї глави. Під час заповнення відповідні клітинки "☐" відмічаються позначкою "×".

У разі якщо відомості окремих розділів форми заявки за відсутності вільного місця не можуть бути повністю розміщені в них, такі відомості додаються до заявки і відмічаються позначкою клітинки в пункті 10.8 розділу 10 форми заявки.

Такі відомості подаються на окремому аркуші, на якому в правому верхньому куті зазначаються слова "Продовження розділу ... пункту..." та наводяться відомості відповідного розділу/пункту форми заявки в тому самому порядку, що визначений у формі заявки.

2. У розділі 1 форми заявки вказується порядковий номер заявки, визначений заявником чи його представником у своєму діловодстві. Якщо заявка є міжнародною заявкою, вказується реєстраційний номер та дата подання міжнародної заявки, установлені відомством, що отримує.

Якщо заявка є виділеною з попередньої, відмічається позначкою відповідна клітинка і вказуються номер цієї попередньої (поділеної) заявки та дата її подання.

Якщо заявка подана на основі додаткових матеріалів, оформлених відповідно до частини сьомої статті 16 Закону як самостійна заявка, вказується позначкою відповідна клітинка і зазначається дата одержання УКРНОІВІ додаткових матеріалів, а також номер і дата подання заявки, до якої вони додані.

3. У розділі 2 форми заявки відмічається відповідна клітинка для позначення виду винаходу, корисної моделі, державну реєстрацію якого (якої) просить здійснити заявник.

(пункт 3 глави 3 розділу III із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства економіки України від 20.09.2024 р. N 23936)

4. У розділі 3 форми заявки наводяться відомості про заявника (заявників).

Заявником може бути лише фізична або юридична особа.

У пункті 3.1 розділу 3 форми заявки наводяться відомості про заявника - фізичну особу.

У графах "Прізвище", "Ім'я", "По батькові" зазначається ім'я фізичної особи (ім'я громадянина України складається з прізвища, власного імені та по батькові (за наявності)).

У графі "Число, місяць, рік народження" наводяться дані про дату народження заявника.

У графі "Реквізити документа, що посвідчує особу" наводиться серія (за наявності) та номер паспорта, найменування органу, що видав паспорт, та дата його видачі, або реквізити іншого документа, що посвідчує особу.

У графі "Реєстраційний номер облікової картки платника податків" вказується реєстраційний номер облікової картки платника податків за наявності.

У графі "Унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі" зазначаються відповідні відомості за наявності.

У графі "Задеклароване/зареєстроване місце проживання (перебування)" зазначається адреса задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування) фізичної особи (що

включає такі дані (за наявності): область, район, місто (село, селище), район у місті, вулиця (шосе/проспект/бульвар/ алея/площа/майдан/провулок/узвіз/з'їзд/проїзд/лінія/просіка/тупик тощо), номер будівлі (будинку/корпусу/блоку/секції тощо), номер квартири (кімнати тощо)).

У графі "Адреса для листування" зазначається поштова адреса, за якою в разі необхідності УКРНОІВІ зможе вести листування безпосередньо із заявником.

Відомості, наведені в абзацах п'ятому - десятому цього пункту, є конфіденційною інформацією, зміст та порядок доступу до якої регулюються Законами України "Про інформацію", "Про доступ до публічної інформації" та "Про захист персональних даних".

5. У пункті 3.2 розділу 3 форми заявки наводяться відомості про заявника - юридичну особу.

У графі "Повне найменування" вказується повне найменування юридичної особи (зазначається відповідно до установчих документів).

У графі "Код згідно з ЄДРПОУ" вказується ідентифікаційний код юридичної особи в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань.

У графі "Реєстраційний номер в іноземній державі (для нерезидентів)" вказується реєстраційний номер в іноземній державі (за наявності), якщо заявник є юридичною особою - нерезидентом.

У графі "Місцезнаходження" наводиться адреса місцезнаходження юридичної особи (адреса органу або особи, які відповідно до установчих документів чи закону виступають від її імені) у послідовності, наведеній для задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування) фізичної особи.

6. У відповідних графах пунктів 3.1 і 3.2 розділу 3 форми заявки зазначаються адреса для листування, номер телефону та адреса електронної пошти заявника.

7. У графі "Код держави" у пунктах 3.1 і 3.2 розділу 3 форми заявки зазначається код держави, у якій проживає фізична особа або в якій має постійне місцезнаходження юридична особа (зазначається двома буквами латинського алфавіту згідно зі Стандартом Міжнародної організації із стандартизації ISO 3166 та Стандартом ВОІВ ST.3).

8. Ім'я або повне найменування, адреса місця проживання або місцезнаходження іноземного заявника наводяться мовою оригіналу літерами латинського чи кириличного алфавіту без діакритичних знаків, крім апострофів. Поряд у дужках ці відомості зазначаються літерами українського алфавіту (транслітерація).

9. У розділі 4 форми заявки зазначаються відомості про винахідника (винахідників) з дотриманням вимог, визначених для заповнення пункту 3.1 розділу 3 форми заявки для фізичних осіб.

Якщо заявник (заявники), вказаний (вказані) у розділі 3 форми заявки, є винахідником (винахідниками), відмічається позначкою відповідна клітинка в розділі 4 форми заявки, відомості щодо імені та адреси винахідника (винахідників) не вказуються.

10. У розділі 5 форми заявки зазначається назва винаходу (корисної моделі). При цьому назва в заяві повинна збігатися з назвою, зазначеною в описі.

11. У розділі 6 форми заявки зазначаються відомості про представника (за його наявності) з дотриманням викладених у цій главі вимог до надання відомостей про фізичних та юридичних осіб.

У разі якщо представником за заявкою є представник у справах інтелектуальної власності (патентний повірений), зазначається реєстраційний номер його свідоцтва.

У відповідних графах зазначаються адреса для листування, номер телефону представника та адреса електронної пошти.

Якщо представник призначається заявником на вчинення окремої дії за заявкою, цей розділ не заповнюється.

12. У розділі 7 форми заявки наводиться адреса для листування, яка складається з відомостей про адресата та поштової адреси, за якою буде вестись листування з УКРНОІВІ.

Як поштова адреса для листування може бути вказана адреса заявника, представника або інша адреса на території України.

Якщо в адресі для листування як поштову адресу зазначено абонентську скриньку, адресатом зазначається особа, якій ця абонентська скринька надана об'єктом поштового зв'язку в користування.

13. Розділ 8 форми заявки містить заяву про пріоритет. Якщо заявник має підстави скористатися правом пріоритету відповідно до статті 15 Закону та глави 6 розділу VI цих Правил, у цьому розділі форми заявки зазначаються відповідні відомості.

Якщо заявляється пріоритет на підставі попередньої заявки (заявок), поданої (поданих) у державі - учасниці Паризької конвенції про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року, яка є чинною на території України з 25 грудня 1991 року (далі - Паризька конвенція), або Угоди про заснування Світової організації торгівлі, Протокол про приєднання до якої ратифіковано Законом України від 10 квітня 2008 року N 250-VI "Про ратифікацію Протоколу про вступ України до Світової організації торгівлі", (далі - Угода СОТ), у пункті 8.1 розділу 8 форми заявки відмічається позначкою відповідна клітинка і зазначаються код держави, до органу якої подано попередню заявку двома буквами латинського алфавіту згідно зі Стандартом Міжнародної організації із стандартизації ISO 3166 та Стандартом ВОІВ ST.3, та номер і дата подання попередньої заявки.

Якщо заявник заявляє пріоритет за датою подання заявки, з якої виділено заявку, що подається, або за датою пріоритету поділеної заявки (якщо за поділеною заявкою заявлено пріоритет), у пункті 8.1 розділу 8 форми заявки відмічається позначкою відповідна клітинка та надаються відомості щодо поділеної заявки.

Якщо заявляється пріоритет на підставі попередньої заявки, поданої до УКРНОІВІ, у пункті 8.1 розділу 8 форми заявки відмічається позначкою відповідна клітинка та вказуються номер і дата подання заявки до УКРНОІВІ.

Якщо заявка подається на основі додаткових матеріалів, оформлених відповідно до частини сьомої статті 16 Закону як самостійна заявка, і заявляється пріоритет на підставі частини восьмої статті 15 Закону, у пункті 8.1 розділу 8 форми заявки відмічається позначкою відповідна клітинка та надаються відомості щодо номера і дати подання заявки та додаткових матеріалів.

Якщо у формі заявки недостатньо місця, позначається міткою відповідна клітинка і відомості про пріоритет наводяться на додатковому аркуші.

14. Якщо винахідник не бажає бути згаданим у будь-якій публікації УКРНОІВІ, зокрема у відомостях про заявку чи про державну реєстрацію винаходу (корисної моделі), проставляється позначка в розділі 9 форми заявки.

Якщо право на реєстрацію передано винахідником чи роботодавцем правонаступнику, у розділі 9 форми заявки відмічається позначкою відповідна підстава для виникнення права на реєстрацію. Якщо заявником (заявниками) є єдиний винахідник чи всі винахідники, ця графа не заповнюється.

15. Якщо заявка подається через представника, до неї додається довіреність, оформлена відповідно до пункту 7 глави 1 розділу IV цих Правил, або інший документ, який підтверджує повноваження представника.

Довіреність або інший документ, який підтверджує повноваження представника, не подається, якщо представника зазначено в розділі 6 форми заявки, підписаної заявником. У цьому разі вважається, що представник має право вчиняти всі дії щодо заявки, крім її відкликання та передачі права на державну реєстрацію винаходу (корисної моделі) за заявкою.

16. Розділ 10 форми заявки містить перелік обов'язкових та необов'язкових документів, що додаються до заявки.

Стосовно документів, що подаються разом із заявкою, вказуються відповідні відомості.

17. Розрахунковий документ про сплату збору за подання заявки на паперовому носії подається у випадках, передбачених Порядком сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2004 року N 1716 (далі - Порядок).

18. Якщо до заявки додаються документи, не передбачені формою заявки, відмічається позначкою пункт 10.12 розділу 10 форми заявки і вказується назва документа, що додається до заявки, із зазначенням кількості аркушів.

19. У розділі 11 форми заявки проставляються підпис заявника або його представника (якщо заявка подається через представника) та дата підписання.

Підпис складається з особистого підпису, прізвища і власного імені особи, яка підписує заявку.

Підпис юридичної особи складається з повного найменування посади особи, уповноваженої діяти від імені юридичної особи, особистого підпису, прізвища і власного імені та скріплюється печаткою (за наявності).

Заявка, у якій зазначено два заявники чи більше, підписується всіма заявниками або їх спільним представником.

Електронні заявки підписуються з використанням кваліфікованого електронного підпису або вдосконаленого електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису.

У разі якщо заявниками є декілька осіб, але не всі вони мають особисті ключі для використання електронного підпису, використовувати електронний підпис на електронній заявці може представник (за його наявності) або один із заявників, який має кваліфікований електронний підпис або вдосконалений електронний підпис, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису, та довіреність від інших заявників.

4. Опис винаходу (корисної моделі)

1. Відповідно до частини сьомої статті 12 Закону в описі повинна бути розкрита суть винаходу (корисної моделі) настільки ясно і повно, щоб його (її) міг здійснити фахівець у відповідній галузі.

2. Опис повинен починатися із зазначення класифікаційної рубрики (рубрик) чинної версії Міжнародної патентної класифікації (далі - МПК), до якої (яких) належить винахід (корисна модель), назви винаходу (корисної моделі) і містити такі розділи:

галузь, до якої належить винахід (корисна модель);

рівень техніки;

суть винаходу (корисної моделі);

перелік фігур креслень (якщо на них є посилання в описі);

відомості, які підтверджують можливість здійснення винаходу (корисної моделі).

3. Розділи опису повинні бути викладені в порядку, визначеному в пункті 2 цієї глави, але для кращого розуміння і більш стислого викладення опису дозволяється інша послідовність розділів або їх частин.

4. Назва винаходу (корисної моделі) повинна бути стислою, відповідати суті винаходу (корисної моделі) і за можливості характеризувати його (її) призначення.

Назва не повинна містити будь-яких рекламних характеристик чи спеціальних назв (наприклад, "Чудовий засіб для прання", "Композиція "Сонечко"), власних імен, вигаданих назв, комерційних (фірмових) найменувань, торговельних марок, абревіатур, слів "і т. д.", "патент" та подібних до них, які не відповідають цілям ідентифікації винаходу (корисної моделі). Разом з тим назва винаходу (корисної моделі) може містити ім’я винахідника (наприклад, "Теплогенератор Коваленка").

5. Не допускається заміна опису в цілому, будь-якого розділу опису або його частини посиланням на інформаційне джерело, яке містить необхідні відомості, навіть у разі, якщо це опис до раніше поданої заявки чи виданого патенту.

При цьому така заміна можлива для цілей встановлення дати подання заявки, а також для частини опису, у якій розкрито засіб для реалізації певної функції, як це передбачено пунктом 17 цієї глави, наприклад, посилання на опис будь-якого патентного та/або непатентного документа, у якому детально описана методика проведення експерименту або приготування розчину.

6. У розділі "Галузь, до якої належить винахід (корисна модель)" повинна бути вказана відповідна галузь та за необхідності галузь застосування винаходу (корисної моделі). Якщо

таких галузей декілька, слід вказати ті з них, у яких винахід (корисна модель) застосовується переважно.

7. У розділі "Рівень техніки" заявник повинен навести відому йому інформацію з рівня техніки, яку він вважає корисною для розуміння суті заявленого винаходу (корисної моделі) та його (її) зв'язку з рівнем техніки.

8. Аналогом винаходу (корисної моделі) вважається об'єкт переважно того самого призначення, відомий з джерел, що стали загальнодоступними до дати подання заявки до УКРНОІВІ, а якщо заявлено пріоритет, до дати пріоритету, і який характеризується сукупністю ознак, подібною до сукупності ознак заявленого винаходу (корисної моделі).

У розділі "Рівень техніки" зазначаються відомості про аналог (аналоги) винаходу (корисної моделі), якщо такий аналог (аналоги) відомий заявнику. Якщо аналогів наведено декілька, слід вказати аналог, який за сукупністю ознак найбільш близький до заявленого винаходу (корисної моделі).

9. Під час описування кожного з аналогів (за їх наявності) повинні бути зазначені його ознаки та вказані бібліографічні дані джерела інформації, де такий аналог розкритий. Також слід зазначити, які з наведених ознак збігаються з ознаками заявленого винаходу (корисної моделі), якщо такі є, і зазначити причини, які перешкоджають одержанню очікуваного технічного результату при використанні аналога.

Для виявлення та обґрунтування таких причин слід навести аналіз технічних властивостей аналога, зумовлених сукупністю притаманних йому ознак, характер прояву цих властивостей при його використанні та показати їх недостатність для досягнення очікуваного технічного результату.

10. Під час описування групи винаходів відомості про аналоги повинні бути зазначені для кожного з винаходів, якщо вони не є варіантами.

11. У розділі "Суть винаходу (корисної моделі)" повинні бути розкриті технічна задача, на вирішення якої спрямований винахід (корисна модель), і технічний результат, який досягається при здійсненні винаходу (корисної моделі).

Суть винаходу (корисної моделі) виражається сукупністю суттєвих ознак, достатніх для досягнення технічного результату, який повинен забезпечуватися заявленим винаходом (корисною моделлю).

Ознаки належать до суттєвих, якщо вони впливають на технічний результат, якого можна досягти при здійсненні винаходу (корисної моделі).

12. Технічна задача, як правило, полягає у створенні об'єкта винаходу (корисної моделі), характеристики якого відповідають заданим вимогам.

13. Технічний результат означає виявлення нових технічних властивостей або покращання характеристик відомих технічних властивостей об'єкта винаходу (корисної моделі), які можуть бути одержані при його (її) здійсненні.

Технічна властивість означає зовнішній прояв матеріальної природи продукту в його взаємодії з іншим матеріальним об'єктом, тобто прояв, який має матеріальну природу і грунтується виключно на механічних, фізичних, хімічних, біологічних тощо явищах та ефектах.

Технічний результат процесу (способу) як об'єкта винаходу (корисної моделі) означає виявлення нових технічних властивостей або покращення характеристик відомих технічних властивостей продукту (продуктів), за допомогою якого виконують дію (дії) процесу, або який є результатом цього процесу, або до якого застосовується процес.

Технічний результат може бути виражений, наприклад, у зменшенні чи збільшенні крутного моменту, зниженні чи підвищенні коефіцієнта тертя, зменшенні чи збільшенні частоти або амплітуди коливань, зменшенні спотворювань сигналу, структурному перетворенні в процесі кристалізації, поліпшенні контакту робочого органу із середовищем, одержанні технічних засобів певного призначення вперше.

Заявник може навести також інші відомі йому технічні результати, одержання яких забезпечується заявленим винаходом (корисною моделлю), у тому числі й конкретними формами його (її) виконання або використання.

14. Для групи винаходів відомості щодо суті винаходу і технічного результату наводяться для кожного з винаходів.

15. У розділі "Перелік фігур креслень" наводиться перелік фігур креслень, а також стислі пояснення того, що зображено на кожній з них.

16. У розділі "Відомості, які підтверджують можливість здійснення винаходу (корисної моделі)" наводиться детальний опис принаймні одного з прикладів здійснення винаходу (корисної моделі) таким чином, щоб показати можливість реалізації його (її) призначення та одержання зазначеного в розділі "Суть винаходу (корисної моделі)" технічного результату. При цьому для характеристики наведеного в прикладі об'єкта повинні використовуватися такі самі поняття, якими суть винаходу (корисної моделі) охарактеризовано в описі та формулі.

17. Можливість здійснення винаходу (корисної моделі), суть якого (якої) охарактеризована з використанням ознаки, вираженої загальним поняттям, зокрема, на рівні функціонального узагальнення, повинна бути підтверджена достатньою з точки зору фахівця кількістю прикладів її втілення, наприклад описом засобу (засобів) для здійснення відповідної функції або посиланням на джерело, з якого такий засіб (засоби) відомий.

18. Якщо для характеристики заявленого винаходу (корисної моделі) використовуються виражені у вигляді інтервалу значень кількісні ознаки будь-яких параметрів (наприклад, вміст інгредієнтів, температура, тиск, тощо), у прикладах здійснення винаходу (корисної моделі) повинні бути наведені відомості, що підтверджують можливість реалізації його (її) призначення та одержання технічного результату в межах зазначеного інтервалу.

5. Формула винаходу (корисної моделі)

1. Відповідно до частини п'ятої статті 6 Закону формула винаходу (корисної моделі) визначає обсяг правової охорони.

2. Відповідно до частини восьмої статті 12 Закону формула винаходу (корисної моделі) повинна виражати його (її) суть і бути викладена ясно та стисло.

3. Формула визнається такою, що виражає суть винаходу (корисної моделі), якщо вона містить сукупність його (її) суттєвих ознак, достатню для досягнення зазначеного заявником технічного результату.

4. Формула повинна базуватися на описі, тобто виражена формулою суть винаходу (корисної моделі) повинна бути розкрита заявником в описі, а визначений нею обсяг правової охорони повинен підтверджуватися наведеними в описі достовірними даними, зокрема прикладами здійснення заявленого винаходу (корисної моделі) з досягненням зазначеного в описі технічного результату.

5. Ознаки винаходу (корисної моделі) у формулі повинні бути викладені таким чином, щоб забезпечити можливість їх ідентифікації, тобто однозначного розуміння їх змісту фахівцем на основі відомого рівня техніки. За відсутності можливості ідентифікації ознаки така ознака не береться до уваги під час експертизи заявки.

Формула не повинна містити власних імен, у тому числі імені винахідника, вигаданих назв, фірмових (комерційних) найменувань, торговельних марок, абревіатур, що не є загальновживаними, слів "і т. д.", "патент" і подібних, які не відповідають цілям ідентифікації винаходу (корисної моделі).

6. Якщо заявка містить креслення, для кращого розуміння зв'язку зазначених у формулі ознак з їх зображеннями на кресленнях, у формулі допускається після зазначення певної ознаки проставляти в дужках позначення (переважно цифрове) відповідного елемента на кресленні.

7. Характеристика ознаки у формулі не може бути замінена посиланням на опис, креслення чи інший документ. Заміна ознаки посиланням на креслення допускається тільки в тих випадках, якщо ознаку неможливо виразити інакше. При цьому заявник повинен пояснити необхідність такої заміни в описі.

8. Ознаку винаходу (корисної моделі) слід характеризувати загальним поняттям, що виражає функцію, властивість тощо, яке охоплює різні окремі форми його реалізації, якщо саме ці характеристики, які містяться в загальному понятті, забезпечують у сукупності з іншими ознаками досягнення зазначеного заявником технічного результату.

Якщо таке поняття відсутнє або узагальнення не є можливим, воно може бути замінено ознаками, вираженими як альтернатива з урахуванням пунктів 19 - 21 цієї глави.

Ознака винаходу (корисної моделі) може бути виражена як альтернатива за умови, що така ознака в разі будь-якого зазначеного в альтернативі вибору у сукупності з іншими ознаками забезпечує досягнення того самого технічного результату.

9. Формула винаходу (корисної моделі) за своєю структурою може бути одноланковою чи багатоланковою і включати відповідно один або більше пунктів.

10. Одноланкова формула застосовується для характеристики одного винаходу (корисної моделі) або групи винаходів, заявлених як альтернатива, що характеризуються сукупністю суттєвих ознак, які не мають розвитку чи уточнення щодо окремих випадків виконання або використання винаходу (корисної моделі) чи винаходів групи. Отже, одноланкова формула складається з одного незалежного пункту і не містить додаткових залежних пунктів.

11. Багатоланкова формула застосовується для характеристики одного винаходу (корисної моделі) з розвитком і/або уточненням сукупності його (її) ознак щодо окремих випадків виконання чи використання винаходу (корисної моделі) або для характеристики групи винаходів.

12. Багатоланкова формула, що характеризує один винахід (корисну модель), має один незалежний пункт і наступний (наступні) за ним один або декілька залежних пунктів.

13. Багатоланкова формула, що характеризує групу винаходів, має два або більше незалежних пунктів, кожен з яких характеризує один з винаходів групи. При цьому кожен незалежний пункт може мати один або більше підпорядкованих йому залежних пунктів.

14. Кожен незалежний пункт багатоланкової формули винаходу може характеризувати групу винаходів, заявлених як альтернатива.

15. Під час складання багатоланкової формули заявник повинен дотримуватися таких вимог:

незалежні пункти формули не повинні містити посилань на інші пункти, при цьому такі посилання допускаються в разі, якщо вони дають змогу викласти незалежний пункт без повторення в ньому повного змісту інших пунктів;

залежні пункти формули, наскільки це можливо і доцільно, групуються разом з тим незалежним пунктом, якому вони підпорядковані;

пункти багатоланкової формули нумеруються арабськими цифрами в порядку їх викладення, починаючи з "1".

16. Пункт формули складається, якщо це доцільно, з обмежувальної частини, яка включає ознаки винаходу (корисної моделі), які збігаються з ознаками найближчого аналога, у тому числі родове поняття, що характеризує призначення об’єкта, та відмітної частини, яка містить ознаки, що відрізняють винахід (корисну модель) від найближчого аналога.

Якщо винахід (корисна модель) має найближчий аналог, незалежний пункт формули поділяється на обмежувальну та відмітну частину.

Обмежувальна частина може складатися лише з родового поняття, яке характеризує призначення об’єкта.

Обмежувальна і відмітна частини пункту формули відокремлюються одна від одної виразом: "який (яка, яке) відрізняється тим, що...".

Поділ пункту формули на обмежувальну і відмітну частини не вимагається в разі, якщо внаслідок такого поділу погіршується ясність та стислість його змісту.

Без поділу формули на обмежувальну і відмітну частини може складатися формула, яка характеризує, зокрема:

індивідуальну сполуку;

штам мікроорганізму, культуру клітин рослини або тварини;

винахід, який полягає в об’єднанні відомих частин;

винахід (корисну модель), що не має найближчого аналога чи він не відомий заявнику.

17. Кожен пункт формули викладається одним реченням.

18. Незалежний пункт формули стосується лише однієї корисної моделі, або, як правило, одного винаходу.

Незалежний пункт формули не повинен характеризувати об'єкти різного виду (продукт і процес) чи сукупність об'єктів, кожен з яких має своє власне призначення, а зазначена сукупність не реалізує спільного призначення. При цьому допускається, щоб в одному незалежному пункті формули винаходу була охарактеризована група винаходів за умови, що вони є варіантами, які відрізняються ознаками, вираженими як альтернатива.

19. Незалежний пункт формули, який містить ознаки, виражені як альтернатива, вважається таким, що стосується одного винаходу (корисної моделі), якщо ці ознаки не є функціонально самостійними, а характеризують, зокрема, властивості функціонально самостійної ознаки (наприклад, розміри, геометричні форми, механічні або інші фізичні, хімічні, біологічні властивості). Функціонально самостійними ознаками є ознаки, які характеризують елементи, яким властива можливість виконання певної функції (наприклад, такими є вузол чи деталь пристрою, окрема дія або сукупність дій процесу, речовина, матеріал, пристосування, що використовується в процесі, інгредієнт композиції).

20. Застосування альтернативи для характеристики винаходу (групи винаходів) або корисної моделі в одному пункті формули допускається за умови, що це не порушує вимоги частини восьмої статті 12 Закону та пункту 2 цієї глави щодо ясності та стислості викладення формули. При цьому, порушенням зазначеної вимоги вважається, зокрема, викладення пункту формули таким чином, щоб вибір однієї з альтернативних ознак залежав від вибору, який зроблено щодо іншої ознаки.

21. У незалежний пункт формули повинна бути включена сукупність суттєвих ознак, достатня для досягнення технічного результату.

22. Під час складання незалежного пункту формули слід ураховувати, що сукупність суттєвих ознак, достатня для досягнення технічного результату, повинна бути виражена певним набором ознак, які властиві об'єкту винаходу (корисної моделі) та зазначені в главах 8 - 11 цього розділу. Використання замість ознак певного об'єкта лише даних про його експлуатаційні показники і споживчі властивості, ефектів та явищ, що мають місце при його здійсненні та/або використанні, не допускається.

23. До залежного пункту формули повинні бути включені ознаки, що розвивають чи уточнюють сукупність ознак, зазначену в незалежному пункті формули, у тому числі шляхом додання до цієї сукупності інших ознак та/або конкретизації зазначених ознак, та необхідні лише в окремих випадках виконання заявленого винаходу (корисної моделі) або його (її) використання.

24. Обмежувальна частина залежного пункту формули повинна включати родове поняття, що характеризує призначення винаходу (корисної моделі), викладене, як правило, у скороченому вигляді порівняно з тим, що наведений у незалежному пункті, і містити посилання на незалежний пункт та/або інший залежний пункт (пункти), якого (яких) він стосується.

25. Підпорядкованість залежних пунктів формули незалежному може бути безпосередньою та опосередкованою.

26. Безпосередня підпорядкованість залежного пункту формули незалежному застосовується в разі, якщо для характеристики заявленого винаходу (корисної моделі) в окремому випадку його виконання чи використання поряд з ознаками цього пункту необхідні лише ті ознаки, які зазначені в незалежному пункті.

27. Опосередкована підпорядкованість залежного пункту формули незалежному зазначається шляхом посилання на один або більше залежних пунктів і застосовується в разі, якщо для характеристики винаходу (корисної моделі), крім ознак незалежного пункту формули, необхідні ще й ознаки одного чи декількох інших залежних пунктів формули.

28. У разі підпорядкованості залежного пункту формули декільком пунктам формули посилання на них зазначаються з використанням альтернативи, наприклад "за пунктом 1 або пунктом 2" або "за будь-яким із пунктів 1, 2, 4".

29. У залежному пункті формули поняття "пристрій (речовина, штам, спосіб тощо) за пунктом..." означає повний зміст пункту формули, на який посилаються, тобто розуміється сукупність усіх без винятку ознак, наведених в обмежувальній і відмітній частинах незалежного пункту, на який прямо або опосередковано посилаються.

Не допускається складання залежного пункту формули таким чином, що наслідком стає заміна або вилучення ознаки, що міститься в пункті, якому зазначений залежний пункт підпорядкований.

6. Креслення

1. Креслення (включаючи кресленики, схеми, діаграми та інші штрихові графічні зображення) надаються в разі, якщо вони, на думку заявника, необхідні для кращого розуміння заявленого винаходу (корисної моделі) або сприяють такому розумінню

Фотографії та інші напівтонові зображення не вважаються кресленнями.

2. Креслення повинні бути оформлені на окремому аркуші (аркушах). Окремі фігури повинні бути розміщені таким чином, щоб аркуші були заповнені максимально.

Якщо фігури, що розміщені на двох і більше аркушах, є частинами єдиного креслення (наприклад, фіг. 1), вони мають бути розміщені так, щоб креслення можна було скомпонувати без пропусків будь-якої із зображених на різних аркушах фігур, при цьому кожна частина повинна додатково нумеруватися, наприклад фіг. 1.1, фіг. 1.2 і т. д.

На одному аркуші можна розміщувати декілька фігур, при цьому вони повинні бути чітко відділені одна від одної.

3. Креслення виконуються темними чіткими лініями і штрихами, без розтушовування і розмальовування, з можливістю їх подальшого репродукування, у тому числі як чорно-біле зображення.

4. Масштаб креслень, колір, контрастність і чіткість їх зображення повинні бути вибрані такими, щоб у разі їх репродукування, у тому числі як чорно-біле зображення, з лінійним зменшенням розмірів до 2/3 на кресленні було видно всі деталі.

Висота цифр і літер на кресленнях повинна бути не менше ніж 3,2 мм. Цифрові та літерні позначення повинні бути чіткими. Цифри і літери в дужки та лапки не беруться.

5. Кожен елемент на кресленні повинен бути виконаним пропорційно до всіх інших елементів, за винятком випадків, якщо для чіткого зображення елемента порушення такої пропорційності є доцільним.

6. Розміри на кресленнях не вказуються, а в разі необхідності їх можна позначити на кресленнях літерами кириличного, латинського або грецького алфавітів, а їх значення слід навести в описі.

Креслення, як правило, не повинні містити будь-яких написів. При цьому для кращого розуміння креслення допускається зазначити на ньому українською мовою назви елементів пристрою, окремих дій процесу, такі слова як: "вода", "пара", "відкрито", "закрито", "розріз за А-А" та подібні.

7. Елементи фігур позначаються арабськими цифрами відповідно до посилань на них в описі. Одні й ті самі елементи на декількох фігурах повинні бути позначені одними й тими самими цифрами.

Позначення, про які в описі не згадується, не повинні міститися на кресленнях і навпаки.

8. Якщо креслення представлені у вигляді схеми, для її виконання повинні застосовуватися стандартизовані умовні графічні позначення.

Якщо схема представлена у вигляді прямокутників як графічних позначень елементів, безпосередньо в прямокутнику слід розмістити цифрове позначення і за можливості назву елемента. Якщо розміри графічного позначення елемента не дають змоги цього зробити, цифрове позначення елемента та/або його назву можна вказати на виносній лінії або безпосередньо під цим елементом.

На схемах одного виду допускається зображення окремих елементів схем іншого виду (наприклад, на електричній схемі розмістити зображення елементів кінематичних, гідравлічних схем тощо).

9. Фігури креслень повинні бути пронумеровані послідовно арабськими цифрами (фіг. 1, фіг. 2 тощо) відповідно до черговості наведення їх у тексті опису незалежно від виду креслень і нумерації аркушів. Якщо в описі винаходу (корисної моделі) пояснено лише одне креслення, воно не нумерується.

10. Якщо до заявки додано фотографії або інші напівтонові зображення як графічні матеріали (наприклад, для ілюстрації мікроструктури матеріалу), вони розміщуються на аркушах, вимоги до яких визначені в главі 2 цього розділу, таким чином, щоб вони не виходили за межі полів аркуша, що складають не менше ніж 1 см, нумеруються відповідно до пункту 2 цієї глави.

7. Реферат

1. Реферат є скороченим викладенням змісту винаходу (корисної моделі), який повинен включати назву винаходу (корисної моделі), призначення, якщо це не зрозуміло з назви, і найважливіші технічні особливості представленого винаходу (корисної моделі).

Якщо в рефераті використовується суттєва ознака, проілюстрована кресленням у заявці, у дужках може бути проставлена її позиція на кресленні.

Реферат і назва винаходу (корисної моделі) складаються лише з інформаційною метою, щоб вони могли бути ефективним засобом пошуку у відповідній галузі техніки. При цьому вони не беруться до уваги при тлумаченні формули та визначенні обсягу правової охорони.

2. Рекомендований обсяг тексту реферату становить до 1000 знаків.

Текст реферату викладається короткими реченнями з уникненням за можливості занадто складних стилістичних зворотів.

Якщо в рефераті необхідно посилання на креслення, вони розміщуються на окремому аркуші та додаються до реферату.

Математичні і хімічні формули включаються до реферату лише за необхідності.

8. Особливості змісту заявки на винахід (корисну модель), об'єктом якого (якої) є пристрій

1. Для характеристики пристрою використовуються, зокрема, такі ознаки:

конструктивний елемент (елементи);

зв'язки між елементами;

взаємне розташування елементів;

форма виконання елемента (елементів) або пристрою в цілому;

форма виконання зв'язків між елементами;

параметри та інші характеристики елемента (елементів) та їх взаємозв'язок;

матеріал, з якого виготовлено елемент (елементи) або пристрій в цілому;

середовище, що виконує функцію елемента, та/або інші характеристики пристрою.

2. У розділі опису "Відомості, які підтверджують можливість здійснення винаходу (корисної моделі)" повинен бути наведений опис пристрою у статичному стані. При описуванні конструктивних елементів пристрою слід посилатися на фігури креслень. Цифрові позначення конструктивних елементів в описі повинні відповідати цифровим позначенням на кресленнях.

3. Після описування пристрою в статичному стані повинна бути описана дія (робота) цього пристрою або спосіб його використання з посиланням на цифрові позначення елементів конструкції, які зображені на кресленнях.

Інша послідовність викладення цього розділу допускається, якщо це необхідно для кращого розуміння винаходу (корисної моделі) та стислості викладення опису.

4. Якщо пристрій містить елемент, охарактеризований на функціональному рівні, і форма його реалізації передбачає використання багатофункціонального засобу, що програмується (настроюється), повинні бути наведені відомості, що підтверджують можливість здійснення таким засобом конкретної функції, призначеної такому елементу в складі пристрою.

Якщо крім зазначених відомостей наведено алгоритм, наприклад обчислювальний, він повинен бути представлений у вигляді блок-схеми або за можливості відповідного математичного виразу.

5. У формулі винаходу (корисної моделі) пристрій характеризується в статичному стані. Характеристика пристрою в дії (роботі) під час його використання допускається, якщо це доцільно для стислості викладення формули і при цьому не погіршується ясність. За необхідності слід зазначити про можливість реалізації елементом пристрою певної функції, про виконання певного елемента рухомим (наприклад, з можливістю повертання або обертання).

9. Особливості змісту заявки на винахід, об'єктом якого є речовина

1. Для характеристики індивідуальних хімічних сполук використовуються, зокрема, такі ознаки:

для низькомолекулярних сполук - хімічний склад і структура;

для високомолекулярних сполук - хімічний склад і структура однієї ланки макромолекули, структура макромолекули в цілому, періодичність ланок, молекулярна маса, молекулярно-масовий розподіл, геометрія і стереометрія макромолекули, її кінцеві та бокові групи;

для індивідуальних сполук невизначеного складу - фізико-хімічні та/або інші характеристики, зокрема ознаки способу одержання, що дають змогу розпізнати індивідуальну сполуку.

2. Для характеристики композицій використовуються, зокрема, якісний склад (інгредієнти), кількісний склад (вміст інгредієнтів), структура композиції, структура інгредієнтів.

3. Для характеристики композицій невизначеного складу використовуються, зокрема, фізико-хімічні, фізичні та утилітарні (такі, що належать до практичного застосування) показники та ознаки способу одержання.

4. Для характеристики речовин, одержаних шляхом ядерного перетворення, зокрема, використовуються якісний (ізотопний) склад, кількісний склад (вміст ізотопів), основні ядерні характеристики: період напіврозпаду, тип та енергія випромінювання (для радіоактивних ізотопів).

Для характеристики кристалічних форм сполук (поліморфів) використовуються, зокрема, дані кута 2□ порошкових рентгенограм, а також параметри кристалічної ґратки, просторова група, кристалічна система.

5. До назви винаходу, що є індивідуальною сполукою, повинно бути включено її найменування за однією з прийнятих у хімії номенклатур (як правило, міжнародної номенклатури хімічних сполук IUPAC). До назви також може бути включено зазначення конкретного призначення сполуки, а для біологічно активних сполук - вид біологічної активності.

6. У розділі опису "Відомості, які підтверджують можливість здійснення винаходу" для нової індивідуальної сполуки з визначеною структурою повинні бути наведені структурна формула, визначена відомими методами, та фізико-хімічні константи, описані спосіб одержання сполуки і можливість її застосування за певним призначенням.

7. Для біологічно активної сполуки в описі повинні бути вказані показники кількісних характеристик активності та токсичності і за необхідності вибірковість дії та інші показники.

8. Якщо винаходом є група (ряд) нових індивідуальних сполук з визначеною структурою, що описується загальною структурною формулою, в описі повинна бути описана можливість одержання всіх сполук групи шляхом зазначення загальної схеми способу одержання, а також принаймні одного прикладу одержання конкретної сполуки групи (ряду). Якщо група (ряд) містить сполуки з різними за хімічною природою радикалами, кількість прикладів повинна бути достатньою для підтвердження можливості одержання сполук з цими різними радикалами. Одержані сполуки описуються відповідно до пунктів 6 і 7 цієї глави.

9. Якщо винахід є проміжною сполукою, в описі повинна бути описана можливість одержання з неї нового кінцевого продукту з конкретним призначенням чи з біологічно активними властивостями або можливість переробки її у відомий кінцевий продукт.

Якщо винахід є кристалічною формою сполуки (поліморфом), в описі повинна бути описана можливість одержання такого поліморфу, наведені дані, які характеризують цей поліморф, а також його властивості, наприклад стабільність, технологічність, а також порівняння властивостей даної кристалічної форми з аморфною формою або іншою відомою кристалічною формою.

Якщо винахід є оптичним ізомером сполуки (відомої), в описі повинна бути описана можливість одержання такого оптичного ізомеру, наведені дані, які характеризують цей оптичний ізомер, а саме дані його абсолютної конфігурації, наприклад дані ренгено-структурного аналізу, а також його властивості (кут обертання площини поляризації світла, біологічна активність), а також порівняльні характеристики біологічної активності цього оптичного ізомеру відносно рацемату.

10. Якщо винахід є засобом для лікування, профілактики або діагностування певного захворювання, в описі повинні бути наведені дані, які підтверджують його придатність для лікування, профілактики або діагностування зазначеного захворювання.

11. Якщо винахід є композицією, у наведених прикладах повинні бути зазначені інгредієнти, що входять до її складу, їх характеристика та кількісне співвідношення. Якщо композиція містить нову сполуку, описується спосіб одержання композиції та цієї сполуки.

12. Вміст кожного інгредієнта в усіх прикладах повинен бути наведений у такому одиничному значенні, яке відповідає зазначеному у формулі винаходу інтервалу значень, а саме при вираженні кількісного співвідношення інгредієнтів у формулі у відсотках за масою або за об'ємом сумарний вміст усіх зазначених у прикладі інгредієнтів повинен дорівнювати 100 %.

13. У формулу винаходу, що характеризує індивідуальну хімічну сполуку будь-якого походження, повинна бути включена її назва або позначення, а також призначення сполуки або вид її біологічної активності.

Для ідентифікованої сполуки повинна бути включена її структурна формула, а для сполуки невизначеного складу - фізико-хімічні та інші характеристики сполуки, які дають змогу її розпізнати.

У формулу винаходу, що характеризує кристалічну форму сполуки (поліморф), повинні бути включені дані кута 2 порошкових рентгенограм (щонайменше значення 2 - 5 основних піків), а також за необхідності параметри кристалічної ґратки, просторова група, кристалічна система.

У формулу винаходу, що характеризує оптичний ізомер сполуки, повинні бути включені дані щодо абсолютної конфігурації.

14. У формулу винаходу, що характеризує композицію, повинні бути включені якісний склад (інгредієнти) та за необхідності кількісний склад (вміст інгредієнтів) композиції, її структура та структура інгредієнтів.

15. Кількісний вміст інгредієнтів композиції виражається в будь-яких однозначних одиницях, як правило, двома значеннями, які характеризують мінімальну (нижню) і максимальну (верхню) межі вмісту, при цьому вміст одного з інгредієнтів допускається зазначати словом "решта".

Зазначення кількісного вмісту антибіотиків, ферментів, анатоксинів тощо допускається характеризувати в інших одиницях, ніж одиниці решти компонентів у композиції, наприклад у тис. од. відносно масової кількості решти інгредієнтів композиції.

16. Для композицій, призначення яких визначається лише активним інгредієнтом, а інші компоненти є нейтральними носіями з тих, що традиційно застосовуються в композиціях такого призначення, допускається зазначення у формулі винаходу лише цього активного інгредієнта та за необхідності його кількісного вмісту в складі композиції.

17. Якщо як ознаку винаходу вказано складну відому речовину, допускається використання її специфічної назви з обов'язковим зазначенням функції або властивостей цієї речовини та її основи. У цьому разі в описі винаходу повинно бути зазначено джерело інформації, у якому ця речовина описана, і за необхідності повний склад і спосіб її одержання.

10. Особливості змісту заявки на винахід, об'єктом якого є біологічний матеріал

1. Для характеристики нуклеїнових кислот або пептидів використовуються, зокрема, такі ознаки:

нуклеотидна послідовність (для нуклеїнових кислот);

фізична карта (для рекомбінантних нуклеїнових кислот і векторів);

амінокислотна послідовність (для пептидів);

фізико-хімічні та/або інші характеристики, що дають змогу ідентифікувати біологічний матеріал.

Нуклеотидна чи амінокислотна послідовність надається шляхом зазначення її номера в переліку послідовностей, а саме: "SEQ ID NO:..." з наведенням відповідного тексту, якщо характеристика послідовності в переліку послідовностей представлена з використанням такого тексту.

Перелік послідовностей є окремою невід'ємною частиною опису і складається з дотриманням вимог Стандарту ВОІВ ST. 26, крім послідовностей, які не можуть бути включені до переліку послідовностей відповідно до цього Стандарту.

Заявка, яка містить перелік послідовностей відповідно до Стандарту ВОІВ ST. 26, може бути подана у формі електронного документа з використанням спеціалізованого програмного забезпечення в ІКС УКРНОІВІ.

Для цілей сплати зборів, передбачених Порядком, послідовності відповідно до Стандарту ВОІВ ST. 26 буде перетворено у формат, здатний бути сприйнятий людиною, з такими параметрами: аркуш формату А4, поля 30 мм - ліве, 10 мм - праве, 20 - верхнє та нижнє, з використанням гарнітури Times New Roman та шрифту розміром 12 друкарських пунктів, інтервал шрифту звичайний, міжрядковий інтервал одинарний.

2. Для характеристики генетично модифікованої клітини використовуються, зокрема, такі ознаки:

таксономічні характеристики організму, з якого походять клітини, наведені латинською мовою (рід та/або вид);

для багатоклітинного організму - орган та/або тканина, до якого (яких) клітина належить;

характер модифікацій (вставка, видалення, заміщення або інші модифікації гену) із зазначенням послідовностей, у яких (за допомогою яких) здійснюють зазначені модифікації;

властивості, що набуваються клітиною.

3. Для характеристики генетично модифікованої рослини використовуються, зокрема, такі ознаки:

таксономічні характеристики рослини, наведені латинською мовою (рід і/або вид);

характер модифікацій (вставка, видалення, заміщення або інші модифікації гену) із зазначенням послідовностей, у яких чи за допомогою яких здійснюють такі модифікації;

властивості, що набуваються рослиною;

модифікований продукт, що продукується рослиною.

4. Для характеристики генетично модифікованої тварини використовуються, зокрема, такі ознаки:

таксономічні характеристики тварини, наведені латинською мовою (рід і/або вид);

характер модифікацій (вставка, видалення, заміщення або інші модифікації гену) із зазначенням послідовностей, у яких чи за допомогою яких здійснюють такі модифікації;

властивості, що набуваються твариною;

модифікований продукт, що продукується твариною.

5. Для характеристики штаму мікроорганізму використовуються, зокрема, такі ознаки:

таксономічні характеристики мікроорганізму, наведені латинською мовою (рід і/або вид);

походження (джерело виділення) штаму мікроорганізму;

наявність та характер модифікацій (вставка, видалення, заміщення або інші модифікації гену) із зазначенням послідовностей, у яких чи за допомогою яких здійснюють такі модифікації;

культурально-морфологічні характеристики із зазначенням складу середовища, клітин-хазяїв (для вірусів), умов культивування, використання додаткових речовин, потреби молекулярного кисню (аероби, анаероби тощо), віку культури, кількості пасажів тощо;

фізіолого-біохімічні характеристики;

маркерні характеристики: генетична, антигенна, біохімічна, фізіологічна;

біотехнологічна характеристика: назва корисної (цільової) речовини, яку виробляє штам, або інше призначення штаму із зазначенням стабільності корисної властивості при тривалому культивуванні, рівень активності (продуктивності);

вірулентність, антигенна структура, імуногенність, серологічні особливості, онкогенність, чутливість до антибіотиків, антагоністичні властивості (для штамів мікроорганізмів медичного та ветеринарного призначення);

характеристика батьківських штамів (партнерів), принцип гібридизації (для штамів гібридних мікроорганізмів), і/або інші характеристики, які дають змогу ідентифікувати штам мікроорганізму.

6. Для характеристики культури клітин рослини або тварини використовуються, зокрема, такі ознаки:

таксономічні характеристики організму, з якого походять клітини, наведені латинською мовою (рід і/або вид), за можливості - сорт/лінія для рослин або порода/лінія для тварин;

для багатоклітинного організму - орган і/або тканина, з яких виділений первинний експлант;

число пасажів на час паспортизації;

умови культивування;

ростові (кінетичні) характеристики;

характеристика культивування в організмі тварини (для гібридом);

цитогенетичні та/або цитоморфологічні характеристики;

здатність до морфогенезу (для клітин рослин);

онкогенність (для культур клітин тварин, включаючи гібридоми);

маркерні характеристики: цитогенетичні, імунологічні, біохімічні, фізіологічні;

контамінаційні характеристики (найпростіші гриби, дріжджі, бактерії, мікоплазми, віруси);

біотехнологічні характеристики: назва та/або характеристика корисної (цільової) речовини, яку продукує культура, чи інше призначення культури із зазначенням стабільності корисної властивості при тривалому культивуванні, вихід продукту в середовище, рівень активності (продуктивності);

і/або інші характеристики, що дають змогу ідентифікувати культуру.

7. Для характеристики консорціуму мікроорганізмів додатково до ознак, зазначених у пункті 5 цієї глави, використовуються, зокрема, такі ознаки:

фактори та умови адаптації та селекції;

таксономічний склад;

домінуючі компоненти та їх співвідношення;

культурально-морфологічні та фізіолого-біохімічні ознаки індивідуальних компонентів;

тип і фізіологічні особливості консорціуму в цілому;

співвідношення та замінність штамів, характеристики нових штамів та/або інші характеристики, які дають змогу ідентифікувати консорціум.

8. До назви винаходу, що є біологічним матеріалом, включаються назва цього матеріалу та, якщо це доцільно, його призначення.

До назви винаходу, що є штамом мікроорганізму або культурою клітин рослини чи тварини, включаються латинська назва роду і виду, до якого належить цей штам чи культура, та його (її) призначення.

Назва штаму мікроорганізму та культури клітин рослини чи тварини викладається за правилами міжнародного кодексу відповідної біологічної номенклатури.

9. Можливість здійснення винаходу, що є біологічним матеріалом, підтверджується шляхом опису способу його одержання.

Спосіб одержання біологічного матеріалу повинен бути описаний так, щоб фахівець міг здійснити винахід.

Якщо спосіб одержання біологічного матеріалу не може бути описаний у заявці таким чином, щоб фахівець міг здійснити винахід, можливість здійснення винаходу вважається підтвердженою лише за умови, що біологічний матеріал було депоновано не пізніше дати подання заявки або дати її пріоритету, якщо заявлено пріоритет, а заявка містить відомості, достатні для ідентифікації депонованого біологічного матеріалу.

Заявник також повинен надати відомості про депонування біологічного матеріалу разом із заявкою або не пізніше шістнадцяти місяців з дати її подання, а якщо заявлено пріоритет, з дати пріоритету.

Такі відомості повинні містити:

назву та місцезнаходження депозитарію, у якому здійснено депонування;

дату депонування в цьому депозитарії;

реєстраційний номер, присвоєний депонованому біологічного матеріалу.

Депонування біологічного матеріалу з метою патентної процедури вважається таким, що відбулося, якщо воно було здійснено у визнаних Україною депозитаріях.

Якщо заявник є іноземцем, іноземною юридичною особою чи особою, що проживає або має постійне місцезнаходження поза межами України, або, якщо певний вид біологічного матеріалу не може бути задепонованим у депозитаріях України, депонування може бути здійснено в будь-якій установі, яка має статус Міжнародного органу з депонування відповідно до Будапештського договору про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури, до якого Україна приєдналася згідно із Законом України від 01 листопада 1996 року N 474/96-ВР "Про приєднання України до Будапештського договору про міжнародне визнання депонування мікроорганізмів з метою патентної процедури від 28 квітня 1977 року та Інструкції до нього від 31 січня 1981 року".

Якщо депонування здійснено у філії депозитарію України, зазначені відомості повинні містити найменування і місцезнаходження депозитарію - юридичної особи, підрозділом якого є ця філія.

10. У відомостях, які надаються заявником на підтвердження можливості здійснення винаходу для штаму мікроорганізму, культури клітин рослини і тварини, повинні бути зазначені:

номенклатурні дані та дані про походження штаму, культури клітин рослини чи тварини;

дані щодо кількісного та якісного складів живильних середовищ (посівного і ферментаційного), умов культивування, часу ферментації, рівня активності (продуктивності) штаму та способів її визначення (тестування);

характеристики біосинтезу, корисних (цільових) продуктів, виходу продукту в середовище.

Якщо штам мікроорганізму чи культура клітини є продуцентом речовини, повинні бути надані відомості про продуковану речовину.

Для продуцентів нових продуктів (наприклад, антибіотиків, ферментів, моноклональних антитіл) повинен бути зазначений спосіб виділення та очищення цільових продуктів.

11. Для консорціумів мікроорганізмів в описі винаходу повинні бути зазначені відомості про:

метод перевірки наявності компонентів, що повинні входити до складу консорціуму;

метод виділення або селекції консорціуму, ознаки, за якими проводилася селекція;

стабільність консорціуму як такого при тривалому культивуванні та стійкість його до зараження побічними мікроорганізмами.

12. У формулу винаходу, що є біологічним матеріалом, повинна бути включена назва цього біологічного матеріалу, його характеристики, визначені в пунктах 1 - 11 цієї глави, призначення і, якщо біологічний матеріал задепоновано, назва чи абревіатура офіційної колекції - депозитарію та реєстраційний номер задепонованого біологічного матеріалу.

11. Особливості змісту заявки на винахід (корисну модель), об’єктом якого (якої) є процес (спосіб)

1. Для характеристики процесу використовуються, зокрема, такі ознаки:

дія або сукупність дій;

порядок виконання дій у часі (послідовно, одночасно, у різних комбінаціях);

умови виконання дій, зокрема, режим (температура, тиск тощо), використання пристроїв (пристосувань, інструментів, обладнання тощо), речовин (вихідної сировини, реагентів, каталізаторів тощо), біологічного матеріалу (нуклеїнових кислот, білків, штамів мікроорганізму, культур клітин рослин або тварин тощо).

2. До назви винаходу (корисної моделі), що є процесом одержання високомолекулярної сполуки невизначеного складу, повинна бути включена назва цієї сполуки і за потреби її призначення.

До назви винаходу (корисної моделі), що є процесом одержання речовини невизначеного складу, повинно бути включено призначення або біологічно активні властивості цієї речовини.

3. У розділі опису "Рівень техніки" для винаходу (корисної моделі), що є процесом одержання нової індивідуальної, у тому числі високомолекулярної сполуки, повинні бути зазначені відомості про процес одержання її відомого структурного аналога.

Якщо винахід (корисна модель) є процесом одержання суміші невизначеного складу з конкретним призначенням або біологічно активними властивостями, аналогом може бути процес одержання суміші з тим самим призначенням або з тими самими біологічно активними властивостями.

4. У розділі опису "Відомості, які підтверджують можливість здійснення винаходу (корисної моделі)" повинен бути зазначений принаймні один приклад здійснення процесу із зазначенням виконуваних дій (заходів, операцій) щодо матеріальних об'єктів, порядку їх виконання, умов виконання цих дій, конкретних режимів (температура, тиск тощо) і за необхідності пристроїв, речовин, біологічного матеріалу, які при цьому використовуються.

5. У разі використання в процесі нових речовин повинен бути розкритий спосіб їх одержання.

Під час описування процесу, що характеризується використанням відомих засобів (пристроїв, речовин, біологічного матеріалу), у розділі опису "Відомості, які підтверджують можливість здійснення винаходу (корисної моделі)" достатньо зазначити ці засоби.

У разі якщо при здійсненні винаходу (корисної моделі) використовуються невідомі засоби, зазначається їх характеристика, а в разі використання біологічного матеріалу - де або як може бути одержано цей матеріал.

6. Якщо процес стосується біологічного матеріалу, можливість здійснення винаходу (корисної моделі) підтверджується наведенням відомостей щодо такого біологічного матеріалу відповідно до пункту 9 глави 10 цього розділу.

7. Для винаходу (корисної моделі), що є процесом одержання індивідуальної хімічної сполуки невизначеної структури, повинні бути зазначені необхідні для ідентифікації цієї сполуки дані про вихідні реагенти, які використовуються для її одержання, та відомості, які підтверджують можливість реалізації зазначеного заявником призначення вказаної сполуки, і за можливості відомості про властивості, що зумовлюють це призначення.

8. Для винаходу (корисної моделі), що є процесом одержання суміші невизначеного складу та/або структури, повинні бути наведені такі самі дані, що зазначені в пункті 7 цієї глави для винаходу (корисної моделі), що є процесом одержання індивідуальної хімічної сполуки невизначеної структури.

9. Для винаходу (корисної моделі), що є процесом одержання нової групи (ряду) сполук, яку можна описати загальною структурною формулою, повинен бути зазначений принаймні один приклад одержання конкретної сполуки групи (ряду). Якщо група (ряд) містить сполуки з різними за хімічною природою радикалами, кількість прикладів повинна бути достатньою для підтвердження можливості одержання сполук з цими різними радикалами. Для сполук, що входять до групи (ряду), повинні бути зазначені структурні формули і їх фізико-хімічні характеристики, підтверджені відомими методами. В описі також повинні бути наведені відомості про призначення або біологічно активні властивості нових сполук.

10. Якщо винахід (корисна модель) є процесом профілактики певного стану тіла людини або тварини, повинні бути зазначені дані, що підтверджують його придатність для цієї цілі. Процеси профілактики, які спрямовані на повернення тіла з патологічного стану в нормальний, здоровий стан або на запобігання патологічному стану, та/або які включають дії, що виконуються кваліфікованим медичним персоналом, вважаються процесами лікування.

11. Для винаходу (корисної моделі), що є процесом одержання виробу, який у цілому або принаймні один з елементів якого виготовлений з матеріалу невизначеного складу та/або структури, повинні бути зазначені дані про властивості використовуваного матеріалу та експлуатаційні характеристики цих елементів і/або виробу в цілому.

12. Для характеристики дії (операції) як ознаки процесу використовуються дієслова переважно активного стану дійсного способу теперішнього часу третьої особи множини (наприклад, "нагрівають", "зволожують", "загартовують").

IV. Подання заявки та реєстрація документів заявки

1. Подання заявки

1. Заявка подається до УКРНОІВІ безпосередньо або надсилається на адресу УКРНОІВІ засобами поштового зв'язку.

Заявка подається в одному примірнику.

2. Електронна заявка подається до УКРНОІВІ виключно через ІКС УКРНОІВІ, розміщену на його вебсайті.

Електронна заявка з обов'язковими реквізитами, у тому числі з кваліфікованим електронним підписом або вдосконаленим електронним підписом, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису заявника чи його представника, оформлена та подана відповідно до цих Правил, є оригіналом заявки та має юридичну силу.

Електронна заявка подається з дотриманням вимог цього розділу.

3. Заявка подається особою, яка бажає зареєструвати винахід (корисну модель) і має на це право та зазначена в заявці як заявник, або її представником.

4. Заявка, заявником у якій зазначено іноземця, особу без громадянства, іноземну юридичну особу або іншу особу, що має місце постійного проживання чи постійне місцезнаходження за межами України, подається представником у справах інтелектуальної власності (патентним повіреним), якщо міжнародним договором України не встановлено інше.

Зазначені заявники можуть самостійно без залучення представника у справах інтелектуальної власності вчиняти такі дії:

подання заявки для цілей установлення дати її подання;

сплата збору та державного мита;

надання копії раніше поданої заявки для встановлення дати подання заявки;

надання копії попередньої заявки для встановлення дати пріоритету;

одержання розписки та повідомлення щодо будь-якої з дій, перелічених в абзацах третьому - шостому цього пункту, за умови зазначення в заявці адреси для листування на території України.

(абзац сьомий пункту 4 глави 1 розділу IV із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства економіки України від 20.09.2024 р. N 23936)

Заявка може бути подана без залучення представника у справах інтелектуальної власності, якщо в ній зазначено два заявники чи більше і один з них не є іноземцем, особою без громадянства, іноземною юридичною особою, або іншою особою, яка має місце постійного проживання чи постійне місцезнаходження за межами України, за умови зазначення в заявці адреси для листування на території України.

5. Заявка, у якій зазначено два заявники і більше, може подаватись через їх спільного представника, яким, зокрема, може бути один із заявників, призначений усіма іншими заявниками.

6. Представником може бути фізична та/або юридична особа.

7. У разі якщо заявка підписана і подається представником, до неї додається довіреність, а також переклад довіреності українською мовою, якщо вона викладена іншою мовою, чи документ, передбачений законодавством для представництва за законом.

У разі якщо оригінал довіреності, що засвідчує повноваження представника на подання заявки, знаходиться в УКРНОІВІ та міститься в матеріалах іншої заявки або свідоцтва, до цієї заявки додається копія довіреності з посиланням на оригінал.

Копія довіреності може бути засвідчена представником, якщо про право на засвідчення ним копій документів зазначено в довіреності. У такому випадку вірність копії довіреності з оригіналу довіреності забезпечується представником.

Довіреність може стосуватися однієї чи декількох заявок.

Довіреність вчиняється в довільній письмовій формі з урахуванням вимог, установлених Цивільним кодексом України. При цьому в довіреності зазначаються:

ім'я (повне найменування) особи, якій видана довіреність;

ім'я (повне найменування) особи, яку представляють;

найменування органу (УКРНОІВІ), для представництва перед яким призначено особу, якій видана довіреність;

чітко визначені юридичні дії, які належить вчиняти представнику;

дата її вчинення.

Право представника на вчинення дій щодо відкликання заявки або передачі права за заявкою окремо визначається в довіреності.

Заявник може призначити представника для певних юридичних дій і призначити іншого представника для інших юридичних дій.

Довіреність підписується особою, яка її видала. Довіреність від імені юридичної особи видається за підписом керівника або іншої уповноваженої на те законом чи установчим документом особи і засвідчується печаткою цієї юридичної особи (за наявності).

Представник зобов'язаний вчиняти дії щодо заявки за наданими йому повноваженнями особисто або може передоручити їх вчинення, якщо про це окремо визначено в довіреності.

Порядок видачі і строк довіреності, виданої поза межами України, визначаються правом держави, в якій видана довіреність.

У разі подання представником заявки в електронній формі він може додати до неї довіреність в електронній формі, підписану з використанням кваліфікованого електронного підпису або вдосконаленого електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису, або скановану електронну копію довіреності, засвідчену з використанням кваліфікованого електронного підпису або вдосконаленого електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису. При цьому вірність сканованої електронної копії довіреності з оригіналу довіреності забезпечується представником.

8. Підстави і порядок припинення представництва за довіреністю, скасування довіреності та відмови представника від вчинення дій, які були визначені довіреністю, визначаються статтями 248 - 250 Цивільного кодексу України.

Особа, яка видала довіреність і згодом скасувала її, повинна негайно повідомити про це УКРНОІВІ. Датою такого повідомлення вважається дата одержання УКРНОІВІ відповідного письмового повідомлення.

Таке повідомлення може міститися в довіреності, виданій новому представнику.

Повідомлення від нового представника, в якому відсутнє засвідчене заявником прохання про скасування виданої раніше довіреності, не є підставою для зупинення повноважень представника, уповноваженого на представлення інтересів заявника раніше.

Із припиненням представництва за довіреністю втрачає чинність передоручення.

9. Якщо заявка, що повинна містити довіреність, її не містить, представник повинен додати її до заявки самостійно або у відповідь на повідомлення УКРНОІВІ.

Якщо дата подання до УКРНОІВІ заявки або перекладу міжнародної заявки передує даті вчинення довіреності, представник повинен подати разом з довіреністю заяву або інший документ заявника про наступне схвалення ним подання заявки представником відповідно до статті 241 Цивільного кодексу України. Така заява може бути зроблена в довіреності.

10. За подання заявки сплачується збір згідно з Порядком.

Збір сплачується до спливу двох місяців з дати подання заявки. Цей строк продовжується, але не більше ніж на шість місяців, якщо до його спливу або протягом двох місяців після його спливу буде подано відповідне клопотання та сплачено збір за його подання згідно з Порядком.

У разі сплати збору до дати подання заявки вона повинна надійти до УКРНОІВІ:

до спливу трьох місяців з дати зарахування суми збору на поточний рахунок УКРНОІВІ за умови, що на дату подання заявки розмір збору залишився незмінним;

протягом одного місяця з дня введення в дію зміненого розміру збору.

Підтвердженням сплати збору вважається виписка з особового банківського рахунка УКРНОІВІ, яка дає змогу ідентифікувати заявку.

У разі відсутності у виписці з особового банківського рахунка УКРНОІВІ зазначення порядкового номера заявки, визначеного заявником, та в разі зарахування збору на поточний рахунок УКРНОІВІ пізніше допустимої згідно із Законом кінцевої дати його сплати, до заявки додається розрахунковий документ про сплату збору на паперовому носії. Цей розрахунковий документ повинен відповідати вимогам Порядку.

(абзац сьомий пункту 10 глави 1 розділу IV із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства економіки України від 20.09.2024 р. N 23936)

11. У разі подання електронної заявки у вихідний, святковий або інший неробочий день, що визначений відповідно до закону, чи після закінчення робочого дня в УКРНОІВІ, датою одержання електронної заявки УКРНОІВІ є перший за ним робочий день.

2. Особливості подання заявки на секретний винахід (секретну корисну модель)

1. Якщо винахід (корисну модель) створено з використанням інформації, зареєстрованої у Зводі відомостей, що становлять державну таємницю, затвердженому наказом Центрального управління Служби безпеки України від 23 грудня 2020 року N 383, зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 14 січня 2021 року за N 52/35674, чи цей винахід згідно із Законом України "Про державну таємницю" може бути віднесено до державної таємниці, заявка подається до УКРНОІВІ через режимно-секретний орган заявника або державного органу, чи органу місцевого самоврядування за місцезнаходженням заявника - юридичної особи чи за адресою задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування) заявника - фізичної особи.

(абзац перший пункту 1 глави 2 розділу IV із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства економіки України від 20.09.2024 р. N 23936)

Якщо заявником є підприємство, установа, організація, яке(а) має режимно-секретний орган, для визначення наявності у винаході (корисній моделі) відомостей, що становлять державну таємницю, експертною комісією підприємства, установи, організації, які подають заявку на винахід (корисну модель), проводиться її експертна оцінка. У разі встановлення наявності відомостей, що становлять державну таємницю, матеріали заявки надсилаються державному експерту з питань таємниць згідно з компетенцією для прийняття рішення про віднесення інформації до державної таємниці і встановлення грифа секретності.

Заявка на винахід (корисну модель), яка містить інформацію, що становить державну таємницю або подається з пропозицією заявника щодо віднесення винаходу (корисної моделі) до державної таємниці, подається заявником лише в паперовій формі. Така заявка не може бути подана засобами електронного зв'язку.

2. Заявка на секретний винахід (секретну корисну модель) складається з дотриманням вимог розділу III цих Правил за формою, наведеною в додатку 1 до цих Правил.

Матеріали заявки на секретний винахід (секретну корисну модель) подаються у двох примірниках.

До матеріалів заявки може долучатися експертний висновок державного експерта з питань таємниць про наявність відомостей, що становлять державну таємницю, зареєстрований у Службі безпеки України.

Заявка на секретний винахід (секретну корисну модель) подається заявником без залучення представника.

3. За подання заявки на секретний винахід (секретну корисну модель) сплачується збір відповідно до пункту 10 глави 1 цього розділу.

3. Подання міжнародної заявки до відомства, що отримує

1. Компетентним відомством, що отримує, до якого подається міжнародна заявка, є УКРНОІВІ, якщо хоча б один із заявників є громадянином України або особою, яка проживає на її території, незалежно від того, чи є він заявником для всіх чи лише для деяких зазначених держав.

2. Прийняття, перевірку та реєстрацію міжнародних заявок, поданих до нього як до відомства, що отримує, УКРНОІВІ здійснює в порядку, передбаченому Договором про патентну кооперацію, Інструкцією до Договору про патентну кооперацію (далі - Інструкція), Адміністративною інструкцією до Договору про патентну кооперацію, Законом та цими Правилами.

3. Для цілей Договору про патентну кооперацію фізична особа вважається громадянином України або особою, що проживає на її території, якщо вона є такою згідно із законодавством України.

Будь-яка особа також вважається такою, що проживає в Україні, якщо вона є власником дійсного і нефіктивного промислового чи торговельного підприємства в Україні.

Будь-яка юридична особа, якщо вона зареєстрована згідно із законодавством України як юридична особа, для цілей Договору про патентну кооперацію вважається громадянином України.

У разі виникнення сумнівів щодо громадянства заявника чи його проживання в Україні, УКРНОІВІ може надіслати заявнику за міжнародною заявкою запит про документальне підтвердження відповідних фактів.

4. Міжнародна заявка подається до УКРНОІВІ за умови, що інформацію, яка міститься в ній, не віднесено відповідно до частини третьої статті 12 Закону до державної таємниці.

5. Міжнародна заявка складається англійською або українською мовою. У разі подання заявки українською мовою заява і частина опису (за наявності), що містить перелік послідовностей нуклеотидів чи амінокислот, повинні бути викладені англійською мовою.

Листування за міжнародною заявкою ведеться англійською мовою стосовно кожної заявки окремо.

Якщо міжнародна заявка складена українською мовою, протягом чотирнадцяти місяців з дати її пріоритету подається її переклад англійською мовою для цілей міжнародної публікації, якщо такий переклад не було подано відповідно до абзацу другого пункту 10 цієї глави (правило 12.4 Інструкції).

6. Міжнародна заявка (заява, опис, формула, креслення, якщо їх наявність передбачена змістом заявки, та реферат) подається в одному примірнику.

7. Заява, що входить до складу міжнародної заявки, повинна бути подана на типографському бланку або у вигляді комп'ютерної роздруківки.

Електронний примірник бланка заяви (PCT/RO/101), встановленого Адміністративною інструкцією до Договору про патентну кооперацію, розміщено на офіційному вебсайті ВОІВ.

Заява заповнюється відповідно до правила 4 Інструкції з використанням пояснень, розміщених у кінці бланка заяви.

8. Опис, формула, креслення і реферат міжнародної заявки складаються відповідно до правил 5 - 10 Інструкції.

9. Міжнародна заявка оформлюється відповідно до правила 11 Інструкції.

10. Заявник може замовити проведення міжнародного пошуку в одному з компетентних для України міжнародних пошукових органів - УКРНОІВІ або Європейському патентному відомстві.

Якщо міжнародну заявку подано не англійською мовою і в ній як міжнародний пошуковий орган вказано Європейське патентне відомство, переклад цієї заявки англійською мовою повинен бути поданий до УКРНОІВІ протягом місяця з дати одержання міжнародної заявки (правило 12.3 Інструкції).

11. За міжнародну заявку сплачуються такі збори:

збір за міжнародне подання (відповідно до правила 15 Інструкції), розмір якого встановлено в Переліку зборів, який додається до Інструкції;

збір за пошук (відповідно до правила 16 Інструкції), розмір якого встановлено відповідним Міжнародним пошуковим органом;

збір за пересилання міжнародної заявки (відповідно до правила 14 Інструкції), розмір якого встановлено Порядком;

збір за підготовку і пересилання пріоритетного документа (відповідно до правила 17.1(b) Інструкції), розмір якого встановлено Порядком, - у разі, якщо в міжнародній заявці заявлено пріоритет попередньої заявки (заявок) і заявником подано в заяві (або окремим листом) прохання до відомства, що отримує, надіслати завірену копію попередньої заявки (заявок) до Міжнародного бюро ВОІВ.

4. Реєстрація документів заявки

1. Одержані УКРНОІВІ документи заявки реєструються із зазначенням їх вхідного номера та дати одержання. Дата одержання проставляється на першому аркуші кожного одержаного документа таким чином, щоб не завдати шкоди тексту або зображенню будь-якої частини документа та не перешкодити їхньому прямому копіюванню.

Надлишкові примірники документів, передбачених пунктами 1 і 2 глави 1 розділу ІІІ цих Правил, та також примірники інших документів у кількості понад один не реєструються та не повертаються.

2. Із зареєстрованих документів заявки формується справа за заявкою.

3. Документам заявки, які містять принаймні один із документів, визначених частиною п’ятою статті 12 Закону та пунктом 1 глави 1 розділу ІІІ цих Правил, а також відомості, що дозволяють зв’язатися із заявником або його представником, надається номер заявки у вигляді послідовності таких елементів:

малої латинської літери "a", що ідентифікує заявку на винахід, або малої латинської літери "u", що ідентифікує заявку на корисну модель;

чотирьох цифр, що позначають рік подання заявки;

п’яти цифр, що позначають порядковий номер заявки в році її подання, з нулями перед значущими цифрами, якщо кількість таких цифр менше ніж п’ять.

Позначення року відокремлюється пробілом від літери "a" чи "u" та від порядкового номера заявки.

Номер заявки проставляється в розділі 1 форми заявки та на кожному аркуші інших документів заявки.

4. З наданням номера заявки УКРНОІВІ невідкладно складається повідомлення про одержання документів заявки.

У такому повідомленні міститься інформація про номер заявки, дату надходження матеріалів заявки, заявника, назву винаходу (корисної моделі), поданого на реєстрацію, та перелік поданих документів.

Повідомлення про одержання документів заявки надсилається за зазначеною в ній адресою для листування на території України або видається подавцю документів заявки, якщо вони подані безпосередньо до УКРНОІВІ.

5. Електронна заявка вважається одержаною УКРНОІВІ та реєструється одразу після проходження нею технічної перевірки та підтвердження кваліфікованого електронного підпису або вдосконаленого електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису.

Технічна перевірка електронної заявки здійснюється в автоматичному режимі.

Номер електронної заявки надається автоматично в порядку, встановленому пунктом 3 цієї глави.

Документи електронної заявки вважаються зареєстрованими УКРНОІВІ в разі надходження до заявника або його представника повідомлення УКРНОІВІ в електронній формі про одержання електронної заявки. У такому повідомленні міститься інформація про номер заявки, дату надходження матеріалів заявки, заявника, назву винаходу (корисної моделі), а також інша інформація, що ідентифікує заявку. Таке повідомлення формується автоматично спеціалізованим програмним забезпеченням ІКС УКРНОІВІ та невідкладно надсилається заявнику.

Із зареєстрованих документів електронної заявки формується електронна справа за заявкою.

6. У разі негативних результатів технічної перевірки, зазначеної в пункті 5 цієї глави, перевірка електронної заявки припиняється. В електронному повідомленні про відхилення електронної заявки зазначаються причини, з яких її відхилено.

Об’єкти, що вважалися електронними документами до початку технічної перевірки, але не є електронними документами за результатами технічної перевірки, знищуються як такі, що не відповідають вимогам законодавства України у сферах електронних довірчих послуг та електронної ідентифікації, на підставі електронного акта про знищення відхиленого вхідного електронного документа методом, який не дозволяє відновлення інформації.

7. Документ заявки, що одержаний УКРНОІВІ під час проведення експертизи заявки, та в якому містяться номер заявки або відомості, які дають змогу ідентифікувати заявку іншим шляхом, реєструється відповідно до пункту 1 цієї глави та долучається до справи за заявкою.

V. Порядок спілкування щодо заявки

1. Спілкування щодо заявки між УКРНОІВІ та заявником здійснюється шляхом листування, а також усно за участю заявника з власної ініціативи чи на запрошення УКРНОІВІ для розгляду питань, що виникли під час проведення експертизи заявки. Усне спілкування здійснюється в приміщенні УКРНОІВІ або в режимі відеоконференції.

2. Від імені заявника спілкування щодо заявки може здійснюватися з його представником. Таке спілкування здійснюється за умови, що представник зазначений заявником у розділі 6 форми заявки або УКРНОІВІ одержано довіреність, вчинену з дотриманням вимог пункту 7 глави 1 розділу IV цих Правил, чи її копію, засвідчену в установленому законодавством порядку, або документ, передбачений законодавством для представництва за законом чи договором.

Будь-яка дія представника в межах наданих йому в довіреності повноважень або будь-яка дія УКРНОІВІ стосовно представника мають ті самі наслідки, що і дії особи, яку представляють, або дії стосовно неї.

3. Листування ведеться українською мовою стосовно кожної заявки окремо, якщо інше не встановлено цими Правилами.

4. Листування ведеться: заявником - за поштовою адресою УКРНОІВІ, УКРНОІВІ - за адресою для листування на території України, зазначеною в заявці.

Якщо адреса для листування у формі заявки не зазначена та відсутні відомості про призначення представника, до усунення зазначеного недоліку, листування ведеться УКРНОІВІ за адресою задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування) або місцезнаходження заявника на території України, а за наявності кількох заявників - за адресою, що зазначена в заявці першою. Якщо заявником є іноземець, іноземна юридична особа чи особа, що проживає або має постійне місцезнаходження поза межами України, до визначення адреси заявника на території України або до призначення представника листування ведеться УКРНОІВІ за електронною адресою, зазначеною в заявці.

5. У разі призначення заявником представника на вчинення окремої дії за заявкою листування щодо такої дії ведеться УКРНОІВІ за адресою на території України, зазначеною цим представником, а на адресу для листування, зазначену в заявці, або до особистого кабінету заявника в ІКС УКРНОІВІ, якщо листування ведеться в електронній формі, надсилаються копії відповідних документів УКРНОІВІ.

6. У разі подання електронної заявки листування щодо неї ведеться в електронній формі виключно через особистий кабінет заявника в ІКС УКРНОІВІ, розміщеній на його вебсайті.

В електронній формі заявником можуть подаватися електронні документи, пов’язані з проведенням експертизи електронних заявок, зокрема передбачені Законом та цими Правилами заяви, клопотання, відповіді на повідомлення УКРНОІВІ, підписані з використанням кваліфікованого електронного підпису або вдосконаленого електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису, якщо інше не встановлено цими Правилами.

Заявнику чи його представнику, який створив особистий кабінет в ІКС УКРНОІВІ, передбачені Законом і цими Правилами повідомлення, висновки експертизи за заявкою та рішення УКРНОІВІ надсилаються виключно в електронній формі до його особистого кабінету. Це не позбавляє заявника права отримати копії зазначених документів у паперовій формі за окремою заявою.

7. Підготовка та оформлення електронних документів УКРНОІВІ здійснюються відповідно до вимог Законів України "Про електронні документи та електронний документообіг" і "Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги" за формами, передбаченими для документів на папері.

Підписання електронного документа УКРНОІВІ здійснюється з використанням кваліфікованого електронного підпису або вдосконаленого електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису відповідної посадової особи. Перед відправленням такого документа здійснюється перевірка його цілісності та справжності накладених на нього електронних підписів.

8. Документ УКРНОІВІ щодо заявки, за яким цими Правилами встановлено строк для сплати відповідного збору або надання відповіді заявником, надсилається заявнику реєстрованим поштовим відправленням з рекомендованим повідомленням про вручення.

У разі повернення поштового відправлення з документами, які не одержані адресатом з незалежних від УКРНОІВІ причин, вважається, що такі документи вручені адресату належним чином. Датою одержання такого відправлення адресатом вважається дата проставляння в поштовому повідомленні відмітки про причини неотримання відправлення.

9. Якщо листування щодо заявки ведеться в електронній формі через особистий кабінет в ІКС УКРНОІВІ, електронний документ УКРНОІВІ вважається одержаним адресатом з часу надходження від нього електронного повідомлення із зазначеним часом про доставку цього документа адресату.

Якщо електронне повідомлення з підтвердженням отримання зазначеного електронного документа не надходить від адресата більше ніж один місяць з дати доставки цього документа до його особистого кабінету в ІКС УКРНОІВІ, електронний документ УКРНОІВІ вважається одержаним адресатом, а дата одержання цього документа визначається як перший день після спливу одного місяця з дня надсилання електронного документа до особистого кабінету адресата.

У разі одержання від адресата повідомлення про відхилення відповідного електронного документа УКРНОІВІ усуває причини відхилення і повторно надсилає цей документ заявнику. Якщо таке повідомлення одержане від заявника, який не має надійних засобів кваліфікованого електронного підпису або вдосконаленого електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису, заявнику за адресою на території України надсилається відповідний документ у паперовій формі

10. Документ заявки, що подається до УКРНОІВІ після її подання, повинен відповідати встановленим вимогам та містити посилання на номер заявки, наданий УКРНОІВІ.

Якщо номер заявці ще не надано УКРНОІВІ або він невідомий заявнику, такий документ повинен містити відомості, що дають змогу ідентифікувати заявку іншим шляхом, зокрема номер заявки, визначений заявником у своєму діловодстві і вказаний у розділі 1 форми заявки, назву винаходу (корисної моделі) із зазначенням дати, на яку за достовірними відомостями заявника заявку одержано УКРНОІВІ.

У разі надходження до УКРНОІВІ документів, що подаються заявником після подання ним відповідної заявки, з використанням поштового зв’язку, конверт, у якому вони одержані, долучається до справи за заявкою. Якщо в одному конверті надійшли документи, що стосуються кількох заявок, оригінал конверта долучається до однієї із справ за заявкою, до інших долучається копія конверта з написом на ній "оригінал конверта міститься у справі за заявкою N ...".

11. Перебіг передбачених цими Правилами строків починається з наступного дня після відповідної календарної дати або настання події, з якою пов’язано початок такого строку, та обчислюється відповідно до Цивільного кодексу України.

У разі листування з представником перебіг строку надання відповіді на повідомлення УКРНОІВІ чи попередній висновок експертизи за заявкою, або подання документа про сплату державного мита за видачу патенту і збору за публікацію про видачу патенту починається з наступного дня після одержання представником відповідно повідомлення УКРНОІВІ, попереднього висновку експертизи чи рішення УКРНОІВІ.

Датою подання електронного документа, що подається заявником чи його представником до УКРНОІВІ після подання відповідної заявки, датою одержання цього електронного документа УКРНОІВІ вважається робочий день в УКРНОІВІ, до закінчення якого одержано такий документ.

У разі подання такого електронного документа заявником у вихідний, святковий або інший неробочий день, що визначений відповідно до закону, чи після закінчення робочого дня в УКРНОІВІ, датою одержання електронного документа УКРНОІВІ є перший за ним робочий день.

VI. Експертиза заявки

1. Призначення експертизи заявки

1. Визначення експерта для проведення експертизи заявки здійснюється виключно автоматизованим способом шляхом розподілу заявок модулем автоматизованого розподілу ІКС УКРНОІВІ з урахуванням спеціалізації підрозділу і рівномірного навантаження експерта за принципом випадковості та в хронологічному порядку надходження заявок.

Експертиза заявок на винаходи, що відповідають середньостроковим пріоритетним напрямам загальнодержавного рівня відповідно до Закону України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні", призначається і проводиться першочергово.

Заявник повідомляється про призначення експерта за заявкою протягом п’яти днів з дати його визначення.

2. Етап експертизи заявки, розпочатий одним експертом, повинен бути завершений цим самим експертом, за винятком випадків, які унеможливлюють проведення ним експертизи заявки.

У разі зміни експерта, проведення експертизи заявки може починатися з початку того етапу експертизи, на якому відбулася заміна експерта.

3. Експерт не може проводити експертизу заявки і підлягає відводу (самовідводу):

якщо він прямо чи опосередковано заінтересований у результатах проведення експертизи;

якщо він є членом сім’ї або близьким родичем заявника, представника заявника чи іншого учасника експертизи.

Експерт підлягає відводу (самовідводу) також за наявності обставин, установлених пунктом 4 цієї глави.

Незгода заявника з повідомленням УКРНОІВІ чи висновком експертизи не може бути підставою для відводу експерта, який проводить експертизу заявки.

4. Експерт, який брав участь у здійсненні експертизи заявки не може брати участі в проведенні повторної експертизи заявки після скасування рішення УКРНОІВІ Апеляційною палатою та повернення заявки на експертизу.

5. За наявності підстав, визначених пунктами 3 і 4 цієї глави, експерт зобов’язаний заявити самовідвід.

З таких самих підстав відвід експерту може бути заявлено заявником.

6. Відвід (самовідвід) повинен бути вмотивованим і заявлятись у письмовій формі шляхом подання відповідної заяви.

Самовідвід повинен бути заявленим експертом протягом 10 днів з дня отримання ним заявки для проведення експертизи.

Якщо заявнику відома причина відводу експерта, він може заявити про відвід лише до вчинення заявником передбаченої цими Правилами процедурної дії щодо проведення експертизи заявки.

7. Установлення зазначених у пунктах 3 і 4 цієї глави обставин звільняє заявника від обов’язку надання інших доказів упередженості експерта для цілей відводу.

8. Питання про відвід експерта вирішується невідкладно керівником структурного підрозділу УКРНОІВІ, до повноважень якого віднесено проведення експертизи заявки на винахід (корисну модель). У разі визнання відводу обґрунтованим та вмотивованим він підлягає задоволенню.

У разі задоволення відводу (самовідводу) експерта експертиза заявки проводиться іншим експертом, який визначається в порядку, встановленому пунктом 1 цієї глави.

9. Якщо встановлено, що заявлений відвід є необґрунтованим, про це повідомляються відповідно експерт і заявник.

2. Порядок проведення експертизи

1. Експертиза заявки на винахід складається з попередньої, формальної і кваліфікаційної експертизи.

Експертиза заявки на корисну модель складається з попередньої і формальної експертизи.

2. Експертиза заявки проводиться в такому порядку:

1) попередня експертиза, під час якої перевіряється наявність у заявці відомостей, які можуть бути віднесені до державної таємниці;

2) формальна експертиза, під час якої виконуються такі дії:

установлюється дата подання заявки на підставі статті 13 Закону та згідно з частинами десятою та одинадцятою статті 16 Закону;

перевіряється сплата збору за подання заявки та його відповідність вимогам Порядку;

перевіряється наявність підстав для встановлення пріоритету, якщо його заявлено, за винятком підстави, зазначеної в абзаці шостому пункту 1 глави 6 цього розділу;

заявлений об'єкт без аналізу його суті перевіряється на відповідність умовам надання правової охорони, встановленим частинами першою - третьою статті 6 Закону, за винятком умов патентоздатності;

заявка без аналізу суті заявлених об'єктів перевіряється на відповідність формальним вимогам статті 12 Закону та розділу ІІІ цих Правил;

перевіряється дотримання вимоги єдності винаходу (корисної моделі) відповідно до частини четвертої статті 12 Закону та глави 3 розділу ІІ цих Правил;

заявленому винаходу (корисній моделі) присвоюється класифікаційний індекс відповідно до чинної редакції МПК;

3) кваліфікаційна експертиза, під час якої проводиться інформаційний пошук з урахуванням глави 17 цього розділу та перевіряється відповідність заявленого винаходу умовам патентоздатності, встановленим статтею 7 Закону, з урахуванням глави 15 цього розділу.

У разі виникнення обґрунтованих сумнівів під час проведення кваліфікаційної експертизи здійснюють також перевірки, які зазначені в абзацах четвертому - восьмому підпункту 2 цього пункту для формальної експертизи.

3. Під час експертизи заявнику надсилаються обґрунтовані попередні висновки та повідомлення і перевіряється дотримання встановлених Законом і цими Правилами вимог до порядку надання відповіді на них.

4. В обґрунтованому попередньому висновку вказуються всі виявлені невідповідності з посиланням на ті положення Закону та/або цих Правил, що містять вимоги, які порушено, та, якщо це доцільно, на відповідну науково-технічну літературу.

Якщо в попередньому висновку міститься посилання на певне джерело інформації, повинні бути вказані всі бібліографічні дані такого джерела, а також інші дані, потрібні для виявлення відповідної інформації та на яких ґрунтуються зазначені у висновку зауваження (наприклад, абзац, сторінка, номер фігури креслення, стаття Закону, пункт цих Правил тощо).

5. У відповідь на попередній висновок заявник повинен надати мотивовану відповідь з усуненням зазначених у висновку недоліків і/або надати обґрунтовані заперечення проти зауважень, викладених у ньому.

Відповідь повинна бути надана заявником протягом двох місяців з дати одержання ним попереднього висновку.

6. Якщо у строк, зазначений у пункті 5 цієї глави або продовжений згідно з главою 2 розділу VII цих Правил, відповідь на попередній висновок не надана, заявка вважається відкликаною, про що заявнику надсилається повідомлення із зазначенням відповідних причин.

7. Кінцеві результати експертизи заявки, якщо вона не вважається відкликаною або не відкликана, відображаються в обґрунтованому висновку експертизи за заявкою.

Якщо заявка відповідно до частини шостої статті 15 або частин шостої, тринадцятої, дев'ятнадцятої статті 16, або частини другої статті 22 Закону вважається відкликаною, заявнику надсилається про це повідомлення із зазначенням відповідних причин.

Датою, з якої заявка вважається відкликаною, є дата, наступна за датою надходження до УКРНОІВІ заяви про пріоритет відповідно до частини другої статті 15 Закону, якщо за попередньою заявкою діловодство в УКРНОІВІ не завершено (у такому випадку відповідно до частини шостої статті 15 Закону відкликаною вважається попередня заявка в частині, на яку заявлено пріоритет), чи дата, наступна за датою спливу строку сплати збору за подання заявки відповідно до частини одинадцятої статті 12 Закону, або строку подання на вимогу УКРНОІВІ додаткових матеріалів відповідно до частини шостої статті 16 Закону, у тому числі надання

відповіді на попередній висновок, або строку одержання УКРНОІВІ відповідно до частини дев'ятнадцятої статті 16 Закону заяви про проведення кваліфікаційної експертизи та сплати збору за її проведення, або строку надходження до УКРНОІВІ документа про сплату державного мита за реєстрацію винаходу (корисної моделі) і сплати збору за публікації про державну реєстрацію відповідно до частини другої статті 22 Закону.

Заявка, що вважається відкликаною, не має правових наслідків, подальша експертиза такої заявки не проводиться. Подальші дії заявника базуватися на такій заявці не можуть за винятком того, що він може скористатися правом пріоритету на підставі такої заявки.

8. На підставі експертизи за заявкою УКРНОІВІ приймається відповідне рішення відповідно до глави 26 цього розділу.

9. Під час проведення експертизи заявки дії з ініціативи заявника вчиняються у спосіб та в порядку, визначених розділом VII цих Правил.

10. Експертиза електронної заявки проводиться в порядку, визначеному цим розділом, якщо не встановлено інше.

11. Під час проведення експертизи заявки перевіряється факт застосування щодо заявника персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), а також факт застосування щодо держави заявника секторальних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), що поширюються на резидентів іноземної держави відповідно до Закону України "Про санкції".

Перевірка факту застосування санкцій здійснюється за відомостями, що містяться в рішеннях Ради національної безпеки і оборони України, введених у дію Указами Президента України, та, у встановлених законом випадках, затверджених постановою Верховної Ради України.

Якщо на будь-якому етапі діловодства за заявкою встановлено факт застосування щодо заявника або щодо держави заявника санкцій, діловодство за заявкою здійснюється з урахуванням виду застосованих санкцій, про що УКРНОІВІ повідомляє заявника.

УКРНОІВІ може вимагати від заявника надання додаткових матеріалів у разі виникнення обґрунтованих сумнівів стосовно відповідності ідентифікаційних даних особи заявника та особи, щодо якої застосовано санкції, або належності такої особи до осіб, що мають прямий або опосередкований вплив на діяльність заявника, який є юридичною особою.

12. Під час проведення експертизи заявки перевіряється, чи не є заявник (один із заявників), автор (один із авторів) особою, пов'язаною з державою-агресором, визначеною відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 03 березня 2022 року N 187 "Про забезпечення захисту національних інтересів за майбутніми позовами держави Україна у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації".

У разі належності принаймні одного заявника та/або автора до осіб, пов'язаних з державою-агресором, УКРНОІВІ приймає рішення про відмову в державній реєстрації винаходу (корисної моделі).

Клопотання заявника про внесення будь-яких змін до такої заявки не підлягає задоволенню.

3. Попередня експертиза

1. Попередня експертиза заявки, у тому числі поданої до УКРНОІВІ як до відомства, що отримує, міжнародної заявки, здійснюється негайно після реєстрації документів цієї заявки.

З метою недопущення витоку відомостей, що можуть становити державну таємницю, попередня експертиза розпочинається з перевірки всієї вхідної кореспонденції, яка надходить до УКРНОІВІ поштою, електронною поштою, кур'єрськими та іншими відповідними службами доставки кореспонденції та каналами тощо, а також усіх заявок на винаходи та корисні моделі, які подаються до УКРНОІВІ безпосередньо заявником (його представником).

Заявка, документи якої засекречено в установленому порядку з наданням грифа секретності і яка надійшла до УКРНОІВІ через режимно-секретний орган заявника або державного органу чи органу місцевого самоврядування за адресою задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування) (для фізичної особи) або

місцезнаходженням (для юридичної особи), вважається заявкою, яка містить пропозицію заявника щодо віднесення винаходу (корисної моделі) до державної таємниці.

Заявка, яка надійшла до УКРНОІВІ відкритими каналами зв'язку, вважається такою, що не містить пропозиції заявника щодо віднесення винаходу (корисної моделі) до державної таємниці.

Заявка, яка надійшла до УКРНОІВІ відкритими каналами зв'язку, проте на момент її подання заявник вважає, що вона може бути секретною, розглядається експертною комісією з питань таємниць УКРНОІВІ щодо доцільності направлення матеріалів державному експерту з питань таємниць.

2. Під час попередньої експертизи заявка, яка не містить пропозиції заявника щодо віднесення винаходу (корисної моделі) до державної таємниці, перевіряється на наявність у ній відомостей, які можуть становити державну таємницю.

3. Заявка, у якій за результатами попередньої експертизи виявлено відомості, що можуть становити державну таємницю, а також заявка, яка містить пропозицію заявника про віднесення винаходу (корисної моделі) до державної таємниці, надсилаються відповідному державному експерту з питань таємниць для прийняття рішення щодо належності інформації про винахід (корисну модель) до державної таємниці та надання матеріальним носіям цієї інформації грифа секретності.

4. У рішенні державний експерт з питань таємниць визначає ступінь секретності матеріалів заявки або підстави прийняття рішення про недоцільність надання грифа секретності таким матеріалам.

Рішення державного експерта з питань таємниць, зареєстроване СБУ та включене до Зводу відомостей, що становлять державну таємницю, є обов'язковим для виконання на території України.

Дотримання режиму секретності в УКРНОІВІ забезпечується режимно-секретним органом УКРНОІВІ.

5. Про рішення державного експерта з питань таємниць УКРНОІВІ негайно складає повідомлення і надсилає його заявнику.

У разі незгоди з рішенням державного експерта з питань таємниць заявник може подати до УКРНОІВІ мотивоване клопотання про засекречування матеріальних носіїв інформації про винахід (корисну модель) або про їх розсекречування чи оскаржити рішення Державного експерта з питань таємниць до суду.

УКРНОІВІ надсилає клопотання заявника державному експерту з питань таємниць, який прийняв рішення щодо віднесення матеріалів заявки до державної таємниці.

6. На папках справ за заявками, у яких не виявлено відомостей, що становлять державну таємницю, проставляється штамп з написом "за результатами попередньої експертизи відсутні відомості, які можуть бути віднесені згідно із Зводом відомостей, що становлять державну таємницю, до державної таємниці", прізвище і підпис уповноваженої особи.

7. Міжнародна заявка, яку подано до УКРНОІВІ як до відомства, що отримує, перевіряється згідно з пунктами 1 - 6 цієї глави. У разі належності інформації про заявлений винахід (корисну модель) до державної таємниці УКРНОІВІ надсилає заявнику повідомлення (форма PCT/RO/147) про те, що заявка не може розглядатися як міжнародна, внаслідок чого реєстраційний примірник та копія для пошуку не будуть відправлені до відповідних міжнародних органів, як це передбачено статтею 12(1) Договору про патентну кооперацію.

4. Установлення дати подання заявки

1. Дата подання заявки встановлюється за датою одержання УКРНОІВІ матеріалів, що містять принаймні:

заяву в довільній формі про державну реєстрацію винаходу (корисної моделі), викладену українською мовою;

відомості про заявника та його адресу, викладені українською мовою;

матеріал, що справляє враження опису винаходу (корисної моделі), викладений українською або іншою мовою. В останньому випадку для збереження дати подання заявки переклад цього матеріалу українською мовою повинен надійти до УКРНОІВІ протягом двох місяців з дати подання заявки, в іншому разі заявка вважається неподаною.

Для цілей установлення дати подання заявки зроблене в розділі 9 форми заявки посилання на раніше подану заявку, зазначену в розділі 8 форми заявки, замінює опис і будь-які креслення.

2. У разі відповідності матеріалів заявки вимогам пункту 1 цієї глави та сплаченого збору за подання заявки вимогам частини одинадцятої статті 12 Закону та Порядку, за умови, якщо в матеріалах заявки зазначена адреса для листування на території України, заявнику надсилається повідомлення про встановлену дату подання заявки.

3. У разі невідповідності матеріалів заявки вимогам пункту 1 цієї глави заявнику негайно надсилається відповідне повідомлення.

Якщо невідповідність буде усунута заявником протягом двох місяців з дати одержання ним повідомлення УКРНОІВІ, дата подання заявки встановлюється за датою одержання УКРНОІВІ останнього з виправлених матеріалів. В іншому разі заявка вважається неподаною, про що заявнику надсилається повідомлення.

4. Якщо в матеріалах заявки, яка відповідає вимогам пункту 1 цієї глави, відсутня частина опису або є посилання на креслення, але такого креслення в заявці немає, заявнику надсилається про це повідомлення і пропонується на його вибір надіслати відсутню частину опису та/або відсутнє креслення чи виключити посилання на них у заявці.

У разі подання відсутньої частини опису та/або відсутнього креслення протягом двох місяців з дати одержання заявником повідомлення дата подання заявки встановлюється за датою одержання УКРНОІВІ опису та/або креслення. Якщо в зазначений строк заявник не зробить запропонованого йому вибору, заявка вважається неподаною, про що заявнику надсилається повідомлення.

5. Якщо заявник відповідно до пункту 4 цієї глави протягом двох місяців з дати отримання повідомлення УКРНОІВІ подав відсутню частину опису або креслення до заявки, за якою заявляється пріоритет попередньої заявки, і в такій попередній заявці відповідна частина опису або креслення була присутня на дату, на яку УКРНОІВІ були вперше отримані один або декілька передбачених у пункті 1 цієї глави елементів, дата подання заявки встановлюється за датою, на яку виконано всі зазначені в пункті 1 цієї глави вимоги.

При цьому щодо попередньої заявки заявником повинні бути дотримані такі умови:

1) копія попередньої заявки і дата її подання завірені установою, до якої попередня заявка була подана;

2) копія попередньої заявки подана до УКРНОІВІ протягом строку, зазначеного в пункті 4 цієї глави;

3) якщо попередня заявка складена іншою мовою, ніж українська, переклад попередньої заявки поданий протягом строку, зазначеного у пункті 4 цієї глави;

4) відсутня частина опису або відсутнє креслення містились у повному обсязі у попередній заявці;

5) на дату, на яку УКРНОІВІ вперше одержав один або декілька елементів, зазначених у пункті 1 цієї глави, заявка містила зазначення того, що зміст попередньої заявки був включений до заявки шляхом наведення посилання на відсутні елементи заявки;

6) протягом строку, зазначеного в пункті 4 цієї глави, були надані відомості щодо того, де в попередній заявці або в її перекладі міститься відсутня частина опису або відсутнє креслення.

5. Перевірка сплати збору за подання заявки

1. За наявності збору за подання заявки, сплаченого в установлений пунктом 10 глави 1 розділу IV цих Правил строк, він перевіряється на відповідність вимогам Порядку.

Збір за подання заявки вважається сплаченим, якщо повну суму збору сплачено в установлений частиною одинадцятою статті 12 Закону строк.

2. У разі відсутності сплати збору за подання заявки на дату подання заявки заявнику надсилається повідомлення про необхідність сплати збору за подання заявки та зазначається сума збору, що підлягає сплаті.

3. У разі відсутності сплати збору за подання заявки до дня спливу двох місяців з дати її подання або відсутності клопотання про продовження цього строку та/або відсутності сплати збору за подання цього клопотання, заявка вважається відкликаною, про що заявнику надсилається повідомлення.

Таке повідомлення надсилається заявнику також у разі несплати збору за подання заявки до спливу строку, на який продовжено його надходження згідно із зазначеним у цьому пункті клопотанням.

4. У разі сплати збору за подання заявки, з якого випливає, що збір сплачено до дати подання заявки, проте заявка надійшла до УКРНОІВІ після спливу трьох місяців з дати зарахування суми збору на поточний рахунок УКРНОІВІ, протягом яких розмір збору залишався незмінним, або після спливу одного місяця з дати введення в дію зміненого розміру збору, такий збір не береться до уваги, про що заявнику негайно надсилається повідомлення.

Такий збір повертається або перезараховується згідно з пунктом 7 Порядку.

(пункт 4 глави 5 розділу VI доповнено абзацом другим згідно з наказом Міністерства економіки України від 20.09.2024 р. N 23936)

5. У разі невідповідності сплаченого збору вимогам Порядку заявнику надсилається повідомлення про усунення виявлених недоліків.

Заявник повинен усунути зазначені недоліки протягом двох місяців з дати одержання ним повідомлення. Цей строк може бути продовжений у порядку, встановленому главою 2 розділу VII цих Правил.

6. Установлення пріоритету

1. Пріоритет попередньої заявки, поданої до УКРНОІВІ або до відповідного органу держави - учасниці Паризької конвенції чи Угоди СОТ, установлюється за таких умов:

на попередню заявку не заявлено пріоритету;

заявка надійшла до УКРНОІВІ до спливу дванадцяти місяців з дати подання попередньої заявки до УКРНОІВІ або до відповідного органу іноземної держави - учасниці Паризької конвенції чи Угоди СОТ;

разом із заявкою або протягом трьох місяців з дати її подання чи двох місяців з дати спливу строку, зазначеного в абзаці третьому цього пункту, залежно від того, який з цих строків спливає пізніше, але до завершення будь-якої технічної підготовки до публікації заявки, УКРНОІВІ одержано заяву про пріоритет із зазначенням принаймні номера і дати подання попередньої заявки та держави, у якій попередню заявку було подано;

протягом трьох місяців з дати подання заявки, за якою проводиться експертиза, чи шістнадцяти місяців з дати подання попередньої заявки залежно від того, який з цих строків спливає пізніше, УКРНОІВІ одержано копію попередньої заявки, засвідчену установою, до якої цю попередню заявку було подано, якщо її було подано не до УКРНОІВІ;

суть заявленого винаходу (корисної моделі) розкрито в попередній заявці на дату її подання;

заявник є особою або правонаступником особи, яка подала попередню заявку відповідно до абзацу першого цього пункту.

Пріоритет за попередньою заявкою, поданою до УКРНОІВІ, не встановлюється, якщо така заявка вважається неподаною відповідно до частини одинадцятої або дванадцятої статті 16 Закону.

2. Щодо заявки в цілому чи окремого пункту формули винаходу (корисної моделі) може бути заявлено пріоритет двох і більше попередніх заявок.

При цьому строки, початковою датою яких є дата пріоритету, обчислюються від найбільш ранньої дати пріоритету.

3. Право пріоритету поширюється лише на ті винаходи (корисні моделі), які наведені в попередній заявці (попередніх заявках).

За відсутності у формулі винаходу (корисної моделі) попередньої заявки розкриття деяких винаходів (корисних моделей), щодо яких заявлено пріоритет, пріоритет може бути встановлено лише за умови, що у формулі та/або описі та/або кресленнях попередньої заявки такі винаходи (корисні моделі) розкриваються.

4. УКРНОІВІ може вимагати від заявника надання перекладу попередньої заявки українською мовою, якщо обґрунтованість заяви про пріоритет пов'язана зі встановленням відповідності заявленого винаходу умовам патентоздатності. Переклад повинен надійти до УКРНОІВІ протягом двох місяців з дати одержання заявником відповідного повідомлення або

шістнадцяти місяців з дати подання попередньої заявки залежно від того, який з цих строків спливає пізніше.

Замість перекладу попередньої заявки заявник може подати заяву про те, що таким перекладом є подана до УКРНОІВІ заявка, у якій заявлено пріоритет.

5. У разі виконання умов пункту 1 цієї глави з урахуванням відповідно пунктів 2 - 4 цієї глави дата пріоритету заявки, за якою проводиться експертиза, встановлюється за датою подання попередньої заявки. В іншому разі право пріоритету на підставі відповідної попередньої заявки втрачається щодо всього винаходу (корисної моделі).

6. Про втрату права пріоритету заявнику надсилається повідомлення із зазначенням відповідних причин.

7. Заявник може внести виправлення помилки до заяви про пріоритет, для чого протягом трьох місяців з дати подання заявки, за якою проводиться експертиза, чи шістнадцяти місяців з дати подання попередньої заявки залежно від того, який з цих строків спливає пізніше, він повинен подати до УКРНОІВІ заяву про виправлення помилки та сплатити збір за її подання згідно з Порядком.

У разі виправлення дати пріоритету на більш ранню дату зазначені шістнадцять місяців відліковуються з виправленої дати.

У разі виконання заявником вимог цієї глави заява про внесення виправлень до заяви про пріоритет задовольняється.

У разі виправлення дати пріоритету кожен строк, пов'язаний з цією датою та який ще не сплинув, відліковується від виправленої дати пріоритету.

8. Право заявника на внесення виправлень до заяви про пріоритет втрачається в разі подання ним заяви про опублікування заявки раніше спливу строку, встановленого згідно з частиною шістнадцятою статті 16 Закону, якщо зазначену заяву про опублікування не відкликано до завершення технічної підготовки до опублікування заявки.

9. Про задоволення заяви про внесення виправлень до заяви про пріоритет або про відмову в її задоволенні заявнику надсилається повідомлення.

10. Якщо пріоритет заявлено на підставі поданої до УКРНОІВІ попередньої заявки, діловодство за якою в УКРНОІВІ не завершено, відповідно до частини шостої статті 15 Закону з надходженням заяви про пріоритет попередня заявка вважається відкликаною в частині, на яку заявлено пріоритет, про що заявнику надсилається повідомлення, заявник зобов'язаний внести відповідні зміни до попередньої заявки.

11. Якщо відповідно до частини восьмої статті 15 Закону пріоритет заявлено на підставі додаткових матеріалів, поданих до раніше поданої до УКРНОІВІ заявки, датою пріоритету є дата одержання УКРНОІВІ цих додаткових матеріалів.

Пріоритет на підставі додаткових матеріалів установлюється за таких умов:

додаткові матеріали не взято до уваги під час експертизи заявки, до якої їх було подано;

додаткові матеріали оформлені як самостійна заявка, і її подано до УКРНОІВІ протягом трьох місяців з дати одержання заявником повідомлення про те, що зазначені матеріали не беруться до уваги під час експертизи заявки, до якої їх було додано;

у матеріалах самостійної заявки зазначено дату подання і номер раніше поданої заявки, а також дату подання додаткових матеріалів, на підставі яких заявлено пріоритет;

самостійну заявку подано тим самим заявником, що й раніше подану заявку, або його правонаступником;

суть винаходу (корисної моделі) у самостійній заявці, що оформлена на основі додаткових матеріалів, не виходить за межі змісту цих додаткових матеріалів на дату їх подання.

У разі недотримання будь-якої з умов цього пункту заявнику надсилається повідомлення про неможливість встановлення пріоритету.

7. Перевірка заявки та заявленого об'єкта на відповідність установленим вимогам

1. Кожен із заявлених об'єктів перевіряється на відповідність умовам надання правової охорони, встановленим частинами першою - третьою статті 6 Закону і визначеним у розділі ІІ цих Правил, за винятком умов патентоздатності, заявка перевіряється на відповідність

формальним вимогам, установленим частинами четвертою - восьмою статті 12 Закону і визначеним у розділі ІІІ цих Правил.

Під час проведення формальної експертизи зазначені перевірки здійснюються в межах, які не вимагають поглибленого аналізу суті винаходу (корисної моделі) та спеціальної освіти експерта в галузі технології, якої стосується заявка.

2. Якщо за результатами формальної експертизи встановлено, що всі вимоги, дотримання яких перевірялося згідно з пунктом 1 цієї глави, виконано, подальші дії здійснюються УКРНОІВІ відповідно до пункту 1 глави 10 цього розділу.

3. Якщо будь-яку з вимог, дотримання яких перевірялося згідно з пунктом 1 цієї глави, не виконано, заявнику надсилається про це обґрунтований попередній висновок.

Підставами для надсилання заявнику попереднього висновку є:

невідповідність сплати збору за подання заявки, у тому числі розміру сплаченого збору, вимогам Порядку;

невідповідність заявленого об'єкта умовам надання правової охорони, встановленим частинами першою - третьою статті 6 Закону та визначеним у главі 1 розділу ІІ цих Правил, за винятком умов патентоздатності;

невідповідність заявки вимогам до її складу, встановленим частиною п'ятою статті 12 Закону та визначеним у главі 1 розділу ІІІ цих Правил;

невідповідність документів заявки загальним вимогам до їх оформлення, визначеним у главі 2 розділу ІІІ цих Правил;

невідповідність документів заявки загальним вимогам до їхнього змісту, визначеним у главі 2 розділу ІІІ цих Правил;

невідповідність форми заявки вимогам глави 3 розділу ІІІ цих Правил;

невідповідність заявки вимозі єдиності винаходу (корисної моделі), установленій частиною четвертою статті 12 Закону та визначеній у главі 3 розділу ІІ цих Правил;

невідповідність опису винаходу (корисної моделі) формальним вимогам, установленим частиною сьомою статті 12 Закону та визначеним у главі 4 розділу ІІІ цих Правил, а також відповідно у главах 8 - 11 розділу ІІІ цих Правил, з огляду на вид заявленого об'єкта;

невідповідність формули винаходу (корисної моделі) формальним вимогам, установленим частиною восьмою статті 12 Закону та визначеним у главі 5 розділу ІІІ цих Правил, а також відповідно у главах 8 - 11 розділу ІІІ цих Правил, з огляду на вид заявленого об'єкта.

4. Формула та опис винаходу (корисної моделі) перевіряються з урахуванням виправлень, унесених до заявки (за наявності).

5. Якщо за результатами формальної експертизи встановлено, що будь-яку із зазначених у формулі ознак, у тому числі через невизначеність або неоднозначність її характеристики, неможливо ідентифікувати, як це передбачено пунктом 5 глави 5 розділу ІІІ цих Правил, або формулу викладено настільки неясно, що зрозуміти суть заявленого винаходу (корисної моделі) та/або визначити заявлений обсяг правової охорони неможливо, УКРНОІВІ надсилає заявнику обґрунтований попередній висновок. У цьому висновку зазначається, що формула винаходу (корисної моделі) не відповідає вимогам частини восьмої статті 12 Закону та пунктів 1, 2, 5 глави 5 розділу ІІІ цих Правил.

6. Якщо під час формальної експертизи встановлено, що в описі винаходу (корисної моделі) відсутні необхідні відомості, які підтверджують можливість здійснення винаходу (корисної моделі), або виражену формулою суть винаходу (корисної моделі) не розкрито в описі настільки ясно і повно, щоб його (її) міг здійснити фахівець, або визначений формулою обсяг правової охорони не підтверджується описом винаходу (корисної моделі), заявника в обґрунтованому попередньому висновку повідомляють, що опис винаходу не відповідає вимогам частини сьомої статті 12 Закону та пункту 1 глави 4 розділу ІІІ цих Правил, формула винаходу (корисної моделі) не базується на описі, тобто не відповідає вимогам частини восьмої статті 12 Закону та пункту 4 глави 5 розділу ІІІ цих Правил.

8. Перевірка єдиності винаходу (корисної моделі)

1. Для встановлення того, чи відповідає заявка на винахід вимозі єдиності, установленої частиною четвертою статті 12 Закону, перевіряється дотримання вимог пункту 1 глави 3 розділу II цих Правил, з урахуванням абзацу другого пункту 1 глави 7 цього розділу.

2. Якщо формула характеризує два або більше винаходів (групу винаходів), перевіряється, чи пов'язані вони єдиним винахідницьким задумом, незалежно від того, заявлені ці винаходи в окремих пунктах або як альтернатива в одному пункті формули винаходу.

Винаходи вважаються пов'язаними єдиним винахідницьким задумом, якщо вони відповідають вимогам пункту 3 глави 3 розділу II цих Правил.

3. Якщо формула характеризує два або більше винаходів, які є об'єктами одного виду, перевіряється, чи є вони варіантами, тобто, чи збігаються зазначені заявником призначення цих винаходів і чи забезпечують вони одержання того самого технічного результату.

Тотожність технічних результатів не вважається порушеною, якщо крім загального технічного результату, спільного для всіх винаходів групи, формулювання одного з окремих технічних результатів будь-якого з винаходів цієї групи додатково містить зазначення певної особливості цього технічного результату (наприклад, загальним технічним результатом, спільним для всіх винаходів групи, є "зниження тертя", окремим технічним результатом - "зниження тертя в умовах підвищеної вологості").

Тотожність технічних результатів не вважається порушеною, якщо для будь-якого з винаходів групи зазначено два чи більше технічних результати, а спільним для всіх винаходів є принаймні один із цих технічних результатів.

4. Для встановлення того, чи відповідає заявка на корисну модель вимозі єдиності, встановленій частиною четвертою статті 12 Закону, перевіряється дотримання вимог пункту 4 глави 3 розділу II цих Правил.

5. У разі виявлення порушення вимоги єдиності винаходу (корисної моделі) заявнику надсилається обґрунтований попередній висновок з пропозицією усунути цей недолік, зокрема, шляхом поділу заявки або зазначення винаходу (корисної моделі), щодо якого (якої) слід проводити експертизу заявки, та надати виправлені матеріали (формулу винаходу або корисної моделі).

Протягом двох місяців з дати одержання висновку заявник може внести до заявки відповідні виправлення або надати обґрунтовані доводи стосовно порушення вимоги єдиності.

6. Якщо заявник надав зазначені документи в установлений строк, подальша експертиза проводиться відповідно до глави 7 цього розділу щодо заявки, до якої внесені відповідні виправлення.

7. Якщо порушення вимоги єдиності протягом установленого строку не усунуто, у відповіді заявника на попередній висновок винахід (корисну модель), щодо якого (якої) слід проводити експертизу заявки, не було вказано, не надані виправлені матеріали (формула винаходу або корисної моделі), а надані ним доводи не були визнані УКРНОІВІ переконливими, подальша експертиза проводиться відповідно до глави 7 цього розділу щодо винаходу (корисної моделі), зазначеного (зазначеної) у формулі першим (першою), а також щодо винаходів, пов'язаних з ним єдиним винахідницьким задумом. За відсутності виправлених матеріалів (формули винаходу або корисної моделі) та неможливості чіткого відокремлення такого винаходу (винаходів) заявка вважається відкликаною, про що заявнику надсилається повідомлення.

9. Присвоювання винаходу (корисній моделі) класифікаційного індексу

1. З метою віднесення винаходу (корисній моделі) до певної сфери (сфер) технології йому (їй) присвоюється класифікаційний індекс (індекси) відповідно до чинної редакції МПК з урахуванням другого абзацу пункту 1 глави 7 цього розділу.

У разі відсутності в заявці класифікаційного індексу (індексів) або неправильного його (їх) зазначення заявником, такий індекс (індекси) визначається УКРНОІВІ.

2. Класифікаційний індекс вибирається виходячи зі змісту формули винаходу (корисній моделі) з урахуванням, за необхідності, опису, а також креслень, якщо вони є. Якщо винахід (корисна модель) стосується двох і більше сфер технології, яким відповідають різні рубрики МПК, встановлюються всі відповідні класифікаційні індекси.

3. Класифікаційні індекси, встановлені на стадії формальної експертизи, можуть бути змінені на стадії кваліфікаційної експертизи.

10. Завершення формальної експертизи

1. Якщо за результатами перевірки, проведеної відповідно до глав 7 і 8 цього розділу, встановлено, що:

заявлений винахід (корисна модель) відповідно до вимог частини першої статті 6 Закону та пунктів 1 і 2 глави 1 розділу ІІ цих Правил не суперечить публічному порядку, загальновизнаним принципам моралі;

заявлений об'єкт належить до об'єктів, яким надається правова охорона відповідно до частини другої статті 6 Закону та пункту 3 глави 1 розділу ІІ цих Правил, не належить до об'єктів, на які відповідно до частини третьої статті 6 Закону та пункту 4 глави 1 розділу ІІ цих Правил не поширюється правова охорона, і до об'єктів, які відповідно до пункту 5 глави 1 розділу ІІ цих Правил не визнаються винаходами (корисними моделями) у значенні статті 1 Закону;

заявка відповідає формальним вимогам статті 12 Закону та розділу ІІІ цих Правил, у тому числі вимозі єдиності винаходу (корисної моделі);

сплата збору за подання заявки відповідає вимогам Порядку,

за заявкою на винахід УКРНОІВІ надсилає заявнику повідомлення про завершення формальної експертизи та можливість проведення кваліфікаційної експертизи;

за заявкою на корисну модель УКРНОІВІ складає обґрунтований висновок про відповідність корисної моделі встановленим вимогам.

2. Якщо відповідь на попередній висновок надано заявником протягом установленого строку, але вказані у висновку порушення не було усунуто, доводи заявника проти цього висновку не визнані УКРНОІВІ переконливими і за результатами проведеної відповідно до глав 7 і 8 цього розділу перевірки встановлено, що:

заявлений винахід (корисна модель) або будь-який з винаходів групи винаходів суперечить публічному порядку, загальновизнаним принципам моралі, чим порушено вимоги частини першої статті 6 Закону та пунктів 1 і 2 глави 1 розділу ІІ цих Правил;

або заявлений об'єкт (будь-який із заявлених об'єктів) не належить до об'єктів, яким надається правова охорона відповідно до частини другої статті 6 Закону та пункту 3 глави 1 розділу ІІ цих Правил, належить до об'єктів, на які відповідно до частини третьої статті 6 Закону та пункту 4 глави 1 розділу ІІ цих Правил не поширюється правова охорона, або належить до об'єктів, які відповідно до пункту 5 глави 1 розділу ІІ цих Правил не визнаються винаходами (корисними моделями) у значенні статті 1 Закону;

або заявка не відповідає формальним вимогам статті 12 Закону та розділу ІІІ цих Правил, зокрема вимозі єдиності винаходу (корисної моделі);

або сплата збору за подання заявки не відповідає вимогам Порядку,

УКРНОІВІ складає щодо цього обґрунтований висновок.

11. Публікація відомостей про заявку на винахід

1. Публікація в офіційному електронному бюлетені "Промислова власність" (далі - бюлетень) відомостей про заявку на винахід здійснюється після спливу вісімнадцяти місяців з дати подання заявки, а якщо заявлено пріоритет, - з дати її пріоритету, за умови дотримання вимог, установлених частиною шістнадцятою статті 16 Закону для заявки на винахід, якщо заявка не відкликана, не вважається відкликаною або щодо неї не прийнято рішення про відмову в державній реєстрації винаходу.

2. Зміст відомостей про заявку на винахід для публікації визначається УКРНОІВІ.

3. Відомості про заявку на винахід, щодо якої державним експертом прийнято рішення про віднесення її до державної таємниці, та заявку на корисну модель не публікуються.

12. Інформаційний пошук за клопотанням будь-якої особи

1. Після публікації відомостей про заявку на винахід будь-яка особа може подати до УКРНОІВІ клопотання про проведення інформаційного пошуку на підставі формули винаходу в редакції на дату подання такого клопотання з урахуванням опису та наявних креслень.

За подання клопотання сплачується збір. У разі несплати збору або невідповідності сплаченого збору вимогам Порядку клопотання вважається неподаним, інформаційний пошук не проводиться.

2. Клопотання повинно містити принаймні номер заявки та адресу, за якою надіслається звіт про результати інформаційного пошуку.

3. Інформаційний пошук здійснюється в порядку, визначеному главою 17 цього розділу. Звіт про результати інформаційного пошуку надсилається особі, яка подала клопотання, протягом двох місяців з дати його подання.

4. Якщо на дату подання клопотання відомості щодо вказаної в ньому заявки ще не були опубліковані або така заявка не була подана до УКРНОІВІ, особі, яка подала клопотання, надсилається про це повідомлення.

У такому разі датою подання клопотання вважається дата публікації відомостей про заявку.

13. Зауваження щодо відповідності винаходу умовам надання правової охорони

1. Відповідно до частини вісімнадцятої статті 16 Закону після публікації відомостей про заявку на винахід будь-яка особа може подати до УКРНОІВІ зауваження щодо відповідності заявленого винаходу умовам надання правової охорони, визначеним цим Законом. За подання зауваження збір не сплачується.

Особи, які подали зауваження, участі в діловодстві за заявкою не беруть.

2. У разі отримання зауваження воно невідкладно надсилається заявнику, який може повідомити УКРНОІВІ про своє ставлення до зауваження.

3. Зауваження в межах мотивів щодо невідповідності заявленого винаходу умовам надання правової охорони та повідомлення заявника про своє ставлення до зауваження (у разі його отримання УКРНОІВІ) беруться до уваги під час проведення кваліфікаційної експертизи.

14. Заперечення проти заявки

1. Відповідно до частини сімнадцятої статті 16 Закону протягом шести місяців з дати публікації в бюлетені відомостей про заявку на винахід будь-яка особа може подати до УКРНОІВІ мотивоване заперечення проти заявки.

У запереченні повинні бути зазначені підстави, з яких воно подано (одна або декілька), зокрема:

заявлений об’єкт не відповідає вимогам частин першої, другої або третьої статті 6 Закону;

винахід не відповідає умовам патентоздатності, встановленим статтею 7 Закону.

Заперечення подається разом з його копією.

2. Заперечення складається українською мовою.

Якщо додатки до заперечення викладені іноземною мовою, разом з ними подається їх переклад на українську мову в обсязі, необхідному та достатньому для підтвердження аргументів наведених у матеріалах заперечення. В іншому разі вони не беруться до уваги.

3. Заперечення повинно стосуватися однієї заявки та містити:

ім’я (повне найменування) особи, яка подала заперечення (далі - подавець заперечення), адресу для листування;

ім’я (повне найменування) представника, якщо заперечення підписано ним, адресу його задекларованого/зареєстрованого місця проживання (перебування) (місцезнаходження);

номер і дату подання заявки, якої стосується заперечення;

зміст чітко сформульованих вимог подавця заперечення;

мотиви, з яких подано заперечення (виклад обставин, якими подавець заперечення обґрунтовує свої вимоги; зазначення доказів, на підставі яких встановлено невідповідність наведеного в заявці винаходу умовам надання правової охорони, встановленим Законом; посилання на положення законодавства, на підставі яких встановлено таку невідповідність);

підпис подавця заперечення або його представника та дату підпису.

Підпис подавця заперечення, що є юридичною особою, складається з повного найменування посади уповноваженої особи, особистого підпису (кваліфікованого електронного підпису або вдосконаленого електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті

електронного підпису), ініціалів і прізвища та засвідчується печаткою цієї юридичної особи (за наявності).

Якщо заперечення підписується не особою, що подала заперечення, а представником, перед особистим підписом зазначається статус цієї особи та відомості про документ на підставі якого діє представник, у тому числі дата вчинення довіреності.

4. До заперечення додаються:

документи, зазначені в запереченні як докази наявності викладених у ньому обставин;

довіреність або її копія, засвідчена в установленому законодавством порядку (якщо заперечення подається через представника), оформлені відповідно до пункту 7 глави 1 розділу IV цих Правил.

До заперечення можуть бути додані також інші документи, необхідні для правильного розгляду заперечення.

5. Документи заперечення складаються та подаються з дотриманням вимог, установлених розділами III та IV цих Правил.

Заперечення та додатки до нього не повинні містити зневажливих висловлювань щодо інших осіб, а також матеріалів і/або відомостей, що вочевидь не стосуються заперечення.

6. За подання заперечення сплачується збір згідно з Порядком.

Датою подання заперечення вважається дата подання його до об'єкта поштового зв'язку чи безпосередньо до УКРНОІВІ, якщо збір за подання заперечення сплачено не пізніше цієї дати. Якщо заперечення подано до об'єкта поштового зв'язку чи безпосередньо до УКРНОІВІ до дати сплати збору за подання цього заперечення, датою подання заперечення вважається дата сплати відповідного збору.

7. За надходження заперечення до УКРНОІВІ здійснюється його попередній розгляд, під час якого перевіряється:

відповідність заперечення вимогам цієї глави та розділу III цих Правил;

дотримання встановленого частиною сімнадцятою статті 16 Закону строку подання заперечення;

наявність сплати збору за подання заперечення та відповідність сплаченого збору вимогам Порядку;

наявність довіреності або її копії, засвідченої в установленому законодавством порядку, оформленої відповідно до пункту 7 глави 1 розділу IV цих Правил (якщо заперечення подано представником).

Відсутність копії заперечення не є підставою для відмови у прийнятті заперечення до розгляду.

8. Якщо за результатами попереднього розгляду заперечення встановлено, що дотримані умови пункту 6 цієї глави, воно приймається до розгляду, про що подавцю заперечення надсилається повідомлення.

Копія заперечення надсилається заявнику.

Протягом двох місяців з дати одержання копії заперечення заявник може повідомити УКРНОІВІ про своє ставлення до заперечення шляхом надання обґрунтованої відповіді на нього. Він може спростувати заперечення і залишити заявку без змін, унести до заявки зміни, які пов'язані із запереченням, або відкликати її.

9. У разі несплати збору за подання заперечення або невідповідності сплаченого збору вимогам Порядку заперечення вважається неподаним, про що подавцю заперечення надсилається повідомлення.

10. У разі порушення встановленого строку для подання заперечення воно вважається неподаним, про що подавцю заперечення надсилається повідомлення.

11. У разі відсутності будь-якого з документів, зазначених у пункті 4 цієї глави, подавцю заперечення надсилається про це повідомлення.

Якщо зазначені в повідомленні недоліки будуть усунуті протягом двох місяців з дати одержання подавцем заперечення повідомлення, заперечення вважається поданим у день первісного його подання. В іншому разі заперечення вважається неподаним, про що подавцю заперечення надсилається повідомлення.

12. У разі подання заперечення проти заявки, яка на дату подання цього заперечення вважається відкликаною, але за якою не вичерпано можливості відновлення права заявника щодо заявки, воно залишається без розгляду до спливу строку, встановленого Законом для такого відновлення, про що подавцю заперечення надсилається повідомлення.

У разі подання заперечення проти заявки, яка на дату подання цього заперечення відкликана або вважається відкликаною та за якою вичерпано можливості відновлення права заявника щодо заявки, воно не приймається до розгляду, про що подавцю заперечення надсилається повідомлення. Збір за подання такого заперечення підлягає поверненню відповідно до Порядку.

13. Подане заперечення розглядається в межах мотивів, викладених у ньому, та з урахуванням відповіді заявника в разі її надання в установлений строк.

Результати розгляду заперечення відображаються у висновку експертизи за заявкою в порядку, встановленому главою 26 цього розділу.

15. Кваліфікаційна експертиза

1. Кваліфікаційна експертиза проводиться за заявкою на винахід, щодо якої заявнику надіслано повідомлення про завершення формальної експертизи та можливість проведення кваліфікаційної експертизи відповідно до частини чотирнадцятої статті 16 Закону.

2. Під час проведення кваліфікаційної експертизи перевіряється відповідність заявленого винаходу умовам патентоздатності - новизна, винахідницький рівень та промислова придатність, визначеним у статті 7 Закону.

Попередньо здійснюється перевірка згідно з пунктом 4 глави 7 та главою 8 цього розділу формули та опису винаходу на відповідність вимогам, установленим частинами четвертою, сьомою та восьмою статті 12 Закону.

У разі виникнення обгрунтованих сумнівів під час проведення кваліфікаційної експертизи здійснюють також перевірки, визначені в абзаці першому пункту 1 глави 7 цього розділу.

Якщо заявником подано заяву про пріоритет і в процесі інформаційного пошуку, який було проведено відповідно до глави 17 цього розділу, були виявлені відомості, які можуть бути підставою для визнання винаходу таким, що не відповідає умовам патентоздатності, і які стали загальнодоступними в період між датою заявленого пріоритету і датою подання заявки, перевіряється дотримання умови для встановлення пріоритету відповідно до абзацу п’ятого пункту 1 глави 6 з урахуванням пункту 3 глави 6 цього розділу, а саме, чи розкрито суть заявленого винаходу в сукупності документів (формулі, описі, кресленнях) попередньої заявки на дату її подання.

У разі якщо суть заявленого винаходу в попередній заявці розкрито, право пріоритету на підставі такої попередньої заявки підтверджується, а зазначені в абзаці третьому цього пункту відомості, виявлені в процесі інформаційного пошуку, визнаються такими, що не входять до рівня техніки, а отже, не враховуються під час перевірки заявленого винаходу на відповідність умовам патентоздатності.

В іншому разі пріоритет на підставі попередньої заявки не встановлюється, а зазначені в абзаці третьому цього пункту відомості, виявлені в ході інформаційного пошуку, визнаються такими, що входять до рівня техніки, а отже, враховуються під час перевірки заявленого винаходу на відповідність умовам патентоздатності, про що заявнику надсилається повідомлення.

16. Умови проведення кваліфікаційної експертизи

1. Кваліфікаційна експертиза проводиться за умови подання заявником або будь-якою особою протягом трьох років з дати подання заявки на винахід заяви про проведення кваліфікаційної експертизи та сплати збору за її проведення, який відповідає вимогам Порядку.

2. Якщо заяву про проведення кваліфікаційної експертизи подано протягом установленого строку, але збір за її проведення не було сплачено або сплачений збір не відповідає вимогам Порядку, заявнику або особі, яка подала таку заяву, надсилається повідомлення про те, що його заяву буде задоволено за умови, що збір за проведення кваліфікаційної експертизи буде сплачено до спливу встановленого строку.

3. Якщо збір за проведення кваліфікаційної експертизи заявником сплачено, але його розмір є меншим, ніж установлено Порядком, а саме, не відповідає кількості незалежних пунктів формули, щодо якої за поданою заявою повинно бути проведено кваліфікаційну експертизу, заявнику або особі, яка подала таку заяву, надсилається повідомлення про таку невідповідність.

У повідомленні заявнику або особі, яка подала таку заяву, пропонується до спливу встановленого строку доплатити збір до розміру, встановленого Порядком. У разі залишення розміру сплаченого збору без змін заявнику пропонується подати заяву про виправлення помилки в заявці, разом з якою надати виправлену формулу винаходу, кількість незалежних пунктів якої відповідає розміру сплаченого збору, та сплатити збір за подання цієї заяви згідно з Порядком.

4. Якщо протягом строків, установлених частиною дев'ятнадцятою статті 16 Закону, подано заяву про проведення кваліфікаційної експертизи та сплачено збір у визначеному Порядком розмірі, заявнику, та/або особі, яка подала таку заяву, надсилається повідомлення про те, що проведення кваліфікаційної експертизи розпочато з дати, на яку подано зазначену заяву та сплачено збір.

5. Якщо протягом трьох років з дати подання заявки заявник не подав заяву про проведення кваліфікаційної експертизи, та/або не сплатив збір за її проведення і до спливу зазначеного строку не подав клопотання про продовження цього строку, та/або не сплатив збір за подання цього клопотання, заявка вважається відкликаною.

Якщо до спливу продовженого строку заявник не подав заяву про проведення кваліфікаційної експертизи та/або не сплатив збір за її проведення, заявка вважається відкликаною.

Про те, що заявка вважається відкликаною, заявнику надсилається повідомлення.

17. Проведення інформаційного пошуку

1. Інформаційний пошук проводиться з метою визначення рівня техніки для перевірки новизни та винахідницького рівня заявленого винаходу.

Пошук проводиться з урахуванням виправлень, унесених до заявки (якщо вони вносились).

Якщо інформаційний пошук за заявкою вже було проведено відповідно до глави 12 цього розділу, його результати враховуються при проведенні пошуку під час кваліфікаційної експертизи.

Рівень техніки включає всі відомості, що стали загальнодоступними у світі до дати подання заявки до УКРНОІВІ, а якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету.

Для визначення рівня техніки загальнодоступними вважаються відомості, з якими будь-яка зацікавлена особа могла ознайомитися до дати подання заявки до УКРНОІВІ, а якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету.

2. Датою, з якої відомості стали загальнодоступними, вважається:

для опублікованих описів до охоронних документів - зазначена на них дата публікації;

для опублікованих відомостей про заявку на державну реєстрацію винаходу, яку подано до УКРНОІВІ, - зазначена на них дата публікації;

для друкованих видань - дата видання, а за відсутності можливості її встановлення останній день місяця чи 31 грудня зазначеного у виданні року, якщо дата видання визначається лише місяцем або роком;

для депонованих рукописів, статей, оглядів, монографій тощо - дата їх депонування;

для звітів про науково-дослідні роботи, пояснювальних записок до дослідно-конструкторських робіт та іншої конструкторської, технологічної і проєктної документації, яка знаходиться в органах науково-технічної інформації, - дата надходження її до цих органів;

для нормативно-технічної документації - дата реєстрації її в уповноваженому органі;

для матеріалів дисертацій та авторефератів дисертацій, виданих на правах рукопису, - дата надходження їх до бібліотеки;

для прийнятих на конкурс робіт - дата викладення їх для ознайомлення, підтверджена документами, які стосуються проведення конкурсу;

для джерел інформації, що сприймаються візуально (наприклад, плакати, моделі, вироби), - документально підтверджена дата, з якої їх огляд стає можливим;

для експонатів, розміщених на виставці, - документально підтверджена дата початку їх показу;

для усних доповідей, лекцій, виступів - дата доповіді, лекції, виступу, якщо вони зафіксовані апаратурою звукового запису або стенографією;

для відомостей про технічні засоби, що стали відомими в результаті їх використання, - документально підтверджена дата, з якої ці відомості стали загальнодоступними;

для повідомлень по радіо, телебаченню - дата такого повідомлення, якщо воно зафіксовано на відповідному носії інформації;

для відомостей про технічний засіб, що став відомим унаслідок його використання, - документально підтверджена дата, з якої ці відомості стали загальнодоступними;

для відомостей, що стали загальнодоступними через електронні носії інформації, зокрема, CD, DVD диски, - дата розміщення цих відомостей на зазначених носіях за умови її документального підтвердження;

для відомостей, отриманих засобами онлайн-доступу, зокрема через мережу Інтернет, - дата, коли відомості були публічно розміщені в електронному середовищі**.**

Якщо відсутні однозначні відомості про дату, коли відомості були публічно розміщені в електронному середовищі, ця дата може бути виявлена УКРНОІВІ за допомогою доступних технічних засобів. При цьому УКРНОІВІ повідомляє заявника про назву та тип використаних технічних засобів. Така дата вважається достовірною, якщо заявником не буде надано доказів протилежного.

3. Для оцінювання новизни до рівня техніки включається також зміст будь-якої заявки на державну реєстрацію в Україні винаходу (корисної моделі) (у тому числі міжнародної заявки, у якій зазначена Україна) у тій редакції, у якій цю заявку було подано спочатку, за умови, що дата її подання, а якщо заявлено пріоритет, дата пріоритету передує даті подання (даті пріоритету) заявки, за якою проводиться експертиза, і що на дату подання (дату пріоритету) заявки, за якою проводиться експертиза, чи після цієї дати відомості про зазначену заявку з більш ранньою датою подання (датою пріоритету) або відомості про державну реєстрацію відповідної корисної моделі було опубліковано.

Якщо заявка з більш ранньою датою подання (датою пріоритету) відкликана або вважається відкликаною до публікації відомостей про неї, однак така публікація відбулася, оскільки до дати, на яку заявка відкликана або вважається відкликаною, було завершено технічну підготовку до публікації, зміст такої заявки входить до рівня техніки лише за умови, що дата публікації відомостей про неї передує даті подання (даті пріоритету) заявки, за якою проводиться експертиза.

4. Інформаційний пошук охоплює всі сфери технології, щодо яких установлено класифікаційний індекс (індекси) заявленого винаходу, і може поширюватися, якщо це доцільно, на інші сфери технології, яких стосується винахід з огляду на його функцію (функції) чи галузь (галузі) застосування.

5. Інформаційний пошук проводиться з використанням патентно-інформаційної бази УКРНОІВІ, а також електронних баз даних, до яких УКРНОІВІ має онлайн-доступ.

6. Глибина інформаційного пошуку обмежується кількістю років, починаючи з яких відповідна сфера технології почала розвиватися, а його обсяг - обсягом патентно-інформаційної бази УКРНОІВІ.

7. Інформаційний пошук проводиться щодо кожного незалежного пункту формули винаходу з урахуванням опису та креслень (якщо такі є), а також унесених до заявки виправлень помилок.

Якщо формула винаходу має залежні пункти, пошук щодо них проводиться в разі виникнення сумнівів стосовно новизни або винахідницького рівня винаходу за незалежним пунктом, якому вони підпорядковані, в іншому разі пошук щодо залежних пунктів проводиться лише в разі, якщо це необхідно для цілей повноти та ясності результатів пошуку.

18. Перевірка винаходу на відповідність умовам патентоздатності

1. Під час перевірки заявленого винаходу на відповідність умовам патентоздатності встановлюється, чи є він промислово придатним, новим і чи має винахідницький рівень.

2. Відповідно до частини шостої статті 7 Закону на визнання заявленого винаходу патентоздатним не впливає розкриття інформації про нього винахідником або особою, яка одержала від винахідника прямо чи опосередковано таку інформацію, протягом шести місяців до дати подання заявки до УКРНОІВІ або, якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету. Обов'язок доведення обставин розкриття інформації покладається на особу, заінтересовану в застосуванні зазначеного положення Закону.

При цьому зазначені положення не стосуються інформації про винахід, розкритої в будь-якій заявці на державну реєстрацію винаходу, у тому числі в міжнародній заявці, у якій зазначена Україна.

3. Під час перевірки заявленого винаходу на відповідність умовам патентоздатності беруться до уваги результати інформаційного пошуку, проведеного відповідно до глави 12 або 17 цього розділу, а також за наявності зауважень і/або заперечень третіх осіб і ставлення заявника до них у разі їх надання в установлений строк.

19. Перевірка промислової придатності

1. Для встановлення того, чи є заявлений винахід промислово придатним, тобто таким, що може бути використаний у промисловості або в іншій сфері діяльності, перевіряється дотримання вимог, зазначених у пункті 5 глави 2 розділу II цих Правил.

2. Якщо щодо винаходу, охарактеризованого одноланковою формулою, виконано всі вимоги, зазначені в пункті 5 глави 2 розділу II цих Правил, винахід визнається промислово придатним.

3. Якщо за результатами кваліфікаційної експертизи виявлено, що в заявці відсутні відомості про призначення об'єкта винаходу і таке призначення не випливає з назви винаходу чи його суті, або заявлений винахід не може бути здійснено чи його реалізація відповідно до вказаного в матеріалах заявки призначення винаходу неможлива, або він суперечить визнаному закону природи чи базується на припущеннях, гіпотезах, винахід не визнається промислово придатним.

4. Якщо формула винаходу має незалежний та один або більше залежних пунктів, у разі визнання винаходу промислово придатним за незалежним пунктом, перевірку згідно з пунктом 1 цієї глави здійснюють щодо кожного залежного пункту формули, і винахід у цілому визнають промислово придатним, якщо його визнано промислово придатним за кожним пунктом формули.

Невизнання винаходу промислово придатним за будь-яким із залежних пунктів не є підставою для невизнання винаходу промислово придатним у цілому.

У разі невизнання винаходу промислово придатним за незалежним пунктом формули винахід у цілому не визнається промислово придатним, і подальшу перевірку залежних пунктів не здійснюють.

5. Якщо за результатами перевірки визнано, що заявлений винахід не є промислово придатним, заявнику надсилається обгрунтований попередній висновок з пропозицією надати мотивовану відповідь з усуненням, у разі необхідності, недоліків, які перешкоджають визнати винахід промислово придатним, або обгрунтоване заперечення проти цього висновку.

20. Перевірка новизни

1. Для визначення того, чи є заявлений винахід новим, перевіряють, чи не є він частиною рівня техніки.

2. Перевірку новизни здійснюють щодо всієї сукупності ідентифікованих суттєвих ознак, наведених у незалежному пункті формули винаходу, шляхом порівняння цієї сукупності ознак з виявленими в результаті проведення пошуку відомостями, що є частиною рівня техніки, отриманими з одного джерела інформації. При цьому висновок щодо відповідності винаходу (корисної моделі) умові патентоздатності "новизна" складається відповідно до пункту 3 глави 2 розділу II цих Правил.

З метою обгрунтування висновку про невідповідність заявленого винаходу умові новизни не допускається об'єднувати відомості, отримані з різних джерел інформації, у тому числі з різних частин одного документа, якщо таке об'єднання не було спеціально в цьому документі

запропоновано. При цьому, якщо відомості про об'єкт, з яким порівнюється заявлений винахід, містяться в одному джерелі інформації, яке є основним, а уточнення певних ознак цього об'єкта - в іншому, це інше джерело розглядається як складова частина основного джерела за умови, що для фахівця очевидно вважати, що відомості з обох джерел стосуються того самого об'єкта.

Для тлумачення понять, що вживаються в інформаційних джерелах, використовуються, зокрема словники, довідники, міжнародні, державні та галузеві стандарти, правила та інструкції в галузі, якої стосується винахід.

3. Якщо виявленим джерелом інформації, з якого заявлений винахід став відомим, є заявка на винахід (корисну модель), яка має більш ранню дату подання, а якщо заявлено пріоритет, дату її пріоритету, і відомості про таку заявку на винахід або відомості про державну реєстрацію корисної моделі опубліковані, заявлений винахід вважається таким, що не є новим.

У разі якщо виявлено заявку на винахід (корисну модель), яка має більш ранню дату подання, а якщо заявлено пріоритет, дату її пріоритету, але ще не опубліковані відомості про заявку на винахід або відомості про державну реєстрацію корисної моделі, УКРНОІВІ інформує заявника про це. У повідомленні також зазначається про відстрочення експертизи до дати опублікування відомостей про таку заявку на винахід або відомостей про державну реєстрацію корисної моделі, при цьому не вказується заявник такої заявки і не розкривається її зміст.

4. Якщо формула має незалежний та один або більше залежних від нього пунктів, у разі визнання заявленого винаходу новим за незалежним пунктом перевірка новизни щодо відповідних залежних пунктів формули не проводиться і винахід у цілому визнається новим.

У разі якщо заявлений винахід за незалежним пунктом формули новим не визнано, такий винахід не визнається новим у цілому. З метою надання заявнику інформації щодо доцільності виправлення формули в такому випадку здійснюється перевірка в межах отриманих у результаті пошуку відомостей новизни окремих варіантів винаходу, охарактеризованих відповідними залежними пунктами.

5. Якщо за результатами перевірки визнано, що заявлений винахід не є новим, заявнику надсилається обґрунтований попередній висновок експертизи з пропозицією надати мотивовану відповідь з усуненням, у разі необхідності, недоліків, які перешкоджають визнати винахід новим, або обґрунтоване заперечення проти цього висновку.

21. Перевірка винахідницького рівня

1. Перевірка винахідницького рівня здійснюється відповідно до пункту 4 глави 2 розділу ІІ цих Правил щодо сукупності ідентифікованих суттєвих ознак, зазначених у незалежному пункті формули винаходу, шляхом порівняння цієї сукупності ознак з отриманими за результатами пошуку відомостями, що є частиною рівня техніки.

Відповідно до пункту 11 глави 4 розділу ІІІ цих Правил ознаки належать до суттєвих, якщо вони впливають на технічний результат, якого можна досягти при здійсненні винаходу.

Для порівняння з ознаками заявленого винаходу можуть бути використані відомості, отримані з різних джерел інформації, якщо можливість їх об'єднання є очевидною для фахівця.

2. Перевірка винахідницького рівня, як правило, містить:

виявлення відповідно до пункту 8 глави 4 розділу ІІІ цих Правил найбільш близького до заявленого винаходу аналога;

виявлення в незалежному пункті формули ознак, якими заявлений винахід відрізняється від найбільш близького аналога (відмітних ознак);

виявлення з рівня техніки відомостей про об'єкти, що мають ознаки, які збігаються з відмітними ознаками заявленого винаходу;

установлення відомості впливу ознак, які збігаються з відмітними ознаками заявленого винаходу, на зазначений заявником технічний результат.

Якщо відомості про зазначені в абзаці четвертому цього пункту об'єкти не виявлені або відомість впливу, зазначена в абзаці п'ятому цього пункту, не встановлена, заявлений винахід визнається таким, що має винахідницький рівень.

3. Відомість впливу сукупності ознак заявленого винаходу на технічний результат може бути підтверджена шляхом об'єднання двох і більше джерел інформації або їхніх частин, різних витягів з того самого джерела або з будь-яких різних джерел інформації.

4. Відомість впливу сукупності ознак заявленого винаходу на технічний результат не потрібно підтверджувати для обґрунтування відсутності винахідницького рівня, якщо заявником не зазначено технічний результат або якщо встановлено, що зазначений заявником технічний результат не може бути досягнуто.

5. На визнання заявленого винаходу таким, що має винахідницький рівень, не впливає його вдавана простота та/або вдавана очевидність механізму досягнення зазначеного технічного результату, якщо розкриття цього механізму стало відомим не з рівня техніки, а лише з матеріалів заявки, за якою проводиться експертиза.

6. Заявлений винахід не визнається таким, що має винахідницький рівень, якщо в його основу, зокрема покладено:

доповнення відомого засобу будь-якою відомою частиною (частинами), яка (які) додається (додаються) до нього за відомими правилами, для досягнення технічного результату, щодо якого встановлено вплив саме таких доповнень;

заміну будь-якої частини відомого засобу іншою відомою частиною для досягнення технічного результату, щодо якого встановлено вплив саме такої заміни;

вилучення будь-якого елемента, дії з одночасним вилученням зумовленої його наявністю властивості та/або функції та отриманням звичайного для такого вилучення технічного результату (наприклад, спрощення, зменшення маси, габаритів, матеріалоємності, підвищення надійності, скорочення тривалості процесу);

збільшення кількості однотипних елементів або дій для посилення технічного результату, який зумовлено наявністю в засобі саме таких елементів чи дій;

виконання відомого засобу або його частини (частин) з відомого матеріалу для отримання технічного результату, зумовленого відомими властивостями цього матеріалу;

створення засобу, який складається з відомих частин, вибір яких і зв'язок між якими здійснено за відомими правилами, і технічний результат, який при цьому досягається, є наслідком лише відомих властивостей зазначених частин і зв'язків між ними;

використання продукту за новим призначенням, якщо з рівня техніки відомі чи явним чином випливають властивості продукту і фахівцю зрозуміло, що вони потрібні для реалізації нового призначення;

зміну кількісної ознаки або взаємозв'язку між кількісними ознаками чи зміну виду такого взаємозв'язку за умови, що факт впливу кожної з ознак на зазначений технічний результат відомий фахівцю і нові значення цих ознак або їх взаємозв'язок могли бути одержані виходячи з відомих залежностей і закономірностей матеріального світу.

7. Заявлений винахід може не визнаватися таким, що має винахідницький рівень, якщо він є новою формою відомого з рівня техніки лікарського засобу, у тому числі сіллю, складним ефіром, простим ефіром, композицією, комбінацією та іншим похідним, поліморфом, метаболітом, чистою формою, формою з іншим розміром часток, ізомером, якщо вони істотно не відрізняються за ефективністю.

Як підтвердження істотної зміни ефективності заявник надає інформацію щодо ефективності нової форми порівняно з відомою ефективністю лікарського засобу у вигляді результатів доклінічного вивчення та/або клінічних випробувань або витягу з відповідних модулів реєстраційних досьє, зокрема, що містять дані щодо дії лікарського засобу на організм, включаючи функціональні зміни органів і систем, механізми дії лікарського засобу, виявлення клінічних (головних) і побічних ефектів, токсичних явищ, поданих до компетентного органу, що здійснює реєстрацію лікарського засобу.

Якщо під час розгляду заявки матеріали не містять результатів таких досліджень або подані результати досліджень не містять відомостей, що дають змогу УКРНОІВІ визначити істотну зміну ефективності нової форми, УКРНОІВІ вимагає в заявника відповідно до пункту 2 глави 25 цього розділу матеріали, що містять інформацію, вказану в абзаці другому цього пункту, без яких проведення експертизи неможливе.

Наявність істотної зміни ефективності визначається залежно від виду лікарського засобу (для профілактики, діагностики, лікування), показань до його застосування, зазначених в інструкції для медичного застосування, та дії лікарського засобу на встановлення характеру

захворювання, його перебіг, тривалість або корекцію стану чи фізіологічних функцій організму людини. При цьому, збільшення біодоступності може вважатися істотною зміною ефективності нової форми відомого з рівня техніки лікарського засобу лише в разі, якщо безпосередній зв'язок між збільшенням біодоступності та підвищенням ефективності лікарського засобу випливає з інформації, вказаної в абзаці другому цього пункту.

Нові кристалічні форми (поліморфи), сольвати, зокрема гідрати, біологічно активної сполуки без наявності нової технічної властивості вважаються такими, що не мають винахідницького рівня.

Нові просторові ізомери (стереоізомери), зокрема енантіомери, діастереомери, а також композиції (суміші) стереоізомерів, у яких просторова структура молекули змінена і як наслідок можуть бути змінені біологічні та/або інші властивості, як правило, мають винахідницький рівень, оскільки властивості нових стереоізомерів чи їх композицій (сумішей) не є очевидними фахівцю. При цьому, якщо новий стереоізомер чи нова композиція стереоізомерів має лише підвищену біологічну активність порівняно з відомим стереоізомером або сумішшю стереоізомерів (наприклад, рацематом) без нової технічної властивості, а для його отримання використано звичайні методи з рівня техніки, такий стереоізомер (нова композиція стереоізомерів), не має винахідницького рівня. Аналогічно, якщо новий стереоізомер чи нова композиція стереоізомерів мають нову технічну властивість або демонструють зменшення чи відсутність відомої негативної технічної властивості порівняно з відомим стереоізомером або сумішшю стереоізомерів, що зумовлений відсутністю або зменшенням кількості іншого стереоізомера (наприклад, зменшення токсичності виділеного стереізомера відносно відомого рацемату через те, що новий стереоізомер не є токсичним, на відміну від іншого).

Нові проліки, метаболіти, зокрема, прості та складні ефіри (етери та естери), а також кон'югати, зокрема з полімерами, пептидами, антитілами, без нової технічної властивості не мають винахідницького рівня.

8. Якщо формула має незалежний та один або більше залежних пунктів і встановлено, що заявлений винахід за незалежним пунктом має винахідницький рівень, перевірка винахідницького рівня щодо відповідних залежних пунктів формули не проводиться і винахід у цілому визнається таким, що має винахідницький рівень.

9. У разі визнання заявленого винаходу за незалежним пунктом таким, що не має винахідницького рівня, винахід у цілому визнається таким, що не має винахідницького рівня. З метою надання заявнику інформації щодо доцільності виправлення формули в цьому випадку перевіряють у межах відомостей, отриманих у результаті пошуку, винахідницький рівень окремих варіантів винаходу, охарактеризованих відповідними залежними пунктами.

10. Якщо за результатами перевірки визнано, що заявлений винахід не має винахідницького рівня, заявнику надсилається щодо цього обгрунтований попередній висновок експертизи з пропозицією надати мотивовану відповідь з усуненням, у разі необхідності, недоліків, які перешкоджають визнати винахід таким, що має винахідницький рівень, або обгрунтоване заперечення проти цього висновку.

22. Перевірка групи винаходів на відповідність умовам патентоздатності

1. Якщо заявлено групу винаходів, перевірка на відповідність умовам патентоздатності проводиться згідно з главами 17 - 21 цього розділу щодо кожного винаходу групи окремо.

Група винаходів визнається такою, що відповідає умовам патентоздатності, якщо цим умовам відповідає кожний винахід групи.

2. Якщо за результатами перевірки є підстави вважати, що будь-який винахід заявленої групи не відповідає будь-якій з умов патентоздатності, заявнику надсилається обгрунтований попередній висновок з пропозицією надати мотивовану відповідь з усуненням, у разі необхідності, недоліків, які перешкоджають визнати винахід патентоздатним, у тому числі надати виправлену формулу винаходу, або обгрунтоване заперечення проти цього висновку.

Якщо встановлено, що принаймні один з винаходів заявленої групи винаходів не відповідає умовам патентоздатності, перевіряється згідно з главою 8 цього розділу, чи пов'язана решта винаходів, єдиним винахідницьким задумом, тобто, чи відповідає заявка без урахування винаходу, що не відповідає умовам патентоздатності, вимозі єдності винаходу.

3. У разі виявлення порушення вимоги єдиності винаходу заявнику надсилається обґрунтований попередній висновок з пропозицією усунути цей недолік, зокрема, шляхом поділу заявки або надати обґрунтоване заперечення проти цього висновку та надати виправлену формулу винаходу.

23. Завершення кваліфікаційної експертизи

1. Якщо за кінцевими результатами експертизи заявки на винахід з урахуванням наданих заявником додаткових матеріалів, у тому числі, виправлень, унесених до заявки, встановлено, що:

заявлений винахід відповідно до вимог частини першої статті 6 Закону та пунктів 1 і 2 глави 1 розділу ІІ цих Правил заявки не суперечить публічному порядку, загальновизнаним принципам моралі;

заявлений об'єкт (об'єкти) належить до об'єктів, яким надається правова охорона відповідно до частини другої статті 6 Закону та пункту 3 глави 1 розділу ІІ цих Правил, не належить до об'єктів, на які відповідно до частини третьої статті 6 Закону та пункту 4 глави 1 розділу ІІ цих Правил не поширюється правова охорона, і не належить до об'єктів, які відповідно до пункту 5 глави 1 розділу ІІ цих Правил не визнаються винаходами в значенні статті 1 Закону;

заявка відповідає вимогам статті 12 Закону та главам 1 - 3, 6 - 11 розділу ІІІ цих Правил, у тому числі вимозі єдиності винаходу, як це встановлено в главі 3 розділу ІІ цих Правил;

опис винаходу відповідає вимогам частини сьомої статті 12 Закону та глави 4 розділу ІІІ цих Правил;

формула винаходу відповідає вимогам частини восьмої статті 12 Закону та глави 5 розділу ІІІ цих Правил;

сплачений збір за подання заявки відповідає вимогам Порядку;

заявлений винахід відповідає всім умовам патентоздатності, встановленим статтею 7 Закону,

УКРНОІВІ готує щодо цього обґрунтований висновок експертизи.

2. Якщо відповідь на попередній висновок надано своєчасно, але вказані в ньому недоліки заявником не усунуто, а його заперечення проти цього попереднього висновку визнані непереконливими і за кінцевими результатами експертизи, з урахуванням наданих заявником додаткових матеріалів, у тому числі, внесених до заявки виправлень, установлено, що не дотримано одну або більше умов, зазначених в абзацах другому - восьмому пункту 1 цієї глави, УКРНОІВІ складає обґрунтований висновок експертизи.

24. Експертиза міжнародної заявки

1. Функції зазначеного або вибраного відомства відповідно до статті 1 Договору про патентну кооперацію виконує УКРНОІВІ. У відповідних випадках, які не врегульовані Законом та цими Правилами, відповідно до статті 4 Закону застосовуються положення Договору про патентну кооперацію та Інструкції.

2. До розгляду за національною процедурою може бути прийнято міжнародну заявку, за якою встановлена дата міжнародного подання та яка не є вилученою чи не вважається вилученою і в якій не вилучено зазначення або вибір України.

3. Експертиза міжнародної заявки проводиться за умови одержання УКРНОІВІ до спливу тридцяти одного місяця з дати її пріоритету перекладу цієї заявки українською мовою та сплати збору за її подання. Розмір збору за подання міжнародної заявки повинен відповідати вимогам Порядку.

4. У разі одержання УКРНОІВІ в установлений строк поданого заявником перекладу міжнародної заявки та сплати збору за її подання заявнику надсилається повідомлення про прийняття міжнародної заявки на експертизу.

5. У разі, якщо в установлений строк переклад міжнародної заявки до УКРНОІВІ не надійшов і/або не сплачено збір за її подання, дія міжнародної заявки в Україні вважається припиненою, про що заявнику надсилається повідомлення.

6. Експертиза міжнародної заявки проводиться згідно з цим розділом з урахуванням того, що:

попередня експертиза міжнародної заявки не здійснюється;

відповідно до статті 11(3) Договору про патентну кооперацію датою подання міжнародної заявки до УКРНОІВІ вважається її дата міжнародного подання;

сплата збору за подання міжнародної заявки, включно зі строком його сплати, перевіряється згідно з пунктом 3 цієї глави;

наявність формальних підстав для встановлення пріоритету не перевіряється;

міжнародна заявка приймається на експертизу з формулою винаходу (корисної моделі) в її кінцевій редакції, прийнятій Міжнародним бюро ВОІВ, якою вважається редакція, що міститься в перекладі міжнародної заявки, наданому УКРНОІВІ відповідно до статей 22 або 39 Договору про патентну кооперацію;

унесення виправлень чи змін до міжнародної заявки, переклад якої надано УКРНОІВІ відповідно до статей 22 або 39 Договору про патентну кооперацію, повинно здійснюватися згідно з главою 25 цього розділу.

25. Додаткові матеріали

1. Додатковими вважаються будь-які матеріали, що стосуються заявки і які одержані УКРНОІВІ після дати її подання.

Додаткові матеріали можуть бути подані заявником за власною ініціативою, на вимогу УКРНОІВІ та у відповідь на попередній висновок експертизи за заявкою.

2. УКРНОІВІ може вимагати від заявника надання додаткових матеріалів, якщо без них проведення експертизи неможливе, або в разі виникнення обґрунтованих сумнівів у достовірності будь-яких відомостей чи елементів, що містяться в матеріалах заявки.

3. Затребувані УКРНОІВІ додаткові матеріали або обґрунтоване заперечення проти необхідності їх надання повинні бути подані заявником протягом двох місяців з дати одержання ним повідомлення чи висновку експертизи за заявкою або копій матеріалів, протиставлених заявці. Додаткові матеріали повинні відповідати вимогам до їх оформлення, встановленим главою 2 розділу III цих Правил.

4. Якщо затребувані УКРНОІВІ додаткові матеріали або обґрунтоване заперечення проти необхідності їх надання не подано в установлений строк, заявка вважається відкликаною, про що заявнику надсилається повідомлення.

5. Під час розгляду додаткових матеріалів перевіряється, чи не виходять вони за межі розкритої в поданій заявці суті винаходу (корисної моделі).

6. Додаткові матеріали визнаються такими, що виходять за межі розкритої в поданій заявці суті винаходу (корисної моделі), якщо вони містять ознаки, які необхідно включити до формули винаходу (корисної моделі) і які були відсутні в первинних матеріалах заявки (матеріалах заявки на дату її подання).

Ознаки, що підлягають включенню до формули, визнаються відсутніми в первинних матеріалах заявки, якщо вони не були ясно та однозначно розкриті у формулі, описі чи кресленнях на дату подання заявки з урахуванням загальних знань на цю дату.

Ознаки, вказані в описі лише стосовно рівня техніки, не вважаються ознаками, що розкривають суть заявленого винаходу (корисної моделі).

7. Для заявки на групу винаходів ознаками будь-якого винаходу групи, які містяться в первинних матеріалах заявки, вважають лише ті ознаки, які стосуються саме цього винаходу. Виняток становить група винаходів, один з яких призначений для використання іншого винаходу або в іншому винаході.

8. Якщо додаткові матеріали передбачають включення до формули будь-якої додаткової ознаки (сукупності додаткових ознак), що не була розкрита в первинних матеріалах заявки, з одночасним виправленням опису або креслень, таку ознаку (сукупність ознак) визнають такою (такими), що виходить (виходять) за межі розкритої в поданій заявці суті винаходу (корисної моделі).

При цьому, якщо заявник доведе, що включення додаткової ознаки (сукупності додаткових ознак) до заявленого винаходу (корисної моделі) настільки відоме фахівцю, що може розглядатись як очевидне пояснення, включення такої ознаки (сукупності ознак) визнається такою (таким), що не виходить за межі розкритої в поданій заявці суті винаходу (корисної моделі).

9. Якщо в первинних матеріалах заявки ознака винаходу (корисної моделі) була виражена загальним поняттям без розкриття окремих форм її виконання, подання таких форм виконання в додаткових матеріалах вважається підставою для визнання додаткових матеріалів такими, що виходять за межі розкритої в поданій заявці суті винаходу (корисної моделі).

10. Якщо додаткові матеріали передбачають включення до формули будь-якої додаткової ознаки (сукупності додаткових ознак), що не була (були) розкриті в первинних матеріалах заявки, і заявник доведе, що заявлений об'єкт переважно характеризують саме такою ознакою (сукупністю ознак), її (їх) залучення може вважатись поясненням, очевидним для фахівця.

При цьому, якщо залучення додаткової ознаки (сукупності додаткових ознак) надає заявленому об'єкту нової властивості або забезпечує поліпшення відомих властивостей, які не були розкриті в первинних матеріалах заявки, така ознака (сукупність ознак) не береться (не беруться) до уваги.

11. Якщо додаткові матеріали передбачають включення до формули ознаки, яка на дату подання заявки була відображена лише на кресленні, додаткові матеріали визнаються такими, що не виходять за межі розкритої в поданій заявці суті винаходу (корисної моделі), якщо цю ознаку зображено на кресленні ясно та однозначно.

12. Якщо в первинних матеріалах не зазначений або зазначений недостатньо вплив на технічний результат ознаки, що детально розкрита, але для фахівця такий вплив є очевидним, надання в додаткових матеріалах пояснення щодо цього впливу не визнається таким, що виходить за межі розкритої в поданій заявці суті винаходу (корисної моделі).

13. Якщо додаткові матеріали містять відсутні в первинних матеріалах заявки відомості, що не підлягають включенню до формули, але за заявою заявника повинні бути включені до опису, і такі відомості не були загальнодоступними до дати подання заявки, а якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету, додаткові матеріали визнаються такими, що виходять за межі розкритої в поданій заявці суті винаходу (корисної моделі).

14. Якщо додаткові матеріали містять відсутні в первинних матеріалах заявки відомості, що не підлягають включенню до формули, але необхідні, зокрема, для підтвердження можливості здійснення заявленого винаходу (корисної моделі), і такі відомості стали загальнодоступними до дати подання заявки, а якщо заявлено пріоритет, до дати її пріоритету, додаткові матеріали визнаються такими, що не виходять за межі розкритої в поданій заявці суті винаходу (корисної моделі).

15. Якщо додаткові матеріали містять виправлену формулу, перевіряється, чи не містить вона ознак, які були відсутні в первинних матеріалах заявки.

Визнаються такими, що не виходять за межі суті винаходу (корисної моделі), такі виправлення формули:

заміна родового поняття, що відображає призначення винаходу (корисної моделі), іншим, якщо вказані поняття рівнозначні;

заміна зазначення виду об'єкта (процес, пристрій, речовина, штам мікроорганізму, культура клітин рослини і тварини тощо) іншим, якщо нове зазначення більш чітко, ніж замінене, відповідає характеру сукупності ознак, що містяться у формулі первинних матеріалів заявки.

16. Якщо додаткові матеріали визнано такими, що виходять за межі розкритої в поданій заявці суті винаходу (корисної моделі), заявнику надсилається щодо цього повідомлення. У повідомленні вказуються відомості, що містяться в додаткових матеріалах, які стали підставою для такого визнання.

17. Додаткові матеріали в частині, що виходить за межі розкритої в поданій заявці суті винаходу (корисної моделі), не беруться до уваги під час проведення експертизи заявки і після одержання заявником зазначеного повідомлення відповідно до частини сьомої статті 16 Закону можуть бути оформлені як самостійна заявка.

26. Висновок експертизи та рішення УКРНОІВІ за заявкою

1. Кінцеві результати експертизи заявки, що не вважається відкликаною або не відкликана, відображаються в обґрунтованому висновку експертизи за заявкою.

Висновок експертизи на корисну модель складається відповідно до пункту 1 глави 10 цього розділу за формою, наведеною в додатку 2 до цих Правил.

Висновок експертизи на винахід складається відповідно до пункту 1 глави 23 цього розділу за формою, наведеною в додатку 3 до цих Правил.

2. Бібліографічні дані та формула винаходу (корисної моделі), що додаються до висновку експертизи, є його невід'ємною частиною.

3. У висновку експертизи зазначаються всі підстави, з яких його складено, та їх обґрунтування з посиланнями на відповідні норми Закону, цих Правил, інших нормативно-правових актів. При цьому зазначаються застосовані інформаційні джерела.

У висновку експертизи також відображаються результати розгляду відповіді заявника на попередній висновок експертизи за заявкою, поданою з дотриманням установлених строків.

4. Якщо висновок експертизи складено з урахуванням заперечення, поданого відповідно до глави 14 цього розділу, у ньому відображаються результати його розгляду, зокрема, зміст вимог подавця заперечення, встановлені обставини з посиланням на докази, а також мотиви врахування або неврахування заперечення в цілому або окремих доказів, мотиви, на підставі яких зроблено висновок, відповідні положення законодавства.

5. На підставі затвердженого висновку експертизи за заявкою приймаються такі рішення УКРНОІВІ:

про державну реєстрацію винаходу;

про державну реєстрацію корисної моделі;

про відмову в державній реєстрації винаходу;

про відмову в державній реєстрації корисної моделі.

6. Рішення УКРНОІВІ складається за формою, наведеною в додатку 4 до цих Правил.

Рішення УКРНОІВІ надсилається заявнику разом з висновком експертизи за заявкою.

Копія рішення УКРНОІВІ разом з висновком експертизи за заявкою, у якому відображені результати розгляду заперечення, надсилається подавцю заперечення одночасно з надсиланням рішення заявнику.

VII. Дії щодо заявки, які можуть вчинятися з ініціативи заявника

1. Участь заявника в розгляді питань, що виникли під час проведення експертизи заявки

1. Заявник має право з власної ініціативи чи на запрошення УКРНОІВІ особисто або через свого представника брати участь у розгляді питань, що виникли під час проведення експертизи заявки.

Такий розгляд здійснюється безпосередньо в приміщенні УКРНОІВІ або за клопотанням заявника в режимі відеоконференції, якщо матеріали заявки не містять інформації, що віднесена до державної таємниці.

2. Розгляд питань, що виникли під час проведення експертизи заявки, проводиться за клопотанням заявника, у якому зазначаються відповідні питання, а також чи бажає заявник узяти участь у розгляді питань у режимі відеоконференції.

3. Дата і час розгляду за участю заявника питань, що виникли під час проведення експертизи заявки, а також посилання, за яким заявник може приєднатися до відеоконференції, визначаються УКРНОІВІ, про що заявнику надсилається повідомлення протягом місяця з дати одержання відповідного клопотання заявника.

4. У разі прибуття заявника на розгляд питань, що виникли під час проведення експертизи заявки, без попереднього узгодження з УКРНОІВІ йому може бути відмовлено в його проведенні.

5. У разі неявки або неприєднання до відеоконференції без поважних причин повідомленого належним чином заявника на розгляд питань, що виникли під час проведення експертизи заявки, УКРНОІВІ вирішує ці питання самостійно.

6. Якщо від імені заявника в розгляді питань, що виникли під час проведення експертизи, бере участь його представник, він повинен мати відповідну довіреність, видану заявником.

2. Продовження строків і відновлення прав заявника щодо заявки

1. Установлені Законом строки:

сплати збору за подання заявки (відповідно до частини одинадцятої статті 12 Закону);

одержання перекладу міжнародної заявки українською мовою та/або сплати збору за її подання (відповідно до частини другої статті 14 Закону);

подання заявки, протягом якого заявник має право на пріоритет попередньої заявки (відповідно до частини першої статті 15 Закону);

подання заяви про пріоритет і заяви про внесення виправлень до заяви про пріоритет (відповідно до частини другої статті 15 Закону);

подання копії попередньої заявки, а якщо її подано до УКРНОІВІ, відомостей про її номер (відповідно до частини другої статті 15 Закону);

надходження затребуваного перекладу попередньої заявки українською мовою (відповідно до частини другої статті 15 Закону);

подання на вимогу УКРНОІВІ додаткових матеріалів (відповідно до частини шостої статті 16 Закону);

надання відповіді на попередній висновок експертизи (відповідно до частин п'ятнадцятої та двадцятої статті 16 Закону);

подання заяви про проведення кваліфікаційної експертизи та сплати збору за її проведення (відповідно до частини дев'ятнадцятої статті 16 Закону);

надходження документа про сплату державного мита за реєстрацію винаходу (корисної моделі) та сплати збору за публікації про державну реєстрацію (відповідно до частини другої статті 22 Закону),

можуть бути продовжені, якщо заявником подано клопотання про продовження строку та сплачено збір за подання такого клопотання:

для строків, зазначених в абзацах третьому, сьомому - одинадцятому цього пункту - до спливу відповідного строку;

(абзац тринадцятий пункту 1 глави 2 розділу VII із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства економіки України від 20.09.2024 р. N 23936)

для строків, зазначених в абзацах четвертому - шостому цього пункту, - протягом двох місяців після спливу відповідного строку;

(абзац чотирнадцятий пункту 1 глави 2 розділу VII із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства економіки України від 20.09.2024 р. N 23936)

для строку, зазначеного в абзаці першому цього пункту, - до спливу або протягом двох місяців після спливу відповідного строку.

Строки, зазначені в абзацах другому, сьомому - одинадцятому цього пункту, можуть бути продовжені не більше ніж на шість місяців, а строки, зазначені в абзацах третьому - шостому цього пункту - не більше ніж на два місяці.

(абзац шістнадцятий пункту 1 глави 2 розділу VII із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства економіки України від 20.09.2024 р. N 23936)

У клопотанні про продовження будь-якого зі строків, зазначених в абзацах четвертому - шостому цього пункту, повинні бути вказані причини пропущення строку. Ці строки продовжуються, якщо вони пропущені заявником через непередбачені й незалежні від нього обставини.

(абзац сімнадцятий пункту 1 глави 2 розділу VII із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства економіки України від 20.09.2024 р. N 23936)

2. За подання клопотання про продовження зазначених у пункті 1 цієї глави строків сплачується збір згідно з Порядком.

Датою подання клопотання про продовження відповідного строку вважається дата подання його до об'єкту поштового зв'язку чи безпосередньо до УКРНОІВІ, якщо збір сплачено не пізніше цієї дати. Якщо клопотання про продовження відповідного строку подано до об'єкту поштового зв'язку чи безпосередньо до УКРНОІВІ до дати сплати збору за подання цього клопотання, то датою подання клопотання вважається дата сплати відповідного збору з урахуванням положень пункту 4 глави 5 розділу VI цих Правил.

3. У разі дотримання вимог пунктів 1 і 2 цієї глави та відповідності сплаченого збору за подання клопотання про продовження відповідного строку вимогам Порядку, зазначені в пункті 1 цієї глави строки продовжуються, про що заявнику надсилається повідомлення.

За таких обставин можливості щодо додаткового продовження того ж самого строку вважаються вичерпаними.

4. У разі недотримання вимог пунктів 1 і 2 цієї глави та/або відсутності сплати збору за подання клопотання про продовження відповідного строку чи невідповідності сплаченого збору вимогам Порядку, клопотання про продовження відповідного строку не задовольняється, строк не продовжується, про що заявнику надсилається повідомлення.

5. Якщо встановлений Законом строк:

подання на вимогу УКРНОІВІ додаткових матеріалів (відповідно до частини шостої статті 16 Закону);

надання відповіді на попередній висновок УКРНОІВІ (відповідно до частин п'ятнадцятої та двадцятої статті 16 Закону);

подання заяви про проведення кваліфікаційної експертизи та сплати збору за її проведення (відповідно до частини дев'ятнадцятої статті 16 Закону);

надходження до УКРНОІВІ документа про сплату державного мита за реєстрацію винаходу (корисної моделі) та сплати збору за публікації про державну реєстрацію (відповідно до частини другої статті 22 Закону),

пропущено ненавмисно, права заявника щодо заявки відновлюються в разі, якщо протягом дванадцяти місяців після спливу зазначеного строку буде подано відповідне клопотання разом з додатковими матеріалами, відповіддю або виконанням відповідної дії та сплачено збір за його подання.

Права заявника щодо заявки стосовно пропущених строків можуть бути відновлені незалежно від того, чи продовжувалися такі строки в порядку, встановленому пунктами 1 - 3 цієї глави.

6. У клопотанні про відновлення прав заявника щодо заявки повинні бути вказані поважні причини, з яких зазначені в пункті 5 цієї глави строки пропущені.

При цьому поважними причинами вважаються обставини, що виникли незалежно від волі заявника (ненавмисно), які не могли бути передбачені заявником або наслідків яких не можна було уникнути.

До клопотання додаються документи або наводяться в ньому відомості, про необхідність надання яких було зазначено в повідомленні, попередньому висновку експертизи за заявкою чи рішенні УКРНОІВІ.

7. За подання клопотання про відновлення прав заявника щодо заявки сплачується збір згідно з Порядком.

Датою подання клопотання про відновлення прав заявника щодо заявки вважається дата подання його до об'єкта поштового зв'язку чи безпосередньо до УКРНОІВІ, якщо збір сплачено не пізніше цієї дати. Якщо клопотання про відновлення прав заявника щодо заявки подано до об'єкта поштового зв'язку чи безпосередньо до УКРНОІВІ до дати сплати збору за подання цього клопотання, датою подання клопотання вважається дата сплати відповідного збору з урахуванням положень пункту 4 глави 5 розділу VI цих Правил.

8. У разі дотримання вимог пунктів 5 - 7 цієї глави, відповідності сплаченого збору за подання клопотання про відновлення прав заявника щодо заявки вимогам Порядку і визнання того, що недотримання строку відбулося з поважних причин, права заявника щодо заявки відновлюються, про що заявнику надсилається повідомлення.

9. У разі недотримання вимог пунктів 5 - 7 цієї глави та/або відсутності сплати збору за подання клопотання про відновлення прав заявника щодо заявки чи невідповідності сплаченого збору вимогам Порядку, та/або невизнання причин, з яких строк пропущено, ненавмисними, клопотання про відновлення прав заявника щодо заявки не задовольняється, про що заявнику надсилається повідомлення.

3. Поновлення дії міжнародної заявки в Україні

1. Дія в Україні міжнародної заявки, яку було припинено відповідно до частини третьої статті 14 Закону, поновлюється за таких умов:

заявником подано клопотання про поновлення дії міжнародної заявки в Україні та сплачено збір за подання цього клопотання згідно з Порядком;

зазначене клопотання подано та збір за його подання сплачено протягом двох місяців з дати припинення обставин, що стали причиною недотримання встановленого строку (тридцять один місяць з дати пріоритету), або протягом дванадцяти місяців від його спливу, залежно від того, який з них настає першим;

у клопотанні наведено поважні причини недотримання строку;

недотримання строку сталося ненавмисно;

на дату подання клопотання про поновлення дії міжнародної заявки в Україні заявник подав до УКРНОІВІ переклад міжнародної заявки українською мовою та сплатив збір за подання цієї заявки.

2. Якщо клопотання про поновлення дії міжнародної заявки в Україні подано заявником до спливу встановленого строку, але на дату одержання цього клопотання УКРНОІВІ будь-яку з інших умов пункту 1 цієї глави не виконано, заявнику надсилається повідомлення про те, що йому буде відмовлено в задоволенні клопотання, якщо протягом двох місяців з дати одержання цього повідомлення не будуть виконані всі умови, зазначені у пункті 1 цієї глави.

3. У разі невиконання зазначених у пункті 1 цієї глави умов, клопотання про поновлення дії міжнародної заявки в Україні не задовольняється.

4. Про поновлення дії міжнародної заявки в Україні або про відмову в її поновленні заявнику надсилається повідомлення.

4. Унесення до заявки виправлень помилок та змін

1. Заявник має право вносити до заявки виправлення помилок, а також зміни:

свого імені (найменування) і своєї адреси;

адреси для листування;

імені (найменування) та адреси свого представника;

пов'язані зі зміною особи заявника.

2. Виправлення помилок у заявці та/або внесення до неї зазначених у пункті 1 цієї глави змін здійснюється на підставі поданої заявником чи його правонаступником до УКРНОІВІ заяви.

3. Виправлення помилок у заявці та зміни до неї враховуються, якщо заява про виправлення помилки та/або заява про внесення будь-якої із зазначених у пункті 1 цієї глави змін одержана УКРНОІВІ не пізніше одержання ним документа про сплату державного мита за реєстрацію винаходу (корисної моделі).

4. За подання заяви про виправлення помилки або заяви про внесення будь-якої із зазначених у пункті 1 цієї глави змін сплачується збір згідно з Порядком за умови, що помилка не є очевидною чи технічною, а зміна виникла через залежні від заявника обставини.

Датою одержання заяви про виправлення помилки або заяви про внесення будь-якої із зазначених у пункті 1 цієї глави змін вважається дата одержання її УКРНОІВІ, якщо збір сплачено не пізніше цієї дати. Якщо така заява одержана УКРНОІВІ до дати сплати збору за подання цієї заяви, датою одержання заяви вважається дата сплати відповідного збору.

5. Виправленням помилки в заявці вважається будь-яка правомірно внесена до заявки зміна, наприклад виправлення граматичної чи друкарської помилки, очевидних неточностей, помилки в імені (найменуванні), адресі заявника, адресі для листування, імені або адресі представника заявника.

Помилка в заявці вважається очевидною, якщо зрозуміло, що це безсумнівно помилка і в матеріалах заявки явно малося на увазі саме те, що запропоновано як виправлення.

Помилка в заявці вважається технічною, якщо вона виникла внаслідок неправильного перенесення даних з певного документа до заявки, наприклад неправильного цитування, викладення відомостей, які містяться в матеріалах заявки.

6. Зміна, яка вноситься до заявки, вважається такою, що виникла через залежні від заявника обставини, якщо він міг запобігти виникненню зазначеної зміни.

7. Заява про виправлення помилки та/або внесення до неї зазначених у пункті 1 цієї глави змін складається в довільній формі.

8. Заява підписується заявником чи його представником. За наявності кількох заявників заява може бути подана одним із заявників, призначеним усіма іншими заявниками відповідно до пунктів 5 і 7 глави 1 розділу IV цих Правил.

Якщо зміни до заявки стосуються імені (найменування) заявника та/або адреси заявника, заява про внесення таких змін підписується тим заявником, якого ці зміни стосуються, чи його представником. Усі інші зміни до заявки вносяться за відповідною заявою, підписаною всіма заявниками, зазначеними в заявці, або одним з них, призначеним усіма іншими заявниками відповідно до пунктів 5 і 7 глави 1 розділу IV цих Правил.

9. Якщо до заявки вносяться зміни, пов'язані зі зміною особи, у заяві про внесення таких змін зазначаються:

прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) / повне найменування заявника та його адреса;

прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) / повне найменування особи, яка бажає стати заявником (нового заявника), та його адреса;

прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) / повне найменування та адреса представника, якщо новий заявник призначає такого;

адреса для листування нового заявника.

Заява про внесення до заявки змін, пов'язаних зі зміною особи заявника, може бути підписана заявником, зазначеним у заявці, новим заявником або їх представниками.

У разі зміни особи одного або кількох із заявників, але не всіх зазначених у заявці заявників, і якщо така зміна є наслідком укладення договору або злиття, приєднання, поділу чи перетворення юридичної особи, заява про внесення до заявки змін, пов'язаних зі зміною особи заявника, повинна бути підписана також заявниками, яких ці зміни не стосуються.

За необхідності підтвердження правомірності змін, що вносяться, до заяви додається документ, який підтверджує таку правомірність.

10. Для підтвердження правомірності внесення змін, пов'язаних зі зміною особи заявника - юридичної особи внаслідок її злиття, приєднання, поділу чи перетворення, до заяви про внесення відповідних змін додаються, зокрема, такі документи:

копія установчого документа;

копія свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи, у якому наведено нове найменування, або іншого документа, що підтверджує зміну;

рішення суду чи відповідних органів державної влади;

передавальний акт (у разі злиття, приєднання або перетворення юридичної особи), або розподільчий баланс (у разі поділу юридичної особи), або інший документ, що містить положення про правонаступництво на одержання свідоцтва за заявкою.

11. Для внесення змін, пов'язаних зі зміною особи заявника внаслідок ліквідації юридичної особи, до заяви повинен бути доданий ліквідаційний баланс, який повинен містити положення про перехід права на реєстрацію винаходу (корисної моделі) до кредиторів чи в інший спосіб за вказівкою власника ліквідованої юридичної особи. Для іноземних заявників до заяви додається копія аналогічного за змістом документа, передбаченого в країні його реєстрації.

12. Для внесення змін, пов'язаних зі зміною особи заявника внаслідок передачі права на реєстрацію винаходу (корисної моделі), до заяви на вибір її подавця додається договір про передачу права на реєстрацію винаходу (корисної моделі) або нотаріально посвідчена копія договору чи виписка з нього, яка містить відомості про факт передачі права.

13. Для внесення змін, пов'язаних зі зміною особи заявника внаслідок смерті заявника, до заяви додається нотаріально посвідчена копія свідоцтва про право на спадщину або іншого документа, що підтверджує встановлення спадщини (наприклад, рішення суду), складеного відповідно до закону країни вчинення такого документа.

14. Якщо внаслідок унесення змін, пов'язаних зі зміною особи заявника, до складу заявників включено особу, яка не є винахідником, таке включення здійснюється за умови доплати зборів, сплачених за останні три роки перед таким включенням, до повного розміру, відповідно до Порядку.

15. Якщо зазначені в пунктах 10 - 13 цієї глави документи складено іншою мовою ніж українська, разом з ними надається їх переклад українською мовою.

16. Заява може стосуватися кількох виправлень або змін, чи кількох заявок одного і того самого заявника за умови, що в ній зазначені всі номери відповідних заявок та надані копії заяви за кількістю зазначених номерів заявок. У цьому разі збір за подання заяви сплачується за кожне виправлення чи кожну зміну щодо кожної заявки окремо.

17. Під час розгляду заяви про виправлення помилки чи внесення змін до заявки УКРНОІВІ може вимагати від подавця заяви надання додаткових матеріалів у разі виникнення обґрунтованих сумнівів у достовірності будь-яких відомостей, що містяться в заяві. Додаткові матеріали подаються в порядку, встановленому главою 25 розділу VI цих Правил.

18. За дотримання вимог цієї глави УКРНОІВІ протягом місяця з дати подання заяви вносить виправлення помилок чи зміни до заявки, про що заявнику надсилається повідомлення.

19. У разі порушення вимог цієї глави або відсутності документів, що підтверджують правомірність виправлення помилки чи внесення змін, подавцю заяви надсилається повідомлення з пропозицією щодо усунення виявлених недоліків.

Подавець заяви повинен надати відповідь та усунути виявлені недоліки протягом двох місяців з дати одержання ним повідомлення УКРНОІВІ.

В іншому разі заява не задовольняється, про що подавцю заяви надсилається повідомлення.

Якщо заява стосується внесення змін або виправлення помилок, які виходять за межі розкритої в поданій заявці суті винаходу (корисної моделі), такі зміни або виправлення не беруться до уваги, а заявнику надсилається повідомлення про відмову в задоволенні заяви та відповідно до частини сьомої статті 16 Закону пропонується щодо них оформити самостійну заявку.

20. У процесі кваліфікаційної експертизи заявки на винахід заявник також має право внести зміни до формули винаходу.

Такі зміни не можуть виходити за межі розкритої в поданій заявці суті винаходу та збільшувати обсяг прав порівняно із формулою, яка була опублікована на дату подання клопотання про проведення кваліфікаційної експертизи.

Якщо на дату подання заяви про проведення кваліфікаційної експертизи заявка ще не була опублікована, для цілей цього пункту такою датою вважається дата публікації заявки відповідно до частини шістнадцятої статті 16 Закону.

Змінена формула вважається дійсною з дати публікації відомостей про державну реєстрацію винаходу відповідно до частини першої статті 23 Закону, за умови встановлення відповідності заявленої формули винаходу умовам патентоздатності.

5. Затребування копій матеріалів, що протиставлені заявці

1. Заявник має право протягом місяця з дати одержання ним повідомлення чи висновку УКРНОІВІ з вимогою про надання додаткових матеріалів або рішення УКРНОІВІ разом з висновком експертизи затребувати копії матеріалів, що протиставлені заявці, подавши відповідне клопотання.

Копії затребуваних матеріалів надсилаються заявнику протягом місяця з дати надходження клопотання.

2. Незважаючи на подання такого клопотання після одержання рішення УКРНОІВІ, заявником повинні бути дотримані встановлені частиною другою статті 22 Закону строки щодо надання документа про сплату державного мита за реєстрацію винаходу (корисної моделі) та сплати збору за публікацію про державну реєстрацію винаходу (корисної моделі), у разі якщо заявник не оскаржує рішення УКРНОІВІ за заявкою в порядку, встановленому статтею 24 Закону та розділу VIII цих Правил.

3. У разі порушення строку, передбаченого пунктом 1 цієї глави, заявнику відмовляється в наданні копій матеріалів, що протиставлені заявці, про що йому надсилається повідомлення.

6. Відкликання заявки

1. Заявник має право відкликати заявку в будь-який час до дати одержання ним рішення про державну реєстрацію секретного винаходу чи секретної корисної моделі або до дати сплати державного мита за реєстрацію винаходу (корисної моделі).

2. Відкликання заявки здійснюється на підставі поданої до УКРНОІВІ заяви. Якщо така заява подана представником, його право на відкликання заявки повинно бути чітко зазначено в довіреності, виданій заявником.

3. Якщо заява про відкликання заявки одержана УКРНОІВІ до дати, вказаній в пункті 1 цієї глави, вона задовольняється, про що заявнику надсилається повідомлення.

Відкликана заявка передається до архіву УКРНОІВІ.

4. Заява про відкликання заявки, одержана УКРНОІВІ після дати, вказаної в пункті 1 цієї глави, не задовольняється, про що заявнику надсилається повідомлення.

5. Датою відкликання заявки вважається дата одержання УКРНОІВІ заяви про її відкликання.

6. Відкликана заявка не має правових наслідків, подальша експертиза такої заявки не проводиться. Подальші дії заявника базуватися на такій заявці не можуть за винятком того, що він може скористатися правом пріоритету на підставі такої заявки.

7. Поділ заявки

1. Заявник має право до дати одержання ним рішення УКРНОІВІ за заявкою поділити її на дві та більше заявок (виділені заявки) як за власною ініціативою, так і за пропозицією УКРНОІВІ, якщо останній виявить невідповідність заявки вимозі єдиності винаходу (корисної моделі), встановленій частиною четвертою статті 12 Закону.

2. Заявник має право визначити датою подання виділеної заявки дату подання поділеної заявки та датою пріоритету виділеної заявки дату пріоритету поділеної заявки.

3. Для збереження дати подання виділеної заявки як дати подання поділеної заявки суть винаходу (корисної моделі) за виділеною заявкою не повинна виходить за межі змісту поділеної заявки на дату її подання. Умовою збереження для виділеної заявки дати подання і пріоритету поділеної заявки є також відмова від тієї частини обсягу правової охорони поділеної заявки, що може бути надана за виділеною заявкою.

4. Поділ заявки здійснюється шляхом подання до УКРНОІВІ заяви про поділ заявки та подання виділеної заявки.

У заяві про поділ заявки зазначаються номер та дата подання поділеної заявки та відомості, які дозволяють ідентифікувати подані виділені заявки.

Одночасно із заявою про поділ заявки заявник може внести до матеріалів первинної заявки зміни, спрямовані на відмову від тієї частини обсягу правової охорони поділеної заявки, що може бути надана за виділеною заявкою, без сплати збору, передбаченого абзацом п'ятим частини п'ятої статті 16 Закону.

5. За подання заяви про поділ заявки та за подання кожної виділеної заявки сплачується збір згідно з Порядком.

Строк сплати збору за подання виділеної заявки обчислюється з дати одержання УКРНОІВІ документів цієї заявки.

6. Якщо до УКРНОІВІ подано заявку, яку заявник визначив як виділену, але одночасно з нею не одержано від заявника заяву про поділ відповідної поділеної заявки та/або збір за подання цієї заяви не сплачено, заявнику негайно надсилається повідомлення з пропозицією подати зазначену заяву та/або сплатити зазначений збір.

Відповідь на повідомлення УКРНОІВІ повинна бути надана заявником протягом двох місяців з дати одержання ним цього повідомлення. В іншому разі експертиза заявки продовжується як невиділеної.

7. Експертиза виділеної заявки проводиться відповідно до розділу VI цих Правил з урахуванням того, що строк сплати збору за її подання, строк подання заяви про проведення кваліфікаційної експертизи та строк сплати збору за подання цієї заяви обчислюється з дати одержання УКРНОІВІ документів виділеної заявки. Крім дотримання вимог розділу VI цих Правил перевіряється виконання умови, викладеної в пункті 3 цієї глави.

8. Після спливу вісімнадцяти місяців з дати подання виділеної заявки на винахід, а якщо заявлено пріоритет, з дати її пріоритету або невідкладно після завершення формальної експертизи заявки на винахід (залежно від того, яка з цих подій відбулася пізніше) УКРНОІВІ публікує в бюлетені визначені ним відомості про заявку, якщо вона не відкликана, не вважається відкликаною або щодо неї не прийнято рішення про відмову в державній реєстрації винаходу.

9. Якщо заявником не виконано вимог пунктів 4 і 5 цієї глави для поділу заявки, йому негайно надсилається повідомлення з пропозицією виконати ці умови.

Відповідь на повідомлення УКРНОІВІ повинна бути надана заявником протягом двох місяців з дати одержання ним цього повідомлення. В іншому разі експертиза заявки продовжується як неподіленої.

8. Перетворення заявки

1. Заявник має право перетворити заявку на винахід, якщо вона не відкликана і не вважається відкликаною, на заявку на корисну модель і навпаки шляхом подання до УКРНОІВІ відповідної заяви і сплати збору за її подання згідно з Порядком. Таке перетворення може бути здійснено неодноразово.

2. Заява про перетворення заявки задовольняється, якщо її подано і збір за її подання сплачено до дати одержання заявником рішення УКРНОІВІ про державну реєстрацію винаходу (корисної моделі) або про відмову в такій реєстрації. Про перетворення заявки заявнику надсилається повідомлення.

В іншому разі така заява не задовольняється, про що заявнику надсилається повідомлення.

3. У разі перетворення заявки зберігаються встановлені дата подання і дата пріоритету заявки. Подальша експертиза проводиться згідно із цими Правилами.

VIII. Оскарження рішення за заявкою

1. Заявник може оскаржити рішення УКРНОІВІ за заявкою до Апеляційної палати або в судовому порядку протягом двох місяців з дати одержання рішення УКРНОІВІ чи копій матеріалів, затребуваних відповідно до частини третьої статті 16 Закону.

2. Право оскаржити рішення УКРНОІВІ до Апеляційної палати втрачається в разі сплати державного мита за реєстрацію винаходу (корисної моделі).

3. У разі одержання УКРНОІВІ повідомлення Апеляційної палати про прийняття заперечення проти рішення УКРНОІВІ до розгляду, діловодство за такою заявкою зупиняється до затвердження рішення Апеляційної палати.

IX. Перевірка використання винаходу в об'єкті дозволу компетентного органу

1. Володілець патенту на винахід, об'єктом якого є активний фармацевтичний інгредієнт лікарського засобу (далі - АФІ), процес отримання лікарського засобу або застосування лікарського засобу, засіб захисту тварин, засіб захисту рослин, введення в обіг якого в Україні надається відповідним компетентним органом згідно із законодавством України, має право на продовження строку чинності майнових прав інтелектуальної власності на такий винахід (додаткова охорона), яке засвідчується сертифікатом додаткової охорони. Для отримання сертифіката володілець патенту повинен подати до УКРНОІВІ відповідне клопотання.

2. УКРНОІВІ проводить аналіз об'єкта винаходу за патентом (далі - об'єкт винаходу) та об'єкта, на який видано дозвіл відповідного компетентного органу на введення в обіг в Україні згідно із законодавством України (далі - об'єкт дозволу) з метою встановлення, чи використано в лікарському засобі, активному фармацевтичному інгредієнті, засобі захисту тварин, засобі захисту рослин, на який видано дозвіл відповідного компетентного органу на застосування в Україні, кожну ознаку, включену до незалежного та/або залежного пункту формули винаходу, стосовно якого подано клопотання про додаткову охорону.

Такий аналіз проводиться шляхом зіставлення ознак об'єкта винаходу, що містяться у формулі, та ознак об'єкта дозволу.

3. На підставі документа, що підтверджує дозвіл відповідного компетентного органу на введення в обіг об'єкта дозволу в Україні згідно із законодавством України, перевіряється, чи є об'єкт дозволу:

АФІ;

лікарським засобом;

засобом захисту тварин;

засобом захисту рослин.

Якщо об'єкт дозволу не є жодним із зазначених в абзацах другому - п'ятому цього пункту об'єктів, надання додаткової охорони відповідно до умов частини першої статті 27^1 Закону неможливо, у зв'язку з чим подальша перевірка не проводиться.

(абзац шостий пункту 3 розділу IX із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства економіки України від 20.09.2024 р. N 23936)

4. Якщо об'єкт дозволу належить до зазначених в абзацах другому - п'ятому пункту 3 цього розділу об'єктів, проводиться ідентифікація ознак об'єкта дозволу.

(абзац перший пункту 4 розділу IX із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства економіки України від 20.09.2024 р. N 23936)

Якщо об'єктом дозволу є лікарський засіб, додатково проводиться ідентифікація ознак кожного з його АФІ.

5. Якщо зіставленням ознак, ідентифікованих відповідно до пункту 4 цього розділу, з ознаками, зазначеними у формулі винаходу за патентом, установлено, що:

(абзац перший пункту 5 розділу IX із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства економіки України від 20.09.2024 р. N 23936)

в об'єкті дозволу, що є засобом захисту тварин або засобом захисту рослин, використані всі ознаки, включені хоча б до одного незалежного та/або залежного пункту формули винаходу, і у формулі або описі винаходу зазначено призначення винаходу відповідно як засобу захисту тварин або засобу захисту рослин, готується висновок про те, що в об'єкті дозволу використано винахід;

в об'єкті дозволу, що є АФІ, використані всі ознаки, включені хоча б до одного незалежного та/або залежного пункту формули винаходу, і у формулі або описі винаходу зазначено можливе призначення винаходу як АФІ або лікарського засобу, готується висновок про те, що в об'єкті дозволу використано винахід;

в об'єкті дозволу, що є лікарським засобом, або в його АФІ, використані всі ознаки, включені хоча б до одного незалежного та/або залежного пункту формули винаходу, і у формулі або описі винаходу є зазначення можливого призначення винаходу як лікарського засобу або АФІ, готується висновок про те, що в об'єкті дозволу використано винахід. Для цілей цього абзацу пункти формули, спрямовані на процес отримання лікарського засобу або застосування лікарського засобу, розглядаються без ознак способу.

В іншому разі готується висновок про те, що в об'єкті дозволу не використано винахід.

X. Перевірка винаходу (корисної моделі) та формули в разі часткової відмови від прав

1. Відповідно до частини першої статті 32 Закону володілець патенту в будь-який час може відмовитися від прав, що випливають з державної реєстрації винаходу (корисної моделі), повністю або частково в межах опублікованої формули винаходу (корисної моделі) на підставі заяви, поданої до УКРНОІВІ.

Часткова відмова від прав здійснюється шляхом виключення незалежних пунктів формули або виключення одного чи декількох незалежних пунктів формули та підпорядкованих таким незалежним пунктам залежних пунктів, або шляхом внесення змін до незалежного (незалежних) пункту (пунктів), за умови, що таке виключення та/або зміна призводять до зменшення обсягу правової охорони, що надається державною реєстрацією.

Зміни до незалежного пункту формули можуть вноситися шляхом зміни наявних у такому пункті формули ознак або внесення до нього ознак. При цьому вноситися можуть лише ознаки, наявні в підпорядкованих такому незалежному пункту залежних пунктах формули.

УКРНОІВІ проводить експертизу винаходу з новою редакцією формули на відповідність вимогам частини першої статті 32 та статті 7 цього Закону. За проведення експертизи сплачується збір відповідно до Порядку.

2. Експертиза нової редакції формули винаходу (корисної моделі), поданої в цілях часткової відмови від прав, що випливають з державної реєстрації винаходу (корисної моделі) (далі - нова редакція формули), включає:

перевірку нової редакції формули на відповідність вимогам абзаців другого і третього частини першої статті 32 Закону;

перевірку винаходу відповідно нової редакції формули умовам патентоздатності (новизна, винахідницький рівень та промислова придатність), визначеним у статті 7 Закону.

3. Якщо хоча б одна зі змін, унесених до нової редакції формули, не є:

виключенням одного чи декількох незалежних пунктів, які не мають підпорядкованих їм залежних пунктів формули;

виключенням одного чи декількох незалежних пунктів формули та всіх підпорядкованих таким незалежним пунктам залежних пунктів;

зміною ознак, наявних у незалежному пункті формули;

унесенням ознак до незалежного пункту формули,

нова редакція формули вважається такою, що не відповідає вимогам абзаців другого і третього частини першої статті 32 Закону, та подальша перевірка не проводиться.

4. Якщо всі зміни до нової редакції формули є виключенням одного чи декількох незалежних пунктів і/або виключенням одного чи декількох незалежних пунктів і всіх підпорядкованих таким незалежним пунктам залежних пунктів (якщо такі є), нова редакція формули вважається такою, що відповідає вимогам абзаців другого і третього частини першої статті 32 Закону, та подальша перевірка проводиться відповідно до пункту 6 цього розділу.

(пункт 4 розділу X із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства економіки України від 20.09.2024 р. N 23936)

5. Якщо умови пункту 4 не виконано, здійснюється перевірка того, чи призводить зміна (зміни) до формули (нова редакція формули) до зменшення обсягу правової охорони, що надається державною реєстрацією винаходу (корисної моделі).

Зміною, що призводить до зменшення обсягу правової охорони, зокрема, є:

унесення до незалежного пункту формули ознак, наявних у підпорядкованих йому залежних пунктах;

зміна в незалежному пункті формули ознаки, вираженої у вигляді інтервалу значень, шляхом зменшення такого інтервалу;

зміна в незалежному пункті формули ознаки, вираженої у вигляді альтернативи, шляхом виключення одної або декількох альтернатив.

Якщо зміна (зміни) не призводить до зменшення обсягу правової охорони, вважається, що нова редакція формули не відповідає вимогам абзаців другого і третього частини першої статті 32 Закону та подальша перевірка не проводиться.

6. Якщо нова редакція формули відповідає вимогам абзаців другого і (у разі внесення змін до незалежного пункту або незалежних пунктів) третього частини першої статті 32 Закону, перевірка винаходу умовам патентоздатності проводиться в порядку, визначеному главами 18 - 22 розділу VI цих Правил з урахуванням рівня техніки, встановленого на дату подання заявки. Попередньо здійснюється перевірка згідно з главою 8 розділу VI цих Правил формули винаходу (корисної моделі) на відповідність вимогам, установленим частинами четвертою і восьмою статті 12 Закону.

Під час такої перевірки передбачені цими Правилами повідомлення та попередні висновки УКРНОІВІ не надсилаються.

7. За результатами перевірки, проведеної відповідно до цього розділу, складається:

(абзац перший пункту 7 розділу X із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства економіки України від 20.09.2024 р. N 23936)

висновок про відповідність винаходу (корисної моделі) відповідно нової редакції формули вимогам Закону;

висновок про невідповідність винаходу (корисної моделі) відповідно нової редакції формули вимогам Закону.

XI. Експертиза корисної моделі на відповідність умовам патентоздатності

1. Відповідно до частини першої статті 33^2 Закону будь-яка особа може подати до УКРНОІВІ мотиване клопотання про проведення експертизи корисної моделі на відповідність умовам патентоздатності, встановленим частиною другою статті 7 Закону.

Клопотання складається в довільній формі українською мовою і підписується особою, яка його подала, або її представником. Клопотання повинно стосуватися однієї заявки та містити принаймні ім'я (повне найменування) особи, яка подала клопотання, та її адресу для листування, а також номер і дату подання заявки, якої стосується клопотання.

У клопотанні можуть бути зазначені обґрунтовані підстави, за якими, на думку особи, що подала клопотання, корисна модель не відповідає умовам патентоздатності. Якщо особа, яка подала клопотання, вважає, що корисна модель не є новою, на підтвердження цього може надати відомості з рівня техніки. У клопотанні або у відомостях повинно бути зазначено джерело цих відомостей та обґрунтована дата, з якої вони стали загальнодоступними.

2. За подання клопотання сплачується збір згідно з Порядком.

У разі несплати збору клопотання вважається неподаним, про що особі, яка його подала, надсилається повідомлення.

3. У разі подання клопотання і сплати збору за його подання володільцю патенту на корисну модель, якого стосується клопотання, невідкладно надсилається повідомлення.

4. Експертиза корисної моделі на відповідність умовам патентоздатності проводиться щодо формули, опису та креслень, що містяться в останній редакції опису до патенту на корисну модель.

Під час проведення експертизи перевіряється відповідність корисної моделі умовам патентоздатності "промислова придатність" та "новизна" відповідно до глав 19 і 20 розділу VI цих Правил, а також з урахуванням відомостей, наданих особою, яка подала клопотання. При цьому передбачені цими Правилами повідомлення і попередні висновки не надсилаються.

У разі виникнення обґрунтованих сумнівів під час проведення експертизи здійснюють також перевірки, визначені в абзаці першому пункту 1 глави 7 розділу VI цих Правил.

Строк підготовки висновку становить 45 днів з дати надходження відповідного збору (за умови отримання УКРНОІВІ відповідного клопотання) або 45 днів з дати надходження відповідного клопотання, якщо вказаний збір був зарахований раніше, ніж було отримане клопотання.

5. За результатами експертизи корисної моделі УКРНОІВІ готує обґрунтований висновок щодо відповідності корисної моделі умовам патентоздатності.

Висновок надсилається особі, яка подала клопотання. Копія висновку надсилається володільцю патенту на корисну модель.

Заступник начальника управління інтелектуальної власності та інновацій - начальник відділу державної політики у сфері інтелектуальної власності **Інна ШАТОВА**

Додаток Б.

до Правил складання, подання та проведення
експертизи заявки на винахід і заявки
на корисну модель
(пункт 2 глави 1 розділу III,
пункт 2 глави 2 розділу IV)

Форма
Національний орган інтелектуальної
Власності Державна організація "Український
іональний офіс інтелектуальної власності та інновацій"
вул. Дмитра Годзенка, 1, м. Київ-42, 01601

Заявка на державну реєстрацію винаходу (корисної моделі)

(Під час заповнення відповідна клітинка "☐" відмічається позначкою "×")

1. Вхідні реквізити заявки

Номер заявки, визначений заявником: _____

86)	☐ Номер та дата подання міжнародної заявки:
62)	☐ Ця заявка є виділеною з попередньої заявки: ☐ Ця заявка подається на основі додаткових матеріалів, поданих (да)

щодо заявки: _____

2. Заява про державну реєстрацію винаходу (корисної моделі)

Прошу (просимо) здійснити державну реєстрацію

☐ винаходу
× корисної моделі
☐ секретного винаходу
☐ секретної корисної моделі,
зазначеного (зазначеної) в цій заявці.

3. (71) Відомості про заявника/заявників

☐ 3.1. Для фізичної особи

Прізвище _____
Ім'я _____
По батькові* _____
Число, місяць, рік народження _____
Реквізити документа, що посвідчує особу ___ № ___, серія*
найменування органу, що видав, ____,дата видачі _____
Реєстраційний номер облікової картки платника податків* ____
Унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному
реєстрі*_____
Задекларованe/зареєстроване місце проживання (перебування) _____
Адреса для листування _____
Номер телефону _____
Адреса електронної пошти _____

Код держави _____
× 3.2. Для юридичної особи
Повне найменування : **Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичин**
Код згідно з ЄДРПОУ_____
Реєстраційний номер в іноземній державі (для нерезидентів)*:Місцезнаходження **,**
Адреса для листування:
Номер телефону _____
Адреса електронної пошти _____ _____
Код держави _____
☐ У зв'язку з відсутністю вільного місця відомості цього розділу додаються до заявки,
про що зроблено відмітку в пункті 10.8 розділу 10.
4. (72) Відомості про винахідника/винахідників
× Заявник / усі заявники, зазначений/зазначені в пункті 3.1 розділу 3,
є винахідником/винахідниками**
1. Прізвище _____
Ім'я _____
По батькові* _____
Число, місяць, рік народження ____
Реквізити документа, що посвідчує особу ___*
Реєстраційний номер облікової картки платника податків* _
Унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі* _____
Задекларованe/зареєстроване місце проживання (перебування) _____
_Адреса для листування __ __
Номер телефону _____
Адреса електронної пошти _____
2. Прізвище _____
Ім'я _____
По батькові* _____
Число, місяць, рік народження
Реквізити документа, що посвідчує особу: паспорторган, що видав -
Реєстраційний номер облікової картки платника податків*
Унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі* _____
Задекларованe/зареєстроване місце проживання (перебування) : Реєстрація:
Адреса для листування __ _
Номер телефону _____
Адреса електронної пошти _
5. (54) Назва винаходу (корисної моделі): **« НАЗВА…….»**
6. (74) Відомості про представника
Прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) / повне найменування

представника:
Реєстраційний номер свідоцтва представника у справах інтелектуальної власності (патентного повіреного)*
Прізвище _____
Ім'я _____
По батькові* ____
Адреса для листування __ __
Номер телефону _____
Адреса електронної пошти ___

11. Я, який нижче підписався, підтверджую достатність і достовірність відомостей, зазначених у матеріалах заявки.
Підпис заявника (уповноваженої особи заявника або представника)
Дата підпису _____
М. П.*